הצופה

ב"ה, יום ששי, ט' שבט תשל"ד (1.2.1974)
שנה ל"ז — גליון 11618 — המחיר 1.20
עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

UNIVERSITY OF JORDAN

וילסוואו דן בירושלים עם נציגי ישראל על שיטות הפיקוח לדילול הכוחות

כוח החירום של האו"ם כבר החל לסמן גבולות השטח המפורז בסיני

גנראל אנציו סילאסוואו, ... מפקד כוח החירום של האו"ם, ... אתמול לירושלים, כדי ... עם נציגי ישראל על תכ... ושיטות הפיקוח לדילול ... יחידות הצבאיים בגזרת הע... סואץ, בהתאם להסכם ... ההתקות בין ישראל ומצ...

... האו"ם כבר החלו לסמן „בתחילת לבנות" את גבולות „איזור האו"ם", המפריד בין כוחות ישראל והמצרים בצד המזרחי של תעלת סואץ, עם תום השלב הראשוני של פינוי החלק הדרומי של הגדה המערבית שהיה תפוס בידי צה"ל. הדובר הדגיש כי תהליך הפינוי התנהל ללא כל תקלות ומתוך שיתוף פעולה של שני הצדדים.

פרטי ההסכם על ההפרדה — הם סודיים

אשר לדילול כוחותיה של מצרים בגדה המזרחית, אמר הדובר כי אמצעי הפיקוח על ביצוע הדבר נדונים כעת על ידי גנרל סילאסוואו. אולם הוסיף כי פרטי ההסכם של הפרדת הכוחות הם סודיים בהסכמת הצדדים שקיבלו על עצמם שלא לפרסמם בעת חתימת ההסכם. הדובר סרב להתייחס לשאלה בדבר פירוט על הכוחות הצבאיים של מצרים בגדה המערבית.

חיל החירום של האו"ם הקים מטה קדמי מצפון לעיר סואץ, והוא נקרא „לימהי", בו יושבים יחדיו נציג צה"ל אל"מ שמואל גת, נציג מצרים, קולונל מ. מאגהוב ונציג כוח האו"ם קולונל ס. קאוסה מפינלנד, המטפלים באורח שוטף בבעיות המתעוררות בשטח.

המטה הראשי של האו"ם יועבר מהליופוליס לאיסמעיליה

המטה הראשי של חיל האו"ם הנמצא בהליופוליס ליד קהיר יועבר בקרוב אל קרבת איזור התעלה באיסמעיליה, אמר הדובר. צוין שכיום כולל חיל האו"ם 6401 חיילים מ-11 מדינות, וביניהן שתי יחידות שירותים מקנדה ומפולין. בשבועות הקרובים מצפים לבואן של יחידות נוספות מקניה ומנפאל.

בתשובה לשאלה בדבר האשמות קאהיר, כאילו פגעו כוחות צה"ל בנסיגתם בציוד ובמתקנים אזרחיים בסואץ, אמר שמיידהואר כי לא ידוע לו על שום תלונה אל האו"ם בענין זה עד כה, אולם צוין שהיו דווחים על כך שהמישה בהים וראו בערים בפרברי העיר סואץ במהלך הפינוי הישראלי. ענין זה התברר כבר עם נציגי ישראל, אמר.

הוקם צוות מיוחד לחיפוש גוויות חללים

הדובר אמר בתשובה לשאלה אחרת כי הוקם צוות מיוחד לחיפוש ואיתור גוויות חללים שנשארו בזירות הקרבות, המורכב מנציג צה"ל, צבא מצרים, חיל האו"ם והצלב האדום. צוות זה עומד לפתוח בשלום בפעולת החיפושים.

לשאלה על נוכחותם של קצינים סובייטיים שנראו בקרבת אוהל חיל האו"ם בקים ה-101 הסביר שמיידהואר כי אלה משתייכים לצוות משקיפי האו"ם, הנפרד לחלוטין מחיל החירום של האו"ם, והם אכן נמצאו בנקודה של המשקיפים יחד עם קצינים — משקיפים מחילות אחרים, אולם מחוץ לתחום ההגנה של חיל החירום.

... רל סילסואו נפגש בירדן כבר ... עם סגן אלוף ש. לוינסון, הקישור של צה"ל לאו"ם ומתר... עם קצין הקישור המצרי ב...

... פגישה עם עתונאי ירושלים, ש... אמר הגנרל סילאסוואו כי טרם ... השאלה בדבר הצבת כוחות ... בחזית הצפון אם יושג הסכם ... הכוחות בין ישראל וסו... משום כך אין הוא יכול לומר אם יועברו כוחות או"ם מחזית ... לגולן. ... כוח החירום, רודולף שטי... מיוגוסלביה, הכלווה את ה... סילאסוואו, מסר כי כוחות

חיילים מהארמיה ה-3 הגיעו לקאהיר

קאהיר 31 (עי"ר) — קבלת פנים נלהבת נערכה היום לחיילים הראשונים הנמנים עם הארמיה השלישית, אשר הגיעו ברכבת מפאיד.

נשים ובני משפחה של כ-500 חיילים פרצו בבכי בשעת הפגישה עם החיילים שחזרו מסואץ ואילו החיילים השמיעו קריאות „עם דמנו ונפשנו אנו פודים אותך — סאדאת". בין הקריאות שהושמעו על-ידי החיילים „סיני, סיני, אנו נחזור".

מפקד הארמיה השלישית: הדילול יתחיל היום

מיור גנראל אחמד באדווי, מפקד הארמיה השלישית אמר היום, כי דילול הכוחות המצריים בסיני ויציבתם בעמדות חדשות יתחיל מחר (היום).

דילול הארמיה ה-3 מתחיל היום

מאת סופרנו הצבאי

... יום צריך להתחיל — לפי ... עת המצרים עצמם דילול ... חות של הארמיה השלישית.

... תמול נראה ציוד כבד מצרי נע ... כביש סואץ-קאהיר ומסתבר שה... נועד לאיזור הארמיה השלישית ... לאפשר לכוחות הארמיה להע... מקום תותחים מהגדה המזר... אל הגדה המערבית. עם זאת ... רק היום אם אכנם מתחילים ... לבצע את חלקם בהסכם ... שלב זה של דילול הכוחות ... להסתיים ביום שני, הרביעי ... הזאר.

קיסינגר: חרם הנפט יבוטל בראשית מארס

ואשינגטון 31 (עי"ר ויופ"יע) — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינגר אמר היום כי הוא „אופטימי למדי" שאכן יבוטל חרם הנפט הערבי נגד ארה"ב בעקבות כנס של המדינות הערביות המפיקות נפט העומד להערך ב-14 בפברואר בטריפולי.

קיסינגר אמר לעתונאים לאחר שנפגש עם צירי הקונגרס, כי הסרת חרם הנפט יהיה הנושא העיקרי של סדר היום של הכנס בבירת לוב. הוסיף, כי כמה מבין המדינות המפיקות נפט יציעו לבטל את החרם.

ד"ר קיסינגר דן על שאלות סחר ועל המצב במזרח התיכון עם חברי ועדת „הדרכים והאמצעים" של בית הנבחרים האמריקאי. ועדה זו היא המוסד הראשי בקונגרס העוסק בבעיות סחר חוץ ומיסוי.

נודע, כי בשיחה עם חברי הועדה אמר קיסינגר כי הוא סבור שחרם הנפט יבוטל בסוף פברואר או בתחילת מארס.

עם זאת צוין, כי הסרת האמברגו לא תשים קץ למחסור באנרגיה בארה"ב. הוא קרא לקונגרס לנקוט בפעולה, כדי למצוא פתרון למשבר האנרגיה.

(נאום ניקסון — ראה עמ' 2)

לקוראינו

... ההתיקריות במחיר נייר ... עון וחומרי גלם אחרים, הוספות ... קר וכו', אנו נאלצים להעלות ... מחיר העתון בימי החול ובערב ... בת ב-10 אג' החל מהיום.

... יר העתון יהיה כדלקמן:
בימי החול 60 אג'
ערב שבת וחג 120 אג'
המנוי לשנה 228.— לירות

... נו בטוחים שתקבלו בהבנה רבה ... ת ההעלאה.

הנהלת „הצופה"

אם תתנה מכובדת
אז אך ורק עם
התזמורת המפוארת
המזרחית-החסידית
בהנהלת ברוך שורץ
תל-אביב, שינקין 33
טלפון 284381
— מחירים נוחים —

4 המחבלים שתפסו בני ערובה בסינגאפור משלא הצליחו לפוצץ את מתקני „של" — קיבלו מעבר חפשי

סינגפור, 31 (ע"ץ ע"ר ויופ"יע) — ממשלת סינגפור החליטה לאחר שהתכנסה לישיבה וקיימה התייעצויות עם שגריר יפאן, להעניק מעבר חפשי לארבעת המחבלים, שביקשו להעלות באש בית זיקוק של חברת „של".

הארבעה קיבלו רשות להמריא במטוס למדינה לפי בחירתם.

על ההחלטה הודיע מזכיר מיניסטריון הפנים במסיבת עתונאים שנערכה כאן. קודם לכן התנהל מו"מ עם הארבעה ואלה איימו שיפוצצו את הסירה יחד עם בני הערובה.

מזכיר מיניסטריון הפנים, מר סאי אמר כי שניים מבין המחבלים הם יפנים, השלישי הוא כפי הנראה ערבי ובאשר לרביעי, לא הצליחו לזהות את מוצאו.

על פרטי הפעולה נודע, כי ארבעת המחבלים השתלטו על סירת מנוע ושטו בה אל בית הזיקוק שבאי, השוכן כשלושה קילומטרים מדרום לסינגאפור. הם ניסו לפוצץ מיכל לאגירת דלק, אולם רק שלושה מארבעת הכסטנים התפוצצו וגם אלה גרמו נזק מועט בלבד והדליקה קלה שפרצה במקום כובתה מיד על ידי כבאי האש. ידיעות בלתי רשמיות אומרות, כי בשעה שתפשו את הסירה נפצע השייט שלה בראשו והוחש לבית החולים בישיבת סינגאפור.

לאחר כשלון מבצע הפיצוץ החלו ארבעת המחבלים בנסיגה. לצורך זה לכדו סירה מעבורת עם חמשה בני ערובה וניסו להמלט בה, אולם נעצרו על ידי סירות משטרה לפני שהספיקו להגיע למים הבינלאומיים. לאחר כעצרם על ידי סירות המשטרה איימו לפוצץ את הסירה על כל יושביה אם לא יינתן להם מעבר חופשי.

בעקבות איום זה החליטו השלטונות להיענות לדרישתם, הדובר הממשלה אמר כי ההחלטה נתקבלה ב... שום שהפרשה נסתיימה ללא אובדן חיים ותוך נזקים קלים ביותר לסירה כל האניות.

„החזית העממית" מקבלת על עצמה אחריות למבצע

בדמשק פורסמה הודעה מטעם „החזית העממית לשחרור פלשתין", ד...

(סוף בעמוד 2)

תגובת מזכ"ל המפד"ל לפרסומי הכינוס בכפר עציון:

החשדת המפד"ל בעיכוב הקמת ממשלת חירום והתעלמות מהחלטות הוועידה בעניין יהודה ושומרון — סילוף ועיוות מכוונים

לא הנהלת המפד"ל ולא אני הוזמנו לכינוס נציגי ההתנחלויות בכפר עציון שהתקיים ביום רביעי הלכן ידוע לנו על תכנו רק לפי הפירסומים בעתונות.

מהפרסומים אלה עולה, כביכול, כי המפד"ל, ורק המפד"ל, היא המעכבת הקמת ממשלת חירום לאומית, ורק המפד"ל נוגעת במאבק למען ריבונות ישראל על יהודה ושומרון. מובן שכל זה סילוף ועיוות מכוונים — זאת אמר לסופרנו מר צבי ברנשטיין מזכ"ל המפד"ל, בתגובה לפרסומים שראו אתמול אור בעתונות.

לדאבוננו — המשיך מר ברנשטיין — אנו רגילים באחרונה להשמצות הבאות מבפנים אך הדברים שנשמעו בכינוס הזה (ושוב: לפי הפרסומים על מהלכו) הגיעו לשיא ונראה שיש להן כוונה מסויימת מאד וברורה מאד. וחבל שחברים טובים ותמימים, שכוונותיהם בוודאי טובות, נתפסו אף הם למסע זה.

פרסום מכתבו של הרב ר' צבי יהודה קוק הנערץ על כולנו, שממנו עולה החשד, כאילו אין המפד"ל דבקה בהחלטות הוועידה ובסעיפי המצע, בענין יהודה ושומרון — אשר ללא ספק נכתב בהשראת אינפורמציה שסופקה לו על ידי מארגני הכנס או תומכיהם — הוא בלתי הוגן ובלתי ציבורי מאחר שמארגני הכנס יודעים היטב, בהיותם שותפים למו"מ הקואליציוני, כי זהו חשד שווא. לעומת זאת הם מעלימים מכתב אחר של הרב ר' צבי יהודה קוק, המביע דעה שלילית מוחלטת בענין ממשלת חירום לאומית. כלום ישנה גישה סלקטיווית ביחס לדברי הרב ומצטטים רק מה שנוח למפרסמים?

מר ברנשטיין תמה גם על כך שבהחלטות הכינוס בכפר עציון, נשכחה משום-מה הדרישה של המפד"ל (בוועידה ובמצע) לתיקון חוק השבות בענין „מיהו יהודי" ואולי מפני שסיעת הליכוד אינה תומכת זאת...

המפד"ל — אמר — המשיך בדרכה המסורתית וגם „העידוד" למאבקה, כפי שבא לידי ביטוי בכינוס של כפר עציון לא יסיטה מדרכה.

מר ברנשטיין סיים תגובתו באמרו שיש לקדם בברכה כל גיבוש של כח להשגת המטרות — כל המטרות — שעליהן מצביע המצע של המפד"ל אך אין שום צורך ללוות דבר זה ברמזים מחשידים חסרי שחר.

91 נספו בהתרסק מטוס של חברת „פאן אמריקאן"

ניו יורק 31 (יופ"יע ע"ר, ע"צ) — 91 אנשים נספו ועשרה אחרים נפצעו קשה בהתרסק מטוס של חברת „פאן אמריקאן" בסערה עזה ליד הכפר פאגו פאגו באי מהמאוילה שבקבוצת איי סמואה האמריקאניים בדרום האוקיינוס השקט.

91 הנוסעים נשרפו למוות כאשר נלכדו בתוך המטוס הבוער. עשרת הניצולים — שלוש נשים ושבעה גברים הולצו מן המטוס הבוער בעודם בחיים, אולם מצבם של שמונה מהם אנוש, מאחר שהם סובלים מכוויות על פני יותר מ-50 אחוז משטח גופם. שני הנותרים הם במצב מניח את הדעת. בסך הכל היו במטוס 101 אנשים — 91 נוסעים ועשרה אנשי צוות.

הקברניט, לרוי פטרסון מסן פרנסיסקו, הודיע באלחוט למגדל הפיקוח של פאגו פאגו שעה קלה לפני 12.52 (שעון ישראל) כי במטוס פרצה דליקה. הוא דיווח על סופה עזה של ברקים ורעמים, ומיד אחרי כן הוסת המטוס אל הקרקע במרחק של 330 מטרים לפני מסלול הנחיתה.

המטוס, מסוג בואינג 707, היה בדרכו מאוקלנד שבניו זילנד להונולולו, עם חנייה ביניים בפאגו פאגו. האסון אירע בשעה שהמטוס עמד לנחות שם.

חברת פאן אמריקן מסרה כי 49 מבין הנוסעים עמדו לרדת בפאגו פאגו ו-42 הנותרים עמדו להמשיך להונולולו ולוס אנג'לס.

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.36	5.50
תל-אביב	4.54	5.52
חיפה	4.44	5.49
אילת	4.57	5.56
באר-שבע	4.52	5.51
החרמון	„53	5.49
גושן	5.06	6.04

הרב הראשי ד"ר יעקב קפלן:

הכנסיות הנוצריות בצרפת סירבו להצטרף למחאה נגד סוריה

פאריס 31 (עסט"א) — הרב הראשי ליהודי צרפת, הרב ד"ר יעקב קפלן, גילה אתמול, כי הכנסיות הקתולית והפרוטסטאנטית בצרפת, סירבו להצטרף אל הקהילה היהודית במחאה משותפת נגד סירובה של סוריה לשחרר את שבויי המלחמה הישראליים המוחזקים בידיה.

בנאום שהשמיע במושב המועצה המרכזית של הקהילה היהודית בצרפת, אמר הרב קפלן, שהוא ביקש מהכנסיות הנוצריות להצטרף אל הרבנות בהגשת מחאה לוועדת הצלב האדום בג'נבה, נגד סירובה של סוריה לכבד את אמנת ג'נבה. מקורות קתוליים אמרו לכתב סוכ"א כי נוסח המחאה המשותפת המוצעת נראה כבעל אופי פוליטי חד-צדדי, ולא נזכרה בו תביעתה של סוריה להחזרת 15,000 אזרחים סורים לכפרים הנתונים עתה לכיבוש ישראלי, כנדרש על ידי אמנת ג'נבה.

הרב הראשי של בריטניה פנה אל אסאד בענין השבויים

לונדון, 31 (עסט"א) — הרב הראשי ליהודי בריטניה, הרב ד"ר עמנואל יעקובוביץ, פנה בקריאה אל נשיא סוריה, חאפז אל אסאד, בענין שבויי המלחמה הישראלים.

בהסתמכו על נימוקים הומניטריים, מבקש הרב משלטונות סוריה לפרסם מיד את רשימת שמותיהם של שבויי המלחמה.

על הפניה חתם גם הרב ד"ר שלמה גאון, „החכם" של הקהילה הספרדית בבריטניה.

מתי תקום הממשלה החדשה?...

שר האוצר, מר פנחס ספיר, סבור כנראה, כי הקמת הקואליציה הממשלתית החדשה תימשך לפחות חודש ימים. הדבר משתמע מהערה שהשמיע אמש השר במועצה הכללית.

יוסף אלמוגי אמר כי הוא מקווה שתוך שבועיים תוקם ממשלה חדשה הוא מייעץ לשר העבודה החדש לשקול מחדש את פעילותן של הועדות הענפיות שהוקמו לבעיות שחרור אנשי מפתח ממילואים. שיסע ספיר את דבריו ואמר: „אני מייעץ לך, עוד חדש ימים לפחות, לראות את עצמך כשר העבודה"...

אלג'יריה תובעת כנס מיוחד של עצרת האו"ם

מרכז האו"ם 31 (יופ"יע וע"צ) — אלג'יריה תבקש לכנס את עצרת האו"ם לכנס מיוחד, כדי לקבוע יחסים חדשים בין המדינות המתפתחות למדינות התעשייתיות.

המשלחת האלג'ירית באו"ם ציינה כי דרישה זו תוגש בשם הנשיא האלג'ירי בומדיין.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית עד מעונן עם ממטרים לפרקים. טמפרטורות המקסימום החזויות להיום: ירושלים 5, השומרון 6, רמת הגולן 0, תל-אביב 13, צפת 2, יריחו 13, חיפה 11, עזה 13, טבריה 10, באר שבע 11 אילת 15, מפרץ שלמה 17 מעלות.

קדוש
הבדלה
כל חג וכל שמחה
כרמל מזרחי
תמיד על שולחנך
כרמל מזרחי
היקבים הראשון לציון וזכרון יעקב

עיתוני לבנון:

קיסינג'ר מפעיל לחץ קשה למען הפרדת הכוחות בחזית הסורית

ביירות 31 (יופ"יע) — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר, הנהנה מסיועה של מצרים, מפעיל לחץ קשה כדי להביא להפרדת הכוחות בין סוריה וישראל — על כך מוסרים היום עתוני לבנון.

העתונים מצביעים על העובדה שהמיועד לתפקיד שגריר ארה"ב בקאהיר הרמן איילטס קיים במשך שבוע זה שלוש פגישות עם שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי. העיתון „אל אהראם" גילה בהקשר זה כי איילטס העביר לנציגים המצריים את „רעיונותיו" של הנרי קיסינג'ר ב... ישראלי.

רדיו קאהיר מסר היום, כי מצרים וסוריה מקיימות מגעים בשאלת השתתפותה של סוריה בוועידת השלום המזרח-תיכונית הנערכת בז'נבה. כזכור אמרו נציגים סורים כי ארצם לא תשתתף בוועידה, אם לא יושג הסכם על הפרדת הכוחות ברמת הגולן.

בדמשק התכנסה אתמול ההנהגה המרכזית של „החזית הלאומית המתקדמת" בראשות הנשיא חאפז אסד וזו הפעם השניה תוך שלושה ימים. לא פורסמו פרטים על הדיונים, אך פרשני העתונים הביעו את הדעה שנדונו הצעות להפרדת הכוחות.

העתון „אל אהרס" כתב, כי בין השאר הציעה סוריה במגעים סודיים שישראל תיסוג לגבולות שמלפני מלחמת ששת הימים.

עוד כתב העתון, שמצרים פנתה אל ארה"ב בבקשה שתנסה לשכנע את ישראל לוותר על דרישתה הנמרצת שסוריה תגיש רשימת שבויי מלחמה כתנאי מוקדם לשיחות הפרדה.

עתוני ערב פרסמו ניחושים, לפיהם יחזור ד"ר קיסינג'ר למזרח התיכון כדי לנסות ולתווך בין סוריה וישראל, כפי שעשה למען השגת הסכם הפרדת הכוחות בחזית המצרית.

מצרים תתחיל במארס בעבודת ניקוי תעלת סואץ

תיפתח לשייט רק לאחר הסכם עם ישראל

קאהיר 31 (יופ"יע) — מצרים תתחיל בחודש מארס בעבודת ניקוי תעלת סואץ, ולאחר מכן יוחל בפיתוחה נתיב המים כדי שיוכל לקלוט גם אניות גדולות יותר — מסרו היום פקידי ממשלת מצרים.

שר הבינוי המצרי, עותמן אחמד עותמן, אמר כי ארה"ב ומדינות מערביות אחרות, וכן גם מדינות ערביות, מוכנות להגיש סיוע כספי לביצוע המשימה.

סאדאת עומד להפגש בקרוב עם יו"ר רשות תעלת סואץ, משהור אחמד משהור, כדי לדון בעתיד התכניות לגבי התעלה.

עם זאת הדגישו פקידים מצרים, כי פתיחת התעלה מחדש לשייט הבינלאומי, לרבות ספינות ישראליות, תהיה תלויה בהשגת הסכם שלום כולל עם ישראל. „ניקוי התעלה ופיתוחה הוא דבר אחד, ופתיחתה מחדש הוא דבר אחר", אמר אחד הפקידים. הפתיחה מחדש תיעשה רק במסגרת של הסדר כולל עם ישראל".

הפקידים המצריים הביעו את תקוותם, שעד סיום פעולת הניקוי והכנת התעלה לחידוש השייט יתקדם המו"מ הערבי-ישראלי על הסדר כולל ויביא תוצאות של ממש.

בראיון עם כתב חברת השידור האמריקאית „אי. בי. סי.", בוב דאנסמור, אמר עותמן, כי עבודת ניקוי התעלה תתחיל מיד לאחר 5 במארס. תאריך זה הוא המועד שבו צריכים כוחות ישראל להשלים את נסיגתם בהתאם להסכם הפרדת הכוחות מן הגדה המערבית של תעלת סואץ, ולעבור הקו החדש בסיני.

בסיום דבריו אמר עותמן: „אני מקווה שהסדר עם ישראל יושג בזמן הקרוב. אינני אוהב מלחמה".

עותמן, אשר הצטרף כחבר לקאבינט המצרי בסוף השנה שעברה, היה הקבלן אשר ניהל את כל עבודות הבניה בסכר הגבוה באסואן.

מספד מר

ביום ראשון י"א שבט תשל"ד (3.2.74)
בשעה חמש. יערך בהיכל הישיבה
הספד על

**עשרת תלמידי הישיבה
שנפלו במלחמת
יום הכיפורים הי"ד**

בוגרי הישיבה מכירי ומוקירי החללים
הקדושים, מתבקשים להשתתף

ביגון וכדמע,
ובצפיה לישועה ולנחמה

ישיבת כרם ביבנה

ארגון ותיקי התנועה

ביום ראשון י"א שבט תשל"ד (3.2.74) בשעה 12.30
בישיבת בני-עקיבא כפר הרא"ה, תתקיים אי"ה

עצרת זכרון

להברנו הדגול

ר' נחמיה עמינוח ז"ל

בתכנית:
דברי הערכה פנחס קהתי הרב קנוהל
חלוקת מלגות לתלמידים מצטיינים
לימוד משניות ותפילת אזכרה
הפותח והמנחה: א. מברך.

— החברים מתבקשים להשתתף —

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו

יעקב זילברשץ ומשפחתו

על פטירת אבין ז"ל

הדור הצעיר במפד"ל

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

המורה **סימה אופוציגסקי**
(לבית שקדי) ע"ה

תיערך ביום א' י"א בשבט — 3.2 בשעה 12 בצהרים
אסיפת אזכרה באוניברסיטה בר-אילן (אולם הספריה).
בשעה 3.30 אחה"צ — עלייה לקברה בבית העלמין
בקריית-שאול, להתייחדות עם זכרה ולתפילה לעליית-נשמתה

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

שושנה בוימן ז"ל

בת ר' דוד גרינברג ז"ל

הלוויה תצא היום, יום שישי ט' שבט תשל"ד (1.2.74)
בשעה 11.30 לפנה"צ, מבית הלוויות העירוני רח' דפנה 5
תל-אביב — לבית העלמין בנחלת יצחק.

המתאבלים:
בעלה — שלמה
בנותיה והתניה: חנה ויצחק שלוסברג
דבורה ונתן הלדי
הנכדים, הנכדות
וכל המשפחה

תודה למנחמים

לכל ידידינו ומכרינו שהביעו לנו נחומיהם אישית, בכתב ובעל פה
במות עלינו

בתנו, אחותנו ונכדתנו היקרה

ליאורה ז"ל

נתונה תודתנו הכנה בדרך זו

ההורים: אראלה ויצחק לויט ובני-ביתם
הסבא: יעקב לויט
הסבתא: זלדה נוביק
וכל המשפחה

חנה רוט ת"א
יחיאל זייכמן ים
מאורשים
בית, ת"א ד' שבט

תנועת האשה הדתית לאומית

ישיבת ההנהלה הארצית

תתקיים אי"ה ביום רביעי י"ד שבט תשל"ד 6.2.74
בבית התנועה בתל-אביב רח' אבן גבירול 166 בשעה
2.30 אחה"צ. סדר היום בהזמנות.

תנועת האשה הדתית לאומית
החברות — ההנהלה

למלכה כהן ומשפחתה
להולדת
הנכדה הראשונה

למרים מיכאלי ומשפחתה
להולדת
הנכד הראשון

ברכת מזל טוב לבבית
יהי"ר ויזכו לראות מהם דור ישרים יבורך
ההנהלה הארצית

בס"ד

שרגא פליישמן
רחובות — בית גמליאל

ג. יהודית כהן
ירושלים — בית וגן

מאורשים

... ליום ט' שבט תשל"ד

למר **חיים א. כהן** וב"ב

מזל טוב לאירושי בתכם

ג. יהודית תחי' עב"ג שרגא פליישמן נ"י

צוות עובדי פרסום „חן"

למר **חיים א. כהן** ורעיתו
(פרסום „חן" ירושלים)

ברכת מזל טוב לבבית
לארושי בתם יהודית תחי' עב"ג

„הצופה" — מח' המודעות

כנס יסוד של התאחדות הרבנים הספרדים בישראל

יתקיים אי"ה ביום שלישי י"ג שבט תשל"ה
(5.2.74), בשעה 11.00 לפני-הצהריים
באולמי „לחיים" — רחוב המסגר 48 — תל-אביב

בראשותו
של מרן גאון ישראל הר' עובדיה יוסף שליט"א, הראשון לציון והרב הראשי לישראל

ובהשתתפות:
זקן הרבנים בישראל הגאון ר' מאיר ועקנין שליט"א — הרב הראשי וראב"ד לטבריה
הרב הגאון ר' חיים דוד הלוי שליט"א — הרב הראשי וראב"ד לתל-אביב—יפו
וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

* דברי פתיחה: הרה"ג ר' משה מימון שליט"א, רב העיר קרית אתא
* דברי נעילה: הרה"ג מישאל דהאן שליט"א, הרב הראשי לבאר-שבע

סדר היום — בהזמנות

הרבנים שליט"א שבהבת קשיי דואר טרם קיבלו הזמנה, מתבקשים לראות הודעה זו כהזמנה אישית

ביקרא דאורייתא — הועדה המארגנת

صكذا من الاصل

הנשיא ניקסון בנאומו לעם האמריקאני

המדינות הערביות ידונו בקרוב בביטול חרם הנפט בעקבות הפרדת הכוחות

מזהיר את הערבים שארה"ב לא תניח להם להפעיל נגדה אמצעי כפייה

וואשינגטון, 31 (עי"ר, ע"צ) — הנשיא ניקסון הכריז אמש כי המדינות הערביות המפיקות נפט עומדות לקיים בקרוב ועידה לשם דיון בהפסקת אמברגו על ארה"ב, בעקבות הסכם הפרדת הכוחות באיזור תעלת סואץ.

הנשיא אמר את דבריו בנאומו „על מצב האומה", אשר הושמע בפני שני בתי הפרלמנט ושודר ברדיו ובטלוויזיה לכל רחבי המדינה.

ניקסון אמר, כי במגעים אישיים עם מנהיגים ידידותיים באיזור המזרח התיכון, הובטח לו שוועידה דחופה תתקיים בעתיד הקרוב ביותר, בעקבות הפרדת הכוחות בתעלת סואץ, ובה תידון הסרת חרם הנפט מעל ארה"ב. הוא לא מסר פרטים נוספים על הוועידה הצפויה, אך אמר שיש לראות בה „סימן מעודד".

אזהרה לערבים

עם זאת הזהיר ניקסון את הערבים, כי ארה"ב לא תניח להם להפעיל נגדה אמצעי כפייה בנושא זה.

בהודעה לקונגרס בת 51 עמודים, אשר נשלחה שעה קלה לפני שידור הנאום התבטא ניקסון במונחים חריפים עוד יותר בקשר לאמברגו הנפט, ובמיוחד לגבי ההעלאות התלולות האחרונות של מחירי הנפט הגולמי. „מטרתנו בדיון זו היא ברורה", הכריז הנשיא, „עלינו להוריד את מחירי הנפט העולמיים מן הרמה הנוכחית שהיא שרירותית בצלנית".

בהתייחסו לוועידת ג'נוה אמר מר ניקסון, כי ועידה זו ובצוע הפרדת הכוחות בין ישראל לבין מצרים הם רק תחילתה של מאמץ גדול ונרחב יותר למציאת הסדר של קיימא לכל בעיותיו של האיזור.

הישגי ארה"ב ומטרותיה

בהמשך הנאום „על מצב האומה" — בו מסביר הנשיא אחת לשנה את הישגי המדינה ומטרותיה — עמד ניקסון גם על הנקודות הבאות:

— ארה"ב תכאף לעשות צעד גדול לקראת שלום של קיימא בעולם על ידי מדיניות של מו"מ ומניעת עימות בין המעצמות הגדולות. היא תמשיך לשקוד על מדיניות ההפשרה עם רוסיה וסין ותתגבר להידוק יחסיה עם מערב אירופה ויפאן.

— הנשיא שב וקרא לקונגרס לסמוך את ידיו על ההצעות להעניק הדרפה כלכלית לרוסיה — אשר נתקלו בקשיים בשל הטענות על היחס ליהודים ולבני מיעוטים אחרים בברה"מ.

— ארה"ב הציבה לה מטרה „לשבור את גבו של משבר הדלק" ולהגיע לעצמאות בתחום אספקת האנרגיה, לא יאוחר בסוף העשור הנוכחי.

304 מיליארד — תקציב הבא

— תקציב ארה"ב לשנת הכספים המתחילה ב־1 ביולי הקרוב יכלול סעיפי הוצאה בסכום כולל של 304.4 מיליארד דולר. סכום זה מהווה עליה של כעשרה אחוזים בהשוואה לשנה הנוכחית ומוצע גירעון של 9.4 מיליארד דולר.

בדברו על ההקציב חזר מר ניקסון לבעיית השלום בעולם, ואמר, כי השלום לא ייתכן אם ארה"ב תהיה מעצמה מדרגה שניה. לכן כולל התקציב הבא העלאה ניכרת בהוצאות לצורכי הגנה.

— הנשיא הבטיח כי לא צפוי מיתון כלכלי בארה"ב. אך עם זאת ציין שהכלכלה האמריקאית תסבול השנה מהאטה מסויימת בגלל משבר הדלק, וכן עליה באבטלה והמשך האינפלציה.

לא יתפטר בגלל ווטרגייט

— ניקסון חזר והצהיר כי אין בדעתו להתפטר מתפקידו בגלל שערוריית ווטרגייט. „ברצוני כי תדעו, שאין לי כל כוונה לנטוש את התפקיד אשר העם בחר בי למלאו. אני מאמין שהגיע הזמן להביא את החקירה לסיומה. דומני, ששנה אחת של ווטרגייט מספיקה בהחלט" — אמר ניקסון לקול תשואות חברי הקונגרס. הנשיא הבטיח לשתף פעולה עם הוועדה המשפטית של בית הנבחרים, אשר עליה הוטל להחליט בשאלה אם לפתוח נגדו בהליכי הדחה או לא.

— הנשיא הבטיח לערוך סקר בדרג של הקאבינט כדי להגן על פרטיותו של האדם האמריקאי בעידן הציתות, בלי לפגוע בזכותה הלגיטימית של הממשלה.

מקורות בביירות: שרי הנפט הערביים ידונו באמברגו

ביירות, 31 (יופי"ע) — יש לצפות ששרי הנפט הערביים ידונו באמברגו על אספקת דלק לארה"ב כאשר יתכנסו לוועידתם בטריפולי ב־14 בפברואר, אבל אין להניח שיבטלו את האמברגו — נמסר היום ממקורות־נפט בביירות.

דעה דומה הובעה גם בווינה, על ידי פקידים ערביים של ארגון המדינות הערביות המפיקות נפט.

המקורות הערביים התייחסו להכרזתו של הנשיא ניקסון בנאומו „על מצב האומה". המקורות ציינו, כי כנראה התכוון מר ניקסון בדבריו אלה לוועידת המיניסטרים של ארגון המדינות הערביות המפיקות נפט, העומדת להתכנס בטריפולי.

פקידי הארגון בווינה אמרו, כי נכון שהוועידה תדון באמברגו, אך לם אין להניח שיחליטו לבטלו. הוסיפו, כי האמברגו יעמוד בתוקפו עד שישראל תיסוג — או לפחות תסכים לסגת — משטחים ערביים כבושים. „אני מסופק אם יוסר האמברגו כל עוד לא הושגה התקדמות מכריעה בחזית הסורית", אמר אחד הפקידים של מטה המדינות הערביות המפיקות נפט, השוכן בווינה.

צ'ארלס יוסט: ההסכם בין ישראל למצרים עלול להתפרק

ניו יורק, 31 (עסט"א) — צ'רלס יוסט, לשעבר שגריר ארה"ב באו"ם, כתב, במאמר שפורסם היום בעתון „כריסצ'ן סיינס מוניטור" כי מצרים הסכימה להסדר בענין הפרדת הכוחות, כשום שסאדאת החליט להישען, בשלב זה, כמעט לחלוטין על ארה"ב ועל מיניסטר החוץ שלה, הנרי קיסינג'ר, אולם אישים מצריים סבורים כי חייבות להיות תוצאות נוספות של הסכם הפרדת הכוחות לא יאוחר מחודש אפריל, שאם לא כן עלול הסכם להתפרק.

„המצב הטעון חומר נפץ מטיל אחריות עצומה על ארה"ב ועל קיסינג'ר" — כותב יוסט.

„קיסינג'ר השיג בחזון דיפלומטי גדול, כשהוא פועל כמעט לבדו, ד מביא לצעד המבטיח ביותר לקראת שלום במזה"ת, שנעשה מזה 25 שנה. הסכנה היא בכך, שקיסינג'ר עלול להפוך לשבוי בידי הצלחתו. נעצרה בציבור ציפיה, כי כל קושי, אפילו הקטן ביותר, אפשר יהיה להתגבר עליו רק ע"י פעולה מצד קיסינג'ר".

„נשאלת השאלה אם אפשר לצפות, או לדרוש מקיסינג'ר להקדיש חלק כה רב מזמנו ומתשומת לבו לענייניו של איזור יחיד זה של העולם, כפי שעשה בחודשים האחרונים".

„מתעוררת תהיה אם יהיה די אפילו בשפע המרץ של קיסינג'ר ובמגע הקסם שלו, כדי לעמוד באתגרים של שנת 1974 במזה"ת, שאם לא כן — אין כמעט כל ספק שהמשבר שם יתחדש בחריפות כפולה ומכופלת.

גנרל בלנד ליליסטרנד משוודיה, שמונה למפקד משקיפי האו"ם — בירושלים.

אלוף רפאל ורדי יתמנה למתאם הפעולה בשטחים

תת־אלוף רפאל ורדי מסיים את תפקידו כמפקד איזור יהודה ושומרון ויתמנה לתפקיד מתאם הפעולה בשטחים, במקום האלוף שלמה גזית.

תת־אלוף ורדי יועלה היום לדרגת אלוף.

תת־אלוף ורדי נתבקש לעמוד בראש צוות לבדיקת שחרור מלואים ורכב מגויים מצה"ל. עם סיום עבודת צוות זה יוכנס לתפקידו כמתאם הפעולה בשטחים.

הוועדה המשפטית של בית הנבחרים: ניקסון חייב להעיד בחקירה

וואשינגטון, 31 (עי"ר וע"צ) — הוועדה המשפטית של בית הנבחרים האמריקאי אישרה היום פה אחד החלטה, בה נאמר כי היא רשאית לתבוע מהנשיא ניקסון להופיע כעד במהלך החקירה המתנהלת עתה, בקשר עם השאלה אם יש להעמידו לכשפט.

ההחלטה, המועברת עתה למליאת הבית, קובעת כי הוועדה מוסמכת לצוות על נוכחותו ועדותו של כל אדם, אם נראה לה שדבר זה דרוש בקשר עם חקירתה בשאלת העמדתו למשפט של הנשיא.

הפרקליט המיוחד של הוועדה ג'ון דור, אמר בתשובה לשאלות עתונאים שלפי ההחלטה יהיו לוועדה סמכויות נרחבות, כולל הזכות להזמין את הנשיא כדי שיעיד בשבועה.

התובעים בפרשת ווטרגייט הודיעו היום כי אין להם כל בסיס להאמין שג'ון דין, שהיה פרקליט הבית הלבן, שיקר. אחד מעוזריו של התובע המיוחד ליאון יאבורסקי אמר כי אין בדעת התובעים להאשים את דין בשבועת שקר.

סינטור יו סקוט, מנהיג הרפובליקאים בסינט, אמר לפני זמן מה כי עיין במסמכים בבית הלבן, לפיהן שיקר דין כאשר העיד כי ניקסון ידע על הניסיון לחפות על פרשת ווטרגייט לפני ה־21 במרץ 1973.

הוועדה המשפטית של בית הנבחרים דחתה בינתיים ברוב של 23 נגד 14 הצעה לסיים את החקירה בפרשת ווטרגייט עד ה־30 באפריל.

„אל האנוואר": פומפידו הבטיח לערב הסעודית מטוסים שעדיין נמצאים בשלב פיתוח

ביירות, 31 (עי"ר) — העתון הלבנוני „אל האנוואר" כתב היום שנשיא צרפת ז'ורז' פומפידו הבטיח לספק לערב הסעודית 10 מטוסים מדגם מיראז' הנמצאים עתה בשלבי פיתוח — עוד לפני שמטוס זה יוכנס לשימוש בחיל האוויר הצרפתי.

בבססו מקורות סעודיים, מציין השבועון כי צרפת תשלים בקרוב פיתוח המטוס, הידוע כ„פ—1" הנחשב למתקדם ביותר מסוגו בעולם כולו.

גופת אשה נחטפה מביה"ח תל השומר כדי למנוע נתיחתה

סערת רוחות פרצה אתמול בקרב חוגים חרדיים בבני ברק, על רקע ידיעה המספרת כי גופת אשה חרדית, תושבת בני ברק, נחטפה מבית החולים תל השומר ע"י בני משפחתה כדי למנוע נתיחת הגופה.

„הוועדה הציבורית להגנת כבוד האדם", הלוחמת נגד נתיחות מתים, הודיעה לכתב עתיים כי בעלה של הנפטרת, גב' פאני סאבי, ביקש את עזרת הוועדה למניעת הנתיחה.

לכתב נמסר, כי הוועדה התקשרה עם מנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר ב. פדה, שהבטיח לטפל בדבר, בכוונה להביא להרגעת הרוחות, אולם המשפחה, שחשדותיה גברו, הצליחה להוציא הגופה מתחומי בית החולים.

ד"ר פדה, שנשאל על ידי כתב עתיים לתגובתו, אמר כי אין לו כל תגובה.

מת אלוף תעשיית הסרטים סאם גולדווין

לוס אנג'לס, 31 (עי"ר) — סאם גולדווין, מחלוצי תעשיית הסרטים ההוליוודית, אשר סרטיו כללו יצירות קלאסיות כמו „בחזית המערב אין חדש" ו„אבקת גבהים" — מת היום בביתו בברלי הילס בגיל 91.

גולדווין היה האיש שגילה כוכבי קולנוע מפורסמים כמו גרי קופר, וויל רוג'רס, דוד ניבן, דני קיי ורונלד קולמן. הוא גם הצליח לשכנע כמה מן הסופרים הדגולים ביותר של ה־120 להקדיש את מאמציהם לאומנות החדשה של כתיבת תסריטי קולנוע. בין האנשים שכתבו תסריטים בשביל גולדווין היו אנשים כסינקלר לואיס, בן הכט, רוברט שרווד ומרים הופקינס.

4 מחבלים
(סוף מעמוד ראשון)

בה מקבל על עצמו הארגון שותפות לאחריות למבצע ההתקפה.

בהודעה נאמר, כי הפעולה נעשתה על ידי „יחידת באסל קובייסי", לפי הוראות „החזית" ו„הצבא האדום היפאני". ההודעה מסבירה, כי ההתקפה נערכה בגלל „התפקידים ההוקפניים" שממלאות חברות הנפט וממשלת סינגאפור נגד עמי ערב בכלל ונגד העם הפלשתינאי בפרט.

בינתיים נמסרו פרטים נוספים על הצורה שבה הצליחו להגיע אל בית הזיקוק. הם שכרו סירת דיג, וכאשר זה יצאה לדרך התגברו על השייט, פצעוהו קל והשתמשו בסירתו כדי להגיע אל מקום ההתקפה. לאחר מכן חטפו לצורך הנסיגה סירת מעבורת של חברת „של" בעלת בית הזיקוק. בני הערובה הם אנשי הצוות של סירה זו, הנושאת את השם „לאגו".

זרקו לים שניים מבני הערובה

עדי ראיה אמרו היום כי המחבלים זרקו שניים מבין חמשת בני הערובה לים. ספן, שאסף אחד מבין החטופים, ציין כי האיש שנמשה על ידו אמר לו שהוא ובן ערובה נוסף הוטלו למים על ידי החוטפים.

האוספים מצפים עתה שהשלטונות יעמידו לרשותם מטוס, אשר יעבירם מסינגפור למדינה ערבית.

עתונאים אמרו כי החוטפים צוידו את שני החטופים, שנזרקו למים, בחגורות הצלה.

(יופי"ע) — כתב שהצליח להתקרב לספינה שנחטפה, אמר כי במרחק מה ממנה הוצבו שלוש ספינות טילים חדשות של סינגפור מדגם „גוראר" וביניהן הספינה „סי וולף" המוחשה בטילי „גבריאל" מתוצרת ישראל.

תותחי הספינות מכוונים לעבר ספינת המחבלים במרחק כ־100 מטרים.

אניות מלחמה גרעיניות שטות באוקינוס ההודי

סינגפור, 31 (יופי"ע) — חמש אניות מלחמה אמריקאניות וסובייטיות, המונעות בכח גרעיני, שטות עתה באוקיאנוס ההודי — על כך מסרו היום מקורות רשמיים.

מקורות אלה ציינו כי כוח משימה שבראשו עומדת הפריגטה „ביינברידג'" המונעת בכוח גרעיני והמצויידת בטילים מונחים, נכנסה לאוקיאנוס ההודי לקראת סוף חודש דצמבר. עד כה לא עזב כח המשימה הזה את האיזור.

הרוסים מצדם שיגרו ארבע צוללות לאוקיינוס ההודי, בתחילת חודש דצמבר אחת מהן מונעת בכח גרעיני ומצויידת בטילי־ים, ציינו המקורות.

דיין מאמין שמצרים תקיים את הסכם הפרדת הכוחות

ניהלנו משא ומתן עם מצרים והשגנו הסכם על פתיחת תעלת סואץ ועל אכלוסן מחדש של העיר סואץ וערי התעלה האחרות.

אני מאמין שהמצרים יגשימו את התחייבותם בהסכם זה ויקיימו את תנאיו, שלפיהם אנו נערוך מחדש את כוחותינו לאורך קווים חדשים — אמר אתמול שר הביטחון, מר משה דיין, בהופיעו בכנס ועידת מלווה הפיתוח בתל אביב.

שר הבטחון הוסיף ואמר שישראל תיסוג ממצרים משום שאין לה עניין להיות שם, וכוחותיה ייערכו בקווים כאלה שיהיו טובים להגנת המדינה ורחוקים מתעלת סואץ וערי התעלה, כך שהמצרים ירגישו עצמם חופשיים להחזיר את החיים האזרחיים באיזור זה למסלולם התקין.

מר דיין הביע את תקוותו שבעוד כ־40 יום יתחילו המצרים בפעולות פנוי של התעלה ואכלוס הערים שלצידה.

עם זה, אמר שר הביטחון, אין זה הגבול הסופי בין ישראל ומצרים, עליו יהיה עלינו לנהל מו"מ בגמר בצוע הסכם ההפרדה.

שר הביטחון הביע תקוותו שגם עם סוריה יושג הסכם הפרדה. באשר לירדן, אמר השר, שאין לישראל מלחמה עם ירדן ואילו עם ערביי השטחים מקיימת ישראל יחסים תקינים.

בשאלת הרכש וחיזוקה הצבאי של ישראל אמר שר הבטחון כי עלינו לחמש את עצמנו בעזרת העידן החדש של הנשק המודרני. אתגר זה הפנה שר הבטחון בחלקו אל אנשי ה„בונדס" עצמם והדגיש כי האתגר יושג „בתמיכתכם אתכם".

כאן נשאל שר הבטחון אם ביטול האמברגו הבריטי יקטין את התלות הישראלית באספקת נשק אמריקני. — טוב ביטול האמברגו מקיומו, השיב, אך אין להרחיק לכת עד כדי העברת משקל האספקה של ישראל לכיוון הבריטי. אין אנו מעוניינים להיות תלויים פחות בנשק האמריקני, ואיננו רוצים שארה"ב תפנה אותנו לקבל נשק מבריטניה „כי בריטניה אינה יכולה לשמש תחליף לארה"ב בהימושי", אמר.

בהקשר לשימוש בנשק מודרני הזכיר שר הבטחון כי טייסינו שהשתמשו בציוד כזה הפילו בקרבות האוויר של מלחמת יום הכיפורים מטוסים ערביים ביחס של 55 ל־1.

פתח את הישיבה, בהשתתפות שר הבטחון מר סם רוטברג, יו"ר כללי של ארגון הבונדס.

מעטפת נפץ התפוצצה בידיו של שופט באנגליה

אידנברידג, בריטניה, 31 (עי"ר) — מעטפת נפץ התפוצצה אמש בידיו של שופט.

בהודעת המשטרה נאמר כי השופט גוהן בוואהר נפצע קל בידו ובזרועו השמאלית ובפניו, כאשר המעטפה התפוצצה.

השופט בוואהר הוא האיש ה־83 שנפצע על ידי מעטפות בבריטניה מאז ה־17 בדצמבר. רוב ההתפוצצויות נגרמו על ידי אנשי הצבא האירי הרפובליקאני.

המועצה הכלכלית המייעצת לשעת חירום דנה בבעיית כוח אדם

המועצה הכלכלית המייעצת לשעת חרום בראשותו של שר האוצר, פ. ספיר, ובהשתתפותם של שרי המסחר והתעשיה והעבודה דנה אמש בבעיות כוח אדם בשעת חרום.

יו"ר הוועדה לכוח אדם שליד המועצה, א. ברזל, דיווח על פעולות הוועדה ועל מסקנותיה. שר העבודה, יוסף אלמוגי, מסר כי בהתאם לבדיקה מצב כוח האדם במפעלים ובהתאם לתחזיות של המפעלים לגבי רמת פעילותם הכלכלית בעתיד יש לצפות כי בפני המשתחררים משורות מילואים לא תעמוד בעיה של מחסור במקומות עבודה.

המועצה בקשה את ועדת ברזל לכלול בדו"ח הסופי שלה המלצות בענין דרכי הקליטה מחדש בתעסוקה של חיילים המשתחררים משורות מילואים תוך הפנייתם לענפים הזקוקים לעובדים.

כמו כן החליטה המועצה, בעקבות דברי שר המסחר והתעשיה, חיים בר־לב, להמליץ בפני הממשלה להקים ועדה בין־משרדית אשר תציע תוכניה להפעלת המשק לשעת חרום ממושכת, נוכח הנסיון והלקחים שנצטברו בעקבות המלחמה האחרונה.

צרפת מבקשת הלוואה — 1.5 מיליארד דולר

פאריס, 31 (יופי"ע) — צרפת תבקש להשיג הלוואה בסכום של 1.5 מיליארד דולר בשוקי הכספים הבינלאומיים, כדי שתוכל לשלם בעד יבוא הנפט שלה במחירים גבוהים יותר ולהגן על הפרנק — זאת אמר היום שר האוצר ואלרי ז'יסקר דאסטן. השר ציין כי במילווה זה יטפל קונסורציום מיוחד של בנקים צרפתיים פרטיים, בראשות „סוסייטה גנראל".

ספיר שולל הרכבת קואליציה שתתבסס על 61 חכ"ים בלבד

שר האוצר פ. ספיר שלל אתמול את האפשרות שתורכב ממשלה, אשר תתבסס על 61 חברי כנסת, והביע תקווה „שיימצאו נוסחאות גואלות, כדי לוותר על העניין" להקמת ממשלה במתכונת הקודמת.

מר ספיר, שמסר דו"ח ביניים על המו"מ הקואליציוני, כיו"ר ועדת המו"מ של המערך, בישיבת מרכז מפלגת העבודה בבית ארלוזורוב בתל־אביב, הטעים כי יש לעשות מאמץ להשלים את „מעשה המרכבה" תוך 21 יום, והדגיש כי אינו שש להליכה לבחירות חדשות, אם לא תוקם ממשלה.

הדובר ציין, כי ממשלה שתישען על 61 צירים לא תוכל לעמוד בכל „רוח שאינה מצויה", גם אם לא יהיו מאורעות מיוחדים, משום שתהיה תלויה במצב רוחו של ציר אחד או בכך שהוא יהיה עסוק ולא יבוא לישיבה.

שתי בעיות קשות: „מיהו יהודי" ו„חוק האזרח"

לדבריו, נשארו במו"מ שתי בעיות מסובכות וקשות: „מיהו יהודי" ו„חוק האזרח". בנושא זה הוא קיבל מאות מברקים מחו"ל גם מאורתודוקסים וגם מרפורמים וקונסרבטיביים. עם זאת תומך המערך בהצעת חוק נגד הונאה בכשרות.

במסרו על פעולות ארבע ועדות־המשנה, שהוקמו במסגרת המו"מ, אמר השר, כי ברוב הדברים מתקרבים להסכם לקווי יסוד. הוועדה לענייני חוץ ובטחון עומדת בפני סיום העבודה, וגם הוועדה לענייני כלכלה וחברה. יש לה כבר נוסח כמעט סופי. יש כמה הסתייגויות ללי"ע, אבל הן אינן סלע מחלוקת.

ביחס לוועדה שדנה במבנה הממשלה, אמר הדובר, כי אינו יודע מה אפשר לבטל מהמשרדים. אפשר אולי להגיד לשר אחד להחזיק שני תיקים או שני חלקי תיק. „בכל פעם שדיברו על ביטול משרדים, תמיד נולד משרד נוסף", אמר.

ועדת השרים לביטחון קיימת למעשה

אשר לוועדת השרים לענייני בטחון, הרי היא למעשה קיימת כל הזמן, אך ייתכן שאולי עוד יחזרו לדון בכך. ההכרעה אם יש מקום להקים מועצה לבטחון לאומי, שמטרתה אינה ברורה, ייתכן שתועבר לממשלה.

בדבריו שילב מר ספיר נימה אישית, באמרו: „אני מכיר קצת את עבודת הממשלה, אני שייך לאלה, שזה עוד מעט הופך להם לאחוזה, שאני רוצה להשתחרר ממנה".

בקדמו בברכה את הטלת הרכבת הממשלה על גב' מאיר ע"י הנשיא, הוסיף: „אני יכול רק לאחל לה מה שאיחלתי לה ב־1969: קודם כל שתצליח להרכיב ממשלה ושתכהן כראש ממשלה בכל הקדנציה של 4 שנים. אני אומר זאת מקרב לב ובדיעה שלי יודעי את כל הנתונים".

שולל הקמת ממשלת חירום

בתחילת דבריו שלל בתוקף את האפשרות של הקמת ממשלת חירום, שאין לה סיכוי להתקיים אפילו חודש. נוסף לכך גם מבחינת הדמוקרטיה, אין מקום לממשלה שתתבסס על 115 מתוך 120 חברי הכנסת. עוד העיר, שלמרות שלי"ע ופא"י מופיעים במו"מ יחד, לא ברור אם הם גוש או שתי קבוצות נפרדות. הרצון לשתף את „החזית הדתית התורתית" נתקל בקושי משום שהם חייבים לקבל אישור מ„מועצת גדולי התורה". בהתאם לכך מתקיים המו"מ עם המפד"ל ולי"ע — רי"צ.

ידלין: יש לעשות כל מאמץ להקים ממשלה עם המפד"ל

מזכיר המפלגה א. ידלין, שפתח את הישיבה, התייחס למו"מ, באמרו: „אני רואה את הברית בין תנועת העבודה והיהדות הדתית הלאומית כיסוד מוסד לתנועתנו. אני חושב, שעלינו לעשות כל מאמץ להגיע לשותפות קואליציונית עם המפד"ל, אולי אפילו עם „החזית הדתית התורתית", מבלי להפסיד את לי"ע. אנחנו גם בונים שותפויות עם המפד"ל ברשויות המקומיות. עם זאת יש לומר למפלגות הדתיות, כי בשעת חירום זו אין כל הצדקה למו"מ ממושך, שייהפך למיקוח אשר יביש את כולנו, ומוטלת עלינו חובה להקים ממשלה לאלתר".

בדיון מסר מר שמואל רובינשטיין, מזכיר איחוד הקבוצות והקיבוצים, על החלטת האיחוד לא לקבל את תביעת המפד"ל בעניין „מיהו יהודי".

ח"כ מ. ברעם מסר דו"ח על המו"מ להרכבת הוועדות בכנסת.

חילוקי דעות בעניין צמצום הסובסידיות

בישיבה באו לידי ביטוי חילוקי הדעות בין הממשלה וההסתדרות בשאלת צמצום הסובסידיות.

מצדדים שונים נשמעה תביעה לקיים דיון על צמצום הסובסידיות בישיבת המרכז, למרות שהישיבה הוקדשה לנושא של סיכום תוצאות הבחירות והמו"מ הקואליציוני.

פ. ספיר דחה בדבריו את הטענה, כאילו ההחלטה בעניין הסובסידיות נתקבלה על ידי האוצר, מבלי להידבר עם ההסתדרות תחילה. הוא מנה שורה של פגישות שהתקיימו בנושא זה עם ההסתדרות החל מ־29 בנובמבר וכלה ב־25 בינואר. לבסוף הובא העניין ביום ו' שעבר בפני ראש הממשלה, וביום א' הובא לממשלה. בפניה היתה גם הצעת חברי הוועדה המרכזת של ההסתדרות, אולם היא קיבלה רק 4 קולות לעומת 12 שקיבלה הצעה של 3 השרים, בר־לב, גבתי וספיר עצמו. „אם לא מגיעים לידי הסכם, זה לא אומר שלא דיברו עם ההסתדרות", אמר.

בהגיבו על כך אמר י. משל, מזכ"ל ההסתדרות בפועל, כי השאלה איננה אם מדברים עם ההסתדרות, אלא אם יש ערך לדעת ההסתדרות. הוא עמד על התסיסה הציבורית, המלווה את ההחלטה, והדגיש כי יש צורך לקבוע מהו כוח הספיגה של הציבור.

החלטות מועצת הרבנות הראשית

אין כל אפשרות להצטרף לעם היהודי אלא ע"י גיור לפי ההלכה

מועצת הרבנות הראשית לישראל דנה בישיבתה שלשום (יום ד') בשורה של נושאים העומדים על הפרק, וקיבלה את ההחלטות דלהלן:

מיהו יהודי:

מועצת הרבנות הראשית דנה בישיבתה בנושא „מיהו יהודי" בדאגה עמוקה לטהרתו, אחדותו ושלמותו של העם היהודי, כפי הגדרת תורתנו הקדושה בהיותנו לעם במעמד הר סיני, כאמור: „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". — והחליטה:

(א) אין שום אפשרות להצטרף לעם היהודי אלא על־פי תורתנו הקדושה. לכן כל גיור הנעשה בארץ ובתפוצות חייב להיעשות על־פי ההלכה המקובלת, המקובלת והמקודשת בידי היהדות, וגיור הנעשה שלא על־פי ההלכה מהווה נטע זר בכרם בית ישראל ואין לו שום תוקף הלכתי ויהודי.

(ב) מועצת הרבנות הראשית לישראל פונה בקריאה נרגשה לממשלת ישראל ולחברי הכנסת לשמור על יחודו, טהרתו וקדושתו של העם היהודי, לתקן את חוק השבות ולקבוע במפורש שגיור רק עפ"י ההלכה הוא בר־תוקף במדינת ישראל.

חילול השבת בפינוי הכוחות:

מועצת הרבנות הראשית שמעה בצער את הודעת שר הביטחון, כפי שפורסמה בעתונות, בדבר ביצוע הסכם הפרדת הכוחות גם בשבתות.

מועצת הרבנות הראשית קובעת, כי אין שום היתר לפי ההלכה לבצע פינוי הכוחות בשבת — מעשה הכרוך בחילול שבת חמור נוסף על כך יש בכך משום חלול שם שמים ושם ישראל.

המועצה פונה לראש הממשלה ולשר הביטחון להורות על הפסקת כל פעולות הקשורות בפינוי הכוחות בשבתות ולאפשר לחיילים לשמור על שבת קדשנו כהלכתה.

צו על תנאי:

מועצת הרבנות הראשית לישראל קיבלה בתדהמה את הצו על תנאי נגד הרבנות הראשית, שהוצא ע"י הרב י. ד. הלפא מראשון לציון. זו הפעם הראשונה בתולדות הרבנות בישראל שרב בישראל מגיש צו־על־תנאי נגד המוסד הרבני העליון בישראל.

מועצת הרבנות הראשית לישראל תעשה הכל כדי להגן על מעמדה העצמאי ועל זכויותיה ותובעת מור על כבוד הרבנים בישראל מה המוסרית של אלו הכפופים מרותה.

מועצת הרבנות הראשית לישראל

מקס פישר: מושב חבר הנאמנים הפגין סולידאריות עם המדינה

מושב חבר־הנאמנים של הסוכנות היהודית, שהתקיים השבוע בירושלים, היה מן האירועים החשובים והגדולים ביותר בעולם היהודי, בצילה של מלחמת יום הכיפורים. במושב זה באו לידי ביטוי רגשי הסולידריות, האחדות והמעורבות הפעילה של יהדות העולם ומדינת ישראל — אמר מר מקס פישר, יו"ר חבר הנאמנים ומנהיגיה הראשיים של יהדות ארה"ב במסיבת עתונאים שהתקיימה אתמול בבית אגרון בירושלים, עם נעילת המושב.

אריה ל. דולצ'ין, יו"ר בפועל של הנהלת הסוכנות היהודית, ציין כי חבר הנאמנים החליט על מגבית נוספת בקרב יהדות העולם עד 1.250 מיליארד דולר למען ישראל.

הדוברים מסרו כי יהדות העולם הגבירה ולהתלהבות שפקדו את ישראל נוכח המלחמה הוגדל תקציב הסוכנות היהודית כמעט פי ... התעמד על 720 מיליון דולר, מוציאים יופנו למימון שירותי ושיכון לעולים, לשרותי בריאות בעיקר לתמיכה ניכרת במוסדות גבוה, לרבות בישיבות.

בתשובות לשאלות כאשר מר ... ציין כי כאן מלחמת יום הכ... לא פסקה העליה אף ליום אחד לאחר חיסול מחנה המעבר „שנאו" בווינה לעולים מבריה"מ נמשכת עליה מארץ זו דרך אוסטריה ... שוטפת ובהנצאים המנהיים את ...

התקציב לישיבות ... מיליון לירות

סופר הצופה בירושלים ... תקציב הסוכנות היהודית לישיבות הוא בסך 4 מיליון ו־760 אלף לעומת מיליון בתקציב הקודם.

גזבר הסוכנות מר דולצ'ין ... חבר הנאמנים מר פישר ... המגבית תכסה את ההקצבה ... ממשלה לאוניברסיטאות ... שלה תקציב יותר לישיבות ... גם המגביות להקציב בתוקף ... לדבריהם מקבלות הסוכנות 12 ... יון ל"י מהמגבית בציונות ... הסוכנות הבא במגע עם ... ישיבות" ו„מפעל התורה" ... חלוקת תקציב לישיבות.

נציגי המפד"ל נפגשו עם נציגי האגודה להחלפת אינפורמציה על המשא־ומתן הקואליציוני

מאת סופרנו לענייני מפלגות

נציגי המפד"ל (השרים בורג, ורהפטיג, החי"כים רפאל, המר ובן־מאיר ומזכ"ל המפלגה צ. ברנשטיין) נפגשו אתמול בתל־אביב עם נציגי „החזית הדתית התורתית" (הח"כ לורנץ, אברמוביץ, פרוש, ורדיגר ועו"ד ח. קאהן) להחלפת אינפורמציה על המו"מ הקואליציוני.

בפגישה סוכם על הקמת ועדת־תיאום שתלווה את המו"מ הקואליציוני. בשבוע הבא תתקיים ... נוספת בין שתי המפלגות.

בפגישה הביעו כמה מן המש... פים את דאגתם מהודעת הגב' ... שלשום, לפיה תתנגד לתיקון חוק השבות („מיהו־יהודי"), המפא... הם רואים בהודעה את הודעת ... מאיר.

הובעה הערכה, כי בכל ... לך המו"מ בתון יהיה למצוא ... לתיקון המצב הקיים בשאלת ... של לא יהודים.

מזכ"ל המפד"ל צבי ברנשטיין ... דיע אתמול, כי לא ... עם המערך על הקמת ועדה ... בעניין הפעלת תחבורה ציבורית ... שבת כפי שפורסם בעתונות. ברנשטיין הוסיף, כי אמנם ה... ביקש להקים ועדה כזו, אולם ... עה לא נתקבלה.

המצרים החזירו 19 גוויות חללי צה"ל

מאת סופרנו הצבאי

המצרים החזירו אתמול 19 גוויות של חללי צה"ל שאותרו ביומיים האחרונים בשטח המצרי על ידי יחידת הרבנות הצבאית.

אתמול חודשו המגעים בין קצינים ישראלים ומצרים גבוהים והפעם נערכה הפגישה לא בקילומטר ה־101 אלא בלוחה—קנטרה באיזור שבו עובר קו הפסקת האש בין המצרים וכוחות ישראל. מצד ישראל השתתף בפגישה אלוף משנה ידפה מאגף כוח אדם במטכ"ל ומצד מצרים הגנרל שריף. השנים דנו בבעיות של חיפוש נעדרים והחשת איתור גוויות החללים שנותרו בשטח.

הגוויות הועברו בטקס צבאי מלא. הרב הראשי לצה"ל תת־אלוף מרדכי פירון וסגנו אלוף משנה גד נבון ערכו תפילות לעלוי נשמתם. הגוויות הועברו בארונות סגורים ותמורתם קיבלו המצרים 25 גוויות של חייליהם.

הגר"ע יוסף שלח מברקים לרה"מ ... חילול שבת בנסיגה

מאת כתב „הצופה" בירושלים

הרב הראשי לישראל הגר"ע ... שיגר אמש מברקים ... הממשלה הגב' גולדה מאיר ... הבטחון מר משה דיין בבקשה ... רות לבצוע חילול שבת בנס... בסיני.

הגר"ע יוסף בציין כי הנסיגה ... רה בשבת הן על פי הדין ה... פי עקרונות צה"ל שלא להל...

משלחת הכנסת יצאה ל...

משלחת הכנסת יצאה אתמול ... עידה הראשונה של ועדת ... של הפרלמנטים באירופה ה... בברלין.

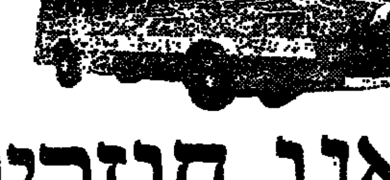

אנו חוזרים למסלול

תגברנו את הקו ירושלים חיפה וחזרה

אוטובוסים יוצאים מירושלים לחיפה

בשעה 06.30, 08.30, 13.30, 15.00, 17.15

ומחיפה לירושלים בשעה 06.45, 08.30, 10.30, 13.15, 15.00

חידשנו את הנסיעה ממלכיה לחיפה בשעה 06.35

מחיפה למלכיה בשעה 14.35

במתכונתם הרגילה ועם נוסעינו הסליחה

בהתכונה הרגילה ועם נוסעינו הסליחה

המחלקה ליחסי ציבור

ביטול חרם הנפט ומחירו

נשיא ארצות־הברית ר. ניקסון, בנאומו „על מצב האומה", בישר, שבוועידת ארצות־ערב המפיקות נפט, שתיערך בקרוב, ידונו בביטול האמברגו על נפט לארה"ב. כל זה בזכות ההתחייבות להסדר־שלום במזרח־התיכון על־ידי ביצוען הכלא של החלטות מועצת־הביטחון 242 ו־338.

כידוע, הבריזו השליטים הערביים, שהאמברגו יימשך עד שישראל תיסוג מכל השטחים, או לפחות יקבע לוח־זמנים לנסיגתה, ככל מה שכבשה במלחמת ששת הימים.

עם הסכם הפרדת הכוחות בקו־התעלה, נענה נשיא מצרים, סאדאת, לפנייתו של שר־החוץ האמריקני שינסה להשפיע על ראשי ארצות־הנפט לבטל את החרם. לשם כך ביקר בארצות אלה. נאומו של ניקסון מסתמך, כנראה, על סיכומיו של נשיא מצרים.

לאחר נאום הנשיא הודיע שר־החוץ שלו, קיסינג'ר, שהוא אופטימי לגבי תוצאות הוועידה שעתידה להתקיים, ביטול חרם הנפט הערבי נגד ארצות־הברית.

ועידת ארצות הנפט תתקיים, לפי הדיווח, בעוד שבועיים בטריפולי בירת לוב. מקורות ערביים מטילים ספיקות בביטול האמברגו, גם מסתייעים בעובדה שהוועידה מתקיימת בארץ קיצונית בעויינותה לישראל. בו בפרק מודיעים, שסאדאת לוחץ לבצע הפרדת הכוחות בחזית הסורית כדי שיוכל להביא בפני הוועידה את הישגיו.

בקיעים בחרם־הנפט הערבי נגלו בטרם כינוס הוועידה. ארצות רבות באירופה הולכות ומבטלות תקנות הקיצוב על נפט. יש שפע רב של דלק, אלא המחירים הופקעו בשיעור רב, אילי־הנפט הערביים מתמכים בהכרזות האמברגו כדי להגדיל את רווחיהם. מאחר שלא הוקמה חזית מאוחדת נגד הסחטנות הערבית, הרי בעלי הנפט הולכים ומפקיעים את המחירים.

ענייננו החיוני של ישראל לדעת מה המחיר שהציעה ארה"ב למצרים בעד ביטול האמברגו על נפט? באיזו מידה תתמוך וואשינגטון בפירוש הערבי להחלטת מועצת הביטחון 242? ביטול חרם־הנפט הערבי הוא הישג לארצות־הברית. אך ישראל ודאי לא תשלם מחיר שעלול לסכן את בטחונה. בשורתו של ניקסון לעצמו מן הראוי שסיבה יתבונן היטב בישראל.

הכרעות על דעת הרוב

בכינוס נציגי התנהלויות של הפועל־המזרחי, רבנים ור"מים, אנשי רוח ומדע, שנערך בכפר־עציון, הוקם גוש „אמונים" שמו, שיעדיו לחזק במפלגה הדתית־לאומית את העמדה של אי וויתור כלשהו על יהודה ושומרון, על הקמת ממשלת־חירום לאומית ותכנית התנחלות רחבה בחבלי ארץ אלה. „אם לא תשיג המפד"ל אף אחד מתנאים אלה", נאמר בהחלטה, „לא תוכל להיכנס לממשלה, אף אם יביא הדבר ליציבה באופוזיציה או בחירות חדשות".

מבחינה עקרונית קבעה המפד"ל דרישות אלה בתכניתה, ובמשא־ומתן מציגה אותן בפני המערך. בכל השיחות חוזרת ומדגישה את הצורך בממשלת־חירום לאומית, נושא הכרוך ישר במשא ומתן הקואליציוני. אסור לנחלת אבות, יהודה ושומרון, נאמר וחוזר ונאמר, שבהגיע הדיון בעניין תנקוט המפד"ל עמדה לפי תכניתה.

זכותה של חטיבה מאנשי המפד"ל, בהם מטובי החברים, להתלכד כדי להאבק מבפנים על מה שלדעתם חיוניים ביותר. כשם שזכותה של חטיבה מאנשי מפד"ל, שגם בהם ודאי מטובי החברים, להתלכד כדי להוכיח שבגלל ממשלת־חירום לאומית אין נשארים באופוזיציה. במסגרת המפד"ל אף נמצאים חברים חשובים המצדדים במדיניות שקולה, בהתאם לנסיבות המדיניות והבטחוניות, כשהכרח להכיר בפער בין העקרון ובין היכולת.

בהחלטות הכינוס בכפר־עציון אין זכר לסוגיית התיקון בחוק השבות. יש להניח, שהנאספים התרכזו בגבולות ובהרכב הממשלה בשל החשש שכאן עלולים אולי לוותר, בעוד בטוחים הם שיוסיפו לעמוד על הדרישה של גיור־כהלכה.

וישנם חוגים לא מצומצמים בהמפד"ל, הרואים מוקד המשא־ומתן בעניין מיהו יהודי, שהיענות המערך לדרישה זו פותחת אפשרות לשותפות קואליציונית. לדידם, מאבק על שלימות העם וייחודו קודם לכול.

כנסים והתארגנויות אלה מן הדין שיהיו מבוססים על עובדות בדוקות, נעימת הפולמוס חברי, ובמיוחד שלא ישמעו בהם איומים של פרישה מהמפלגה אם דעת רוב אינה כדעתם. אין לשום חוג עליונות באהבת ארץ־ישראל לכל שטחיה, באחדות לאומית וכיוצא בהם. אין חילוקי־דעות בעקרונות, ישנן גישות שונות בדרך ולכל צד שיקולים משלו.

במפלגה של רבבות חברים מצויים הבדלים בהערכות מדיניות וגם בקביעת נושאים לפי סדר חשיבותם ואפשרות השגתם. ההכרעה היא, כרגיל, על דעת הרוב, ויש לרחק אזהרות ואיומים בפילוג ובפרישה. הנסיון הוכיח, שפורשים סופם להתאכזב קשה, אלא הם גורמים נזק לציבור המאורגן ממנו פרשו.

המפלגה הדתית־לאומית חייבת להכריע בעניינים מרכזיים של היהדות והמדינה, שבירורם המסה מבפנים והכרעתם מבפנים. הכרעה ביישוב־הדעת ובשיקול־הדעת תוך דחיית להציגים

מעשה מדהים

צו־על־תנאי נגד מועצת הרבנות הראשית, שהוצא לפי בקשת הרב של ראשון־לציון, הוא מיקרה ראשון ומדהים ביותר.

רב בישראל, שקיבל על עצמו סמכות של דעת תורה והוא כפוף בהכרח לפסקי הרבנות הראשית, לא זו בלבד שמסרב לקיים פסקי־הדין שלה אלא גם נכנסה להסתייע בצו־על־תנאי כנגדה.

מבלי לנגוע בצוו ובבירור המשפטי, שכבודם במקומו מונח, הרי רב מרגים ציות לדין תורה וקבלת הוראתם של חכמי התורה, מועצת הרבנות הראשית בפסקיה בעניין הנידון.

„זו הפעם הראשונה בתולדות הרבנות שרב מגיש צו־על־תנאי נגד המוסד הרבני העליון", קובעת מועצת הרבנות הראשית, ובשל חומרתו הכרח שיהיה מיקרה אחרון מסוגו כדי להגן על מעמדה של הרבנות, כבודה וסמכותה.

תלהוני מכחיש השמועות על הסכם ישראלי־ירדני

רבת עמון, 31 (ע"צ) — ראש הלשכה המלכותית הירדנית, בהג'ת אל־תלהוני, הצהיר כי אין שחר לידיעות שפורסמו בעתונות, האומרות כי לאחרונה התקיימו מגעים בין אנשי צבא ירדניים וישראליים בעניין הסכם על הפרדת כוחות בין שתי המדינות.

בראיון עם השבועון „אחבאר אל אוסבוע" המופיע ברבת עמון אמר תלהוני, כי ירדן מוסיפה לראות את ירושלים כ„עיר ערבית" ואינה יכולה לוותר בשום תנאי על שליטתה בעיר זו. החזרת ירושלים לשלטון ערבי הוא תנאי בל יעבור לכל הסדר שלום במזרח התיכון, אמר תלהוני.

בידיעה קודמת נמסר על ידי העתון הלבנוני „אליום" המקורב למשטר המצרי, כי ביקורו האחרון של חוסיין ברומניה נועד ליצור מגע עם ישראל באמצעות שלטונות בוקרשט. לדברי העתון חלה התקדמות ניכרת במגעים בין ירדן ובין ישראל, אולם נותרו עדיין קשיים מסויימים, אשר חייבו מגע בדרג גבוה. משום כך ביקש חוסיין, לדברי העתון, מאת ממשלת רומניה לתווך בנושא זה, מאחר שרומניה היא המדינה היחידה מבין ארצות הגוש הקומוניסטי הממשיכה לקיים יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

בידיעה שפורסמה בעתון הירדני „אל ליוואא" נמסר, כי משלחת ישראל וירדן בוועידת ג'נווה הגיעו לכלל הסכם על תכנית שלפיה יסוגו כוחות ישראל משכם, ג'נין, טול כרם ואזורים אחרים, אולם ימשיכו לחנות לאורך הירדן כדי למנוע בעד מחבלים פלשתינאים לעבור את הגבול לגדה המערבית.

כוחות דרום וייטנאמים נחתו באיי ספראטלי

סייגון, 31 (עי"ר, יופי"ע). — דרום וייטנאם הנחיתה אנשי קומנדו של הצי באיי ספראטלי בימה של דרום סין.

סין ודרום וייטנאם תובעות ריבונות על איים אלה. לאחרונה נפוצו שמועות, לפיהם שופע האיזור מקורות נפט.

אנשי הקומנדו, שצויידו במזון ותרופות לצורך שהות ממושכת, נחתו באיים בעזרת אניית מלחמה.

ברז'נייב זכה באות הצטיינות קובאני

מיאמי, פלורידה, 31 (יופי"ע) — מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ליאוניד ברז'נייב זכה היום בעיטור הגבוה ביותר של קובה, — מדליית „חוזה מרטי".

לאחר הטקס המשיך ברז'נייב בשיחות עם ראש הממשלה פידל קאסטרו ועם נשיא קובה אוסוולדו דורטיקוס.

בטקס הענקת העיטור אמר ברז'נייב כי הוא רואה בהענקת העיטור „סמל לידידות הכנה ולאחווה בין ברית המועצות לקובה הסוציאליסטית".

חשש שההתייקרויות יפגעו בענף התיירות

מאת סופרנו הכלכלי

נהלת התאחדות בתי המ־ בישראל דנה אתמול בהת־ זיות של הוצאות בתי ־ן עם צמצום הסובסידיות. הלה מרם החליטה אם יש העלאת מחירים או י בדרך אחרת. הדיונים זא זה ייכשבו, תוך מג־ עם משרד התיירות. הבלון חוששים להעלות את רים פן יפגע הדבר בתיירות מ הכי היא סובלת עתה מה־ בארץ בעקבות המלחמה ומ־ בר הכלכלי בעולם. הם היו מע־ ו, לכן, שיינתן להם פיצוי ה אחרת לכיסוי ההתייקרויות — ע"י הגדלת התמריצים או בדרך אחרת.

לבתי המלון קשה גם לשנות את המחירים, לאחר שרק זה עתה פורסם המדריך החדש, שייכנס לתוקף ב־1 במרץ, ובו העלאת מחירים בשיעור של 12־15 אחוזים. עם פרסום ה־ מחירון מתקשרים סוכני התיירות להבאת תיירים לפי המחיר שנקבע ובדרך כלל אין משנים את המחיר למשך שנה שלמה.

גם אם לא יוחלט על העלאת מחירים ברור שמחירי המסעדות יתייקרו, לפחות בשיעור שאושר ה־ שבוע לכלל ענף המסעדות ובתי־ הקפה.

מונה רושם נשואין זמני בחיפה

לאור העובדה שעם פטירתו בש־ בוע האחרון של רבה הראשי של חיפה הרב משאש ז"ל נשארה העיר חיפה ללא רושם נישואין, החליטה מועצת הרבנות הראשית למנות זמ־ נית את זקן הרבנים בעיר, הרב א. ע. רודנר, לשמש כרושם נישואין עד לבחירת הרבנים הראשיים לחיפה.

גם רושם נישואין ספרדי ימונה בישיבה הקרובה של המועצה כשיוצע מועמד מתאים.

יש לציין כי על מנת שלא יהיו למינויים זמניים אלה השלכות בב־ חירות הרבנים הראשיים בעיר, ש־ נועדו להתקיים בקרוב, החליטה ה־ מועצה למנות כרושמי נישואין רק את מי שלא יהיו מועמדים כרבנים ראשיים בחיפה.

מסלול מיוחד לסטודנטים שישרתו במילואים

מאת כתב „הצופה" בירושלים

שר החינוך והתרבות יגאל אלון ויו"ר ועדת המוסדות להשכלה גבוהה פרופ' א. סימונסון שנועדו אמש עם נציגי התאחדות הסטודנטים הב־ טיחו כי הלימודים הסדירים יפתחו בכל הפקולטות באוניברסיטאות ה־ שונות בארץ במסלול לימודים ומחו־ דש לסטודנטים ששירתו במילואים.

השר יגאל אלון ופרופ' א. סימונ־ סון ציינו כי בעקבות שיחתם עם ראש אגף כח אדם במטכ"ל האלוף הרצל שפיר הם מקווים כי מרבית הסטודנטים ישוחררו עד תחילת ה־ טרימסטר השני הבטיחו לדאגתם של האוניברסיטאות וגם של הסטו־ דנטים ששוחררו במועד מאוחר יותר. הם חזרו והבטיחו כי כל הזכו־ יות וההקלות בתנאי הלימוד וה־ תשלומים כפי שהובטחו אומנם יומומשו.

נציגי התאחדות הסטודנטים שנו־ עדו עם השניים הציגו בפני יגאל אלון ופרופ' א. סימונסון אלפי מכ־ תבי תלונות של סטודנטים הקובלים על כך שההטבות השונות אינן מקו־ יימות והלימודים מתנהלים כלדיהם תוך חשש כי הסטודנטים המגוייסים יאבדו שנת הלימודים.

א. עמיעד נכנס לתפקידו כמנהל חברת החשמל

בחברת החשמל נערך אתמול טקס לחילופי המנהלים הכלליים. בהש־ תתפות חברי הדירקטוריון, העובדים הבכירים ונציגי המזכירות הארצית של העובדים, תוך הרמת כוסית, הועברה הנהלת חברת החשמל ממר אברהם בלוך, שפרש לגמלאות, לידיו של המנהל הכללי החדש — מר א. עמיעד. בטקס נשאו דבריהם יו"ר הדירקטוריון ונציגי העובדים, אשר העלו על נס את תרומתו ופעלו של מר בלוך לחברה במשך עבודתו בה כ־40 שנה, ואיחלו למר עמיעד הצ־ לחה ועבודה פוריה.

* צעיר בן 18 מנוה שלום ה־ חשוד בפריצה לדירה בת"א, נלכד ב־ קלקלתו ע"י שוטר ממרחב הירקון. המקרה אירע בצהרי היום לאחר שבמוקד מחוז תל אביב נתקבלה הו־ דעה כי אלמוני מנסה לפרוץ לדירה בקומת קרקע ברח' גרוזנברג 29 בת"א.

ושבע מחזור י"ח לקציני ים

האויר החורפי שחזר למרחבי הכערבי והגשם שיורד באיזור שעות לא האירו פנים לבוגרי ר הי"ח של ביה"ס לקציניים כ"ג יורדי הסירה בעבו שנע־ אתמול אימונים לצה"ל עם אותם, מרביתם יחיל הים. ב־ 62 בוגרים מיציתם במגמת החובלה השניה — במכונאות. בוגרים נוספים הם שייכים גוייסו לצה"ל ולמדו במסלול י מיוחד.

בי פדר — לכהונה וספת בקרית אתא

צבי פדר, נציג המערך, נבחר ל כראש עיריית קרית־אתא. פדר, בן 55, נבחר פה־אחד ה נוספת, בישיבת מועצת עיר־ ריה־אתא. במועצה הנבחרת 7 ים למערך, 4 מנדטים לליכוד, דל, 1 לחזית הדתית התורתית ל"ע. פדר מכהן מזה כ־16 שנה ות המועצה.

אוניברסיטה בר אילן

מודיעה על

פתיחת ההרשמה של מועמדים לשנת הלימודים תשל"ה (1974/5)

לפקולטות ולבתי הספר דלקמן:

* מדעי היהדות
* המחלקה לקרימינולוגיה
* מדעי הרוח
* המגמה למתורגמנות
* מדעי החברה
* שלוחת האוניברסיטה באשקלון
* משפטים
* שלוחת האוניברסיטה בעפולה
* מדעי הטבע
* שלוחת האוניברסיטה בצפת
* בית הספר לעבודה סוציאלית
* שלוחת האוניברסיטה בעמק הירדן
* בית הספר לחינוך
* קורסים אוניברסיטאיים בנתניה

טפסים ופרטי הרשמה יישלחו לכל דורש לפי פניה בכתב.

נא לפנות לפי הכתובת: המשרד לקבלת תלמידים, אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן.

המתעניינים בשלוחה באשקלון, בצפת ובעמק הירדן, וכן בקורסים האוניברסיטאיים בנתניה, מתבקשים לפנות לפי הכתובת: משרד השלוחות, בנין המנהלה, אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן.

מספר המקומות מוגבל.

ההרשמה תיפתח ביום שני פ' בשבט תשל"ד, 1 בפברואר 1974, ותסתיים ביום רביעי ה' ניסן תשל"ד, 31 במרץ 1974.

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בית מדרש ממלכתי דתי מאוחד להכשרת עובדי הוראה *

(לשעבר „תלפיות" ו„בית צעירות מזרחי")

החלה ההרשמה לשנה"ל תשל"ה

בית המדרש מכשיר עובדות הוראה במגמות:

מורות למלאכה — לבתי"ס היסודי ולחטיבת הביניים
מורות לתזונה ולכלכלת־בית — לביה"ס היסודי ולחטיבת הביניים
מורות לציור ולאמנות — לביה"ס היסודי והעל־יסודי
גננות (דו־שנתי)
מורות לגיל הרך (דו־שנתי)
מורות כוללות לכתות ג'—ו' (דו־שנתי)
מורות לחטיבת הביניים (תלת־שנתי)

פרטים והרשמה במשרד ביהמ"ד — רח' בלב"ב 29 תל־אביב, טל': 281461; 287689

משרד הסעד
שרות למשפחות מגוייסים (שלי"מ)

אנו נתקלים בקשיים בסידור יומי של ילדי מגוייסים שאמהותיהם חולות, או נאלצות לצאת לעבודה.

דרושות משפחות המוכנות לקלוט בתשלום ילדים לסידור יומי

משעות הבוקר עד שעות אחר־הצהריים.

☐ משפחות המוכנות לסייע בידינו תפנינה ללשכת הסעד ברשות המקומית במקום מגוריהן.

מגדלי החיטה יקבלו 680 ל"י לטונה במקום 460 אשתקד

משרד האוצר מוכן להוסיף 220 ל"י למחיר טונה חיטה מ־ היבול החדש ולשלם לחקלאים 680 ל"י במקום 460 ל"י אש־ תקד, על כך מסר אתמול א. ברום, מנכ"ל משרד החקלאות, בישיבת המחלקה להתיישבות במרכז החקלאי.

א. ברום אמר, שהואיל וגרעיני ה־ מספוא התייקרו ומגיעים עד 610 ל"י הטונה, לפי סוג הגרעינים, צריך ל־ העלות את מחיר החיטים, כדי למ־ נוע שימוש בהם להזנת בהמות. הוא הביע תקווה, שהאוצר יהיה מוכן לשלם 700 ל"י לטונה חיטים, אם יהיה יבול של 300,000 טונות, שיס־ פק שני שלישים מתצרוכת החיטים.

אשר למחיר הבצר סלק סוכר הוא ייקבע לאחר שיתקבלו המלצות ה־ צוות הבין משרדי הבוחן את הנו־ שא.

המרכז החקלאי הודיע שאינו מת־ ערב בדיוני הצוות, אך הוא יתנגד אם ההמלצות ייהפכו להחלטות בלי שיבואו קודם בדברים אתו.

המחירים לחקלאים לאחר ביטול הסובסידיות

המרכז החקלאי רשם לפניו ש־ תאריך תחולת המחירים החדשים ל־ יצרן לחלב ולביצים הוא מ־1.2.74 של בשר — 1.3.74 ושל קרפיונים — 15.3.74. הצרכנים יקבלו פיצוי להת־ יקרות 20 אגורות לליטר חלב 7.5 אגורות לביצה. אשר לקרפיונים מה־ בטלת הסובסידיה של 87 אגורות ל־ קילו ומוסיפים 2 ל"י למחיר הסיטו־ נאי. נמצא שהמגדל יקבל תוספת של 1.13 ל"י בלי סובסידיה. כל המחירים הללו אינם כוללים התייקרויות של הוצאות תיווך אם יהיו.

4 שנות מאסר לשודד כספי מכרו

4 שנות מאסר בפועל ושנתיים מאס־ ר על תנאי הטיל בית משפט בתל אביב על עבריין שוד, אברהם ולס, בן 24. הוא הורשע על שהכין מארב מתוכנן למכרו, ישראל שרעבי, בעל מסעדת „מאכלי ישראלי" ושדד ממנו את כספו בסך 6,000 ל"י. השוד בוצע בסיוע של צעיר נוסף אך זה לא הוע־ מד לדין, בשל העדר הוכחות.

המקרה אירע ב־14 ביוני אשתקד, בשעה אחת אחר חצות. המתלונן נעל את מסעדתו ונטל אתו פדיון בסך 6000.— ל"י במזומן. הנאשם וחברו עקבו אחריו בדרך לביתו שברחוב ההגנה שבפתח תקוה, משהגיע ה־ מתלונן לחדר המדרגות, הופתע על ידי שני השודדים רעולי הפנים. הללו פקדו עליו שלא לזוז, ושלא לקרוא למשטרה „אחרת ירצח יחד עם ילדיו, ומסעדתו תפוצץ".

הנאשם הוציא את פדיון הכסף מכיסיו האחוריים של המתלונן וכדי לאפשר לשניים הסתלקות מהירה ו־ בטוחה מן המקום כבלו את קרבנם בתגורה אל מעקה המדרגות בבנין.

נהג מבת ים דרס 2 בקרבת בית לחם

שני תושבי הכפר אלעזריה, חליל מוסה שנאורי, בן 38, ומוסה עלי שנאורי בן 85, נפצעו קשה בתאו־ נת דרכים כאשר משאית נהוגה בידי יוסף ברישוי מבת ים פגעה בה.

המשאית התנגשה בנפגעים ואחר כך נתקלה בכבנה ונעצרה. כפי ש־ נודע בעקבות הפגיעה בשני התוש־ בים ביקשה משטרת בית לחם מראש ענף תנועה במשטרת ישראל לשלול את רשיונו של הנהג למשך 60 יום.

נעצרה כחשודה לדרוס שתי אחיות

נהגת נעצרה כחשודה בנסיון לד־ רוס במכוניתה שתי אחיות.

עוברים ושבים נדהמו ביום ד' ב־ שעות הצהרים כשמכונית עלתה ל־ פתע על מדרכה בפינת רחוב ביאליק ורח' החלוץ בחיפה ונעצרה.

התדהמה גברה כאשר מבפנים ה־ מכונית הגיחה הנהגת והחלה להנ־ חית מכות נמרצות בשתי הולכות רגל שהיו על המדרכה וכמעט עמדו להדרס.

המשטרה הוזעקה למקום ופתחה בחקירה. הועלה חשד כי נהגת המכו־ נית, אשה בת 32, ניסתה לדרוס את שתי האחיות שהן בנות 22—20, על רקע סכסוך רומנטי. מייחסים זאת לכך שאבי הבנות עבר להתגורר עם הנהגת החשודה ועל רקע זה נוצרו יחסים מתוחים בינה לבין השתיים, בנותיו.

גידול של 30 אחוז במאזן וברווחים של בנק אגוד לישראל בשנת 1973

בנק אגוד לישראל בע"מ, המש־ תייך לקונצרן של בל"ל, הודיע על דיבידנד סופי בשיעור של 6 אחוז אשר ישולם בנוסף לדיבידנד הבי־ניים בשיעור של 5 אחוז ששולם ב־ אוגוסט 1973. סך כל הדיבידנד בש־ נת 1973 הוא, איפוא 11 אחוז ל־ עומת 10 אחוז בשנת 1972.

הרווח אחרי מס מסתכם ב־4.4 מ' ל"י. גידול בכ־30 אחוז לעומת אש־ תקד בה היה הרווח 3.4 מ' ל"י.

האמצעים העצמיים של הבנק גד־ לו ב־117 אחוז, מסך 13.8 מ' ל"י ל־ 30.0 מ' ל"י כתוצאה מהשינויים ה־ באים: —

בראשית שנת 1973 הסתכם הון המניות ב־4.8 מ' ל"י. הוצאו מניות הטבה בשיעור של 25 אחוז שהגדילו את הון המניות לסך של 6.0 מ' ל"י. כן הוצאו מניות חדשות בסך 2.2 מ' ל"י אשר הגדילו את הון המניות לסך 8.2 מ' ל"י. כמו כן הונפקו במאי 1973 10 אחוז שטרי הון בס־ כום כולל של 10.0 מ' ל"י הניתנים להמרה במניות בשנים 1974 עד 1986.

גם היקף העסקים המשיך לגדול. סך כל המאזן עלה מ־1.370 מ' ל"י ב־1972 ל־1,800 מ' ל"י בקירוב ב־ 1973, גידול בכ־30 אחוז. הגידול משתרע על כל ענפי הפעילות. כדאי לציין באופן מיוחד את ענף ההלוו־ אות, עסקי הון וניירות ערך, כולל ההשתתפות בהנפקות בשוק ניירות ערך.

גשמי הזעף גרמו לקלקול רמזורים

כתוצאה מהפסקות חשמל חלו ב־ צהרים תקלות בהפעלת הרמזורים ב־ דרך פתח תקוה, בקטע שבין רחובות קפלן וארלוזורוב. לאפשר לתנועה הסואנת בשעה זו הוצבו שוטרים ב־ צמתים ובינתיים תוקנה התקלה ו־ התנועה חזרה להתנהל כסדרה.

תקלה אחרת ארעה כתוצאה מגש־ מי הזעף בסמוך לצומת רשפון בד־ רך חיפה שגם לשם הוזעקו שוטרים ממרחב דן לכוון את התנועה מדרום לצפון דרך המסלולים המיועדים לנ־ סיעה מצפון לדרום ואילו התנועה ש־ באה מצפון הופנתה ע"י השוטרים לכביש הקאונטרי קלוב ותכנית ל־ ומשם לעבר מבואות תל אביב.

גשם עז בחיפה

גשם עז ירד בחיפה אתמול לפני הצהרים לאחר התבהרות שחלה ב־ יום ד' בחיפה החלו לרדת בשעות הלילה מטרות חזקים שלוו בסופות רעמים וברקים. ביום ה' הוסיפו לרדת מטרות והטמפרטורות היו נמו־ כות. הגשם לווה לסרוגין במטרות ברד קל.

קטינים חשודים בתקיפת מורה בתל־אביב

שני נערים נעצרו ע"י המשטרה בעקבות תלונתו של מורה התעמלות כי נכנסו לבית ספרו, הפריעו לו בשעת השיעור ותקפוהו.

השנים הובאו אתמול לבית מש־ פט השלום בתל־אביב, וב"כ המש־ טרה טען כי הם נכנסו לבית הספר נווה צדק, ברח' יחיאלי בת"א, תקפו את המורה להתעמלות עד שנזקק לטיפול רפואי וסירבו להישמע לו ולעזוב את כותלי בית הספר. הם שוחררו בערבות של 300 ל"י.

פורץ נתפס בקלקלתו

סיור של המדור המרכזי בת"א תפס „על חם" צעיר החשוד בפרי־ צה לדירה ובגניבת תכשיטים בשווי כ־5000 ל"י.

הצעיר, דוד זנזורי, הובא אתמול לבית משפט השלום בת"א, ולדברי החוקר, רס"ר ברוך פרח, הוא נעצר בשעה 12.30 בת"א לאחר ביצוע פריצה ברח' טשרניחובסקי. החוקר טען עוד, כי החשוד ניסה לפרוץ לדירות אחרות באותה סביבה, וכי יש לאתר כמה שותפים שהיו אתו בכך.

החוקר טען, כי לחשוד אין כתו־ בת קבועה והוא מבוקש גם לבית המשפט המחוזי בבאר שבע. הוא נעצר ל־15 יום לחקירה.

הביא למעצרם של שני כייסים

רב סמל משטרה בחופשה שיצא ביום ה' לערוך קניות לקראת שבת בשוק תלפיות בחיפה הביא למעצרם של שני כייסים.

רס"ר י. ואבי ממשטרת חיפה, שוטט בשוק בין המון הקונים ול־ פתע צדה עינו שני הפחדים שגרמו לצפיפות יתר ליד אחד הדוכנים. הוא כדי כך הבחין כיצד שלפו ארנק של עקרת בית מתוך סל הקניות שלה. הרס"ר גילה תושיה ובו במקום לכד את השנים והביאם למעצרם. אחד הנעצרים כחשודים מתגורר בנצרת עלית וחברו בטירה כרמל. השנים נכלאו לחקירה.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 5 שהת־ קיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 599613 184457.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 028262.

בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 628676 596059.

בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 661875 607183 509496 476634.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים ה־ באים:

179335 106063 100130 052418 032021
304555 282953 241906 235372 192369
552958 466803 413383 387053 36854
703462 681788 665255 592097 558316
712479.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמס־ פריהם מסתיימים ב־

66468 59519 55910 11062 04247
89427 79665 78992 77363 69527.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמס־ פריהם מסתיימים ב־

35409 06741 76723 29344 00006
16096 92615 39780 09064 84471
99967 47333 17783 97930 42404
20462 65014 18728 64098 17835
70201 28923 69543 25170 68601.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמס־ פריהם מסתיימים ב־

838 3770 3747 2285 0709 0615
9121.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמס־ פריהם מסתיימים ב־

2034 0532 7985 4938 1946 0312
8146 5175 2074 0596 8080 5067
5402 2546 0914 8150 5295 2478 0634
3430 1247 8592 6096 2577 1205 8324
9011 6773 3590 1464 8516 6519
7537 4181 1722 9541 6938 3894 1480.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים ש־ מספריהם מסתיימים בספרה 3.

ההגזמה בסובסידיות

(סוף מעמוד 3)

ת.: עמדנו ואנו עומדים על דב־ רים שונים לפי צרכי הזמן. יש לומר במפורש כי השעה איננה כשרה לדרוש העלאה ברמת החיים ושמירת יציבות המחירים, דרישות שהיו בת־ אימות בנסוח קווי יסוד בממשלות קודמות. מצד אחר אנחנו עומדים על תכנון חברתי בדומה לתכנון כל־ כלי. דרישה ועדת שרים מיוחדת לשירותי חברה, אשר תקבע סדר עדיפויות בין השירותים השונים ו־ גודל הנתח התקציבי לצורך זה.

בוועדת המשנה לשינויים במבנה הממשלה נידונה עתה ההצעה ש־ העליתי מכבר, מנקודת מבט שירותי הסעד. כוונתי להפיכת משרד הסעד למשרד כולל של שירותי רווחה, עם כל המשתמע מכך. איני גורס שיש לעשות זאת באופן הרחב ביותר, תוך כלילת נושאי בריאות ועבודה באותה מסגרת. כוונתי היא שהדבר ייעשה לפחות בכל הנוגע להבטחת ההכנסה לאלה הזקוקים להשלמתה ממקורות ממלכתיים. יש להעביר את המוסד לבטוח לאומי למסגרת משרד הסעד. בדרך זו יובטח שנושא הב־ טחת ההכנסה יתואם במשרד אחד. כמו כן יובטח שהפעולות של הבטוח הלאומי יתוקצבו באותו משרד, לא תהיינה כפילויות. לא יבוצעו פעולות בתחרות וכאלה שאינן עומדות לפי־ קוח בדומה לפיקוח הקיים על הוצאה של משרד ממשלתי. יש לקוות ש־ הדבר אמנם יצא לפועל עם כינון הממשלה החדשה.

בשנים האחרונות, בהן התפתח משרד הסעד והתרחבו שירותיו, הת־ נהל מסע שבא לפגוע בתדמית הסעד ונטען שאין מקום למשרד הסעד רק בעניים. אני סבור שבאה אמנם העת להבטיח כינון משרד לשירותי רווחה. אין מקום להמשיך המבנה הנוכחי.

נהג קטר מנע התנגשות רכבת במשאית

תושייתו של נהג קטר מנעה אתמ־ ול בבוקר התנגשות בין רכבת משא למשאית נטושה. רכבת משא נהוגה בידי י. זילברמן, עשתה אותו בוקר דרכה מלוד לאשקלון כאשר התקרבה לק"מ 106 הבחין נהג הקטר במשאית החוסמת את המסילה ליד דרך עפר החוצה אותה. במאמץ רב בלם את הרכבת בעוד מועד וכך מנע התנגשות. הוברר כי המשאית ה־ נטושה הושארה על המסילה מבלי שנהגה נמצא בשטח. עובדי הרכבת הזיזו את המשאית מהמסילה והר־ כבת המשיכה בדרכה. משטרת אש־ קלון פתחה בחקירה.

סיור בטיחות מוסמך לערוך דו"ח

בית המשפט דחה טענת עבריין תנועה כאילו לסיירי הבטיחות אין סמכות חוקית לערוך לו דו"ח, וקבע כי עיקר פעולותיהם של הסיירים הוא עריכת דוח"ות והזמנת עבריינים תנועה למשפט.

רוכב קטנוע, עזרי הודי מת"א, הואשם אשתקד בעבירות תנועה ע"י סייר תנועה, והובא בפני שופט ה־ תעבורה בת"א דוד שור. בדו"ח הסייר נאמר, כי הודי נהג בקטנוע בדרך עירונית ולא חבש קסדת מגן, כי לא ציית להוראות סייר במדים לעצור, וכי כאשר השיגו הסייר ו־ עצרו — סירב הנאשם לומר את שמו ומענו.

השופט שור דחה טענה זו וקבע, כי לסיירים ניתנה סמכות מפורשת בתקנות שהוצאו ב־11.5.72, בהן נק־ בע להם סמכויות כשל שוטרים ל־ ערוך לעברייני תנועה דוח"ות, עם פירוט העבירות ותאריך ההזמנה ל־ משפט.

מחוז חיפה דורש 5 נציגים בהנהלת מרכז השלטון המקומי

מאת סופרנו בחיפה

מחוז חיפה לא ישתתף במוסדות המרכז לשלטון מקומי אם לא תובטח לחמישה מנציגיו חברות בהנהלת המרכז לשלטון מקומי. על כך הודיע אתמול מזכיר המחוז של מפלגת־ העבודה ח"כ משה ורטמן. במחוז זה 13 רשויות מקומיות, בתוכם שתי ערים (חיפה וקרית־אתא) מיוצג כיום במרכז השלטון המקומי ע"י ראש עיריית חיפה וראש המועצה בקרית מוצקין בלבד.

למופע בימתי

דרושים שחקנים ושחקניות

(דתיים)

וכן מנגנים וזמרים.

■ להתקשר טלפונית 02-522003

במשך כל שעות היום

למסדרי קדושין בארץ

הרבנות הראשית לת"א—יפו מב־ קשת להודיע לה אם דורש אליהו ת. ז. 824997 בעל תעודת גירושין מס' 18920 מיום ט"ו כסלו תשי"ט נרשם אצלכם לנשואין. הנ"ל טוען כי תעודת הגירושין שלו אבדה.

תורנות בתי מרקחת

תורנות בתי מרקחת ליום ששי 1.2.74

ירושלים: „רמות אשכול", מרכז מסחרי רמות אשכול, טל. 280552; „אל ארז", באב אל זהרא, טל. 282682.

תל אביב: „פרנקל", המלך ג'ורג 28, טל. 223721; „קסטל", אבן גבי־ רול 147, טל. 443716; „נורדאו", בן יהודה 183, 242673.

פתח תקוה: „פישביין", חפץ חיים 6, טל. 911541.

בת ים: „בלפור", בלפור 90.

חולון: „שיינין", סוקולוב 28.

רמת גן והסביבה: „אסותא", ז'בו־ טינסקי 41, טל. 731874.

בני ברק: כמו בר"ג.

הרצליה והסביבה: „ד"ר ברניקר", סוקולוב 28.

נתניה: „בבלי", שער הגיא 14, טל. 22695.

רמלה לוד: „מזור", מרכז מסחרי, לוד.

באר שבע: „יונה".

תורנות בתי מרקחת ליום שבת 2.2.74

ירושלים: ד"ר פרקש", הפלמ"ח 28, טל. 36085.

תל אביב: „הנביאים", המלך ג'ורג 72, טל. 286740; „תרופה", די־ זנגוף 217, טל. 223488; „הצפון", יהודה המכבי 33, טל. 449995.

פתח תקוה: „אסותא", ברון הירש 21, טל. 911710.

בת ים: „בת ים", בלפור 45.

חולון: „אסותא", טרומפלדור 4.

רמת גן והסביבה: „הרצל", הרצל 52.

בני ברק: כמו בר"ג.

הרצליה והסביבה: „כנרת", ויצ־ מן 119, כפר סבא.

נתניה: „נתניה", הרצל 11, טל. 22842.

רמלה — לוד: מזור, מרכז מסח־ רי, לוד.

באר שבע: „אסותא".

תורנות בתי מרקחת למוצאי שבת 2.2.74

ירושלים: „אופלסקה", יפו 110, טל. 224021; „אל סויז אל גדידה", רח' אל זהרא, טל. 282040.

תל אביב: „בני", דיזנגוף 174, טל. 222386; „גרוסר", שינקין 27, טל. 284791; „יאני", יהודה הלוי 67, טל. 612474.

הרצליה והסביבה: „רמדס יוסף", האבשהקר 7, הוד השרון.

במפלגה ובתנועה

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל, פר־ שת השבוע המרצה הרב יוסף ברמ־ סון. בבית הכרם בכנסין מרגוע פרשת השבוע. המרצה הרב דוד שפירא.

הרב יהודה גרשוני ירצה מחר בהיכל שלמה

הרב יהודה גרשוני, ראש ישיבת ארץ ישראל בניו־יורק, המבקר כעת בארץ, ידרוש מחר, שבת קודש, ב־3 אחה"צ, בבית הכנסת בהיכל שלמה, על הנושא: „פרשת השבוע לאור ימינו". סידרה זו היא מטעם ארגון ותיקי התנועה בירושלים. המרכזת היא החברה הגב' צפורה גודיק.

תנועת האשה הדתית לאומית

שבת

בני ברק: בבית החברה' רחוב דניאל ב־4.15 חוג הקשישים תרצה הח' שרה בוסטבסקי על פרשת ה־ שבוע.

רעננה: בסניף הפוהמ"ז ב־4.30 אחה"צ פר' השבוע המרצה אליעזר שפר.

קרית מוצקין: בבית הכנסת ל־ נער ב־11 לפנה"צ פר' השבוע, ה־ מרצה הרב י. קנר.

יום ראשון

בני ברק: חוג צעירות בבית הח' חיה דרך, רח' השומר 71 בשעה 8.30 בערב. המרצה גב' חנה בבלי תרצה על הנושא: נמוסים והתנהגות ב־ חברה.

שוק

עכו: בבנין המועצה הדתית רח' יהושפט 29, בימים: ראשון שני ושלישי י"א—י"ד בשבט 3—6.2.74 בשעות 9 בבוקר עד 8 בערב. מבחר גדול של בגדים מכל הסוגים במחי־ רים זולים. ההכנסות קודש למוסדות ילדים.

האשה הדתית לאומית, סניף תל־אביב

פרשת השבוע

קרית שלום: בבית החבר לשס. המרצה: הרב שולמן.

המשך שינקין: בבית הח' כרופר, גליפולי 60. המרצה: הח' הניה קופרשטיין.

תהלים:

חוג־גני: בבית הח' בלה פריד, ארלוזורוב 192 נפגשים ביום שלי־ שי 4.30 אחה"צ המרצה: הרב צירני. אורחת כבוד: הרבנית מרים דמבנר (בן־עזרא).

תל־אביב

הספד לרב יצחק נשר זצ"ל

בכלות השבעה להסתלקותו של הרה"ג ר' יצחק נשר זצ"ל, ייערך הספד בהיכל בית הכנסת גבורת־ ישראל רח' בר־כוכבא 54, ת"א, ביום ראשון, י"א שבט ב־6.30 בערב.

עליה לקברו של הרב יתקיים ב־ בית־העלמין סנהדריה בירושלים — ביום ראשון ב־10 בבוקר.

בבית הכנסת הגדול

השבת יעבור לפני התיבה החזן הראשי מר יהושע דלין בלוית מק־ הלה. ערבית ב־4.45 שחרית ב־8.

„אהל שם"

השבת: ב־10 י. סבריסקי — תנ"ך. ב־11 הרב פרידלנדר: תלמוד. ב־4 במסיבת „עונג שבת" ירצה: יונה כסה. על: לאחר הסכם ההפרדה.

הפותח: יו"ר „אהל שם" — משה גולדשטיין. דברי אגדה — ד"ר ש.ז. כהנא.

באגודת „אהבת חסד"

השיעורים מתקיימים בשעה 8 בערב, בבית „אהבת חסד", רח' נחמני 61. כדלהלן: בליל שבת ק': מסיבת „עונג־שבת" ליד שולחנות ערוכים בהשתתפות רבנים וחזנים אורחים. ביום ראשון: גמרא — ע"י ר' משה בידרמן. ביום שני: „עין יעקב" — הרב ר' משה ברנ־ שטיין. ביום שלישי: תנ"ך, לחוג נשים — הרב ר' שמעון פרנקל. ביום רביעי: שיעור ברמב"ם — ד"ר ר' יהודה מוריאל.

חיפה

בית כנסת לנוער בבי"ס מכ"ד „יבנה־נצח ישראל" חיפה

התפילות בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר ב־7.30 לפני התפילה שעור בתלמוד ע"י המורה הרב ישעיהו נגר. ב־8.15 תפילה. לפני קריאת התורה לימוד משניות ע"י הרב הנ"ל לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל.

מחלקת תרבות תורנית של משרד החינוך והתרבות חיפה

בשבת: בשעה 11.00 ירצה הסופר מאיר אוריין בבית פבזנר. הנושא: ערך האמונה בעידן הטכנולוגיה.

לוח הצופה

● דירות גינדי ראשון לציון זו־ גות צעירים להיים! 3 חדרים 105.000, מרפסת שבת סוכה ועוד. ב־ דירות גינדי, חיים עוזר 28 פתח־ תקוה 905593.

● דרוש פקיד למוסד ציבורי. לשעות לפנה"צ. לפנות לת.ד. 5164 ירושלים.

● למכירה בירושלים 3 חדרים מפוארים, לאחר שיפוץ כללי, ארו־ נות קיר, ארונות פורמיקה, הסקה מרכזית. רח' שטראוס פינת ישעיה, ק.ג. 190.000.— לירות. טלפון: 02—68883, 02—526043.

● בפתח תקוה דרושה מטפלת ל־4 ימים בשבוע. טלפון 916437, בערב.

● דרושה בחורה כמטפלת לילדים עם לינה תנאים טובים 03—237321.

● נותן שיעורים פרטיים, ב־ טעמי המקרא לפי ניגון ארץ ישראלי לבר מצווה, יוני כהן, ת.ד. 24001 תל־אביב, הדר־יוסף. טלפון: 772673.

● להשכרה דירה 2½ חדרים מרו־ הטת ברמת־גן. טלפון 289315 בשעות הערב.

● מכירת דירה 3 חדרים ופנת אוכל קומה אמצעית במרכז בני־ ברק טל. 782634.

● דרושה מטפלת לחצי יום, בבקר. בבית וגן טל. 03—535348. להתקשר אחה"צ.

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
במוצ"ש — 700—900
בימי חול — 900—700—400

אורנע טל. 224732
גרמיה גינסון

ארנון
שבוע 2
ליל הכלולות

הבירה
מחסל ומספיד

אודיון
מי רצח את שילה

תל־אביב

אסתר
שבוע 5
אני אוהב את גרושתי

גורדון
שבוע 37
הבלונדיני עם הנעל השחורה

גת
שבוע 20
פיט וטילי

חן
שבוע 6
הביגמיסט

פאר
שבוע 6
איזה מין עוזרת

סינרמה
שבוע 4
הפשיטה על הארמיה

ד[illegible] אין
ב־7.15
כנפי הרעם
ב־9.30
כיבוש כוכב הקופים
בחצות
בילי ז'ק

תמר
שבוע 2
חיסול הפושעים בגיזרת הקרטה

לימור
שבוע 4
הפרחחים העליזים

חיפה

אורה
שבוע 3
מלכודת החופש

אמפיתיאטרון
שבוע 2
דקמרון 69

ארמון טל. 664848
לטיגו

מידון
בעיותיו של גבר

עצמון
המקצץ

רון
הכומר האירוטי

חן
הבו נשים לסנטור

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל אביב
טל. 57227/8

נסיכת הקרקס — אופרטה מאת אמריך קלמן — תל־אביב, בשעה 8.30	2.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 6	4.2
ריגולטו מאת ורדי, תל־אביב בשעה 6	6.2
הנסל וגרטל מאת הומפרדינק תל־אביב, בשעה 6	7.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 8.30	9.2
הספר מסביליה מאת רוסיני קרית ביאליק, בשעה 8.30	11.2
ריגולטו מאת ורדי, ירושלים בשעה 6	13.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 8.30	16.2
קבלריה רוסטיקנה מאת מסקאני תל־אביב, בשעה 6	18.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 6	19.2
נסיכת הקרקס חיפה בשעה 7	21.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 8.30	23.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 6	26.2
לה בוהם מאת פוצ'יני, תל־אביב בשעה 6	27.2
נסיכת הקרקס תל־אביב בשעה 6	28.2

היום

יום ששי ט' שבט תשל"ד 1.2.74

פר' בשלח

הפרק: ישעיהו סה־סו; המשנה: מנחות ז, ד־ה; הדף: מנחות ה; ההלכה: אורח־חיים שח, מט־נא;

שבת — הפרק: ירמי' א־ב; המשנה: מנחות ז־ח, ר"א; הדף: מנחות ו; ההלכה: אורח חיים שח־ס, נב—נ.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, צ — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי הכניות לעולים (ב)

עברית — 19.00; יידיש — 19.30 לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.05 „קולנוע בוקיקוב" 09.05 „כהקל־ טות התזמורת הסימפונית ירושלים 09.55 חדשות באנגלית 10.05 התזמורת הסימפו־ נית — המשך 10.55 חדשות בצרפתית 11.00 עברית לעם 11.15 שידורים לתלמידים בבתיה"ס היסודיים 11.35 לקראת שבת — לכתות הבינוניות 11.50 שיר ופזמון 12.05 „קונצרט בהרייס" 13.00 חדשות ו„בחצי היום" 14.10 לאם לילד ולילדים הגדולים 15.05 „קבלת שבת" — המצוה שבפרשה קריאה בטעמי המקרא, שיחה על הפרשה, פרקי חזנות, שיחה בהלכות שבת — מאת הרב עובדיה יוסף 16.06 המזרח־ התיכון.

רשת ב'

06.05 התעמלות בוקר 06.15 „שעון מו־ זיקאלי" 07.00 „הבוקר הזה" 07.25 „זמר זכר לך" 07.55 „אור ירוק" 08.10 „בוקר טוב" 08.55 „בעקבות החדשות" 09.05 פריסות שלום 10.05 „כאן בביתי" 11.40 לאן הערב 12.05 „בקצב יהדי" 12.0 „חן מעלה" 14.10 „זר ארבעי" 16.05 רגע של סיוך" 1.00 „בחצי היום" 1.25 „שירים עברית 16.06 „כי מפחד במוסיקה קלאסית"

גלי צה"ל

06.05 צלילי בוקר 06.55 לבגויים ול־ משפחתו 07.55 מה נשמע 08.05 יומן הבוקר 08.20 ל"ג עם שיר 10.55 פינת הסיפור החסידי הקצר 11.05 חכים וספים 11.55 מה חדש 13.30 הנקודה היהודית 13.35 הכיב ומצים — המשך 13.55 הודעות לחיילים 14.05 קינות קל 14.30 חד וחלק 14.55 מה נשמע 15.55 הפטרת השבוע.

טלוויזיה לימודית

07.50 סרקוס ט 08.15 חשבון ד' 8.40 פרקי ספרות ז־ח 09.00 חשבון ר' 10.00 ביולוגיה ^ 10.20 אזרחות ז' — הממשלה 11.00 סלנגתר 11.30 דני וגיל בנסע בלתי רגיל 14.00 „הנהגה" 14.10 „ארץ ישראל יפה" 14.30 „ושבו בנים לגבולם" 16.00 „בריזה"

במוצ"ש

רשת א'

18.05 „וסיטלי" 18.40 שירים ביידיש 19.05 יומן התרבות 19.50 פרקי היום בתנ"ך: ירמיהו פרקים א' ב' — קריאה מפי יעקב בנאי ושיחה מאת ד"ר חיים גבריהו 20.05 „הכלחין הלבריתי" 20.40 וילי הפרנס 21.05 „הכבדילי" ו„בלווה־ בלכה" 22.05 להגות פסיכולוגיה והכול 23.00 „הלילה הזה" 23.25 „אונה פצנה".

רשת ב'

18.05 הכניתו של מדגון לבי"אר 18.30 מבגרים הספורט 21.05 „בחומר" 21.45 „בוצאי ספורט" 22.05 „הבנינה לעולם בשאלה" 23.00 „הלילה הזה" 23.25 „אדם עתיק".

גלי צה"ל

18.05 אגדה הביאוה 19.05 ממנו אליך 20.05 כרצונכם — פזמונים והערבבים לפי בקשה 21.05 מסודה, כבודת 21.35 מוכרים כהוך מחזות הרסים 22.05 חוג ועיה 23.55 שיחה הצוה של פרופ' קרפשטיין — „על התילים ועל הלהאה" 00.05 יומן חצות 00.30 צימורי לילה.

* צעיר החשוד בהתפרעות בבי־ כרפאת קופ"ח כאשר רופא סירב לי־ ספק לו מירשם לסמים נעצר ל־7 ימים לחקירה בפקודת בית משפט השלום בחיפה.

● מרתף מואר בסביבת רח' אלנבי־מונטיפיורי, 16 מ"ר בערך, למסירה בדמי־מפתח. מתאים ל־ מחסן או לבית־מלאכה זעיר. — ריגשטוגו, טל': 31554, משעה 18.00 בערב.

תיאטרון ישראל

במוצ"ש 2.2.74

הבימה:
כך אוהבים

האהרים:
תל־אביב, האולם הגדול ב־8.30

הבעל הנצחי:
תל־אביב האולם הקטן ב־8.30

הקאמרי:
במיב בעיניבב
תל־אביב

התיאטרון העירוני חיפה

מבקר המדינה:
חיפה.

הצפה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל: הצופר בע"מ. עורך ש. דון־יחיא. מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66. טל. 35421. ת"ד: 2045. השבה בנק הדואר 41144 * סניף ירושלים רח' בן יהודה 3, ת"ד 1148. טל. 234911. בערב טל. 528344 * סניף חיפה רח' ארלוזורוב 1 טל. 663628. דפוס הצופר בע"מ. ת"א. רח' המסגר 66. טל. 38554

●

אין המערכת אחראית לתוכן מודעות לסגנון

هكذا من الاصل

مكنز من الاهل

בחודש המלחמה עלו אמצעי התשלום ב־8 אחוזים — בינואר חלה ירידה

בגלל ספיגת כספים על־ידי הממשלה ✶ חודש פרסום נתונים שנאסר בשל המלחמה ✶ נגיד בנק ישראל יגיש דו"ח לממשלה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

בחודש אוקטובר, בו היתה מל־חמת יום הכיפורים עלו אמצעי ה־תשלום במשק ביותר מ־8 אחוזים, כתוצאה מהזרמת כספים על ידי הממשלה. לעומת זה חלה בחודש ינואר ירידה ניכרת באמצעי התש־לום כתוצאה בספיגת הכספים המוג־בית ע"י הממשלה, מכירת מילוות צמודים ורכישות של מטבע חוץ.

ממצאים אלה מתבררים עם פרסום הנתונים הכלכליים על־ידי בנק־יש־ראל. ב־29.1 פג תוקפן של תקנות שעת חירום שהיו בתוקף בשלושה חדשים, מאז המלחמה. תקנות אלו מנעו פרסום נתונים על מחזור ה־מטבע וכבב יתרות מטבע חוץ. אמ־מול חידש בנק ישראל לראשונה את פרסום מחזור המטבע וצפוי עתה פרסום המאזן החודשי של הבנק.

בחודש הקרבות — עלייה מהירה

הנתונים אודות אמצעי התשלום במשק — מזומנים ופקדונות עובר־ושב — מורים כי בחודש הקרבות עלו אמצעי התשלום בשיעור מהיר. העלייה הסתכמה ב־438 מיליון ל"י ואמצעי התשלום הגיעו ל־7133 מיל־יון ל"י, שיעור גידול של 6.5% ובניכוי עונתיות הגידול הוא ב־8.1%. עלייה מהירה זו באמצעי התשלום היא תופעה מוכרת בתקופות מלח־מה. הגורמים לעלייה זו היו פעולות הממשלה ובנק ישראל להזרמת נזי־לות כדי שהמשק יוכל להמשיך ב־פעילותו התקינה וכן לשם מימון הוצאות המלחמה.

נובמבר — האטה

מאז חודש נובמבר חלה האטה ברורה בקצב עליית אמצעי התש־לום. העלייה החודשית הסתכמה ב־17 מיליון ל"י, שהם 1% בלבד, ובניכוי עונתיות היה הגידול 2.7%. לפי נתונים ארעיים היתה בחודש דצמבר עלייה קטנה של כאחוז בלבד.

בשלושה השבועות הראשונים של ינואר היתה ירידה בולטת באמצעי התשלום.

האטה בקצב עליית אמצעי התש־לום בנובמבר ובדצמבר והירידה ב־ינואר נובעים משתי סיבות:

● רכישה מוגברת של מטבע חוץ ע"י הסקטורים השונים במשק, כנר־אה כדי להבטיח את עצמם מאפש־רויות של פיחות.

● ספיגה גדולה של הממשלה מה־ציבור. בעיקר באמצעות מכירה של אגרות־חוב צמודות.

מכירת מילוות צמודים — ב־1.5 מיליארד ל"י

במשך שלושת החדשים האחרונים נמכרו אגרות מילווה פיתוח צמודים למדד בסך מיליארד ל"י. בנובמבר 241 מיליון ל"י, בדצמבר 335 מיליון ל"י ובינואר 422 מיליון ל"י. כמו כן מכרו הבנקים באותה תקופה מיל־וות צמודים מהנפקותיהם בסך של כחצי מיליארד ל"י.

מכירות אלה גרמו לירידה במזו־מנים ובפקדונות עו"ש של הציבור.

נגיד בנק ישראל יגיש דו"ח עליית אמצעי־תשלום

מכיוון שאמצעי התשלום בסוף אוקטובר היו גבוהים ב־15.1% מרמ־תם בסוף יוני 1973, חייב נגיד בנק ישראל בהגשה דו"ח מיוחד לממש־לה ולוועדת הכספים של הכנסת. הנגיד, מ. זנבר, עומד להגיש דו"ח זה תוך השבועות הקרובים. הדו"ח האחרון על עליית אמצעי התשלום הוגש באמצע יולי 1973 והצביע על עליית אמצעי התשלום ב־20.1% ב־תקופה שבין 31.7.72—29.6.73.

שגריר קנדה בישראל:

אין לקנדה הסכמים עם ארצות ערב הפוגעים בישראל

שגריר קנדה בישראל מר פול מאלון מסר בביקור ניגוסין שערך אצל המכונה על מחוז חיפה ד"ר נפ־תלי אילתי, כי בניגוד למה שפור־סם בעתונות אין לארצו שום הסכמים עם ארצות ערב הפוגעות בישראל באשר שלקנדה יש בספיק דלק משי־לה. באחרונה נחתם הסכם בין קנדה לבין אלג'יריה אבל, אין לזה כל קשר הפוגע בישראל. עם סעודיה לא נעשו הסכמים חדשים בכלל. מאידך נתנה ממשלת קנדה הלוואה לישראל בסך מאה מיליון דולר לפיתוח החש־מל והרכבת.

מזכירות סניף המפד"ל בי־ם אישרה ההסכם הקואליציוני

מאת כתב „הצופה" בירושלים

מזכירות סניף המפד"ל בירושלים אישרה אמש פה אחד את ההסכם שהושג ועדות המו"מ של המערך והמפד"ל לכינון קואליציה עירונית והביעה תקוה כי סעיפי ההסכם שיש בהם משום עידוד הנושאים הדתיים הלאומיים אכנם יקויימו.

יו"ר המזכירות מר ישראל ליפל סקר את פרטי ושלבי המו"מ הקוא־ליציוני ופירט את משמעות ההיש־גים השונים.

בישיבה התגייה גבהו גם יו"ר המועצה הדתית מר גדליה שרייבר וראש המרכז לחנוך.

דובר סניף המפד"ל בירושלים מר יהודה בוק, מסר לכתבנו כי בויכוח הכללי שהתנהל בישיבת המזכירות ברכו כל הנואמים על ההסכם החדש ושיבחו את יעילותה של ועדת ה־מו"מ.

המזכירות הטילה גם על ועדת המו"מ המורכבה מחברי מועצת ה־עיריה מר יוסף גולדשמידט, ישראל ליפל, דוד ברגמן ועמרם הרוש וכן מראש הסניף דוד גלס, יו"ר מועצת הסניף אברהם הופמן, דובר הסניף יהודה בוק יחבר ההנהלה צבי מי־רוני, להמשיך במו"מ עם המפלגות השונות בדבר איוש הוועדות העי־רוניות.

כן בירכה המזכירות על הצטר־פותה של סיעת למפנה להנהלת ה־סניף המבטאת עתה על קואליציה של כל הסיעות.

השתתפו בדיון: הרבנית ברכה קפאח, דוד ברגמן, עמרם הרוש, שלמה לקס, דוד ברגמן, ברוך דובד־בני, אברהם פיש ושלמה יואב.

שר העבודה:

לא צפוייה אבטלה לחיילים משוחררים

שר העבודה, מר יוסף אלמוגי, הצהיר אמש כי אין כל סכנה שחייל כלשהו שישוב מן החזית, ימצא ב־מצוקה של חוסר עבודה. בשלב זה — אמר השר — מחריפה בעיית המחסור בכוח האדם ולא חסרת תע־סוקה.

בדברו בישיבת המועצה הכלכלית לצפון ודרום שהתכנסה בבית מפעל הפיס, אמר שר העבודה, כי בחודש ינואר חל שיפור בשוק העבודה לעו־מת החודש הקודם. לא התעוררה בעיה רצינית של אבטלה והמצב בתחום זה הולך ומשתפר.

אבנים נידרדרו עליו

תושב הכפר ביה צוריף נפצע קשה בעת שמטר אבנים הידרדר עליו כ־אשר ניקה את האסם שלו. הפצוע, מוחמד שחדה צוהדאלה, בן 50, נפ־גע בכל חלקי גופו מאבנים שהדר־דרו עליו. הדרוה לקריאותיו הבחינו בני ביתו באסון וחשו לעזרתו והוצ־יאוהו מתחת ערימת האבנים שנע־רמה עליו. במצב קשה הובא לבית החולים בבית לחם.

✶ מכונת כתיבה בשווי 6000 ל"י, נגנבה ממשרדו של עו"ד ג. מרגלית בת"א, רח' בלוך 7.

אספקת הקרפיונים תופסק ביום ראשון

מאת סופרנו בחיפה

אספקת הקרפיונים החיים ל־שוק תופסק החל מיום ראשון כפי שנמסר, מתוך דאגה ל־הבטיח דגים אלה לקראת חג הפסח. בתקופה זו יאגרו ה־מגדלים כמויות קרפיונים ש־יספקו את כל הצרכנים לחג הפסח הקרוב.

כפי שנודע ישנה סיבה נוספת ל־הפסקת האספקה הכרוכה בחילוקי הדיעות הרציניים שבין הממשלה ומגדלי הדגים על קביעת המחיר הסופי של הקרפיונים אחרי ביטול הסובסידיות. בשלב זה מתנהל משא ומתן בין הגורמים הנוגעים בדבר.

מזכירות ארגון מגדלי הדגים מס־רה אתמול כי אם המחירים החדשים יכסו את הוצאות הייצור, הרי ה־פוטנציאל הגדול של הענף מסוגל לספק את כל דרישות השוק. יש לציין כי גם בחדשים האחרונים הורגש מחסור בקרפיונים ולדברי ה־מגדלים, גורם הדבר מאי התאמה של המחירים להוצאות הייצור.

בינתיים נענה משרד החקלאות ל־הצעות המגדלים והמחלקה למידגה בממשלה לעודד מעבר של שיטות גידול אינטנסיביות לבריכות הדגים, כדי להגדיל את התפוקה.

הגרא"י אונטרמן קורא להיגמל מחולשה רוחנית וחוסר בטחון

מאת כתב „הצופה" בירושלים

בקריאה להגמל מהחולשה הרוח־נית וחוסר הבטחון המאפיינים חל־קים מסויימים במדינה מאז מלחמת יום הכיפורים — יצא אמש זקן רבני ישראל הגאון ר' איסר יהודה אונטרמן שליט"א.

הרב הראשי הקודם אמר, כי למח־שבות הזרות של ויתורים ונסיגה מנחלת אבותינו אין כל בסיס ואנו לא רק תפילה אלא גם אמונה ובטחון כי הגאולה שהחלה בתקומת מדינת ישראל והשגיה ב"ביה השנים האחרונות תמשיך ותצליח בדרך אל הגאולה השלמה והאמיתית. הרב קרא לחיזוק פנימי ולאמונה עמוקה בחסדי ה' וישועתו. הוא סבור, כי אירועי מלחמת יוהכ"פ כאשר שונאים קרובים ורחוקים התאחדו למלחמה שתנשל אותנו מאחוזתנו וכוונתם הזדונית עלולה בתהו — חייבים לחזק את אמונתנו ומפליא כי יש מחלישים ומרפים ידי מנהיגים האומרים כי השעה אינה מרשה עמידה תקיפה על דעתנו.

הגרא"י אונטרמן, אשר דבריו ישודרו היום בשידורי ישראל סיים את דבריו בקריאה: ל„הבה נחזק באמונתנו ונמשיך בתוקף לבנות את ארצנו ברוח ישראל סבא, כי קרובה ישועתנו לבוא וצדקתנו להיגלות ונצח ישראל לא ישקר".

הגיע המיליונר רוקפלר

מר דייויד רוקפלר, המיליונר ה־אמריקאני הנודע, והבעלים של בנק „צ'ייס מנהטן" הגיע אתמול בערב במטוס סילון פרטי, לביקור של 36 שעות בארץ.

היום נועדו לו פגישות עם ראש הממשלה, עם סגן ראש הממשלה, עם שר החוץ, עם שר האוצר, עם נגיד בנק ישראל ועם שגריר ארה"ב בישראל, מר קנת קיטינג. ייתכן כי האורח ייפגש גם עם שר הבטחון מר דיין.

מטוסו בן עשרת המושבים של מר רוקפלר הגיע לארץ מנסיכת המפרץ הערבי שארג'ה. קודם לכן ביקר מר רוקפלר באיראן, ירדן, כוויית, ערב הסעודית, עומאן, באח־ריין, אבו דאבי, דובאי.

על סיורו במדינות הערביות הללו אמר מר רוקפלר לכתב צהרים, כי אין אמת בכך שהוא עורך סיור זה כעת לפי בקשת הנשיא ניקסון. „לבנק שלנו ישנם קשרים בקאיים עם בנקים בישראל, יש לנו עסקים שונים במזה"ת ובעיקר עסקי נפט ואין סיורי בבחינת סיור מדיני. בכל מקום שם ביקרתי וכן גם בישראל רצוני לפגוש ידידים אישי ממשלה, ללמוד ממגע ראשון את הנעשה באיזור כעת ולהתרשם באורח כללי מן הנעשה באזור", אמר מר רוקפלר.

הזהיר לפני 15 שנים ממשבר הנפט

אשר למשבר הנפט, ציין האורח, כי הבנק שהוא עומד בראשו הזהיר לפני 15 שנה שמשבר כזה אכן יתרחש, אולם לא היתה אוזן קשבת לאזהרותיו. לדעתו, אמברגו הנפט שהפעילו מדינות ערב, רק האיץ את קצב משבר הנפט ולמעשה עשה אותו דרמאטי יותר. עם זאת ציין, כי הסיבה לכך, שיש כעת עודף של נפט בעולם, היא בכך שהתברר שה־חורף קל ממה שחששו ומשום כך נוצרו עודפי נפט, אם כי עדיין קיים מחסור בבנזין. אמנם יש בתי זיקוק במקומות שונים בעולם שעשויים לעבד את הנפט לבנזין, אך דבר זה איננו ניתן להעשות בזמן קצר.

על ההרשמותיו משיחותיו עם השליטים במדינות ערב אמר מר רוקפלר: „התרשמתי שכולם מבק־שים לראות את קץ המלחמות באזור, אם כי אני סבור שהם מבקשים להשיג תנאים לפי ראות עיניהם. הם מרוצים מן הצעד הראשון של הפרדת הכוחות שנעשה בין ישראל ומצרים, אך היו רוצים לראות גם את ההמשך של צעד זה".

נרצחו כפריים בכפר על יד חברון

שניים מתושבי הכפר אידנה ש־בהר חברון נרצחו ואחד נפצע קשה אור ליום ה' על ידי אלמונים מזו־יינים שהתנפלו עליהם בחצר ביתו של מוכתר הכפר אשר ניסה לגונן על המותקפים.

איגוד המושבים נגד ויתורים על יהודה ושומרון

מאת סופרנו בתל אביב

מזכירות איגוד המושבים של ה־פועל המזרחי, דנה בשאלת השט־חים, וקבעה שיש לעמוד בתוקף על קיום ריבונותנו על נחלת אבותינו, ביהודה, שומרון, וברמת הגולן, ואין להשלים עם שום ויתור.

המזכירות תובעת, הרחבת ההתנח־לויות ואיכלוס השטחים, ומדגישה כי הרחבת הישובים הקיימים והקמת ישובים חדשים יתנו תוקף למאבק על שמירת היאחזותינו בשטחים.

יצאה נבחרת ישראל בכדורסל

נבחרת ישראל בכדורסל יצאה ביום ה' בבוקר במטוס „אל על" לארה"ב לסידרה של 12 משחקים במכללות שונות ברחבי ארה"ב.

12 השחקנים שיצאו מהווים את הנבחרת הלאומית הצעירה ביותר ש־יצאה אי פעם לחו"ל, שכן כולל הר־כבה שחקנים צעירים רבים שטופחו ע"י ההתאחדות עד מגיל 14.

הוועדה המוניציפאלית העליונה של המפד"ל:

הסכם בת־ים אינו בר־תוקף

מציעה קואליציה מקיר אל קיר

מאת סופרנו בתל־אביב

הוועדה המוניציפאלית הע־ליונה של המפד"ל, שדנה בישיבתה האחרונה בהחלטת מועצת סניף המפד"ל בבת־ים, בענין כינון קואליציה עם ה־ליכוד, קבעה כי הסכם זה אינו בר־תוקף, כל עוד לא אושר על ידי המחלקה המוניציפלית של התנועה.

הוועדה המוניציפאלית, בראשותו של מר אשר לוימי, ראש המחלקה המוניציפאלית, קבעה כי כל הסכם על קואליציה מוניציפאלית שבה שותפים נציגי המפד"ל, טעון אישור המוסדות המרכזיים של המפלגה. הור־אה זו, נאמר, נמסרה במכתב רשמי מטעם המחלקה המוניציפאלית לכל הגורמים הנוגעים בדבר ואף פורסמה מיד לאחר הבחירות בעתון „הצופה". לגבי מקרה בת־ים היו גם התערבו־יות אישיות נגד חתימה ואישור של הסכם שלא קיבל הסכמה של המוס־דות המרכזיים של המפלגה.

הוועדה הביעה צערה על כי מוע־צת סניף המפד"ל בבת־ים, לא נהגה בהתאם לכך, למרות הפניות, ההס־ברים והשידולים של נציגי המוסדות המרכזיים. לפיכך, כאמור, אין ה־ועדה רואה את ההסכם עם הליכוד בבת־ים כהסכם בר תוקף.

הוועדה, בהחלטותיה, הוקיעה, ו־גינתה את פנייתם, חסרת התקדים, של כמה חברים לאנשי הליכוד שב־מרכז מפלגתם ובסניף תל־אביב, שלא יחתמו על הסכם קואליציוני עם המפד"ל כ„אמצעי לחץ נגד ה־מוסדות והאישים של המפד"ל, המפ־עילים לביטול ההסכם עם הליכוד בבת־ים".

הוועדה המוניציפאלית פנתה, אי־פוא, לכל הסיעות במועצת עיריית בת־ים והפצירה בהם, כי לאור ה־מבוכה שנוצרה, יקימו קואליציה מקיר אל קיר, תוך ויתורים הדדיים.

העלאת תעריפי התחבורה — אולי כבר בשבוע הבא

העלאת התעריפים בתחבו־רה הציבורית תכנס אולי ל־תוקפה כבר בשבוע הבא, זמן מה קודם למועד שנקבע.

בדיונים הנערכים בין משרד התח־בורה לבין הקואופרטיבים לתחבורה על „תרגום" ההעלאה בשיעור של 50 אחוז לתעריפים חדשים נתברר כי בשל הלחץ הגדול ההולך לצמצום העלאות המחירים יש חשש כי אם לא „יתחבר" את הענין מיד ויפעילו את המחירים החדשים יהיה קשה אח"כ לבצע את החלטת הממשלה. יש לכן עתה נטייה לגמור מוקדם ככל האפשר את הדיונים על התע־ריפים החדשים.

בינתיים נתעוררה הבעייה של ה־הנחה לתלמידים. לפי החלטת הממש־לה לא יוזלו המחירים לתלמידים. הקואופרטיבים טוענים כי על הממ־שלה לשאת בהוצאה זו לתלמידים. אם יטילו זאת עליהם יהיה צורך להעלות את המחירים ליותר הנוספים בשיעור גבה יותר מ־50 אחוז.

שני הרוגים ו־5 פצועים קשה בתאונה

שני אנשים נהרגו וחמישה נפצעו קשה בתאונה קטלנית שאירעה את־מול אחר הצהרים בצומת גן השומ־רון ליד מסעף כרכור. ההרוגים הם שרה גרנדה, תושבת כרכור, בת 45, ונבהן קבאה, כבן 19, מהכפר ברטעה.

האשה נהרגה בעת שחצתה את הכביש ונפגעה ע"י טנדר. נהג ה־טנדר סטה שמאלה מהכביש ונתקל בעמוד חשמל. ואז נהרג הצעיר ש־ישב בתוכו. הפצועים, נוסעי הטנדר, הובאו לבית"ח בחדרה.

✶ בשבועות האחרונים רבו גניבות של פרות הצאן מישראל בג־דה המערבית. מטה משטרת נפת בית לחם הקים חולית עיקוב אשר הת־חקו אחרי תנועותיהם של סוחרי ב־המות לשחיטה. תוך כדי עיקוב נמ־צאו אצל אטליז בכפר חלחול 6 מתוך 7 פרות שנגנבו מבית שמש.

אישים ומוסדות

— מר יהודה בוק מוותיקי סניף המפד"ל בירושלים נבחר אמש ע"י מזכירות הסניף לתפקיד דובר המפל־גה בבירה.

— מר מתתיהו אדלר, מנכ"ל אוני־ברסיטת „בר אילן" חזר ביום ה' בערב במטוס „אל על", בתום ביקור של שבועיים ימים בארה"ב בשלי־חות האוניברסיטה.

נהרג בהתמוטט חפירות לכנסיה

מוחמד יפרת, בן 70, נהרג ב־התמוטטות קיר בעת חפירת יסודות לבנין כנסיה בכפר בית סחור שב־איזור בית לחם. ההרוג עסק בפינוי עפר מהחפירה כשלפתע התמוטט ה־קיר וקבר אותו תחתיו.

„משהב"
חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ
התחלנו בבנית דירות מפוארות
בבני־ברק
בנות 3 - 4 חדרים
רח' השומר - רח' מצדה
אדמה פרטית
4 כיווני אוויר, הסקה מרכזית ושיכלולים נוספים.
מועמדים דתיים יפנו למשרדי החברה
רח' לוליגבלום 27 תל־אביב טל. 58144

המועצה הדתית רמת השרון

לחברנו הותיק והעסקן רב הפעלים
ר' זליג מירוביץ
מזכיר המועצה הדתית ברמת השרון
מיטב בירכותינו בהגיעך לגיל השישים
מי יתן וזה יאריך ימיך ותגיע לשיבה טובה
מאחלים:
יו"ר המועצה הדתית בצלאלי שלום
וחברי המועצה

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להשתלמות
עובדי הוראה ירושלים

אוניברסיטה בר אילן
בית הספר לחינוך
המדור להשתלמות

הרינו להודיע
שההרשמה לקורס רמ"ם
לקראת קבלת רשיון הוראה קבוע להוראת תושבע"פ, תסתיים בכ"ה בשבט, תחילת הקורס בחודש אדר בהיקף של 2 פגישות בשבוע (ימי א' וג' אחה"צ) וחודש מרוכז בקיץ.
בוגרי הקורס יהיו זכאים לרשיון הוראה קבוע לתושבע"פ בדרוג של מורה בעל תואר B.A.
■ פרטים להרשמה ניתן לקבל ע"י פניה לפי הכתובת: אוניברסי־טה בר־אילן, בית הספר לחינוך, המדור להשתלמות, ר"ג. או אישית בבנין בית הספר לחינוך, חדר 104 כל יום משעה 9.00 עד 15.00, או בטלפון: 752121—03.

תנועת האשה הדתית לאומית

מסיבות ט"ו בשבט ע"י שולחנות ערוכים

שבת י' בשבט 2.2.74
גבעתיים בחוג „ערבי גחלי" בבית הג' דבורה קליינמן בשע' 4 אחה"צ.

יום ראשון י"א שבט 3.2.74
נתניה — במסעדת ברקוביץ, רח' העצמאות, בשעה 7.30 בער' המרצה הרבנית צ. גורן, רעית הרב הראשי, פותחת הג' דבורה שטכלברג.
בני ברק — בבית החולים „נוה־און" בשעה 5.00 אחה"צ לחולי' להקת ביה"ס „מעלות" בגליל ובזמר, רקודי"ם ע' קבוצת בנות מביה"ס „משואות".

יום שני י"ב בשבט 4.2.74
רמת גן — בבית כפתורי רח' ארלוזורוב בשעה 7.30 בער' מגישת החוג.
בת ים — בסניף הפועל המזרחי רח' הרצל 62 הרצאה ... חברת ההנהלה הארצית. סרטונים.
בני ברק — במועדון החברה רח' דניאל 2 חוג קשישים. סרטונים.
אשדוד — בבית שושנה פרידמן. הרצאה שרה שטרנקטן חב' ההנהלה הארצית. הנושא: אירועים שהזמן ... ומשמעותם.

יום שלישי י"ג שבט 5.2.74
חולון — בסניף הפהמ"ז רח' הוכה ומגדל 53. הרצאה הרב' אילה גליקסברג. סרטונים. הופעת ילדים בנגינה ... לינות.
חיפה — במועדון „החברה" רח' ירושלים 27 הרצאה על ... דיומא — הג' שולמית מבבקר. סרט־טיול „בא... ובדוס", בשעה 7 בערב.

יום רביעי י"ד שבט 6.2.74
רמת גן — בבית הפועל המזרחי רח' מירקין 4 בשעה 6 בער' המרצה הג' יהודית פולק, חברת ההנהלה הארצית. סרטונ'
קרית אתא — בסניף הפהמ"ז המרצה מר יצחק גבעון הרצ' בענייני דיומא בלווי שקופיות.
בני ברק — בסניף הפהמ"ז רח' פרופן 1 הרצאה הג' ש... סנהדראי. דברי פתיחה צביה רוזנצוייג. הופעה להקת יל' ביה"ס „מעלות" בזמר ובגליל.
כפר סבא — במועדון „החברה" (בבית הפועל המזרחי) הר' הג' יהודית היבבר, חברת ההנהלה הארצית.
עכו — במועדון מועצה הדתית רח' יהושפט 29. הרצאה אבר' נקש. נגינה ע"י תלמידי ביה"ס.
חדרה — באולם המועצה הדתית. ברכות: מר ליברמן — יו' המועצה הדתית, מר קוסטליץ — סגן ראש העיר. הרצא' הרב וינר דוד והג' מנקין. המנחה: הג' עדית שקל'
בני ברק — בשעה 7 בערב בביה"ס מקור חיים. מרצה הג' שמשון בראת.
זכרון יעקב: במועדון לנוער בשכון דרום. הרצאה, הג' שרה ארנפלד.

במוצאי שבת י"ז שבט 9.2.74
רעננה — במוסד „ביתגר" בשעה 7 בערב המרצה הרב יע' פרץ. דברי פתיחה הג' צפורה בן נון. סרטונים.
ראשון לציון — בסניף הפועל המזרחי רח' הרצל 53 ירצה ה' ש. ירושלמי, החזן יצחק אשל בלווי אקורדיון.
בית שאן — בביתה של הג' אסתר רעקנין בהשתתפות הרכ' צפורה חבבין ורחל בן לולו.

✶ המסיבות מתחילות בשעה 8 בערב ✶
✶ במסיבות אלה נארח עולים חדשים ✶

לחברי קופת־חולים הכללית-מחוז חי'

הרחבת שרות התורנות

החל מהאחד בפברואר 1974, יורחב שרות התורנות ש' רופאים למקרים דחופים, לחברי קופת־חולים ש' ההסתדרות הכללית במחוז חיפה.
נוסף לתורנויות לילה ושבת הקיימות, תופעל תורנות כלהל':
1. בימים א' — ה' בשעות 13.00 — 16.00 ובשעות 19.00 — 20.00
2. בימי ששי משעה 14.00 עד יום ראשון בשעה 7.00 בבוק'

מקום התורנות:
1. לחברים תושבי חיפה, תל־חנן, נשר ובן־דור — במוקד מ' דוד אדום, רחוב יצחק שדה, טלפון 101.
2. לחברים תושבי כפרי חיפה — שרות מוניות ביאל' טלפון 713232.

✶ פרטים, בכל מרפאות קופת־חולים במחוז.
הנהלת קופת חולים מחוז חי'

השבוע ביד יצחק בן־צבי

א. יום ראשון י"א בשבט תשל"ד 3.2.74 (באנג' ...) (לנרשמים בלבד)
ירושלים בחזון הנביאים — פרופ' משה וינפל'
הספקת מים בירושלים הקדומה — פרופ' רות עמירן
יושב ראש: ד"ר אברהם בירן

ב. יום חמישי ט"ו בשבט תשל"ד 7.2.74
מפגש חוקרים בתולדות ארץ ישראל ויישוב'
הנושא: שיבת ציון ומדינת יהוד בחזון ובמציאות
מרצים: ד"ר בצלאל פורטן, ד"ר אפרים שטרן
משתתפים בדיון: פרופ' שמריהו טלמון, פרופ' חיים תדמור
יושב ראש: פרופ' בנימין מזר

ג. הסמינר בנושא „יערי הקודש", ייפתח ביום שני י"ט בשב' תשל"ד 11.2.74, בשיתוף עם המח' לתרבות עיריית ירושלים.

תנועת האשה הדתית הלאומית

מסיבות ט"ו בשבט לעולים בשיכוני עולים ובמרכזי קליטה

● ביום שני י"ב שבט (4.2.74)

תל־אביב — מעון עולים בית ברודצקי, בשעה 8.30 בערב — ירצה הרב שמואל אבידור על ט"ו בשבט; הקרנת שקופיות על נופי הארץ; כיבוד מסורתי. המארגנת: הרבנית ספיר, בשיתוף עם המועצה הדתית לת"א־יפו.

חיפה — נוה שאנן, בבית־ספר רמב"ם, בשעה 7.00 — הרצאה מענייני דיומא — הרב ויסבלום; הקרנת סרט „נוף הארץ"; נגינה בליווי אקורדיון ושירה בציבור; כיבוד מסורתי.

● ביום שלישי י"ג שבט (5.2.74)

בני־ברק — קרית הרצוג, באולם התיכון מקצועי שלנו, רחוב גניחובסקי 8, בשעה 8.00 בערב — מרצה הרב שטיינמץ בנושא: „כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ"; הקרנת סרטים מראות בשמורות טבע, בסוד נופים; הופעת להקת קוקוב בעברית וברוסית; כיבוד מסורתי.

● ביום רביעי י"ד שבט (6.2.74)

נתניה — בבית־ספר ממלכתי־דתי אזורים, בשעה 5.00 אחה"צ — ירצה על ט"ו בשבט, הרב; הקרנת סרטים על שמורות טבע ונופי הארץ; שירה בציבור בליווי אקורדיון; כיבוד מסורתי.

נהלים — במושב נהלים תתקיים מסיבה לעולים משיכונים בסבי־בות פתח־תקוה, אצל משפחת זר, בשעה 8.00 בערב. המרצים בנושא „כי האדם עץ השדה": הרב שילה ומורה מהישיבה הא' יצחק שטיגליץ; תזמורת חניכי הישיבה ושירה בציבור. הקרנת שקופיות; כיבוד מסורתי. המארגנות: הרבנית שילה ופסיה אונגר.

פתח־תקוה — לכבוד ט"ו בשבט יבקרו חברות בבתי העולים ויחולקו חבילות של פירות ארץ הארץ. המארגנת: הגב' עדית מוסקס ולובן.

תל־אביב — מעון עולים, בית מלכן — זמר ושירה בציבור, בליווי אקורדיון, הקרנת סרטים. הרב מישלוב ירצה על ט"ו בשבט; תצוגה של סלסים ומטעמי ט"ו בשבט וסידור פירות. בשיתוף עם המועצה הדתית לת"א. המארגנת: אורה רבא.
מעון עולים הירקון — מסיבת ט"ו בשבט בשיתוף עם המועצה הדתית, בשעה 7.00 בערב. המרצה: הרבנית פרדס. הופעת זמר חזן; כיבוד מסורתי. המנחה: הג' רבקה דורנ־בוס. בשיתוף המועצה הדתית לת"א־יפו.
מעון עולים יפו — בשיתוף עם המועצה הדתית, מסיבת ט"ו בשבט, בשעה 6.30 בערב. המרצה: הרב לנדמן; הקרנת שקופיות; שירה בציבור בליווי אקורדיון; כיבוד מסורתי. המארגנת — הניה רוזנבלום.
מעון עולים קסם — בשיתוף עם המועצה הדתית, בשעה 6.30 בערב. המרצה: מר ברוך צ'רני. הופעת זמר־חזן עולה חדש מר סטיסקין. המנחה — גבי כלכה כהן.

באר־שבע — במרכז קליטה לקשישים, בשעה 6.00 — התקיים מסיבות ט"ו בשבט. המרצה: מר עזרא ברקוביץ, על הנושא ט"ו בשבט; הופעת מקהלה חליליות של ילדי בני־עקיבא. כיבוד מסורתי.
במרכז קליטה אחוזה, בשעה 7.30 בערב — מסיבת ט"ו בשבט המרצה: מר לוינגר; הופעת מקהלה חליליות של בני עקיבא; כיבוד מסורתי.

טירת הכרמל — בבית־ספר אריאל — מסיבת ט"ו בשבט. שיחה בענייני דיומא; שירה בציבור בליווי אקורדיון; הקרנת סרט על נוף הארץ; כיבוד מסורתי. המארגנת: הרבנית שיינין.

● ביום חמישי ט"ו שבט (7.2.74)

ירושלים — אור גיל, בשיתוף עם העיריה, המחלקה לתרבות תורנית.

בנק כללי לישראל בע"מ
שינוי מספר טלפון
החל מיום 31 בינואר 1974
תופעל במשרדי הבנק בתל אביב
מרכזת טלפון אוטומטית חדשה
מספר הטלפון החדש
53061 (10 קוים)

לחברת בנין ארצית
דרוש
ארכיבר
עם נסיון בעבודות ארכיון
■ בדבר פרטים נא לפנות ת. ד. 2770 תל־אביב

רב — חזן — מורה
מעונין במשרה מקיפה בקהילה מודרנית
בתפוצות
✶ לפנות תל־אביב ת. ד. 36365

עריכה וסגנון
מבצעים עבודות אלה:
עריכה, סגנון, והגהת ספרים, וכל עניני דפוס.
■ לפנות: ת.ד. 2457 ירושלים.

כוס תנחומים
לחברנו בעבודה
אלבז אפרים
על פטירת האם ז"ל
ינחם בת... באר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיף לדאבה עוד
משרד הסעד מחוז תל־אביב
ועד העובדים

על אלה דאבה לבנו
על שניים בעמודי התוך של אגודתנו:
האי גברא רבא גאון הצדיק לוחם מלחמות ה' בעוז וגבורת הדיין
הרב יצחק נשר זצ"ל
ממיסדי המקוואות ומורי הוראה לאגודתנו
והחסיד הישיש
הר' יעקב הירש זמודיאק ז"ל
מראשוני המקימים והבונים של המקוואות
אנו משתתפים בצער המשפחות הנכבדות
האגודה לבנין והחזקת מקוואות
תל־אביב, רח' בר־כוכבא 40

שיחה עם שר הסעד מיכאל חזני

ההגזמה בסובסידיות זייבה הניתוח הקשה

במממשלה הציע שלא יועלו מחירים מעבר ל-50 אחוז, אך ההצעה נפלה * נדחתה הדרישה לתשלום מקדמה ע"ח תוספת יוקר בשיעור 5 אחוזים במקום 4 אחוזים * סיכוי שהאוצר יקבל הדרישה להגדלה נוספת בפיצוי לשכבות החלשות * להשלים עם מה שקרה רק בדיעבד.

מאת יצחק דויטש

צום הסובסידיות והעלאת המחי־ הגדולה שהתפללו בראשית הד־ צ עוררו תדהמה רבה בקרב הד־ ר. בצבור רבים זה עורר „שקי־ השתחררו ממנו. מזכיר הד־ לה שדיווח על החלטת הממשלה ן אמר כי היא נתקבלה פה

גנו בפני שר הסעד מיכאל חזני, ו גם חבר ועדת השרים לענייני ה ופעיל במיוחד בנושאי משק, השאלה: האמנם? האם אתה יך בממשלה שלמים עם ה־ זה?

מר מ. חזני: אנחנו שלמים עמה בד ולא מלכתחילה. לדעתנו לא צריך להגיע לכך. אבל גם עתה ת השלמתנו עם ההחלטה בכך בלו הדרישות שלנו להבטחת י נאות למעוטי יכולת. אחרת להשלים עם ההחלטה עצמה.

י לציין שבישיבת הממשלה שד־ טה על הייקורים דרשתי שבשום היתני לא תהיה העלאת המחיר ר מ־50 אחוז. עמדתי זו נדחתה הצלחתי לצמצם את שיעורי לאה בלחם, מרגרינה, שמן ואורז. י בגלגל 25 מיליון ל"י נוספים כם הצרכן.

ל — ממשיך שר הסעד — כדאי ר מה קרה. קודם כל: לא ר בביטול סובסידיות, אלא באר־ ה הסובסידיות לשנה זו ולשנה ה. כתוצאה מכך יועלו ותעתיק־ ו של מצרכי המזון הבסיסיים. ה שמרה הממשלה על רמת הד־ ים של אותם מצרכים וזה כ־ ים אשר הביייתים לא הותאמו יקרויות הבינלאומ:ות, אלא רק ה כוצעה. זאת בזמן שמחיר הד־ עלה מ־63 דולאר לטונה בשנת ל־173 דולר השנה. פולי סויה דולר לטונה ל־240 דולר ל־ סוכר מ־104 דולר לטונה ל־ דולר לטונה, ובשיעורים דומים צרכים אחרים. המשכת מדיניות סוד הנוכחית היתה גורמת לכך נה הקרובה בצורך להקציב 2 ארד ל"י לסובסידיות.

*

להצטער שלא בוצעה התאמת מחירים

להצטער על כך שלא בוצעה ת מחירים שוטפת. אילו כך לא היה צורך בביצוע ניתוח הציני כפי שהוא נעשה השבוע. א הוא לא היה מכאיב כל כך. צורך להתאים מדי פעם את הד־ ים בישראל להנודות בשוק הד־, תוך מתן פיצוי ישיר לצרכן למצרך. אינני אומר שאין בכלל בסובסידיות. אלה צריכות ש להתאמות חיוניות, כדי למנוע ות תכופות למדי, לצנת לצרכי ת מעבר. אבל בשום פנים לא לקיים מערכת מחירים נמוכה ן מלאכותי. והא ראיה: הבעצו דה שאי־אפשר היה להמשיך בה.

ת מכמה טעמים. ראשית: הסיבה וקאלית. שבירת המחירים ברמה זות היתה מצריכה בשנה הד־ ה שני מיליארד ל"י — ואין מקורות: אי־אפשר להקציב ה. שנית: כאשר המצרכים אלים יותר, גובר הביקוש ם, ויש צורך להוציא לקנייתם ז חוץ בסכומים גדולים. מהיכן מבע זה? שלישית: נגרם פשוטו כמשמעו. לחם זול נמבא בהות. זהו גם פגיעה חינוכית. ית: יש בכך עיוות סוציאלי. מוצית מהסובסידיה, לפחות, ה לשכבות בעלות הכנסה טובה. ה הוא אף קונה בזול יותר של ים מסובסדים כמו סוכר, ביצים, ן, גבינות טובות. בכך אנחנו רים אמצעים מתקציב לחוקים לחלשים וגורמים להגדלת הפער יאלי.

לזכור שגם בשנת 1973 — פה שמינואר עד פרוץ מלחמת הכיפורים — עלתה הצריכה ה־ ת הכוללת בשיעור של חמישה ים. זאת בעיקר בשכבה בעלת מה הגבוהה יותר. למרות עליות רים עלתה עד למועד האמור סה הריאלית. לכן לא היה הגיון שכת מצב זה של סבסוד ה־ ים.

*

לו המתינו הזעזוע היה קשה יותר

קשינו: למה חדל הניתוק זה היות קיים בינואר 1974 דווקא?

חזני: אני אמנם מצטער על המצום הסובסידיות לא נעשה לכן. השפיעה על־כך שנת ה־ ות. אני גם מבין בהחלט ש־ ה זו מגבירה את התפיסה. אולם היינו ממשיכים להמתין בצעד ד ראשית שנת התקציב הבאה, הזעזוע היה גדול יותר, שכן אז אטרך בייקור רב יותר.

ש.: האם כבר ניתן להבין ש־ יפוי ייקור נוסף בקרוב?

: אם לא יהיו זעזועים מיוחדים כת המחירים הבינלאומית לא ה כנראה העלאות נוספות ב־ מצרכי יסוד השנה. בתקציב סכום של כמיליארד ל"י לסוב־ ות שיישמר על רמת המחירים. אם תהיה עליית מחירים הלולה 19 בשוק העולמי תצטרך ה־ לה לשקול אם להגדיל את גפה סידיה או לגלגל את ההתייקרות ן. מכל מקום, נראה לי שכל התייקרות במחירי היבוא ה הלולה יש להימנע מייקור של המצרכים לצרכן.

גם הבטים נוספים בנושא ה־ ידיות שאף מהם אינני יכולים גלם — מדגיש מר חזני. בכל אבד ל"י סובסידיות כלולים 300 ון ל"י בהם אנחנו מסבסדים את השכחות". האם אנחנו

חייבים לעשות זאת ולהעביר להם סכומים כה גדולים ממקורותינו?

ועוד: עליית המחירים במשק בשנת 1973 נגרמה, במידה רבה, הודות לחצי הביקוש. העלאת המחירים סופגת אמצעי תשלום, בסכום נטו של כחצי מיליארד ל"י. ספיגה כזו מקטינה את לחץ הביקוש על סחורות שונות ומהווה תרומה לבלימת התייקרותם.

*

היה צריך לבלום עליית המחירים

ש.: ניתן, איפוא, לומר שלא המלחמה והמצב החירום הם הגורם שדחף לצמצום הסובסידיות ו־ייקור המצרכים הבסיסיים?

ת.: נכון, היה צורך לעשות זאת גם בלי המלחמה. עוד לפני יום הכפורים היה עלינו לבלום את עליית רמת החיים, בדרך מורכבת של הורדתה אצל השכבה העליונה, הקפאתה אצל השכבה הבינונית וקידומה אצל הנמוכה. אך המלחמה השפעתה הגבירה צורך זה והפכו אותו לבלתי נמנע. מה שיש להצטער עליו הוא, כאמור, שלא הקדימו בביצוע הניתוח.

אולם — מדגיש מר חזני — כל זה נכון יהיה אם מיעוטי היכולת יבואו על פיצויים המלא. אחרת נחריף את העיוותים במקום לצמצמם. בעניין זה יש להבחין בשלוש קבוצות שצריך לדאוג להן: קבוצת השכירים ששכר היסוד שלהם הוא עד 700 ל"י לחודש (כלומר שכר ברוטו של כ־1250 ל"י לחודש). הממשלה החליטה כי תשולם להם מקדמה ע"ח תוספת היוקר בשיעור של 4 אחוזים. אני עצמי דרשתי בממשלה תשלום תוספת יוקר של 5 אחוזים; כלומר 35 ל"י לחודש במקום 28 ל"י. הצעתי נפלה. באותה קבוצה תשולם הוספה משפחות מרובות ילדים מהילד השלישי ואילך ועוד תוספת של 5 ל"י לילד במסגרת קיצבת יוצאי צבא.

קבוצת העצמאים הקטנים, לאלה אין איש משלם תוספת יוקר, אך בחישוב מס הכנסה ניתן להם ניכוי אישי מוגדל כאילו חלק מהכנסתם נובע כתוספת יוקר. מכל מקום נראה לי ששכבה זו איננה זוכה לפיצוי מספיק. יש גם לזכור שקבוצה זו נפגעה במיוחד בעקבות מלחמת יום הכפורים.

קבוצה אחרת, להם אני דואג ב־ תפקידי כשר הסעד, היא של נתמכי סעד ומקבלי קיצבאות זקנה והסבה סוציאלית (הכוונה היא לזקנים שאין להם מקור הכנסה אחר, פרט לביטוח הלאומי). לקבוצה זו הועד סכום של 44 מיליון ל"י שיחולק: 10 מיליון ל"י כסעד ישיר ו־34 מיליון ל"י למקבלי הסבה סוציאלית.

הסכום האמור בא מתוך 110 מיליון ל"י שהועדו בתקציב כפיצוי סוציאלי הכולל את המטרה האמורה ותשלום למשפחות מרובות ילדים. אומדן ה־ הוצאה הכולל לפיצוי מסתכם בחשבון שנתי ב־390 מיליון ל"י, מזה 285 מיליון ל"י באמצעות מנגנון תוספת היוקר.

אולם מדגיש שר הסעד — חישוב מדוקדק שנערך במשרדי מראה כי הסכום שיידרש למתן פיצוי מלא ל־ נתמכים ומקבלי קיצבאות, לפי סל המזונות הנצרך על ידם, הוא גדול מהסך האמור. הבאתי את הממצאים שלנו בפני האוצר ובשלב זה יכול אני לציין כי יש יסוד להניח שיובטח פיצוי מלא לשכבת נתמכי הסעד ו־ מקבלי הקיצבאות.

בכך לא די. במידה ויתברר לי במשך חודש פברואר שעליית המחי־ רים בסל המצרכים שלהם הוא מעבר למתוכנן מנושא הסובסידיות, אדרוש התאמה נוספת בפיצוי. אני מקווה שהאוצר והממשלה לא יוכלו לסרב לדרישה זו.

*

אינו שלם עם החלטת הממשלה

שר הסעד מיכאל חזני איננו שלם גם עם החלטת הממשלה שדחתה את הצעתו לתשלום מקדמה ע"ח תוספת יוקר בשיעור של 5 אחוזים במקום 4 אחוזים. אולם — הוא אומר — אפשר להבין את ההחלטה. היא הרי כטילה עומס על המעסיקים השונים, אשר יתקשו למצוא מקורות לתשלום תוספת יוקר זו ואשר בשלב זה הם מסרבים לשלם גם את ה־4 אחוזים.

לכן יש לחפש דרכים אלטרנטיביות. ישנה אפשרות לשלם תוספת התייקרות לשכירים ע"י המוסד לביטוח לאומי באמצעות המעסיקים. דרך זו נוסתה בעבר. התברר שהמוסד לביטוח לאומי מתקשה להפעילה הלכה למעשה וגם המעסיקים אינם משתלבים בה היטב. הוכח ש־ במקרים רבים אין התוספת מגיעה לזכאים.

אפשרות אחרת היא תשלום תוספת ילדים החל מהילד הראשון, במקום מהילד השלישי. כך גם יש להגדיל את ההוספה למשפחות גדולות יותר. נראה לי שדרך זו נכונה ויש ללכת בה.

אלא — מדגיש שר הסעד — הכרח למלא אחרי ההחלטה שנתקבלה ב־ שעתו בנושא זה בממשלה ולא הופ־ עלה עד כה. על תשלומים אלה ל־ ילדים אני דורש להטיל מס הכנסה לפי השיעורים המקובלים. התוצאה תהיה שמשפחות בעלות הכנסה נמו־ כה והעניים לא ישלמו כלל מס על סכום זה והוא יישאר בידם נטו. בעלי הכנסה בינונית ישלמו מס בשיעור קטן. בעלי הכנסה גבוהה יחזירו ל־ קופת המדינה את מרבית הסכום. בשיטה פרוגרסיבית זו נבטיח פיצוי נאות לבעלי הכנסה נמוכה והאוצר יפסיד אך מעט עבור בעלי הכנסה גבוהה. אבל במצב הקיים, כאשר התשלום של קיצבאות ילדים הוא „נטו", מופנים שני־שלישים מהסכום לבעלי הכנסה בינונית וגבוהה. בכך רק מגדילים את הפער במקום לצמצמו. אני רואה עניין זה כחיוני ב־ יותר ועומד על תיקונו הדחוף. כאשר הדבר ייעשה נוכל להשתמש בשיטת קיצבת ילדים כמכשיר לשיפור מצב בעלי הכנסה נמוכה.

ש.: [illegible] העליתם גם בעיית סוציאליה ופלבליה?

(סוף בעמוד 9)

יומן ניו־יורק

ה„ויצעקו" של הריפורמים נגד גיור כהלכה – מלאכותי

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארצות הברית

ה„ויצעקו" שהקימו הארגונים הריפורמיים נגד המגמות המסתמנות במדינת ישראל להקן את חוק השבות ולהגדיר בבירור, כי יהודי הוא רק מי שנתגייר כהלכה, הוא מלאכותי ביסודו. הם אמנם מנסים, כדרכם, להפחיד את מדינת ישראל שאם, כדבריהם, „תיכנע" לדרישת האורטודוכסים בעניין זה יפסיקו פעילותם למען המגביות, אולם מי שמכיר את השפעתם יודע, כי גם בכך אין ממש.

הסיפורים שהם מפיצים, לפיהם, כ־ אילו שני שליש של יהודי ארצות הברית מאוגדים בארגונים קונסרבא־ טיביים ורפורמיים ואלה מתנגדים בתוקף לתיקון חוק „מיהו יהודי", הם פרי דמיון בלבד.

כי שמכיר את המציאות בקהילה היהודית בארצות הברית יודע היטב, כי אין עבירין בחיים היהודיים־הציבו־ ריים המסוגל לאחד סביבו שני שליש של יהודי אמריקה שהם בשפת ה־ מספרים — ארבעה מיליון יהודים.

הבדלי הגישה התפיסה כה גדולים ולפעמים ניגוד קוטבי ממש עד שאין כל אפשרות לגשר ביניהם. אולם, אם נקח את הנושא של גיור כהלכה נמצא שדווקא בעניין זה קיימת הבנה אצל רוב יהודי אמריקה להע־ דיף את הגיור כהלכה, על פני הגיו־ רים הריפורמיים והקונסרבאטיביים שהפכו למכשלה קשה לכל בית יהודי בארצות הברית.

לפיכך, הצעקנות היזומנית, מצד הארגונים הריפורמיים והקונסרבא־ טיביים הבאים להשפיע בדרך זו על ממשלת ישראל שלא להקן את החוק „מיהו יהודי" נטולה כל אחיזה ב־ מציאות. הם אינם מייצגים, לא שני שליש, ואף לא שליש מיהודי אמרי־ קה.

אין יהדות ריפורמית

כדי להבין את מעמדם של הארגו־ נים הללו ואת מי הם באמת מייצגים מן הראוי לשים לב לעובדה שפרט להצלחתם להקים „היכלים ריפור־ מיים" מפוארים אשר ברוב הימים, כולל שבתות וחגים, ריקים מאדם, אין להם כל השפעה בחיי היום־ יום של יהודי אמריקה.

ה„חברים" המאורגנים בקהילות ה־ ללו אינם מתענינים ביהדות. ברובם המכריע אינם מקנים חינוך יהודי לבניהם. הם גם נטולים כל זיקה ליהדות שורשית. ולא רק הם, אלא גם ה„ראביים" הנוהגים מעשי כמרים ולעתים אף משתפים פעולה אתם בסידור נישואין לזוגות מעורבים כ־ שה„ראביי" והכומר מובילים לחופה נערה יהודיה עם צעיר לא יהודי, או להיפך.

בכלל, אם לדון בנושא לפי עוב־ דות, מתברר, כי למעשה לא קיימת יהדות ריפורמית — קיימים „ראביים ריפורמיים" הם מקימים את כל ה־ רעש. כמו"כ לא קיימת יהדות קונ־ סרבאטיבית — קיימים ראביים קונ־ סרבאטיביים. היהודי־הפשוט שבא ל־ התפלל לבית כנסת קונסרבאטיבי לא בהכרח מזדהה עם הארגון הזה.

זאת ועוד: הראביים הקונסרבאטי־ ביים חלוקים בדיעותיהם בכל הקשור בגיור. רבים מהם אינם מגיירים, אלא מפנים את הפונים אליהם להת־ גייר אצל רב אורטודוכסי המוכר גם במדינת ישראל, מטעמים הומני־ טריים שלא להכביד על הגר, או ה־ גיורת העולים לישראל. בהזדמנות זו מן הראוי לספר פרט המלמד על ה־ כלל. ה„ויצעקו" שהקימו הריפורמים נגד גיור כהלכה פרץ לרשות הרבים הרבה לפני שהארגון הרשמי של ה־ „ראביים" הריפורמיים הספיק להת־ כנס כדי לדון בנושא. כמה יהודים הידועים כאנשי „להכעיס" הפיצו את ה„רזולוציות" (ההחלטות) בשם מיל־ יוני יהודים, בלא שהוסמכו ובלא שיבטאו בכך את רצונם של יהודי אמריקה.

היהודי האמריקאי, בדרך כלל, מ־ עוניין לשמור על אחדות ישראל. הוא נגד גיורים ריפורמיים באמרי־ קה. הוא נגד ריפורמה ונגד קונ־ סרבאטיבים שבסופו של דבר מרחי־ קים מן היהדות ועל אחת כמה וכמה שהוא נגד מלחמתם של הריפורמים להסיר ממדינת ישראל את זהותה היהודית המקורית. אילו נערך כאן משאל בין יהודים השומרים על זיקה כל־ שהי לבית־כנסת, הרי לדעת מומחים, הרוב המכריע, אם לא כולם היו מ־ ביעים דעתם בעד גיור כהלכה.

כי גיור כהלכה במדינת ישראל, הוא תריס חשוב מפני נישואי התע־ רובת בארצות הברית.

ואילו אותם היהודים הרחוקים ל־ גמרי מיהדות, המתבוללים והמת־ בוללים למחצה, אשר בשמם מנסים לדבר ה„ראביים" הריפורמיים לסדר גיותם, הרי להם כלל וכלל לא איכפת כל העניין. הם גם אינם יודעים במה הכתוב מדבר...

— הם, גם לא ינקטו סנקציות נגד מדינת ישראל, אם תחליט לתקן את חוק השבות ולקבוע, כי גיור הוא רק לפי ההלכה. כל עוד שליבם אומר להם לתמוך במדינת ישראל — ית־ מכו. כל עוד שמדינת ישראל מדברת ללבם — יוסיפו לקנות את ה„בונ־ דס".

הפרובלמאטיקה הדתית מהם ר־ הלאה.

בסיכום: רוב יהודי אמריקה (ה־ שומרים יום־יום על זיקתם לעם היהודי) בעד תיקון חוק השבות. על ממשלת ישראל לדעת זאת.

פעלתנות המטפחת אשליות

בימים אלה כאשר מדברים על „רעידת אדמה" שנגרמה בעקבות „מלחמת יום הכיפורים" חשים, כי דרושה התרעננות בפעילות הציבו־ רית — הפעילות הציבורית בארצות הברית מוסיפה להתנהל על מי מ־ נוחות, כאילו לא קרה דבר. השגרה המקפיאה מושלת בארגונים, במפ־ לגות ובתנועות שרובן אינן אלא משרדים לפרסומת עצמית. העסקנים הפרופסיונאליים עוסקים לרוב ב־ „טחינת מים". הם חוזרים על סיס־ מאות סרק, על מליצות השאולות מן הז'רגון הישן וחוזרים על הת־ לפות שאין כל זיקה בינן לבין ה־ מציאות. פעלתנות מדומה זו מטפחת אשליות. בימי חירום אלה הן אף מזיקות ומסוכנות.

אין כמעט ארגון שלא ידבר בשם הנוער, שלא יגלה דאגה עמוקה ל־ מצבו הקשה של הנוער היהודי. אולם במקום לפנות אל המוקד — אל הקמפוס האוניברסיטאי, שם נמצא הנוער מסתפקים העסקנים הפרופסיו־ נאליים בקיום כנסים וועידות, כדי ל־ דון בבעיות הנוער...

הם מקיימים בקפדנות את ה־ „ויסעו". כל עוד שיש בזה משום עי־ דוד תיירות לישראל — ניחא. אם לא עוזרים לנוער, לפחות עוזרים למדי־ נה. אבל יש ארגונים שמקפידים משום מה לקיים את ועידותיהם מחוץ לארצות הברית, אך לישראל הם אי־ נם מגיעים. זאת הרי כבר שערוריה ממש.

— הרי דוגמא אחת מני רבות:

בחודשים האחרונים ערך הקונגרס היהודי העולמי מספר ועידות וישי־ בות באירופה. ובכל אחת מהישיבות הללו קבלו החלטה לקיים עוד ישי־ בה...

ואין הקונגרס היהודי העולמי בן יחיד במובן זה. כך דרכה של הר־ בה ארגונים חשובים ומכובדים. כ־ תוצאה מכך נוצר מצב שהרבה אר־ גונים הפכו למשרדי נסיעות. גם אותם הארגונים המתלוננים על קשיים תקציביים, טרם שמעו ש־ יקמצו בהוצאות נסיעה...

המצב הפרדוכסאלי

נוצר מצב פרדוכסאלי לפיו עס־ קנים „בעלי חוקי" יושבים רוב ימי־ הם על מזוודותיהם ואינם מחמיצים שום הזדמנות לעלות על מטוס ו־ לטוס אלפי מילין, כדי להשמיע עצתם הטובה בעניני עם ומדינה.

— ומהי התוצאה?

כאשר נמצא כבר מישהו שפונה אל אחד הארגונים המוסדיים ומבקש להיפגש עם הפרזידנט הוא מקבל בדרך כלל תשובה מפי המזכירה: „מצטערים הנשיא נמצא ב„קונפר־ נס"...

ולא נאמרו הדברים הללו, כדי למתוח ביקורת על ריבוי הנסיעות הנוספים הקבועים שפוגשים אותם בכל מקום. רשמנו אותם, לשמע התגובות הקשות מפי הרבה צעירים הקובלים על „פעלתנות מטפחת אש־ ליות". כי החזית האמיתית, כאמור, היא ב„קמפוס האוניברסיטאי", בקרב כחצי מליון סטודנטים יהודיים שאין מעטים מהם קשורים בארגון יהודי כלשהו; כי המקום העיקרי לפעילות יהודית היא בתוך ארצות־הברית, בתוך הקהילות הנאבקות קשה על עצם קיומן; כי בימים אלה יש להפ־ נות הרבה משאבים להצלת הנוער היהודי מהתבוללות ומטמיעה בגויים.

תפקיד חשוב נועד גם לפעילות יהודית־פוליטית בתוך ארצות הברית, למען מדינת ישראל. הנוכחות במקום חשובה לאין ערוך מ„הקונפרנס" ה־ גוזלים הרבה מזמנם של העסקנים ו־ בסופו של דבר גם משתקים כל פעי־ לות רצינית, אם זה בתחום המדיני אם זה בתחום החינוכי והיוב"ו.

דרושה גישה חדשה

בעוד שהעסקנים הפרופסיונאליים מרבים לנדוד — היהודים הטובים ב־ אמריקה מגלים עניין רב בנעשה בעולם היהודי, בייחוד מאז מלחמת יום הכיפורים. הם לא רק עוקבים אחרי המאורעות המדיניים והביטחוניים סביב ישראל, אלא „חיים אותם" פשוטו כמשמעו. הם חרדים לכל דבר; הם מתרגשים מכל ידיעה המגיעה מארץ ישראל. לא אחת אתה גם שומע מפי סתם יהודים, מפי באי בתי־הכנסת את השאלה: האם עשינו מספיק, כדי לעזור ל־ מדינת ישראל במאבקה הקשה?

(סוף בעמוד 8)

ה„שלב השני" בחזית המדינית

מאת יעקב אדלשטיין

בעוד מתנהל פינוי הגדה המערבית של התעלה, בעקבות הסכם הפרדת הכוחות, מתחילים במשרד החוץ לעשות הערכות לגבי המצב המדיני בעולם ומעמדה של ישראל לאחר הפסקת האש. ההערכה הראשונה היא, שמדינות ערב רשמו הצלחה מדינית גדולה באיומי הנפט, על ידי סחיטת הצהרות פרו ערביות מרוב מדינות אירופה וניתוק היחסים של כל מדינות אפריקה עם ישראל. הכניעה של מדינות אירופה לאיומי הנפט הערביים יש בה משום לקח חשוב בכל מערכת השיקולים המדיניים. השאלה היא אם זה רק שלב ראשון, או שאחריו יבוא שלב שני מסוכן יותר? מדינות אירופה טוענות כי בעצם לא קרה כלום. הן נאלצו לשלם לערבים במחיר של הצהרות מילוליות אך לא במחיר של מעשים.

השלב השני עלול להיות מסוכן יותר. הערבים לא יסתפקו בהצהרות מילוליות, אלא ידרשו ממדינות אי־ רופה לסייע להן במשלוחי נשק מודרני. ההנחה היא שמדינות אירופה עשויות להכנע גם לשלב זה של איומים ובעקבות צרפת שערכה עיס־ קות נשק גדולות תמורת נפט, תצ־ טרפנה גם יתר מדינות אירופה, ביחוד איטליה ובלגיה, ששתיהן הסכימו להכנע ללחץ ולפרסם הצהרות התוא־ מות בפירוש הערבי של החלטת מוע־ צת הבטחון. ברור לנו שמדינות נפט קטנות ואף גדולות כמו סעודיה אינן זקוקות לנשק חדיש, ורוב הנשק מועבר לארצות העימות. כך עשוי להיווצר מצב שמדינות אירופה תאו־ לצנה להיות ספקות הנשק העיקריות של מדינות ערב, יחד עם ברית־ המועצות.

זהו איפוא השלב השני הצפוי של העימות בין מדינות ערב לבין מדי־ נות אירופה התלויות בנפט הערבי. נגד שלב זה לא הוכנו שום תכניות פעולה. מניחים ששלב זה יבוא ב־ עקבות התפרצות מחודשת של מעשי איבה. טענת מדינות אירופה כלפי ישראל, מה איכפת לכם, אם אנו מפרסמים הצהרות מילוליות לטובת הערבים, לא תעמוד במצב זה. ל־ מעשה גם פרסום הצהרות מעין אלה יש בהן משום נזק רב לישראל, שכן הערבים מקשיחים את עמדותיהם כ־ תוצאה מהגיבוי של מדינות מערב אירופה, נוסף על מדינות מזרח אירופה.

הסרת האמברגו הבריטי על נשק למזרח התיכון, יש בה משום לעג לרש, שכן את הנשק רוכשים לצרכי מלחמה, ואם בזמן מלחמה סוגרים את הבארות, כי אז מה טעם להת־ קשרויות עם מדינה כזו. הסרת ה־ אמברגו לא באה לטובת ישראל, אלא כיוון שבריטניה חייבת להמשיך ו־ לספק נשק למדינות ערב הקשורות עמה וביחוד לירדן, היא החליטה על פתיחה גם כלפי ישראל.

על הפרק: ירדן

מניחים ששיחות ג'נבה תתחדשנה באפריל לאחר סיום הפרדת הכוחות בין ישראל למצרים. סבורים שישראל תרצה לראות כיצד פועל הסכם זה. הצלחת ההסכם ושמירתו, ישמשו אבן בוחן לגבי הסכמים אחרים. אם מצ־ רים לא תשמור על ההסכם ותפר אותו, הרי שלא יהיה סיכוי לשום הסכמים נוספים. דומה שמצרים צרי־ כה להיות מעוניינת בשמירת ההסכם לא פחות מאשר ישראל, שכן, הסכם זה נותן לה יתרונות מרובים, כך שאם יתברר שמצרים לא שמרה עליו כי אז אין אפשרות להשיג התקדמות נוספת בדרך להסכם כולל.

השלב הקשה ביותר של שיחות הפרדה אם תהיינה כאלה, יהיה עם ירדן. סבבי שירדן תדרוש הסכם הפרדה. יש בכך משום הישג גדול לירדן אם תשיג הסכם כזה.

הסכם ההפרדה עם מצרים הושג בשל שני טעמים, ראשית, היתה בעיה של קוי ה־22 באוקטובר, ש־ מצרים טענה שישראל המשיכה להי־ לחם גם אחרי ההחלטה על הפסקת אש ביום זה. שנית, הגבולות היו מפותלים ודרושים היו כוחות גדולים כדי להחזיק בקוים שנוצרו עקב הפסקת המלחמה בעזה בהתנופתה. שני טעמים אלה אינם קיימים לגבי ירדן. כאן דרוש הסכם של שלום ולא הסדר הפרדת כוחות. ירדן סבו־ רת שיש אינטרס ישראלי־ירדני משותף להשיג הסדר, כדי למנוע מן המחבלים להתקע יתד ביהודה ו־ שומרון. לכן באו הרעיונות על ממשל אזרחי ירדני בגדה המערבית. אבל אין ספק שאף אם ישראל תוותר לירדן ותסכים לממשל אזרחי ירדני, או לשליטה ירדנית סמלית אזרחית בערי יהודה והשומרון, הרי בכך לא תפורק הפצצה הפלסטינאית. מדינות ערב יוסיפו לדרוש את זכויות ה־ פלסטינאים מידי ישראל ולא מידי ירדן. לכן כל הסכם עם ירדן לא ישיג את מטרתו של ישראל, להש־ ליט שקט בגבולותיה ולייצב לה גבו־ לות בטחון. אין זה סוד שהיו פגישות חשאיות בדרג גבוה בין ישראל ל־ ירדן בהשתתפות אלון, אבן, בר לב. פגישות אלה נערכו עוד לפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

אין להניח שארה"ב תפעיל לחצים על ישראל להסכם עם ירדן. קיסינג'ר אינו משתמש בשיטה של לחצים, ה־ דרך שלו היא אחרת. הוא אומר: אם אתם סוברים אחרת עשו זאת לבד. ארה"ב תעמוד מן הצד. אבל גם בהסכם הפרדת הכוחות עם מצרים לא היו לחצים אמריקאיים. אי לכך אין להניח שארה"ב תלחץ על הסכם הפרדה עם ירדן שלגבה אין סכנה לימות בינמעצמתי. קיסינג'ר יביא עמו רעיונות, שיתכן מאד והם יהיו מבוססים על רעיונות דיין, בדבר דגל ירדני במקומות הקדושים למוס־ למים בירושלים, הקמת רשות מוני־ ציפאלית ערבית בירושלים המזרחית, החזקת גשרים פתוחים וגבולות פתו־ חים בין שטחי ירדן וישראל, פתיחת פרוזדור לירדן ולרצועת עזה. אלה רעיונות שקיסינג'ר עשוי להביא עמו על סמך שיחות שהיו לו עם דיין שאף הוא גיבש לעצמו רעיונות דומים.

היתרון בקביעת עובדות

אם יפתח מו"מ עם ירדן, יתברר לנו כי כל אותם מקומות שבהם הוקמו ישובים יהודיים, כגון בבקעת הירדן, בגוש עציון, בקרית ארבע, יצטרכו למצוא להם פתרון בצורת הכללת ראשי גשר ישראליים, תחת שלטון ישראלי, במסגרת של גבולות פתוחים, והקמת איזורים בשלטון עצמי. מכאן אנו למדים עד כמה חשובה היתה ועדיין חשובה ההתנ־ חלות וההיאחזות בשטחי יהודה ו־ השומרון.

בשלב זה אלה הם רעיונות ה־ מרחפים באוויר. אין להם בסיס מציאותי. אבל למדנו מן הנסיון ש־ לפעמים רעיונות כאלה מגיעים ל־ דיון מעשי בעקבות מאורעות דרס־ טיים שלא ציפו להם. בשלב זה ה־ הנחה היא שהסכם עם ירדן אינו כדאי, משום שהוא לא יפתור שום בעיה, לא בעיה בטחונית ולא בעיה מדינית. שכן ארגוני השיחרור ה־ פלסטינאים לא יסתפקו בשום הסכם. קיים כמובן רעיון נוסף של הקמת איזורים ערביים, נתונים לשלטון עצמי, תוך קשר עם ירדן או בלע־ דיה, תוך העלאת המנהיגות המקומית כשליטים של האיזורים האלה. גם הסדר זה לא יספק את ארגוני ה־ חבלה, אם כי לפחות הסדר כזה את הרעה יותר מאשר הסדר עם ירדן.

באפריל יצטרכו נציגי ישראל להפגש עם נציגי ירדן לדיונים הם יצטרכו להביא עמם רעיונות להסדר. הנסיון של מלחמת יום הכיפורים מלמד אותנו שלא טוב להשאיר את המצב בקפאון מתמיד, ויש צורך ב־ תנועה מתמדת של מו"מ ונסיונות למציאת פתרון, כדי לפזר את ענני המלחמה המאיימים עלינו. ההנחה היא שאם המדובר בהסכם של שלום, ניתן למצוא הרבה פתרונות, אבל אם המדובר בהסדר בלבד, תוך המשך השנאה והחתרה הערבית, כי אז אין כל טעם בזה. ירדן מוכנה להסכם שלום אולי יותר מכל מדינה ערבית אחרת, משום שיש לה הרבה מה להרוויח מהסכם כזה. אולם יחד עם זאת היא גם מדינה חלשה שלא תוכל לקבל על עצמה את הצעד הדרסטי הזה, כפי שמצרים קיבלה על עצמה את הסכם הפרדת הכוחות, תוך הדיפת הביקורת של ארגוני החבלה והמדינות הער־ ביות הקיצוניות.

מניחים שקיסינג'ר יבוא לסיבוב נוסף של שיחות בעוד מספר חדשים, כדי לנסות להשיג הסדר בין ישראל לסוריה. הפרדת הכוחות במצב זה בין ישראל לסוריה הוא עניין מסובך לכדי. סוריה איננה מוכנה מבחינה אידיולוגית להכנס לשום מו"מ עם ישראל. היא מייצגת מאז ומתמיד את הקנאות הלאומית הערבית ה־ פלאסטית. היא סוברת שהקלף היחידי שבידיה הוא קלף השבויים היש־ ראליים, ומכאן התעקשותה שלא למ־ סור אף את רשימת השבויים.

„האגוז הקשה" — סוריה

המו"מ באמצעות קיסינג'ר נוח ל־ סוריה, משום שמו"מ אינו דורש פגי־ שה עם ישראל ליד שולחן אחד. עצם העובדה שסוריה הסכימה לקבל את קיסינג'ר יש בה משום התקרבות. אבל מניחים כי היה זה סאדאת ש־ הפציר בסוריה לקבלו, כדי למנוע מבנה טענות בגידה בחזית המאוחדת שבין שתי הארצות.

הממשלה החליטה שלא לפתוח ב־ שיחות להפרדת הכוחות עם סוריה, עד שזו תגיש את רשימת השבויים הישראלים שבידה. קיסינג'ר הביא מסוריה „רעיון" לפיו יתחילו תחילה בשיחות עם סוריה, ובהמשכן סוריה תגיש את הרשימות. הממשלה לא קיבלה רעיון זה. אולם יש לומר כאן בגלוי, כי גם מצרים לא הגישה את הרשימה המליאה של השבויים, לפני שהתחילו השיחות בקילומטר ה־101 בכביש סואץ קהיר ולא לפני שהגיעו להסכם שעת העקודה בדבר פתיחת הדרך להעברת אספקה ל־ ארמיה השלישית. רק אז הגישה מצ־ רים את הרשימה המליאה ואז הושג הסכם על חילופי שבויים. בכל זאת לא התנו נציגי ישראל, את השיחות עם המצרים בכך שמצרים צריכה קודם להגיש את הרשימה. השינוי הוא בכך שהשיחות עם המצרים עמדו להתחיל בדיון על חילופי שבויים ולא על הפרדת כוחות. כלומר בידי ישראל היה קלף נגד מצרים. המצור על העיר סואץ ועל הארמיה השלי־ שית. בלי קלף זה לא היינו משיגים את שיחרור השבויים. לא כן לגבי סוריה. אך בבחינה פורמלית יש —

(סוף בעמוד 8)

עזרת נשים במלחמה

מאת א. י. ברור

אויבינו מסביב האוהים ב־ גזע ובדת וברשעות קמו עלינו להשמידנו. הנסיגה, שכפו עלינו ידידים וצוררים גם יחד, אי־ נה צעד ראשון לקראת שלום. הא־ פילו לא להפסקת ולהיוכה לזמן ארוך, גם כשיחתמו שכנינו על הס־ כם המחייבם לכך. יודעים ומכירים אותם, ולא מתמול שלשום, אלא מדורי דורות ראשונים: אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר — — — אני שלום כי אדבר המה למלחמה (תהלים ק"כ). על ערך ההתיצבותם בפה ובכתב שר דוד המעיה (שם קמ"ד): אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר. ידע דוד איך לעמוד בפניהם: ברוך ה' צורי המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה. אין לסמוך על נסים, אם אין הבטחה מפורשת: ה' ילחם ל־ כם ואתם תחרישון (שמות, י"ד, יד), דוד המלך חזר ובקש רחמים מה' הנותן תשועה למלכים — — — הצילני מיד בני נכר — — — אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנ־ עוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל. — בהזכרת הנוער בק־ שר עם הצבת האויב הכונה כנראה כבפרק קכ"ז: הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן כחצים ביד גבור כן בני הנעורים — — — לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער.

בנוהגו כל כבודה בת מלך פנימה, אבל גם הן תורמות חלקן לעמוד בפני האויב במלאן תפקידי הגברים המגוייסים בנשק, בתיבוך הבית ו־ באספקה לחזית. ביציאת כלה מ־ חופתה למלחמה, לפי תנא קמא ב־ מלחמת מצוה, ולפי רבי יהודה רק במלחמת חובה, התמורה יותר. (במס־ כת סוטה, סוף פרק ח') הכוונה כ־ נראה להצטרף למספקי מים ומזון (שם משנה ב') ללוחמים, וגם למ־ זונם שיהיו מלאים מזין אל זין.

לא לאיש מן השוק המורכך בעם, ולא בעונן יומי המקום להתערב במחלוקת הפוסקים שבהכנו (יפתח בדורו כשמואל בדורו), אם רשאית הממשלה לגייס בנות לצה"ל בכלל ובמלחמה בפרט, לא נתונה, אם במלחמת מצוה אנו עומדים או ב־ מלחמת חובה, ואולי תוקפינו אנו, כגירסת הקרמלין וגרורי', ובהיכם גם מורע היהודים שבקרבנו כאן (רק אחדים בבית הכלא) האלפים הפשיים, עובדה שאין להכחישה היא המזימה להשליכנו ימה במלים מפו־ רשת או באמירה: שובו לארץ שמ־ מנה יצאתם: כאן לא מקומכם.

*

מצפים אנו לחסדי שמים, לרחמי ה' את שארית עמו, שלא יהיה חורבן שלישי ולא גלות רביעית, אחרי גלות מצרים, גלות בבל גלות אדום — ישמעאל, מאמינים אנו ב־ ביאת המשיח, שיגאלנו ויצילו את כל יושבי תבל מעושק וחמס, מרדי־ פות וממלחמות, אבל כל עוד אחרת בעמיו עלינו לעמוד על נפשנו בנשק ובמשק, להשתמש בכל אדם איש ואשה, נער וזקן, שנעמוד בפרצה ולא נכבש מהתשה, מאפיסת כחות, נתגבר ולא נכשל אם נלמד מלקח יום הכיפורים.

העיקר שבו מגויסת מתמדה, זאת אומרת ריבוא־ריבואים אנשי מילו־ אים מגויסים יותר מאשר בשנה ה־ הפותח המרה, ומזונותם ופרנסת ביתם הוטלת מטעס כבד על משקנו, זאת מקומם בעבודתם האזרחית עלינו למלא שלא יעורער כלכלתנו.

סוד גלוי הוא שרבות מהמשוחרי־ רות מגיוס העמידו פני דתיות, כדי להשתמט מעזרה לעם ה' במצוקתו. וכה יצא שבשעה שהרבה בנות קופ־ אות שם בלב מדבר סיני וברמת הגולן, אחיותיהן המשתחררות עובדות במשרדים ובחנויות ובבתים פרטיים בשכר שבע ל"י לשעה. יודעני, ש־ בחוויר השנים האחרונות, נזדמן לי לראות עשרות בנות שלא גוייסו, ואין להגדירן כדתיות, מדליקות ני־ רות השבת בשבת, ופיהן לא נפתח לברכת המזון, ובודאי לא למודה אני בבוקר ול„שמע ישראל" בערב.

אנשי שלומנו הלוחמים לכבוד וזכויות הבת הדתית, ביניהן מתערבות משתמטות סתם, ומרמות את ה־ בוחנים.

לבי עם הורים ממשיכי מסורת אבות, הדואגים לבנותיהם המגויסות, ולא רק לבריאותן אלא גם לתומן, ובכל זאת עול הוא שחלק מהבנות ישב בצער בדפידים ובמבואות קד־ גיסורה וחלק ישב לבטח בכרכים. הרי ישנן עבודות צור, עבודות ומ־ גמילות חסדים שבנות כהדרין דמי־ הדרין יכולות לעשותן. נערות מבתי ספר היסודיים התנדבו לעזרה בבתי חולים. שמה לי נערה קרובה לגיל הגיוס שבמוצאי יום הכיפורים הפ־ סיקה את צומה רק שעות אחדות אחרי צאת הכוכבים. עסוקה היתה.

קוראים אנו על חיילים שהתפטרו ניתנה להם ליומיים כדי לימול את בניהם. בתי חולים שלחו יולדות לבתיהן כבר אחרי שלושה—ארבעה ימים ללידה, מחוסר מקום אפילו בימי השלום, ומי דואג ליולדת ב־ ביתה לפני היום השמיני ולאחריו כשהבעל חוזר לחזית, מי דואג לתינו־ קות כשהאם הובאה לבית החולים ללדת, ישנן יולדות שלהן עוזרות ועוזרים במשפחתן, אבל יש גם ש־ אין להן גואל ועוזר ושכן טוב.

ומי דואג לרעיה ולאב ולאם חול־ ניים כשהבעל או הבן בחזית, ומה תעשה אם לשמונה כשבעלה והבן הבכור מגוייסים.

אפשר לערוך רשימה ארוכה של זקוקים לידים עוזרות מפני גיוס בעלים ובנים ואחים, ומלבד פעולות של גמילות חסד שלא על מנת לקבל שכר, ישנן עבודות במשק שאין די־ ידים לעשותן. מהן גם חיוניות ל־ בעלי המלחמה ולישוב שבעורף. מ־ הערבים והערביות מהרי יהודה ו־ שומרון שהיו באים יום יום לעבוד אצלנו רבים חדלו לבוא. לבנין בתים לא תוכל האשה לתרום בעמל ידיה, אבל מדוע לא בקטיף ובאריזה ו־ במאות בתי חרושת ומלאכה שאין שם צורך בשרירים חזקים. והעבודה שכרה בצידה, גם חלקית תהיה, לא שמונה שעות ביום אלא חמש.

*

אין צורך בעיון בספמיבפקה כדי לדעת שבמצבנו כיום ולמחר־ מחרתיים, בין שתחדש המלחמה ובין שתמשך ההפסקה, זקוקים נהיה לכל יד עובדת שבמדינה, צו הדור הוא מגויסות מתמדת, צבא קבע וריבוא־ ריבואות אנשי מילואים, שמקום יש למלא. לכן רצוי הוא לבקש דרכים להעמיד לעבודה חובה גם את הבנות המשוחררות. חובה ולא רק התנדבות, כי ההתלהבות להתנדב דרכה לחלוף חיש.

יכנסו נא לישיבה רבנים האוסרים גיוס נשים אפילו בימי מלחמה עם חבריהם, גדולים בתורה המקילים. ואתם רבני צבא ובקיאים בכל ענפי העבודה מהפועל המזרחי ומפועלי אגודת ישראל ויעיינו יחד, איך להי־

(סוף בעמוד 8)

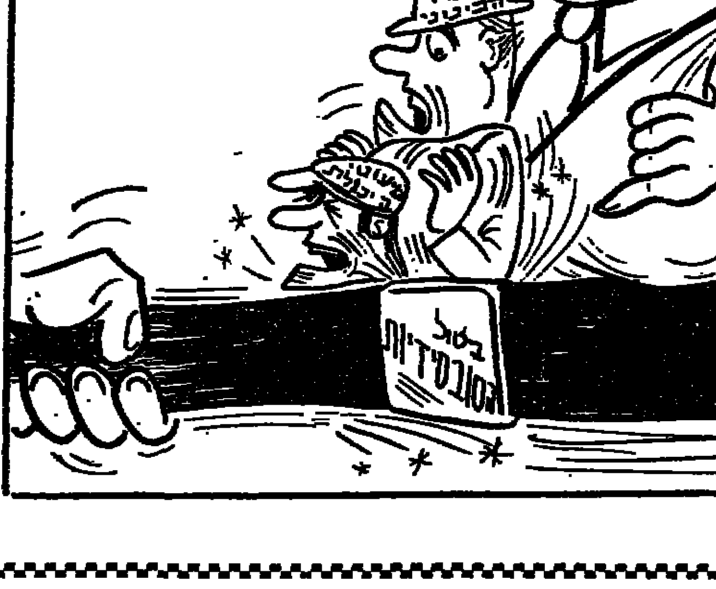

היש סיכוי לנשים במקצועות גבריים?

מאת נעמי גוטקינד

„המשק זקוק לנשים עובדות רבות! המשק זקוק מאוד לנשים בעלות מקצוע. בואי ללמוד אלקטרוניקה, מכונאות, בניה, חרטות, עיבוד שבבי, השחזה, מכבאות מטוסים..."

מודעות ענק ברוח זו מתפרסמות ל־ אחרונה בעתונות. מה עומד מאחוריהן? הדרושות הנשים רק עד לשחרור, הקרוב מאוד, כך נקווה, של הגברים המגוייסים? או שמא דרושה לתעשייה הישראלית תגבורת נשית קבועה במקצועות הנחש־ בים אצלנו עדיין „גבריים טהורים"?

הנשים, האמהות, הנערות — האם הן נענות לקריאה ומוכנות ללמוד שמונה שעות ליד מחרטות ומלטשות?

מבחינה היסטורית היו דווקא תקופות מלחמה קרש קפיצה להשתלבות נשים במעגל העבודה. מנהל שרות התעסוקה באזור המרכז העסוק בתאום עם משרד העבודה בהפניית נשים למקצו־ עות המתכת והמכונאות, מר א. כוכבא, מזכיר כיצד שנות מלחמת העולם השניה הביאו נשים רבות ברוסיה ובאנגליה למקצועות טכניים יחודיים. עד היום מועסקות נשי רוסיה בכל מקצוע, מנהיגות טרקטור ועד נוהגת אוטובוסים בעיר, מטפסות ועד מכונאות. האם מסתגלות גם הישראליות להתמודדות דומה? עקב הגיוס הממושך, עולה הדרישה לנשים בתעשיה, וכתבר הזועה לשחרור „אנשי מפתח", מסביר מר כוכבא, הוא ראה בחודשים האחרונים כמה פעם התקדמנו בקידום הנשים. אפילו במקצועות נשים מובהקים כמו טקסטיל, מאיישות עמדות המפתח בידי גברים. הם המעצבים, מנהלי העבודה וטכנאי הייצור.

לשבור מוסכמות

עתה מנסים אמנם לשבור מוסכמה של „בנות למטבח ובנים לטכניקה", ע"י פתיחת קורסים בלעדיים לנשים בתחום השרטוט הטכני, בקרת איכות ומכבאות מטוסים. אבל הבביאות והכיתות להפתעת היזומים, כי הנשים עצמן נרתעות מל־ הירשם לקורסים כאלה, למרות השכר הגבוה למדי המוצע להן.

רחל סביה, המרכזת את ההרשמה לקורסים ש־ מציע המכון להכשרה טכנולוגית לנשים, סיפרה לנו השבוע: „באות אלי מועמדות הרוצות ללמוד עיצוב טקסטיל, או עבודה ליד מחשבים. לאלק־ טרוניקה נרשמו אצלי רק אחת או שתיים. מכונ־ אות בכלל אינן רוצות ללמוד. גם טכנאות חקלאית לא. לקורס בניה שאלו שלוש נשים פרטים — ולבסוף לא יצא מזה כלום. זה לא מה שחשבתי שיהיה בעקבות הפירסומים ועבודת השכנוע שלנו. פשוט אין הענות. בינתיים, יש סיכוי לפתיחת ה־ קורס למחשבים בלבד, בו תלמדנה עשרים וחמש נשים, שמונים אחוז מהן צעירות ללא מקצוע, מיעוטן אמהות. גם כשבאה אלי אם צעירה, ושו־ אלה איזה סידור נוכל להציע לילדיה. אין לי הרבה מה לענות, הרי לא בכל מקום יש מעון, ואנחנו יכולים להשתתף רק בעשרים וחמישה אחוז של התשלום במעון, כך שבסופו של דבר הן נרתעות..."

אחת שלא נרתעה, אבל היא איננה גם אם ואפילו לא אשה נשואה, מירי ברקאי מרמת־גן, מספרת: „עוד בתיכון חלמתי ללמוד מחשבים. לפני שנה סיימתי את שרותי בצבא, וחיפשתי דרך ללמוד את המקצוע הזה — בלי שאצטרך לנסוע לחיפה, או לירושלים. בינתיים פרצה המלחמה והתנדבתי לעבוד במל"ת. עכשיו, כששמעתי על הקורס ל־ מחשבים בתל־אביב מיהרתי להרשם. יש לי חברות הלומדות מדעי מחשב בטכניון. אבל אני מעוניינת במשהו מעשי יותר, כדי שאחרי שנה וחצי של לימודים — אצא לעבודה".

לתרום משהו...

מועמדת אחרת לקורס המחשבים, הלן קנדלר מסביון, היא עולה אנגלו־סכסית הנמצאת בארץ כבר חמש שנים. בעבריה בעלת מבטא זר בולט, אמרה לנו: „ילדי כבר נשואים, ואני מרגישה צורך לתרום למדינת ישראל משהו כידיעותי וזמני. סיימתי תואר ראשון בכימיה לפני שנים רבות, וכשקראתי את המודעה של משרד העבודה החלט־ תי להפסיק להתבטל — ולצאת ללמוד מקצוע. במלחמה התנדבתי להיות נהגת. עכשיו הייתי רוצה ללמוד משהו בתחום הגרעין. אבל כשבאתי להרשם הציעו לי מחשבים — והסכמתי".

אילו הציעו לה ללמוד מכונאות — האם גם אז היתה נענית? הלן מצחקת, חושבת רגע, ועונה בטבעיות נשית טיפוסית: „זה לא מתאים לאשה..."

מעניין, אפילו עולות חדשות מרוסיה, הבאות אל מר ברלינר, מן היחידה להכוונה מקצועית לאקדמאים וקדם־אקדמאים מבקשות ללמוד אלק־ טרוניקה, למרות שידוע כי בברה"מ עובדות נשים אפילו בבניין.

„כנראה שמשק העבודה שלנו מאוד לא נוטה לקבל נשים במקצועות גבריים, ובמיוחד לא עולות חדשות" מסביר מר ברלינר. „נעשו נסיונות בכיוון זה, — אבל בזעיר אנפין. כנראה שצריך עוד הרבה לעבוד כדי לשכנע נשים כמו המעסיקים כאחד, לשבור מוסכמות עבודה. באות אלי נשים השואלות מיד בתחילת השיחה: נוכל להתחיל לעבוד בשמונה או בשמונה ורבע? אנחנו חייבות לשלוח את הילדים לגן או לביה"ס קודם. כידוע — במפעלים מתחילים לעבוד בשבע בבוקר או בשבע וחצי. שוב, עלינו להפעיל לחץ על מעסיקים שיסכימו ללוח זמנים גמיש יותר".

קלט מיוחד — לקליטת נשים

כדי להקל על קשייה של האשה המעוניינת לע־ בוד, פתח משרד העבודה ברמת גן קלט מיוחד לנשים בו מקבלת הפונה מענק לקיום החל מהיום הראשון ללימודיה, וכן ניתנת לה הכנה במקצו־ עות יסוד כמו מתמטיקה, כימיה ופיזיקה, אם יש צורך. אם לילדים מקבלת נוסף למענק הקיום גם מענק נוסף לפי מספר ילדיה. אולם מר יעקב בוקסבאום, רכז המועמדות בקלט שברמת גן מו־ דה: „אנחנו לא יכולים לסייע הרבה בסידור היל־ דים במעונות, כי הרי לא בכל מקום יש מעון ובעיית הבעיה של אמהות צעירות היא — הילדים".

כשבקשנו ממר בוקסבאום לגלות לנו את מספרי הנרשמות, התברר שלחרטות אין בכלל מועמדות, לבקורת סיב יש לו שמונה, לאלקטרוניקה — שבע, לשרטוט טכני שמונה צעירות, ואילו לקורס תפירה לא הגיעו מועמדות בכלל... אדרבא, כל כמה חודשים פותחים קורס חדש. עם זאת, יש בארץ נשים במקצועות גבריים: „בקורס החרטות האחרון שלנו היו עשרים אחוז מן התלמידים — נשים. הן עובדות היום בתעשיה הצבאית, וממל־ אות מקומם של גברים מגוייסים. שלחנו לפני שש שנים גם חרטת להנדסה ההידראולית בבית־ דגן. למדה אצלנו אפילו מורה אשת מהנדס שהח־ ליטה לעזוב את ההוראה ולעבור לחרטות. אבל זה היה לפני שלוש שנים. בשנתיים האחרונות — הפסיקו הנשים לבוא למקצועות גבריים. אנחנו מנסים לשנות את הגישה. הנה רק לפני ארבע שנים היה מקצוע בקורת סיב בידי גברים בלבד. היום אנחנו פותחים קורס לנשים או לגברים מוגבלים נכים. גם למקצועות כמו מכבאות מסו־ ביב שהיא פתוחה עדינה, או אלקטרוניקה — נרשמו נשים בלבד".

קצב הקליטה

שאלנו: האם הנשים קולטות את המקצוע בצו־ רה אחרת מאשר הגברים?

„קצב הקליטה שווה" עונה מר בוקסבאום בהחל־ טיות, „רק מבחינה טכנית יש אולי קצת קושי בהתחלה. שהרי נשים רגילות לאחוז בסכין ולא במשחזה — אבל הן מתרגלות. עובדה, בתעשיה הצבאית נמצאות הרבה בנות. ויש מקום לעוד רבות נוספות".

לכמה, בדיוק? זוהר קרתי, הממונה על עבודת נשים במשרד העבודה מגלה כי כיום שמורים אלף מקומות פנויים לנשים במוסדות השכלה להנדסאות וטכנאות ברחבי הארץ. למוסדות אלה מתקבלות בוגרות תיכון או אחת עשרה שנות לימוד. מקומות אלה אינם על חשבון המגוייסים, אלא הם באים לענות על צרכי המשק המתפתח. סקר כוח העבודה שנעשה לאחרונה מגלה כי בארץ מצויות כ־70.000 נשים בגילים שבין 18 ל־34, שאינן לומדות ואינן עובדות, וכ־95.000 נשים בגילים שבין 34 ל־54 שאינן עובדות. זהו כוח עבודה פוטנציאלי גדול וחשוב, ביחוד כש־ לוקחים בחשבון את העובדה שכרגע קיים צורך דחוף בכעשרת אלפים נשים במקצועות טכניים ספציפיים (כהנדסאות חשמל, הנדסאות בניה, אלקטרוניקה וכו'). ההשתלמות המקצועית, תאפ־ שר, כנראה, לנשים לחדור גם להנהלות ולמנ־ היגות התעשייתית ובכך ייווצר אקלים חדש ב־ שוק העבודה הישראלי. אבל כאמור — עוד חזון למועד. בינתיים קיימים קשיים אוביקטיביים, כמו הדאגה לילדי אמהות המעוניינות לעבוד, וכן בתחום חישובי מס ההכנסה, שאינם מתחשבים במשכורת המשפחה הצעירה, כגון להקלת המס על משכורתה של אשה עובדת, כשמוסיפים לכך את רתיעת הנשים ממקצועות המתכת ואת רתיעת המעסיקים מקבלת נשים לבתי המלאכה שלהם — ברור שעוד ארוכה הדרך...

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

עיטורי

סופרים וספרים

הלכות ארץ־ישראל

מאת אברהם ביק

הלכות ארץ ישראל מן הגניזה עם מבואות וביאורים, פרופ' מרדכי מרגליות, מוסד הרב קוק, ירושלים תשל״ד.

גניזת פאסטאט (קאהיר הישנה), שנתגלתה ונתפרסמה על ידי פרופ' ש״ז שכטר בסוף המאה הקודמת, העלתה לאור עולם אוצרות של ספרות הלכית, מדרשית ופיוטית ושל תעודות היסטוריות וביניהם חומר רב לתולדות היהודים בארץ ישראל אחר החורבן.

גילוי אוצרות הגניזה נתן דחיפה עצומה להסברת התלמוד הירושלמי על ידי שרידים מהלכות ארץ ישראל שנשתקעו בספרי הפוסקים ותשובות הגאונים ונבלעו בתוכם עד לבלי הכיר את מוצאם הארצישראלי.

לפני שלושים שנה נתגלו כמה קטעים מתורת ארץ ישראל בהלכה מתוך הגניזה שהיו טמונים שמה יותר מאלף שנה. תגלית זוהרת זו הופיעה עכשיו בספר הלכות ארץ ישראל מן הגניזה, מתוך עזבונו של הפרופ' מרדכי מרגליות ע״ה (הותקן לדפוס על־ידי ישראל תא־שמע).

המשך הירושלמי

נקודות השיתוף והפירוד שבין שני התלמודים: בבלי וירושלמי עוררו מאז סקרנות מיוחדת בין חוקרי תולדות ההלכה. זמן רב שרתה השקפתו של המבקר התלמודי הידוע, אייזיק הירש ווייס, על נחיתותו, בבחינת, של הירושלמי לגבי הבבלי. לפי הסברו בין מקורו בחילוף מצב היהודים בארץ ישראל ובבבל. „העוני והשעבוד — מנת חלקם של יהודי א״י — היו מעכבי ההתרוממות הרוחנית על שדה ההלכה" (דור דור ודורשיו, חלק ב' פרק ד') לעומת זה מצבם הכלכלי והמדיני המבוסס של יהודי בבל גרם „שעשו חיל במלחמתה של תורה והגביהו עוף בפלפולם, המציאו חדשות והרחיבו הישנות וחכמת ההלכה פרחה והתלמוד תורתם עלה ממעלה אל מעלה (שם).

אולם מזמן פרסום מחקרו של ווייס רבתה ההתעמקות בירושלמי, שנתבררו ונתגלו צפונותיו ונתנו להסיק מסקנות יותר מבוססות מהסבר „סוציאליסטי" זה על ההבדל שבין שני התלמודים. עיקר חשיבותו של הספר שלפנינו הוא בזה שהוא נותן לנו לטעום טעמה של תורת א״י, ומראה לנו את התפתחותה גם בזמן שהשפעת ההלכה הבבלית הלכה והתגברה בארץ ישראל.

פרופ' מ. מרגליות זכה להעלות מתוך הגניזה אוצר בלום של שרידי הלכה, חיבורים מספרות ההלכה הארצישראלית, מהם קדומים ומהם מאוחרים, ועל סמך פיענוחם של חיבורים אלה הוא מסכם ש„עם כל ההשפעה הבבלית לא הוזנח גם הירושלמי ולא נעזבה המסורת הארצישראלית המיוחדת". הקווים האופייניים של הלכות אלו הן שעוסקות בקביעת הלכה פסוקה ולא בפלפולי הלכות ובשקלא וטריא, יצירה הלכית זו היא בשפה העברית והיא נכתבה בעילום שם המחברים.

נוסחי גיטין מערי ארץ ישראל

חשיבותו המיוחדת של ספר זה שהוא נותן לידנו חומר אותנטי של נבכי הגניזה המצרית, כפי שנשתמרה בספריות שונות באירופה כגון ספריית האוניברסיטה בקמבריג', הבודליאנא באוקספורד ועוד.

בתחומי רשימה זו אין להביא את כל החומר עם ההערות וההוכחות המדעיות המדוייקות, ולכן נסתפק בדוגמאות קצרות ואופייניות. מן הגניזה מביא המחבר־המהדיר נוסחאות של גטי ארץ ישראל: גם רמלה, „במדינתא דסמיכה ללוד", „גם ירושלים" ו„גם יפו", שהעברית מרובה בהם על הארמית.

בבית הכנסת ההיסטורי הארצישראלי בפוסטאט נמצאו שרידי סדורי תפלה לעשרות. המחבר מביא קטעים מהתפילות ומנהגי הלכה שבהם „נתגלה הסגנון ההלכי הארצישראלי וגם מנהגים ופיוטים שונים. הרי לדוגמה: „שמונה עשרה מעין ברכה אחת", והיא כוללת תמצית הי״ח ברכות: „קונה שמים וארץ מגן עזרנו / מחיה מתים, נקדש בצדקה / חונינו דעה ורצה תשובתנו / השובתנו סלח ותגאלנו / ותרפא חלאינו וברך שנותינו / ותקבץ נדוחינו ותשפטנו בחסד / ותכניע קמינו ותנוס לצדיקים / ותבנה את ירושלים עירך ושם תשמע תפלתנו / מהרה השב שכינתך לציון כי אתה טוב ומטיב / ותפרוש עלינו סוכת שלום עושה השלום".

אופייני הוא הנוסח הא״י על המקדש: „ותנערנו מעפרו ותטהרנו מטומאותיו והדרנו מפרצותיו ותקרבנו מהריסותיו ותחזירנו למקומו... ותן לנו חלק טוב עם כינוס גליות ישראל".

מסכת הלכה חקלאית

גולת הכותרת על החיבור הארצישראלי ההלכי, הוא הפרק השביעי של הספר „פרק זרעים" שגוף העתקתו נעשה על ידי המחבר, ועיבודו על ידי פרופ' יהודה פליקס, „חיבור ארץ ישראלי קדמון על טבע היצורים" שהוא מעוגן במציאות שבו עסקו יהודים בארץ ישראל בחקלאות. הפרק הוא כעין לקסיקון הלכי על אילנות ופירות, צמחים ובעלי־חיים. „התפתחות הזרע בחי ובצומח". המהדיר במבואו משער: „קרוב לוודאי שנתחבר בארץ ישראל סמוך לחתימת התלמוד הירושלמי". כל הפרק שובץ בנופה הטבעי של אדמת ארץ ישראל ועוסק „בהנהוגים החקלאיים של זכני המזגה ההבשלה היבול באילנות וגידול בעלי חיים". במבואו המעניין קובע המהדיר כי מסכת זרעים זו נכתבה בכוונה הלכית מסויימת: התפתחות הפרי בזיקה לדיני מעשרות והוא מניח גם אפשרות שלפנינו פרק מתוך ספרות מדעית פולקלורית על טבע ובעל חי. בכל אופן „ברור כי העורך של חיבור זה לא שאב מן הבבלי וכולו חומר ארץ־ישראלי".

מהדורתו של פרופ' מרגליות מדגימה כוח היצירה ההלכית של העם לא פסק גם בתקופת שקיעתו המדינית.

המשמעות הדתית של המדינה

מאת ש. ז. שרגאי

בהרצאתו בנושא דת ומדינה אמר הרב ד״ר אהרן ליכטנשטיין, ראש ישיבת הר־עציון, לפי הדיווח — „כי מדינה כשלעצמה אין לה משמעות דתית, אך הכל תלוי בתוכן חיי האנשים במדינה. משמעות דתית יכולה להיות למדינה העוסקת בפיתוח רוחני". המרצה עמד על מספר נקודות בחיי מדינת ישראל שיש להן משמעות רוחנית כגון „קיבוץ גלויות, משפט צדק וסעד לנצרכים".

לגבי קיבוץ גלויות, אמר, שהעלייה בארצות המזרח שהיתה דתית, נפגעה באופן רוחני בישראל, אולם ייתכן שהתרבות המערבית היתה מגיעה גם לארצות מוצאם. לגבי נקודת משפט וצדק אמר „כי יש כאן נקודות חיוביות ושליליות יחד. בתי דין רבניים היא נקודה חיובית, אך חקיקת חוקים המבוססים על משפט הגויים הוא נקודה שלילית". באשר לסעד אמר „שגם כאן יש נקודות חיוביות ושליליות".

המרצה סבור שיש „לבחון את המשמעות הדתית של המדינה בתוך שיקול דעת וראייה מאזן החיובי והשלילי ואין להם להתלהבות לסנוור את העינים". עד כאן.

כביון שלדברים האמורים שנתפרסמו (ב„הצפה" מכ״ח בטבת ת״ש) — לא בא עד היום הסבר נוסף או תיקון לדברים, יש להניח שהדברים בפרסומם הם כאמירתם ע״י המרצה הרב הגאון ד״ר אהרן ליכטנשטיין, ולכן אני מרשה לי לדון בדבריו כתלמיד לפני רבו. אולם כקודם ברצוני להבהיר כמה דברים בדברים האמורים:

הבהרת דברים

הנני מניח: א) „כי מדינה שלעצמה אין לה משמעות דתית, אך הכל תלוי בתוכן חיי האנשים במדינה" אין הכוונה לשום מדינה בעולם אלא למדינת ישראל בדורנו. ב) „משמעות דתית יכולה להיות למדינה העוסקת בפיתוח רוחני" גם בן הכוונה למדינת ישראל בימינו ולא לסתם מדינה בצלים. ג) „כי מדינה שלעצמה אין לה משמעות דתית" הכוונה שמדינת ישראל שבארץ ישראל אין לה משמעות דתית מעצם הימצאה בארץ ישראל. היינו שלארץ ישראל ולמדינה שבתוכה אין משמעות דתית כל זמן שהיושבים בתוכה אינם שומרי תורה ב„שב ואל תעשה" ואינם מקיימים מצוה ב„קום ועשה". סתם המרצה אם, הכוונה לכל בית ישראל שבמדינה שצריכים להיות שומרי תורה ומקיימי מצוה, או הרוב, או אפילו פחות מזה (כמו, נאמר, בעיר הנדחת, שמוזוה אותה בהפקעה אותה מהסוג של עיר הנדחת), או שהכוונה היא שהשלטון מחוקק חוקים שאין בהם משום קיום תורה ומצוה ואף מתנגדים לפעמים לתורה ומצוה, וכמה היא מידת החוקים שהמדינה חוקקת בניגוד לדת, שהמדינה חולה להיות לה משמעות דתית. ד) מה הכוונה באמירה „שאין לה משמעות דתית", שאם היושבים עליה אינם מקיימי תורה ושומרי מצוה, הם מפקיעים את מדינת ישראל מקדושתה של ארץ ישראל, והמיעוט שמקיים תורה ושומר מצוה, לומד תורה ומפיץ תורה ודבוק באמונת „ישראל — אין זכותם עומדת לה, למדינת ישראל, למנוע הפקעת קדושתה העצמית והתיותה המקורית כחלק בארץ ישראל? מה התוכן והפירוש של „משמעות דתית" למדינת ישראל?

מתוך השאלות, דומני, מובהרות מאליהן התוכן של הדברים האמורים בקריאתם, ורצתה לדבריב:

אמונה, תורה ודת

דומני שלא אטעה, שאין ביהדות המושג דת כפי שמושג זה מקובל ומובן אצל אחרים, דת של קיום חוקים ומשפטים בלבד, אלא אצלנו קיימים המושגים אמונה ותורה. התורה היא המשך ותוצאה מהאמונה, ואין להפריד בין שתיהן. ממילא עומדת השאלה שעליה לתת לנו תשובה: עצם קיומה של מדינת ישראל בארץ ישראל וקיבוץ חלק גלויות לתוכה, ואף חיסולן של כמה גלויות — יש בה מגלויי האמונה וקיום מה שנאמר לנו בתורה הן לחיוב והן לשלילה, ואם יש בה משום גילויה של האמונה — אין לה למדינת ישראל משמעות דתית מבחינת האמונה שהיא יסוד לקיומה של התורה? או שנאמר שאין המשמעות הדתית של מדינת ישראל שלימה באשר הרוב והשלטון אינו שומר דת כהלכתה וכמצוותה האמונתית ותורתנו.

אומר רבי נחמן מברסלב (מי הנחל מה, דיה „שייך לעיל"): „ר' „שמי ד' לא נודעתי להם" (שמות ו): „וביותר יש לבאר כי השם יתברך אמר למשה שילך להוציאם ממצרים ולהביאם לארץ ישראל — ועל כן אז כשיבואו לארץ ישראל יהיה נודע וניכר להם שמו, בחינת יחודא עילאה ויחודא תתאה".

הרי בעצם הכנסם של יהודים בארץ ישראל יש משום גלוי שכינה וזהו המשמעות הדתית של מדינת ישראל. ואם חוטאים, עונש זה לעם, לכלל ישראל, בידי הקב״ה מי יהיה השליח ומהי. בביכול לא מסר לראשי עם ישראל וקודשיו להשניש את האומה ואת הארץ ולהפקיעם מקדושתם וממשמעותם הדתית.

כבר אמרו חז״ל (ילקוט שמעוני, איכה ג, רמז תתבלח): „ודכותיה־„בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה". אמר הקדוש־ברוך־הוא: „הלוואי יהיו בני עמי בארץ־ישראל אף־על־פי שמטמאין אותה". הרי גם בשעה שבית ישראל מטמאים את ארץ ישראל, מבקש הקב״ה: „יהיו בני עמי בארץ ישראל". לטמא את ארץ ישראל במעשיהם — כן, ואת בידם. אבל לא להפקיע מקדושתה וממשמעותה הדתית, כי „עיני ד' אלקיך בה" והקב״ה מבקש שהיהודים יהיו עמו בארץ אף־על־פי שמטמאין אותה.

בסיון תשי״ח כותב אלי רב בארה״ב.

„אתה מדבר על שתי קדושות במדרגה שוה. קדושת ישראל וקדושת ארץ־ישראל. האמנם? לדבריך יוצא שרק בשעה ששתי הקדושות האמורות נפגשות, הן מהוות „קדושה עילאית אחת".

„דבריך אלה אינם מתקבלים על דעתי. הרי יש הבדל בין קדושת ישראל היונקת מצוויו של הקדוש־ברוך־הוא והבטחתו „קדושים תהיו" לבין קדושת ארץ־ישראל שכל זמן שישראל יושבים עליה והשומרים את התורה המה מקדשים את ארץ ישראל. לא כן ישראל, שהקב״ה שוכן בתוכם בכל מקום גם בחו״ל וקדושתם אינה תלויה לגבורי בישיבתם בארץ, אלא בשמירתם את התורה".

על זה עניתי כדלקמן, והדברים במקומם עומדים לענין המשמעות הדתית של מדינת ישראל.

המשותף בין ישראל וארץ־ישראל

א. קדושה ישראל וארץ ישראל, שתיהן יונקות ממקור העליון האלקי, ו„אם קדושים יהיו" אינו צו בלבד כי אם גם הבטחה, הרי השבועה ש„עיני ד' אלקיך בה" קובעת קדושתה של ארץ ישראל לעולם. ברם, במקום הסברה מצידי, נסייל בבקעת מן המקצת בדברי חז״ל שקבעו להלכה כי „ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות" הורו על יסוד זה הלי־תלין של דינים.

„ארבעה נקראו קנין, ישראל נקרא קנין שנאמר (שמות טו): „עם זו קנית" — — — בית המקדש נקרא קנין שנאמר (תהלים עח): „הר זה קנתה ימינו" — — — „יבואו ישראל שנקראו קנין, לארץ שנקראת קנין, ויבנו בית המקדש שהוא קנין בזכותה של תורה שנקראה קנין" (מכילתא פרשה ט). הרי שישראל וארץ ישראל במדרגה אחת של קנין ד' עם שמים וארץ ועם התורה. דומני כי קנין ד', שהכביכול מעיד עליהם, הוא „קנין של קדושה".

„ארבעה נקראו נחלה וכו' ——— „אמר הקב״ה יבואו ישראל שנקראו נחלה לארץ ישראל שנקראה נחלה וכו'" (שם פ״י).

הכביכול בעצמו קורא לישראל ולארץ ישראל נחלה ומזווגם יחד. יש כאן נחלה של קדושה בשותפה לישראל ולארץ ישראל, או לא?

רשב״י פתח (חבקוק ג) „עמד וימודד ארץ", מדד הקב״ה כל הארצות ולא מצא אומה שהיא ראויה לקבל את התורה אלא ישראל" — „מדד הקב״ה כל הארצות ולא מצא ארץ לינתן לישראל אלא ארץ ישראל" וכו' (ויקרא רבה פי יג, תרכ״א ד' ד' ב).

הרי מדד הקב״ה מדה אחת לישראל ולארץ ישראל. ואיזה מידה, אם לא המידה של קדושה?

„א״ר אליעזר בין שחרב בית המקדש ובין שלא חרב אין השכינה זזה מתוכה. שנאמר (תהילים יא): „ד' בהיכל קדשו. אף על פי שבשמים כסאו, שכינתו בבית המקדש. שנאמר (מ״א ט): „והיו עיני ולבי שם כל הימים". וכן הוא אומר (תהילים ג): „ויענני מהר קדשו סלה". אף על פי שהוא חרב — בקדושתו הוא עומד, אמר ר' אלעזר: „ראה מה כתוב (מיכה ד): „כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה". ושכנתי כתיב. שאף על פי שחרב שכינתי עומדת שם" (שוח״ט מזמור י״א, שמ״ר פ' ב' אות ב').

הרי דברים ברור מללו שקדושת ארץ ישראל לא פקעה לעולם כמו שקדושת ישראל לא פקעה. ומה ישראל שהשכינה שורה בתוכם קדושים ייאמר להם, אף ארץ ישראל מפני שהשכינה לא זזה ממנה — קדוש ייאמר לה.

ואם הרצה לומר: הא גיתא בית־המקדש, ארץ ישראל מנלן? — „וקמת ועלית אל המקום" וכו' מלמד: שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוה מכל הארצות. בשלמא ביהמ״ק — היינו דכתיב: „דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית". אלא ארץ ישראל גבוה מכל הארצות, מנ״ל? דכתיב (ירמיה כג): „לכן הנה ימים באים נאום ד' לא יאמר עוד וגו' כי אם חי ד' אשר העלה ואשר הביא וגו' — (קידושין סט. זבחים נד).

„וישלחו מן המחנה". זו ארץ ישראל ששם השכינה חונה" (בב״ר פ' ו', אדר״נ פ' ל״ד ועיד).

הדבקות בענין האלקי

ב. ברם, כבר קדמו שהתקשו להבין את הקשר בין ישראל וקדושתו האלקי ובין ארץ ישראל וקדושתה האלקית.

גם המלך הכוזרי אינו יכול לתפוס את דברי החבר כי „העם הנבחר אי אפשר לו לדבוק בענין האלקי כי אם בארץ הזאת". הוא מתקשה להבין כי „ניצוץ אור אלקי הוא הפועל על עם האלקי בארצו". והמלך טוען: „מה שאמרת: „עם ה' כבר נתברר לי. אולם מה שאמרת: „בארצו" קשה לי לקבל זאת".

אמנם ר' יהודה הלוי אינו מדבר על „קדושת ישראל" כי אם „בענין האלקי". אך מה היא „קדושת ישראל" אם לא הענין האלקי?

והעצה היעוצה לכל המתקשים להבין את הקשר בין קדושת ישראל לקדושת ארץ ישראל להפוך בכוזרי. הפוך והפוך בו, ואם יזכה יבין שישראל „אינו יכול להדבק בענין האלקי, כי אם בארץ הזאת", וכי קדושת ישראל וקדושת ארץ ישראל חד הן. תרין רעין דלא מתפרשין.

על גבעת הרועים

מאת צבי יאיר

נַעַר אַדְמוֹנִי
יְפֵה עֵינַיִם
מְנַגֵּן בְּכִנּוֹר
עַל גִּבְעַת הָרוֹעִים —

וַתְּהִי דְמָמָה בַּשָּׂדֶה
וַיַּעַמְדוּ כְּבָשִׂים מִרְעוֹת
נָדַמּוּ צִפֳּרִים בֵּין עֲנָפִים
הֶחֱרִישׁ הַזְּאֵב בַּיַּעַר
וְהָאַרְיֵה שַׁאֲגָתוֹ הִבְלִיעַ.

הַס...
עוֹלָה שִׁיר־תְּהִלָּה,
יוֹרְדִים סִלְלֵי זִמְרָה,
נִשָּׂאִים שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם —
אוֹר־רֵאשִׁית נוֹלָד.

הַקְשֵׁב...
מְקוֹר שִׁירָה נִבְקָע
מְזַנְּקִים נַהֲרֵי שַׁוְעָה
מְפַכִּים פַּלְגֵי רִנָּה
שׁוֹקְקִים נַחֲלֵי הַלֵּל.

נַעַר אַדְמוֹנִי.
יְפֵה עֵינַיִם!
רְאֵה:
אֶצְבְּעוֹתֶיךָ
נוֹטְפוֹת
רֵיחַ הַשָּׂדֶה.
פָּרְצוּ חוֹתָם
תְּהוֹמוֹת־בְּרֵאשִׁית
וַתִּדְלֶינָה מַעֲמַקֵּי
נִשְׁמַת אֱנוֹשׁ
מַעְיְנוֹת הַתְּפִלָּה.

(מראש צורים, שירים הוצאת עקד)

השליח שלא חזר

מאת י. עמוס

אנצו סירני היה דמות מיוחדת במינה. „מי שראה אותו ולו רק פעם אחת — מעידה עליו רות בונדי — לא ישכח את פרטי הפגישה עמו גם אחרי עשרות שנים, כי אנצו היה יחיד בכינו, שונה מכולם". במה היה ייחודו? ברב גוונותיו.

הוא היה הוגה דעות ופועל פשוט, מאמין וסוציאליסט. מנהיג ואיש השורה, יהודי ואיטלקי, פוליטיקאי ופילוסוף, צנוע וגאה, מכונס ומסוגר ופתוח לבריות, איש המזג הדרומי החם ובעל השכל מפוכח וצלול. שכנו בו כמה וכמה נשמות בכפיפה אחת. האיך יכול אדם לעמוד במתח הפנימי הזה ולקיים אחידות ואחדות רבה בנשמתו ובפעולתו — זהו הסוד של אנצו סירני, אשר המחברת מנסה לפענחו בספרה המשובח.

משפחה יהודית־איטלקית ותיקה

מוצאו של אנצו סירני ממשפחה יהודית מפוארת ומושרשה ברומא, שמילאה תפקידים חשובים בחיי הקהלה. אביו שימש שנים רבות כרופא חצר המלכות ודודו שימש שנים רבות ראש הקהל של רומא. היו להוריו שלשה בנים, שמהם הבכור היה איש מדע, הצעיר מנהיג קומוניסטי והשלישי אנצו היה אחד ויחיד לעצמו. שרשי עולמו הרוחני עמדו בתרבות המערבית בצורתה הרומאית הישנה והאיטלקית החדשה ובתורות הסוציאליסטיות של קארל מארקס וחבריו. אנצו היה איש הרוח מלידה, ואלמלא ההפכים שבנפשו והשנים הסוערות שבהן חלפו חייו היה עושה קריירה מדעית מובהקת. אלא שמזגו הדרומי הנסער ומעורבותו בתנועה הציונית, שבאה בהשפעת ד״ר ישראל רייכרט ומשה בייילינסון, הקפיצו עליו את רוגזו של הגורל היהודי. אנצו סירני קיבל עליו באהבה וברצון ובהתלהבות ובשמחה את כריה של הגורליות היהודית, הקדיש לה את חייו והלך לקראת עקידתו במחנה המוות דכאו בשנת 1944.

רות בונדי מתארת כל דפי חייו של אנצו סירני על פרקיהם, והיא מתלווה לגבורה הצועדת אתו במרחבי זמנו ומקומו. היא מעלה את דמויותיהם של בני המשפחה, ההורים הקרובים ומספרת את „ההגדה" לבית סירני, כשהיא צמודה לחייו של אנצו. לאמתו של דבר יכולה היתה „הגדה" זו להוות ספור נלבב בפני עצמו. כדי להבין את אנצו הולכת הסופרת לא רק לארצו, כי אם מתמקמת בביתו ומתרשמת מן האוירה היוחסים והבינונים של „בית אבא" יהודי־איטלקי מן הסוג המשובח. היה לו לאנצו סירני קרקע גידול מופלא ביותר, ואין פלא, שפירותיו היו מצויינים. ואף־על־פי שהנוהל בבית היה חצי מתבולל, שמרו הוריו על החגים ועל ה„יארצייטס". והמלכה הטובה לכך היא, שאנצו, המוטרד תמיד בשליחויות רבות ומסוכנות ונועזות, היה מכוון כך את מסעותיו ונדודיו, שכל ראש השנה או כל חג הפסח יעשה דווקא בבית הוריו... ביום הכפורים היה צם והולך לבית כנסת בכל מקום שנמצא. והיה מסביר לחבריו מגבעת ברנר, שבאותם הימים היו רחוקים מאבק מסורת כל שהוא, כי הוא מקיים את יום הכפורים, משום שבניגוד לכל החגים, שיש בהם ערכים לאומיים, הרי זה הוא כולו דתי.

פעם שאל את שלמה גרודזנסקי בארצות הברית מה יעשה אם תיכשל הציונות. למי יצטרף — לקומוניסטים או לאגודת ישראל. גרודזנסקי השיב, כי במקרה זה יצטרף לאגודת ישראל. „אנצו ספק על שכמו: עכשיו אני יודע שאתה ציוני..."

כאשר נפגש באיטליה עם הצנחנים שיצאו לארצות הכבושות וצניחתם נועדה לליל הסדר הביא להם סירני מצות ויין... ולאחר שנדחתה ההמראה בגלל מזג האויר הרע ערך אנצו סדר עם פליטים רבים. למחרת היום כתב לאשתו ולילדיו, כי „יד הגורל" היתה בו, היא הנותנת טעם לשליחות שהוא נוטל על עצמו.

ליד הכותל

בשעלה לארץ היה סירני בין מייסדי משק גבעת ברנר. אך בבקורו הראשון בירושלים התרשם מן הכותל. „כולו עברי, — כתב — כולו שלנו, עירום, נבואי, טרגי, כלום לא באלה הן תולדות עמנו, היסטוריה שכולה בלב, בפנים, בלי נוי מרהיב עין כשל יון ורומא?" ולאחר שפגש על יד הכותל תלמידי ישיבת „עץ חיים" ביקר בישיבה וראה את הלומדים בשעת תלמודם. בהתלהבותו הוא קורא: „מה רבה ההרמוניה באי־סדר זה!" ולבו יוצא מהתרגשות למראה המשכת השלשלת היהודית ההיסטורית. הודעה יהודית עמוקה זו היתה מעורבת עם תחושה עמוקה של אהבת האדם, אהבת כל אדם, הסוציאליזם ההומאניסטי היה נר לרגליו.

לא הספיק סירני לשבת בביתו ולגדל את ילדיו והוטלו עליו שליחויות לאיטליה, למצרים לגרמניה שלפני היטלר ולאחרי היטלר, לארצות אירופה, אמריקה, עיראק, ובסוף היה לצנחן באיטליה שהיתה כבושה בידי הגרמנים. כצנחן הגיע לשם, ובדרך שלא הובררה עד היום נתפס ע״י הגרמנים ומצא את מותו בדכאו. אך העדויות המעטות על ימיו האחרונים מספרות על זקיפות קומתו ועל העידוד וההנחמה והתקוה שזרע בין עצירי המחנות ועל עזרתו להם, שסיכנה אותו ללא הרף. אנצו סירני נמשך אל מקום הסכנות, ולשליחותו האחרונה לשארית הפליטה ולאסירי המחנות יצא על דעת עצמו.

בשליחות ההצלה

אנצו לא חזר. ברישומות המדויקות על הרוגי השואה בגיהנום של דכאו נרשם יום מותו או הריגתו, 18 בנובמבר 1944. אך חייו הפכו כבר לאגדה, כחייה והקרבתה של חנה סנש. מכוח תכונותיו בו לסכנות ולכל שגדלה הסכנה כן נמשך אליה סירני וכן גבר בו הרצון לעשות את הבלתי־אפשרי. ואכן הוא הצליח להמיק מן הנאצים בפעילותו כשליח בגרמניה הנאצית וכן הבולשת העיראקית בשליחותו בבגדאד. בכל מערכי שליחויותיו ונדודיו בין תפוצות ישראל היה מועד לפי ההגיון הקר ולפי הלב החם. „ללב יש הגיון משלו, שההגיון אינו מכיר בו" — אמר.

כאשר הגיעו אליו ידיעות על השואה באירופה האשים סירני את עצמו ואת חבריו בכך. כי „לא אהבנו די את המון בית ישראל". אילו היתה בנו אהבת ישראל היינו מצילים יהודים רבים לקוחים למוות, למרות התנאים הקשים בארצות הכיבוש הנאצי. הטראומה של השואה הדריכה את מנוחתו ולא נתנה לו מרגוע. הוא ראה עצמו חייב לצאת להציל את אחיו ונדחף לכך על ידי יצריו הסוערים, אשר משכו אותו לכל מקום של סכנת נפשות. אך כאשר נפרד מן הצנחנים הארץ־ישראליים שיצאו לצנוח לאירופה הכבושה הזהיר אותם, כי „רק מי שרוצה למות — מת". לאחר שנודע לו על ידיעות ההורים ברומא ועל המשלוחים למחנות המוות האשים את עצמו, שלו היה יוצא לרומא לפני המעשים הנוראים היה מציל יהודים מגיא ההריגה. אך „גם היום אפשר לעשות גדולות, ואני יודע היום שאפשר לעשות, ואני האיש אשר צריך לעשות. לא היתה עוד בחיי בלבי הרגשת שליחות כמו היום".

כל ימיו השתוקק אנצו סירני לעסוק בעבודות מדעיות — הוא היה ד״ר לפילוסופיה — הזמיד, בכל רגע של פנאי, קרא ספרים והכין פתקאות ורשימות לקראת הספרים, שהוא עומד לחבר. לאחר מותו הופיע ספר אחד שלו על מקור הפאשיזם האיטלקי, שנועד במקורו האיטלקי לבני הנוער באיטליה. הספר תורגם לעברית בידי מורו הישיש דאנטה לאטס והופיע בשנת 1951 בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

המחברת מגוללת בספרה את עלילות־חייו של אנצו סירני בחמימות רבה ומתוך רחשי הוקרה לגבורה. היא כתבה את הרומן של ליט השנים של חיי אנצו סירני, שחלפו בסערה ונסתיימו בעקידת דכאו, מתוך אספקלריא של שליחות.

*) רות בונדי, השליח, חייו ומותו של אנצו סירני, ספרית אפקים, עם עובד, תל אביב. תשל״ד.

לפרשת השבוע

בשלח

דבר אל בני ישראל וישובו ויחנו לפני פי החירות

(י״ד—ב)

נאמר בזהר: בחקיקא תלי מילתא. פרוש: העיקר הלוי [illegible] העתקות מן המקום; להעתק [illegible] הטבע, ואז יעזור לו הקב״ה.
(רחיה מאלכסנדר)

ואכבדה בפרעה ובכל חילו

(י״ד—)

כשהקב״ה מתנקם ברשעים, שמו מתגדל ומתכבד (רש״י) בפסוק: „ועל פני כל העם אכבד" (ויקרא: בפרש רש״י: כשהקב״ה עושה דין בצדיקים, הוא נורא ומתעלה ומתקלס. בדרך יובנו דברי המדרש (ב״ר): הארץ היתה תוהו ובוהו, אלו מעשיהם של רשעים. ויאמר אלקים יהי אור, אלו מעשיהם של צדיקים. אבל איני יודע באיזה מהם חפץ, ממה שנאמר: וירא אלוקים את האור כי טוב, במעשיהם של צדיקים הוא חפץ. הכל תמהים, וכי יעלה על הדעת שהקב״ה חפץ במעשיהם של רשעים? ולפי דברי רש״י יובנו דברי חז״ל, כי מכיון שהשי״ת מתקדש גם במעשיהם של רשעים הייתי אומר [illegible] בהם.
(דברי דוד [illegible])

ופרעה הקריב ...ויצעקו בני ישראל אל ה'

(י״ד—)

דרשו חז״ל שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים, שעשו תשובה (מדרש לקח טוב). [illegible] „ויצעקו בני ישראל אל ה'" — בני ישראל צעקו שהעניין [illegible] לה', שאין זה לפי כבודו של [illegible] שישראל יעשו תשובה מפני [illegible] ורצו שהקב״ה יתן בלבם [illegible] השובה, ולא ע״י פרעה.
(עצי לבנון, בשם ר״ש [illegible])

והנה מצרים נוסע אחריהם... המבלי אין קברים במצרים

(י״ד—י, יא)

כבר שאלו, איך התרעמו [illegible] משה, אחרי שראו את הנסים המופתים, שנעשו ביציאת מצרים? אלא שבמצרים היו שקועים במ״ט שערי טומאה [illegible] הוציאם משם, כדי ליכנס לקדושה — וכשראו שמצרים [illegible] אחריהם, נראה היה להם [illegible] הם בטומאה, לכן צעקו: המבלי אין קברים במצרים, הרי אנו [illegible] אותו מצב שהיינו לפני היציאה [illegible] ענה להם משה: התיצבו וראו את — ישועת ה' — פרוש: [illegible] העבודה שאתם רואים ומכירים מצבכם הרע — היא הישועה כי כשאדם יודע ומכיר את [illegible] מצבו, יכול הוא להנשע.
(שפת אמת בשם הרי״ם)

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו

(י״ד—ט״ו)

שהיה משה עומד בתפלה [illegible] לו הקב״ה, שלא עת [illegible] בתפלה, שישראל נתונים [illegible] (רש״י) [illegible]

(צבי לצדיק, לרצי״א מבלוזוב)

אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים

(ט״ו—א)

במהלך השירה ישנם שינויי מליצה מלשון נסתר ללשון נוכח, [illegible] ההילוך לאמצעותו, ומאמצעו לסופו. תחילה אמר: כי גאה גאה רמה בים, זה אלי ואנוהו [illegible] לשון נסתר; ואחר כך אמר [illegible] לשון נוכח: ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב [illegible] הפסוק האחרון, כתוב בלשון נסתר, ובפסוק האחרון: ה' ימלוך לעולם ועד, חזרו שוב ללשון נסתר. ונראה לומר, כי עם [illegible] השירה הלכה רוחם של ישראל, הלוך וגבוה, הלוך וקרוב אל האלקים. ואם בתחילה אמרו בלשון נסתר, הנה במהלך שירתם [illegible] רורה יותר, עד שאמרו בלשון נוכח: ולבסוף אמרו: ה' ימלוך לעולם ועד, בלשון נסתר, כי ההעלו עוד יותר [illegible] עלוכה ולית מחשבה תפיסא בה בו בכלל וכלל.
(אבני שהם [illegible])

נורא תהלות עושה פלא

(ט״ו—י״א)

במכילתא: [illegible] עושה פלא [illegible] האבות ועתיד לעשות עם בניהם שנאמר: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז). אראנו מה שלא הראיתי לאבות. [illegible]
(מעגל המשה, בשם [illegible])

ליקט שלמה יהלומי

„טיפה מן הים"

מאת נח זבולוני

מחבר הקונקורדאנציה על התלמוד הרב חיים יהושע קוסובסקי ז״ל, השאיר אחרי מותו ירושה רוחנית עצומה, היא הקונקורדאנציה, שרבים נהנים מאורה הגדול. בעודו בחיים דאג ליורשו הרוחני וממשיך מפעלו הגדול, הוא בנו ר' בנימין שהוכנס בסוד סידור הקונקורדאנציה, לפי הקווים שהתווה בחיי אביו ממשיך הבן בהוצאתה ובסדורה.

תוך עבודתו צלל ר' בנימין קוסובסקי בים התלמוד, העלה ממנו פנינים וצירפן למהדורה גדולה בצורת ספר, הנקרא בשם צנוע „טיפה מן הים" (הוצאת „שלהבת" ירושלים).

החיבור מסודר בצורת חידון, שאלה ותשובה בצדה. סך הכול 405 שאלות והתשובות לכולן. השאלות מחולקות לפי עניין ועניין, כגון איזה אילו, כמה, על איזה, אילו, מה מי, איך, אימתי, היכן, מה, מפני מה, איך, מי אמר, מי היה, מי הם, מניין, ועוד.

יש שאלות שהתשובות להן הן הלכות וגם פסקי־הלכות הנוהגים גם בימינו. לדוגמה, השאלה מאיזה מקום אין מקבלים גרים? והתשובה היא מתרמוד. אין מקבלים גרים מתרמוד מפני שהיו ביניהם ממזרים רבים שנתערבו מבנות עשרת השבטים, (נדה נ״ו ע״ב). כטעם זה ממשיכים גם עכשיו לא לקבל את הקראים בקהל ישראל. שאלה מעניינת, איזו אשה היתה מניחה תפלין? (כידוע, נשים פטורות מהנחת תפילין שהיא מצוות עשה שהזמן גרמא שנשים פטורות מהן). התשובה: מיכל בת כושי (בת שאול) היתה מניחה תפילין (עירובין צ״ו ע״א).

מחבר הספר דלה את הפנינים וגם הקנה לנו מושג על מנהגי הכנסת אורחים, שהיו נוהגים בימי התלמוד. לשאלה איזה מנהג נהגו בני ירושלים בקבלת אורחים, התשובה היא: הם היו פורסין מפה על פתח הבית. מנהג גדול היה בירושלים — מפה פרוסה על גבי הפתח, כל זמן שהמפה פרוסה אורחין נכנסין, נסתלקה המפה אין האורחין נכנסין (בבא בתרא צ״ג ע״ב).

תשובות שונות במדע הרפואה וביולוגיה בספר. לשאלה אילו שני אחים שנולדו מאם אחת, ואחד צעיר מהשני רק בשלושה חדשים, משיב: יהודה וחזקיה, בני ר' חייא. מעשה ונשתהה ולד אחד אחר חבירו ג' חדשים הרי הם יושבים לפנינו בבית המדרש ומאן נינהו? יהודה וחזקיה בני ר' חייא (נדה כ״ז יבמות ס״ה ע״ב). מפני מה הכהנים היו חולי מעיים? התשובה, שהלכו יחפים והאוכלין בשר ושותין מים. (שקלים ה' ע״א). הנה תשובה לטבעונים ולצמחונים המתנגדים לאכילת בשר הדגים. לשאלה: מפני מה לא אכל ר' חסדא ירקות? התשובה היא: בעניותי — שגורר האבון, בעשירותי — שנכנס בשר ודגים במקום. א״ר חסדא אנא לא בעניותי אכל ירקא ולא בעתירותי אכל ירקא (אני לא הייתי אוכל ירקות לא בעניותי ולא בעשירותי) בעניותי משום דגריר (מרבה תיאבון) בעתירותי דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי (במקום שנכנס ירק יכנס בשר ודגים). (שבת קמ ע״ב).

מבינה שאלות ותשובות להלון התנכ״יי, במיוחד תלמידי חכמים שבהם, עשויים להעזר ממעיין זה — מעיין התלמוד, הנה במה מהן: למי בישרו ידיעה לא השמעת באותה מלה שהוא בישר לאביו ידיעה מצערת? התשובה, יהודה. א״ר חמא ברי חנינה ב„הכר" בישר לאביו

(סוף בעמוד 4)

* יצא לאור *

— על גדות הנהריים, שירים ופואימות, מאת שלום כתב, הוצאת סרקלין ליד עקד, 162 עמ'.

— במעיין החסידות, מאסף לחסידות מקורית, ספר ייט, ב', בעריכת הרב מנחם גוטמן מיאסי, נכד הבעש״ט, ירושלים תשל״ד.

— סיני, ירחון לתורה ולמדעי היהדות, חוברת ה״י תשל״ג, בעריכת יצחק רפאל, מוסד הרב קוק, ירושלים.

— מאזניים, ירחון לספרות, חשוון תשל״ד, יו״ל ע״י אגודת הסופרים העבריים, תשל״ד.

— החבר, בטאון הבר המועצות הדתיות בישראל, חוברת ה״י, 104 ע'.

— דעות, בטאון האקדמאים הדתיים, חוב' מ״ג, עורך: גבריאל־חיים כהן, תשל״ד.

— אור המזרח, רבעון לתורה, לאומה ולמדינה, יו״ל על־ידי המחלקה לחינוך והרבצת תורניים בגולה והועד להחזוק התורה והיהדות ליד המזרחי הפוה״מ באמריקה. עורך הרב י. שציפאנסקי, תשרי־טבת, תשל״ד.

— חופש הדת לעומת חופש מדע, מאת הרב שמחה בירון, הוצפס מ„עיני משפט", תשל״ד.

— מלחמת ירח האיתנים, מאת הרב משה־צבי נריה, הוצאת ישיבת בני־עקיבא, כפר הרואה, תשל״ד.

— מספורי הבריאה, מנוקד לילדים, מאת צבי ליבנה־ליברבן ציורים אלישבע לנדאו, הוצאת עמיחי. הי״א תשל״ד.

— מרד הזכורים, מנוקד לילדים. מאת יעקב חורגין, הוצאה עמיחי. הי״א תשל״ד.

— נצח ישראל, השקפתו המשיחית של המהר״ל מפראג על הגלות והגאולה, מאת בנימין גרוס, הוצאת דביר, 270 עמ'.

משהו על ר' נחום גרינהויז

מאת ג. קרסל

לא קל ואף לא פשוט הוא המעשה שאני אוכר לעשות הפעם — לתקן דמותו הציונית של אחד גדול בישראל, רבה של טרוקי, הסמוכה לווילנא, ר' נחום גרינהויז. בימים, שגדולי הרבנים יצאו חוצץ נגד חיבת ציון והציונות המדינית, היתה דרושה מידה גדולה של העזה להיות נונקונפורמיסט ולשחות נגד הזרם האנטי־ציוני בתחומי הרבנות. ואכן, הרגיש והדגיש זאת הרב יהודה ליב הכהן מימון ז״ל, שבבואו לדבר בר״ן גרינהויז אינו יודע שיעור בהפלגת ערכו לתנועת המזרחי והציונות בראשית הימים. „כהיסטוריון, כתב הרב מימון („ספר המזרחי", עמ' סג), הריני נותן להרב גרינהויז את המקום הראשון לצד יוצר התסדרות המזרחי הרב ריינס". ואכן היה ראוי ר״ן גרינהויז למקום זה, כפי שאנו יודעים ממאמרו הקלאסי: „שילומים לריב לציון" (נדפס ב„שיבת ציון" של ראי״ס סלוצקי ושנית ע״י הרב מימון במקום הנזכר לעיל). הכל כאן: ראייה פכחית של המציאות היהודים באותם ימים, הבנה לנפשם ולרוחם של רבנים יודעי תורה ושהרי תורה. ביחוד מודגש סיעונו נגד ההשגה הנודעת, שאין אלא לצפות לגאולה נסית, דבר שכבר עמדו עליו ראשוני הרבנים שהסתפחו לתנועת חיבת ציון. אולם החידוש הוא בניסוח ההדרי של הדברים, שקשה לא להביאם עתה:

אחרי כל הדברים האמת האלה נראה גלוי דעת חז״ל, שאין כל תקוה לישראל לראות אור בארצות פזוריהם רק אם יעלו את ארץ אבותם על לוח לבם ורק אז כאשר אנחנו מצדנו נשתדל להוכיח בפועל, כי יקרה וחביבה לנו ארץ אבותינו, וזאת נוכיח ע״י החזקת ידי העובדים בזיעת אפם על מרום הררי יהודה להשיב להחיה את האדמה. וכל אחד ישתדל כפי יכלתו לתמוך ידי אחינו המתאמצים להושיב את השממות ולעשות מדברה כעדן, אזי יעלה ויבוא וזכרוננו לרצון לפני ה' אלוקינו לתת לנו אחרית ותקוה, וזכותנו וזכות הארץ הקדושה תעמוד לנו, כי יעשה לנו השי״ת נסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע.

ואכן מספר הרב מימון שם על פגישותיו עמו וניכר שגם הריחוק של עשרות בשנים לא פגם בהוויה גדולה ומרעישה זו. משום כך מרסיסים ביותר דברי החתימה של הפרק העוסק בר״ן גרינהויז:

הרב גרינהויז היה צעיר מהרב ריינס בחצי־יובל שנים. ולכן היה הוא, יוצר המזרחי, שמח בהאמינו שיש לו למי להפקיד את ירושת עבודתו בבוא עתו להיפטר מן העולם. ואולם ההשגחה העליונה רצתה אחרת. רבי נחום גרינהויז נפטר כשמונה שנים לפני הרב ריינס. שנות־חייו האחרונות היו רעות ומרות ושירת חייו באמצע נפסקה. אבל זכרו ועבודתו בציונות ובמזרחי קיים עדיין בנחות ובלבבות של שרידים־יהודים שעבדו אתו יחד במחנה יהודה בשביל ארץ יהודה. („ספר המזרחי" עמ' 70).

בנוסח זה הוא גם הערך על ר״ן גרינהויז ב„אנציקלופדיה של הציונות הדתית (חלק ראשון, עמ' 585 — 589), שנכתב אף הוא ע״י הר״ל מימון. אך כאן חזרת אותה תהימה, שהוא „נפטר כשמונה שנים לפניו" וכו'. אולם לא כן היו פני הדברים, שיש לתקנם מכמה בחינות ומתוך כך יתברר שחלה התפתחות אחרת ומאוחרת בר״ן גרינהויז.

תחילה יש להעיר, שבאנציקלופדיה נאמר שנפטר „בערך תרס״ז (1907)". האמת היא שהוא נפטר כשמונה שנים לאחר מכן, כלומר בששה חדשים לפני שנפטר הרב ריינס. על כך יש בידינו ידיעה, שאביאה בשלימותה, לפי שנעלמה עד כה מכותבי קורותיו של הרב:

ביום א', כ״א אדר נפטר בטרוק הרב אב״ד רבי נחום גרינהויז ז״ל. המנוח נולד בשנת תרכ״ו ובתרמ״ה כבר נתמנה לרב. הוא הצטיין מלבד תורתו גם במידותיו הטובות ולבו היה ער לכל ענייני עמו. לבו וידיו היו נתונים לחיבת ציון והיה גם אחד הציונים הראשונים. השתתף באסיפות רבות של חובבים הציונים והבדגו הצטיין בהגיון הישר ובמסירותו הנאמנה לרעיון משאת נפשו. הוא היה אחד ממיסדי „המזרחי" וחבר הוועד שלו בשנותיו הראשונות.

מפרק לפרק היה לוקח גם עט סופר בידו ומאמריו נדפסו ב„שיבת ציון", ב„הצפירה", „המליץ" ועוד.

המנוח היה בכלל איש נעים, אהוב ומכובד על כל יודעיו. לפני שנים אחדות חלה מחלה אנושה והיא הרחיקתהו בשנים האחרונות מעבודת עמו וארצנו, אשר אהב בכל נימי נפשו. מותו בדמי ימיו, כבן מ״ט שנים, היא אבידה גדולה לעבודנו.
(„הצפירה" 1915, גל' 48, כ״ח אדר תרע״ה)

אני משער, שבעל הנקרולוג הקצר הזה חש במה שאני מבקש לפרסם להלן ועל כן הדגשתו, שהיה ר״ן גרינהויז „חבר המרכז" (של „המזרחי") בשנותיו הראשונות (ההדגשה שלי, ג. ק.). מכל מקום תמורה רבתי חלה בהשקפתו של ר״ן גרינהויז וכפי שנראה להלן נגרם הדבר בשל החינוך החדש בארץ. בעיקר עקהה זאת הגימנסיה „הרצליה" (יסודה של גימנסיה זו השפיע באופן שלילי גם על רב אחר. שנדבר בו במוזדמן בפעם אחרת). בכל מקום עובדה היא שר״ן גרינהויז חזר בו בכל מה שכתב תחילה בזכות חיבת ציון והציונות המדינית — והוא עשה זאת בפומבי ובעתון, שהמשיך „מסורת" כתב העת החרדי האנטי־ציוני „הפלס", הלא הוא השבועון האנטי־ציוני־החרדי „המודיע", שנעזר אף הוא, כ„הפלס" ע״י ר' אליהו עקיבא רבינוביץ, הרב הנודע מפולטאבה. והרי הודעתו במלואה:

בספר „שיבת ציון", שיצא לאור ע״י אברהם יעקב סלוצקי בשנת תרנ״א, נדפס ממני מאמר בשם „שלומים לריב ציון", בדבר גודל מעלה ישוב א״י ובשופו דברים מעודדים למצוה תמיכה את הועד לתמיכת הישוב, שנוסד אז באודיסא. וכמובן שלא עלה אז על דעתי, שמוסד הנוסד לשם תמיכת הישוב יהפך לרועץ לדת תורתנו הקדושה להיעשות למוסד של ההשכלה, המשכלת בני אל חי מדרכי חיים לדרכי מות וליסד בכספו בתי ספר במושבות א״י, שאין לומדים בהם את מקור חיינו תורתנו הקדושה ושמירת מצוותיו כי אם איזה לימודים חיצונים מהוויה העולם, אשר כבר נידו חז״ל את כל אלה שאינם מגדלים את בניהם לתלמוד תורה, ובפרט הגימנסיה ביפו, שקיבל עליו הועד הנ״ל את ערבות בעד תשלום ההוצאה ובה משקים לצעירי בנינו את הארס היותר מסוכן לנשמה הישראלית, הוא הארס של בקורת הביבליא, אשר שאבו המורים בה מבורות נשברים של המדופסור ולהוזן וכדומה. והמה בזדונם ובספשותם משקים במים הכרים הבארודים את צעירי צאן קדשים בארצנו הקדושה. לבי יהגה איכה בזכרי. כי למוסד כזה כתבתי כי מצוה לתמכו והכסף התמיכה מכינים את הרעל בעד צעירי הצאן להתיקם מבית חייהם ולהפילם לירכתי שאול, אשר כל באיה לא ישובון.

לכן באתי במר נפשי להתיצב בשער בת רבים ולהודיע, כי דברים שכתבתי אז ב„שיבת ציון" טעות הם בידי ולא לבד שאין שום מצוה בתמיכת הועד האודיסאי אלא אדרבה עוון גדול הוא לכל מי שמנדב לועד אף פ״א (פרוטה אחת). ואין כל ספק אצלי, שהוא כמו נוטע אשרה בארצנו הקדושה. ואם בכל מושבות גדול מאוד העוון למי שאינו מגדל את בנו לתלמוד תורה ומלמדו תפלות, הנה יגדל העוון עשרה מונים ליסד בית־און כזה בארצנו הקדושה אצל מקום המזבח בירושלים.

הלא הנה כה דברי המצפה לישועה בזכות התורה ויושביה ולא בזכות ההשכלה ומוסדותיה.

נחום גרינהויז חופ״ק טרוק
(„המודיע" שנה ב', גל' 50, ערב סוכות תער״ב/23.9.1911, עמ' 780 — 781).

דברים דומים במריפותם פירסם לאחר מכן בגנות חברת מפיצי השכלה, אותם הוא חותם בדבריו: „הרפו ידיכם מתינוקות של בית רבן ודעו מעל הבימה, שעליה לא יכרכם מקומכם ואז יהיה שלום על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהם" (שם, שנה ד', גל' 18, ר״ח אדר א' תרע״ג/25.1.1913, עמ' 289).

ודאי שצר להופיע כזיקן מקובל. אולם אין משוא פנים לאמת.

ילקוט ביבליוגרפי

מאת נפתלי בן־מנחם

תחילה יצא הספר, מאת נתן מארק, באידיש ועכשיו יצאה מהדורה שניה „מורחבת. מתוקנת ומעודכנת", עם הקדמה מאת ג' קרסל.

כבר בפתיחה אומר המחבר, שהחיבור אינו מתיימר ליתן תולדות ספרות אידיש ברומניה, אלא סקירה כרונולוגית על כל מה שנוצר ברומניה רבתי באידיש, עד שנת 1972. לכאורה משימה גדולה שלא קל למלאה ב־194 עמודים קטנים, אך על פי כן משבח אני את המחבר שלא היסס לצאת לדרך הארוכה של ביבליוגראף ולרשום כל שבידו. הוא סופר ומונה כל מה שידוע לו, חול וקודש בהעלם אחד, ספרות עממית פשוטה וספרות על רמה אמנותית בעלה, כפי שהעיר ג' קרסל בדברי־ההקדמה.

בספר נרשמו ספרים, חוברות ועיתונים שהמחבר ראה אותם בעירו, פיאטרה־ניאמץ, או במקומות אחרים וספק אם נשאר להם זכר בספריה כל שהיא. ספרו של מארק משמש להם אפוא, מצבת־נצח שתעמוד הבית לזכרון. חשובים הם גם הציונים הביוגראפיים שהמחבר ליקטם ורובם וודאי ממקורות שבעל פה על סופרים שונים.

„קורות העתים"

ספרות אידיש ברומניה מתחילה בהפרו של מארק בשנת 1855 בעיתון „קורות העתים" הופיע ביאסי המחבר מקדיש לו למעלה משלושה עמודים, אבל אינו יודע שלעיתון הוקדש מחקר שלם לפני כמה שנים ב„קרית ספר", כרך לו, תשכ״א, מאת י. יוסף כהן: „קורות העתים", העיתון היהודי הראשון ברומניה.

קובל אני בכלל על המחבר, שלא השתמש בספרות ביבליוגראפית, שיכלה להוסיף הרבה על רשימתו וגם לתקן רבים מליקוייו.

אזכיר, למשל, את ספרו „מספרות ישראל באונגאריה" שהופיע בירושלים בשנת תשי״ח והמחבר לא ראה אותו. בספר נרשמו כמה וכמה ספרי אידיש. כן לא השתמש במאמרים של י' יוסף כהן על הדפוס העברי בטראנסילוואניה שנדפסו ב„קרית־ספר" (ספאצ', סאטמר, קלוש) ועל הדפוס העברי בסשרגוביץ שנדפס ב„ארשת", ספ בסשרגוביץ שנדפס ב„ארשת", ספר ג (תשכ״א). דומה שלא ראה גם את מאמרו של כהן על „ידיש דרוקן אין טראנסילוואניע" שנדפס בייווא־בלעטער, כרך 42.

ב„קרית ספר" כרך מה, תש״ל, פרסם י' קארא (יצחק שווארץ) מאמר על דפוסי יאסי, ביניהם כמה וכמה ספרי־יידיש (הערות והוספות על מאמר זה פרסם כותב הטורים האלה, שם, כרך מז, תשל״ב, עמ' 179) ומזור שנתן מארק אינו רושם רובם הגדול. לפי קארא הספר הראשון שנדפס בעברית ובידיש (עברי טייטש) ברומניה (יאסי) הוא משנת תר״ג, 1843: סדר ברכת המזון. מובן שנעים יותר למארק לפתוח את ספרות־יידיש ברומניה ב„קורות העתים" מבספר ליטורגי כסדר ברכת המזון.

בכלל המחבר נוהג ברישומיו בפרטיות יתירה. סמי מכאן משמעת מדעית, שיטה, סדר, נוהג. כל ספר נרשם בצורה מיוחדת. וזוהי רשות מיוחדת של נתן מארק ומי יבוא אליו בטענה כלשהי.

הערות שונות

אוסיף עוד כמה הערות:

עמ' 35. מס' 4 למטה. בשער 1887 ואילו במעטפת 1888.

עמ' 58. אידישע וויסנשאפט. המחבר לוקח להדגמה מדור קטן של העיתון (שאלות ותשובות) ודעתו ללמוד הימנו על העיתון כולו. הוא עשה את עורכו, ר' שמואל שורצמער ללעג האנו הכרנו את האיש ואת שיחו, שעלה וחי עמנו כמה שנים בארץ. ב„אידישע וויסנשאפט" השתתפו גדולים וטובים. לא אומר שכל מה שנדפס בעיתון היה משובח. אבל זהו זה אחד העיתונים החשובים ברומניה רבתי ואין להוציא ממנו „פרטי" כדי לעשותו ללעג. עם פליטתו פרסם ר' שמואל שוחמר בתל־אביב

(סוף בעמוד 7)

...אריק שרון חצה ...ת הקווים

הראיונות של אריק שרון ...י עתוני הערב שבהם ...ר את המעטה מעל כמה ...ים אישיים בצה"ל, המכו־ ..."מלחמת האלופים", גרמו ...שהממשלה כולה, בהש־ ...פות הרמטכ"ל והיועץ ה־ ...פטי, ישבו על המדוכה כדי ...א תגובה להאשמותיו ש־ ...ה מבוכה בציבור. בכך ...ג אריק שרון את מטרתו ...ת בהודעות ולפגוע ב־ ...י האלופים אנשי המערך. ...משלה הקדישה ישיבה מיוחדת ... בראיונות אלה, לכך אין תקדים ...דות הממשלה, אלא שהדיון הפר־ ... את מטרתו. במקום לדון בשורש ...ה, במצב החברתי בצה"ל, ב־ ... האלופים, ביחס לבין עצמם ... פקודיהם ובמעמד הקצונה ב־ ..., דנה הממשלה רק בבעיה של שרון וכיצד להשיב להאשמותיו, ...להטיל עליו סנקציות או לא. ...דעת של הממשלה אינה מכו־ ... וזהי הודעה פולמוסית מובהקת ...ימה ללשכת יפלגה ולא ל־ ...לה. ההודעה נרמזת באופן ברור ...ק שרון, לאמור: אין לך הזכות ...ל האשמות על אחרים, משום ... נגדך תלונות. ההודעה אף מד־ ... את התלונות של האלוף גונן ... אריק שרון, אך אינה מזכירה ... ששרון התלונן נגד גונן. כלומר ...אן תלונות נגד הדיות. ההודעה גם ...ת לדיין לאמור, ראה, מי הם ...בחים אותך, שכן דיין הוא ה־ ... שיצא נקי מגל האשמות של שרון.

...תאים או לא מתאים?

...ספס אחד בהודעה שפורסמה ע"י ...שלה, נוגד את לוח הזמנים. ב־ ...ה נאמר, ששר הבטחון אמר ל־ ..., שרון שאין הוא יכול לשמש ...ה"ל לא בגלל השקפותיו הפולי־ ..., אלא בגלל פעילותו המפלגתית ...מנסבית בנוסף להיותו חבר ...ב. הלא אריק שרון טוען שאת ...ים הללו שמע מפי שר הבטחון, ...תו עדיין מפקד פיקוד הדרום ...ם נכנס לפעילות פוליטית. ובכן, יש כאן נסיון של הטעיית ה־ ...? מן ההודעה ניתן להבין ש־ ...שר הבטחון היא שאריק שרון ...ם לשמש רמטכ"ל...

...דעת הממשלה, היא פשרה בין ... גישות מנוגדות. גישה אחת ...ת להעמיד את אריק שרון לדין. ... שניה דרשה שדיין יפרסם הצ־ ... נגד שרון. דיין התנגד לכך, ...והחלט לפרסם הודעה מטעם ה־ ...לה, אלא שבהודעה כאמור יש ...ים של אי ידיעה לוח הזמנים ...טעות שרון ולכן היא בלתי ...ה.

...מטכ"ל פינה את הכתבים הצב־ ..., הביע סיפוק מהודעת הממשלה ...יעה לו אימון, וזוהה אשמותיו ...אריק שרון על, שהוא לא פרס ... הכוחות בסיני ולא ידע לקרוא ...המפה". ...ך השיג אריק שרון את המטרה ...יכה כמה שביקש. הרמטכ"ל ... אימון מהממשלה, למרות מד־ ...מלחמת יום הכיפורים. ...לא שבכך טרם נסתיימה המרמה ... אריק שרון מול האלופים של ...רך.

...יועץ המשפטי, מר מאיר שמגר, ...בקש על ידי שר הבטחון להגיש ... דעת משפטית, מה יש לעשות ... אריק שרון, על הראיון שמסר ... יורק טיימס, הציע לרמטכ"ל ...ל, אם יש מקום לנזוף בו על ...יון הזה. שיקול הדעת אם ליתן ...זה או לא, נתון מבחינה משפטית ... הרמטכ"ל. האלוף שרון הסביר ...? המשפטי שאת הראיון לכתב ... יורק טיימס" נתן, במסגרת ...ה כתבים שבאה אליו באמצעות ... צה"ל. לטענתו, לא יכול היה ...ת בנסיבות אלה, שהכתבה לא ...ור ביקורת של הצנזורה. כמקובל ... כתבות הנשלחות על ידי כתבים המבקרים ביחידות צה"ל, ב־ ...ת דובר צה"ל. זוהי התשובה ...ה להדיה, אך מורכבת. בכל אופן, ...מכ"ל שקל ולא נזף באריק שרון. ...ועבר ש„מלחמת האלופים" נפ־ ..., בטרם שאריק שרון נתן את ...ין שלו ל„ניו יורק טיימס". ל־ ...; שרון, נתנו אלופים אחרים ...ך לכתבים ובו האשימו אותו ...ולים במבצע חציית התעלה, ולכן ... צורך להשיב על הטענות הללו. ...שברור הוא שאריק שרון, המזלזל ...מיד במה שאומרים אחרים, זלזל ...נפעם ועשה את מה שהוא חושב ...ן. אך הערותיו בראיונות ביחס ...י פקודות בצה"ל, בהגדירו ש־ ... פקודה עליו לקחת בחשבון את ...יבויותיו לגבי הממונים הכפו־ ... עליו ובמצב בשטח, יש בהם ...ם פירוש חדש של מילוי פקודות. ...כי בעקבות משפט כפר קאסם, ...זה ההנחה בתקנות צה"ל שאם ... מקבל פקודה בלפי הגיונית, ... לו לטעון שאין הוא יכול לקבל ... בשל חוסר ההגיון שבה. ...כבוד זה של מלחמת האלופים, ... על התערבותו של סגן ראש הממשלה יגאל אלון, שלחץ על היועץ המשפטי להמליץ להעמדת שרון לדין על הצהרותיו. כן נמסר על מורת הרוח שהובע במשרד המשפטים מ־ התערבותו של אלון. אלון כמובן מכחיש את זה.

מה שברור הוא כי אריק שרון הכניס סגנון חדש במערכה הפוליטית, סגנון של קרבות אגרופים, הסגנון האופוזיציוני של בגין נראה מיושן לעומת סגנונו הגלוי והנועז של אריק שרון, שהוא שותף בירביע הפולי־ טיים בליסטראות. בערות ומעורר מהומה רבתי שמגיעה לממשלה עצ־ מה. אריק חצה את הקווים של מלחמה אופוזיציונית נוסח בגין, הוא קבע קווים אחרים. השאלה היא רק אם קווים אלה מתאימים למפלגה הליברלית שבה הוא חבר, שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ורוב הבריה יושבים על הכסאות הודות לכך שמפלגה זו כבר זמן רב לא יצאה לבחירות לבדה.

מלחמת האלופים בצה"ל מלמדת אותנו כי הממשלה צריכה להתפנות לדיון מיוחד על המצב החברתי ב־ צה"ל שהוא לא פחות חשוב מאשר דיון על רכש ומדיניות בטחונית ש־ בהם עוסקת הממשלה תמיד.

אדי

אל מרחבי ישראל...

מאת חיים נחתומי

הזהוא׳ — אומרים — הבטיח לשבוע הבא „מזג אויר נוח", לאחר רצף ימי הגשמים, הסערות, השלגים, ועל רקעה של הבטחה זו, הגבירו אנשי החברה להגנת הטבע את הכנותיהם למימוש התכנית הגדולה של יציאת ההמונים, אל הטבע, ב„שבוע הטבע".

מבצע זה נערך מידי שנה בשנה ורבבות מטיילים, רובם תלמידי בתי הספר, יוצאים למרחבים לראות נופים, להכירם ולהוקירם. עשרות רבות של מדריכי ה„חברה" מלווים סיורים אלה, המתנהלים, ללא תשלום, ומסבירים את ריקעם ההיסטורי של האתרים, עושים הכרה בלתי אמצעית עם גידולי הטבע, ומשפיעים, בדרכם על המסיירים, לאהוב את הצומח. סיורים אלה — אומרים אנשי החברה — מגבירים זיקתם של המבקרים והעוברת, חברה זו קולטת עוד ועוד חברים, והמסגרות הפעו־ לים על ידה, הם כיום, רבים ומגוונים.

עם זאת, משתדלים אנשי החברה, למלא אחר כל התביעות לעזרת המגבלות שמקורם בעובדה כי רבים מבין המדריכים עדיין מגויסים. פעולות שונות ברוחם על ידה למען הבריה המגוייסים בחזיתות ושלוש חוברות הסברה, גלויות מצויירות ועוד. פעולה מיוחדת תבוצע, איפוא, גם בקרב החיילים המגויסים. חיבת הארץ והכרת הטבע המצוי בה, זהו את עיקר הפעילות בשבת זה ועשרות רבות של מרצים ישוגרו אל היחידות השונות.

„שבוע הטבע" נועד למעשה, גם להגברת המאבק כנגד ה„זיהום הסביבתי". לצערנו, אומרים אנשי החברה, עדיין לא חדרה תחושה זו להכרתם של הבריות. עובדה, א"י יפה, אך רבים המזהמים אותה. כמה וכמה פעולות כלל ארציות בוצעו, במדרגות השנה, כמו הוצאתם של מאות תלמידים לאיסוף אשפה וסילוק מיצבורי פסולת בצידי דרכים ובמבואות הערים והמושבות. פעולות הסברה מבוצעות בכל ימות השנה, ועדיין קובלים הם בצער, הדרך רחוקה מהמצב לו אנו מקווים ומצפים.

ועתה, בשבוע של ט"ו בשבט, יגיעו פעולות אלה של הסברה והדרכה לשיאם. הפעם, כאמור, ישולבו במאות הסיורים שיבוצעו על פני כל הארץ. אגב, במסגרת הסיורים נערכים מסלולי טיול וסיור מיוחדים עבור החוגים הדתיים, שמבין אלה, מסתבר, רבים גם החברים ב„חברה להגנת הטבע".

מכתבים למערכת

אסור לבטל הסכמים

במקום לשמש מופת כבעלי מידות מוסריות וכשומרי תורה ומצוות, כי באלה איכותנו ובאלה תקותנו ל־ השתחררות מיהודת־שווא של „בכח ידי עשיתי", כדי שלא נסבול יותר — חלילה! — ממחדלים איומים; במקום המופת הזיובי, הננו מואש־ מים כמפרי הסכמים ותאומים בתחום המוניציפאלי.

לדאבוננו, לא כל חבר במפד"ל טורח להביע מחאה על מעשים שלא ייעשו כן.

להוי ידוע כי חברים רבים ב־ מפד"ל אינם מוכנים בשום פנים ו־ אופן, שבלי „על דעת המקום ועל דעת הקהל בישיבה של מעלה ובי־ ישיבה של מטה" ואמרו בשמנו „בדי רנא לא נגדיי" ויבטלו הסכמים תתו־ מים, — רחמנא ליצלן!

מאידך גיסא, מסכימים גם אנו כי אסור שאינטרסים „מקומיים" ידחו אינטרסים ממלכתיים, כשם שאסור שאינטרסים — ממלכתיים־מדומים ידחו ערכי נצח שבתורתנו הקדו־ שה. צריך בדחיפות להתקין תקנות בקורת הנהיות בדרות כדי שלא ייחתמו הסכמים שיש חשש כי אינם עולים בקנה אחד עם הערכים ה־ מקודשים, אשר בשמם ורק בשמם הצידוק לקיומנו כמפלגה דתית־לאו־ מית בישראל.

ג. רחמן

בקורת הוגנת

הצטערתי מאד לקרוא בעתון מיום כ"א טבת, את צטוט דבור צה"ל בשם הרמטכ"ל, אשמות על אריק שרון, מבלי שיהיה כתוב בהמשך, או במקום אחר בגליון, צטוט תשובת מר שרון להאשמות כבדות אלה. אני חושש שזוהי חלק מתגובת אנשינו על העובדה, שמפלגת מר שרון הצ־ ליחה למשוך קולות רבים של אנשים דתיים, ורצונכם הוא להפחית ממי־ דת שרוחשים אנשים וחיילים, למר שרון.

באשר לקריאתכם במאמר המערכת להשמיע את הבקורת על פקוד צה"ל (שיש לו חלק נכבד במחדלים לפני ובזמן המלחמה) רק בוועדות הכנסת, אני חושב, שאין לכך שום הצדקה. יש חובה להשמיע את הבקורת בכל מקום ובמיוחד בפני חיילי צה"ל (ש־ עלולים להיות קורבן למחדלים), כי הוכח מספר פעמים — כמו בענין נתיבי נפט וענין הקמת הועדה ל־ חקירת מחדלי המלחמה, שהוקמה ק־ צת באיחור — שרק בקורת צבורית גלויה יכולה להביא לשנוי נכון. אין לרמות את הצבור כאילו דברים כאלה אינם נעשים, בעת שהם כן נ־ עשים וכל המשתיק את המבקרים, עושה את עצמו שותף למחדלים.

יהודה דן
תל־אביב

הנקודה היהודית

הערכה מיוחדת כניתה ל„הצופה" בשל המדור השבועי „יומן ניו יורק" ע"י ד"ר הלל זיידמן הי"ו המוסר על דברים העומדים ברומו של עולם היהדות מעבר לאוקיינוס. (עש"ק פרשת „בא")

בימים האלו של „היקרי" הוספק ה־ מכרסם כל לב יהודי אהדות גודל ארצנו היו שורותיו של ד"ר הלל זיידמן „ד"ר הנרי קיסינגר ו...הנקו־ דה היהודית כצרי בגלעד". ההנחה שד"ר קיסינגר לא „מכר" אותנו ד־ הוא אוהב ישראל בלב ובנפש גללו אבן מעמסה מעלינו ותיכרים דברי אמת האיש ש„עברי" את נפשו והדשא ומתוך נסיון מר למד על „חסדי לאומים... אי אפשר להתנזר בפס־ פוסי דברים חיוכי שוא.

ניסן א. רוזנשטיין

למה לא רואים בבתי־כנסת עולים חדשים מרוסיה?

אני עולה חדש מרוסיה עליתי אר־ צה לפני חצי שנה. בקרתי פעמים רבות בבית־הכנסת, אבל ראיתי שם מעט עולים חדשים מרוסיה.

מדוע — אני שואל — העולים מ־ רוסיה אינם הולכים לבית־הכנסת ואינם מתפללים, באמת למה?

אינני יודע אבל אני חושב שדבר כזה חשוב מאד וצריכים לדעת ה־ סיבה.

מי כמוני יודע שברוסיה אין אפ־ שרות ליהודים להתפלל. אין בתי־ כנסת, מפני שהדת אסורה לפי חוק הממשלה הרוסית.

הינה דוגמא: אבא שלי הוא איש זקן ודתי. בעיר לבוב שגרנו סגרו לפני עשר שנים את בית הכנסת אולם הוא יחד עם יהודים אחרים התפללו כל יום בחדר שלו. שם זו היתה סכנה.

בארץ־ישראל זה דבר אחר, כאן כל אחד יכול ללכת לבית־כנסת ולהת־ פלל.

אז למה הרבה יהודים שבאו מ־ רוסיה לא הולכים לבתי־כנסת? אני כמובן מבין, לעולים חדשים יש עכ־ שיו הרבה דאגות ודברים רבים שצ־ ליהם לעשות. הם בלי ספק דואגים לפרנסה למקום עבודה לדירה ובריי־ אות המשפחה.

אבל למה הם לא דואגים קצת ל־ נשמה? כמה פעמים הם אמרו בשקט שיהיו בארץ־ישראל ילכו לבית־ כנסת ולהתפלל. וזה יהיה האושר הגדול שלהם.

אז למה עכשיו לא רואים בבתי־ כנסת עולים חדשים מרוסיה? באמת למה.

נחום מרדאי
עולה חדש מרוסיה

עירנות הראוייה לשבח

הסערות גשמי זעף, הצפות ושי־ בושים בדרכים גרמו להפסקת התח־ בורה לראש־העין בבוקרו של כ"ג בטבת כבישי הכניסה הוצפו אין יוצא ואין בא.

בידעי שחלק גדול מהתלמידות הגיעה לביה"ס למרות מזג אויר ה־ סוער המורות לא תוכלנה להגיע לביה"ס בשעות הבוקר, ניסיתי — הצלחתי להגיע לביה"ס, דרך סידה יהודה מגדל צדק ראש־העין.

מה גדולה היתה הפתעתי כאשר מצאתי כ־200 תלמידות בכתות ה־ שונות מתפללות תפלת שחרית, תו־ רני היומים בכתות ובכל כתה תו־ רניות — תלמידות מכתות הגבוהות — כתות ו׳.

כל זה הודות לעירנותם של חבר ועד ההורים מר תעיזי ברוך ואחד ההורים מר מליחי שהגיעו לביה"ס בשעות המוקדמות ודאגו שהתלמי־ דות הנכנסנה לכתות, צרפו כתות מק־ בילות וקבעו תורניות לכל כתה.

עלי לציין כי בשעה 9.00 הגיעו לביה"ס רוב המורות, גם דרך מגדל צדק והלימודים התנהלו כרגיל.

ש. לנגזם
המנהל

רשמי מסע

שרידי קהילה יהודית באלבניה

בבחינת הגבול החרמו כל ה־ ספרים הקתוליים שהיו בידי, בכלל זה ה„ג׳ואיש כרוניקל". זאת הי־ תה קבלת הפנים שלי ברפובליקה העממית של אלבניה בעלת ה־ ברית הנאמנה של סין הקומוניס־ טית, — כותב אדוארד מאגמוס ב„ג׳ואיש כרוניקל".

אף על פי שהכרזות צעקו בראש חוצות „יחי המארקסיזם־לניניזם", אף רוסי אינו רצוי כאן. גם לא אמ־ ריקאנים, יוגוסלאבים, או מאותה סיבה גם ישראלים. אכן, העמולה אנטי ישראלית היא ביצרך עיקרי של שירות השידור האלבאני. לעומת זאת היחסים עם העולם הערבי הם טובים מאד.

כשלוש מאות יהודים יושבים ב־ אלבניה, אם כי חוגים ממשלתיים היו רק מוכנים להודות, באי רצון, שהמיעוטים שלהם הם „כמה מאו־ נים וכמה יחידים". השלטונות נראו מבולבלים כשנשאלו בנוגע ליהו־ דים, והקהילה ספגו שאין בארץ שם כאלה.

שרידים של קהילה

בנסיעותי הרחבות בארץ הזאת, בחיפוש מוסיקה עממית, עלה בידי לקיים מגע עם מספר של יהודים, שריד של קהילה שנרשמה לראשו־ נה במאה הי"ב בידי הנוסע הא־ מיץ ר׳ בנימין מטודילה. ההיס־ טוריה היהודית יותר. מתחילה במ־ אה הט"ו, כשיהודים רבים מספרד התיישבו בארץ הזאת, לפי הזמנת האלבנים העותמניים ששלטו בבאל־ קנים קרוב ל־450 שנה, — עד שנת 1913.

מרכז חשוב

היו שם קהילות יהודיות ניכרות, שהיו מורכבות בדרך כלל מסוחרים. במספר מקומות היו גם בתי כנסת בנויים לפי סגנונות הקאסטיליאנים, קאטאלונים, פורטוגים והאפוליאנ־ יים. לאחרונה גרים כרבית האוכ־ לוסיה היהודית הנוכחית בטיראנה, — עיר הבירה, המונה מאתיים א־ לף נפש. הקבוצה השנייה הגדולה — כששים יהודים גרים בוולארה שכינוי שכה ואלונה. בנמל הימי הזה מרכז חשוב של התיישבות י־ הודית בבאות הט"ו והט"ז, עם בתי כנסיות יפים.

בשנת 1685, בימי מלחמת טור־ קיה — ונציה, ברחו רבים מקהילת ואלונה לבראט, לשם גורש במגנו גם שבתי צבי בידי הטורקים.

לא יכולתי לבקר באלונה אישית, הואיל ובסיבה זו או אחרת, היא מחוץ לתחום, אולם פגשתי משפ־ חה מן העיר ההיא בעלת הכרה יהודית עמוקה.

עיר אלבאנית אחרת, דורס (שמה הוסב שבה לדוראצו) כונתה בראשית שנות 1800 למעלה מאלף יהודים, אך ירידת חשיבותה לאחר מיכן כנמל ויצוא הניעה רבים לעבור לסאלוני־ קי המצליחה, ושמה נותרו כיום קו־ מץ של יהודים. יש גם משפחות בודדות בסקודרה (מיקדה סקוטא־ רי) ואחרות בבראט ובאלבאסאן, עם מספר מעט המפוזרים בקומונות אחרים בארץ הזאת.

מקום מקלט

לקהילה היהודית הזעירה הכרה רשמית רק בשנת 1937 בדיוק לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, העניק המלך של אלבניה מקלט מדיני ל־ 150 יהודים שברחו מאוסטריה וגר־ מניה ואת — לפני שהוא עצמו יצא לגלות. גיסתו, היתה יהודיה מומ־ רת, אשתו של ד"ר מיכאל דוידס.

טיפול נאות מצד האוכלוסיה

יהודי אלבאניה לא נפגעו בעיק־ בות הפלישה הגרמנית באמצע 1943, שנסתיימה שנה אחת מאוחר יותר. לפי ההסכם האיטלקי־גרמני במסרו חלקים מיוגוסלאביה תחת השלטון האלבאני, ויהודים רבים מסרביה ו־ קרואטיה ברחו לשטח המסופח הזה שם זכו לטיפול טוב מצד האוכלו־ סיה המקומית. האיסלקים הסכימו להסגיר לידי הגרמנים אותם היהו־ דים שנכלאו בבית הסוהר פריסטי־ נה, בטריטוריה המסופחת, והם גור־ שו לבלגראד שם מצאו את מותם.

אחרי כניעת איטליה בסוף 1943, השתלטו הגרמנים עצמם על הטרי־ טוריה היוגוסלאבית שסופחה לאל־ באניה ובחודש אפריל, 1944, נכלאו 300 יהודים בפריסטינה לשם נש־ לחו אחרים כדי להצטרף אליהם. ארבע מאות נשלחו לברגן בלזן ר־ כן מאה נשארו בחיים.

סגורה ומסוגרת

עם עליית אנוור הוג'ה, בשנת 1946, נעשתה אלבאניה לטריטוריה סגורה הארמאטית כמעט והיהודים שנשארו נעלמו מעין רואים. בשנת 1952, איפשרה הממשלה לתת אשר־ רות לכל יהודי שירצה בכך. זה כלל למעלה מחמשים משפחות אך האחרות לא נוצלו מצולם. בשנת 1953 היו ידיעות שיהודים שביקשו לברוח לאיטליה וליוון הומתו בי־ ריות ורכושם החרם.

עד לשנות החמשים המאוחרות, נערכו תפילות יהודיות בבתים פר־ טיים בטיראנה ובוולארה כאחד, א־ בל המישטר המאואיסטי, נעשה עו־ יין ביותר לכל הצורות של ביטוי דתי. חוסר הסובלנות הגיע לשיא ב־ שנת 1965, כשכל פעילה דתית, בין אם מאורגנת או פרטית נאסרה ו־ נעשתה לעבירה בת עונשין.

מאז ואילך, לא היה שוב אפש־ רויות לפיתוח חינוך יהודי או הק־ מת אירגונים קהילתיים ורבנים, וס־ פק הוא אם אפילו קומץ של יהו־ דים הם אמיצים מספיק להתפלל ב־ סתר בבתיהם. מכל מקום, אפשר ע־ דיין למצוא יהודים, ביניהם רופא יהודי חשוב ואחדים מן המורים ב־ אוניברסיטת טיראנה, רובם בבאר־ קולפה ללשון.

הצלחתי לפגוש כמה יהודים, כ־ יום ספרדים, הם היו זהירים מאוד בשיחתם וסירבו לדבר הרבה. למ־ רות התעמולה האנטי ישראלית ה־ עיינת לגמרי שהיו נתונים לה, דיב־ רו על רצון „לבקר" במדינה היהו־ דית. היה לי הרושם שהם התכוונו להרבה יותר מזה ולו ניתנה להם האפשרות, היו רובם עולים ליש־ ראל.

הסיכויים לאפשרות כזאת במעשה מרצון מצד האלבאנים הם רחוקים. הם מתקיפים הכופות את הממשלה הסובייטית על שהיא פרשה ליהו־ דים לעזוב את רוסיה. ופקיד אל־ באני דיבר אלי בכלים עוקצניות על ה„מתירנות" של הקרמלין.

בעוד ששום יהודי אינו מחזיק ב־ עמדה פוליטית חשובה ומעטים הם חברים במפלגה הקומוניסטית, אין שום אפליה פעילה נגד יהודים או רדיפים, פרט לאיסור יתדי שכל ה־ מאמינים סובלים ממנו. אולם יש שם שיעור גבוה של התבוללות ואם לא ייעשה במהרה איזה דבר לה־ צילם, הם ייעלמו לגמרי.

ממראות השבוע

למעלה: חיילי צה"ל מפנים את סואץ בעוד יחידת או"ם תופסת מקומם.

ממול: חוזרים הביתה! חיילים בדרכם של התעלה, לגדה המזרחית

למטה, מימין: בטקס חתימת ההסכם בין המפד"ל והליכוד לקואליציה בעירית תל־אביב.

למטה משמאל: בירושלים נערכה אזכרה לפרופ׳ טושימה מייסד כת המקויה הידועה באהדתה לישראל

מהי שמיכה חמה?

שמיכה חמה ורכה היא היום, אחד הפריטים הרצויים ביותר הן לחיילי צה"ל בחזיתות השונות והן לאזרחים שבעורף, הנאלצים להתמודד בקור של אחד החורפים הקשים ביותר מזה שנים, תוך כדי חסכון בחשמל ובנפט.

מסתבר שקיים תקן יש־ ראלי רשמי להגדרת שמיכה בעלת מילוי (כלומר שמיכה חמה) וכדאי לנו לזכור את דרישות התקן, לפני שנחשוב על רכישת שמיכה חדשה. או נחשב את כדאיות רכישתה.

הדרישה העיקרית משמי־ כה בעלת מילוי הינה קפי־ ציות. כלומר, גם לאחר שי־ מוש ממושך וכביסה או ניקוי חייבים הסיבים להיות קפי־ ציים. דבר זה כרוך על המצאות אויר, שהוא הוא הגורם המבודד והמחמם ב־ שמיכה (היחס בנפח בין ה־ סיבים לאויר בתוך השמיכה הוא 90% אויר לעומת 10% חומר מילוי).

חמישה סוגי שמיכות

כשתצאי לרכוש שמיכה חדשה השנה, תגלי חמישה סוגי שמיכות בעלות מילוי. התקן מסווג את חומר ה־ מילוי כ„מקורי", „משוחזר" או „בלויים". כאשר כל אחד מסוגי המילוי יכול להתאים לאחת מכלול ההגדרות. פרט לשמיכות פלומה, שהן רק „מקוריות" או „בלויות".

הנה חמש השמיכות הללו:

א) שמיכת פלומה — מבו־ דדת, קלת משקל. מאריכת ימים, יקרה, מתאימה לניקוי יבש.

ב) שמיכה מצמר כבשים — מחממת, כבדת משקל, באריכת ימים, יקרה, מתאי־ מה לניקוי יבש.

ג) שמיכת צמר גפן — מחממת, כבדת משקל. יקרה יחסית, במשך השנים המילוי נמעך. מתאימה לניקוי יבש.

ד) שמיכה מסיבים מעו־ שים: (כגון פוליאסטר, אק־ ריליק, פוליפאיפילן) — אלה הן השמיכות הנפוצות העכשויות; הן קלות משקל וניתנות לכביסה בבכונה; חסרונן הבסיסי הוא בחוסר גמישותן המוגבלת המצמדות ל־ גוף.

ה) שמיכה מפסולת סיבים טיבה של שמיכה עם מילוי בסוג זה תלוי בטיב פסולת הסיבים ואופן עיבודם. אם הם נעשים כנדרש בתקנים הישראליים המטפלים בנושא זה, דומות תכונותיה של שמיכה כפסולת סיבים ל־ תכונותיה של שמיכה מסי־ בים סינטטיים.

ולבסוף, הטוב לזכור כי ה־ תקנים הישראליים הדורשים מ־ היצרן לצייר על שמיכה ב־ תויה סימון המפרטת את שם היצרן, שם השיב המהווה את חומר המילוי, הוראות כביסה ניקוי ופרטים נוספים העשויים למנוע קנייה תהול בשק ה־ שמיכה...

איטריות נוסח ליבורנו

בשלי בערך כ־40 גר׳ איטר־ יות לכל סועד במים עם מלח, עד שהאטריות מתרככות מעט. בינתיים הכיני עגבניות קצוצות ללא קליפה וללא גרעינים, טג־ ני בצל קצוץ, הוסיפי את ה־ עגבניות עם מלח ופלפל לט־ עם, וטגני מעט. סדרי את ה־ איטריות בכלי הסיק אש מרוח במרגרינה או חמאה. העיחי שכ־ בת עגבניות שכבה גבינה צהו־ בה מגוררת, ושוב איטריות. פז־ רי לבסוף פירורי גבינה ונטי־ פי חמאה ואפי, עד שיזהיב.

סופגניות גבינה ברוטב עגבניות

חתכי 500 גר׳ גבינה צהובה לקוביות באורך 4 ס"מ ועובי ½ ס"מ. הוסיפי להן 50 גר׳ קמח, פפריקה וחצי כוס יין לבן ר־ הטוי, ביצים יבנית ב־250 גר׳ קמח, 2 ביצים, ובירה לבנה, בבצק. הטבלי שמן בסיר. צחת, ערבבי את הגבינה בבצק, צרי ממנה סופגניות וטגני עד ש־ יתלבל בצבע זהוב. הגישי עם רוטב עגבניות או קטשופ.

פלפל ממולא פטריות ואפוי בגבינה צהובה

הכיני ששה פלפלים לפחות ל־ כל סועד, כשאת מנקה, שוטפת ומכינה למילוי כל פלפל. צחת, קצצי פטריות מקופסה ותבלי אותן לטעמך. מלאי כל פלפל. קמחי מעט וטגני בשמן קצר. סדרי את הפלפלים על תבנית אפיה עם מעט בצל מאודה ר־ הכניסי לתנור. אחרי כ־20 ד־ קו׳ יצקי עליהם רוטב שהכנת מהתערובת קמח, חלב, חלמון, גבינה צהובה מגוררת ונטיפי חמאה. אפי עד שהרוטב יקבל צבע חום וזהוב. הגישי חם, כשאת מקשטת בשמיר קצוץ.

בחוג המשפחה

מאת
נעמי גוטקינד

בחזרה אל הטבע

„היה היו זמנים יפים בהם האויר היה עדיין צלול ומי־ הנהרות זכים ומבהירים. באותם זמנים הננו הנשים על יופיין מכני איפור אחד — הטבע. כיום, [illegible]

*

„מהפכה חדשה"

אופנאית הצמרת האנג־ ליה מרי קוונט (זו שהול־ לה את מהפכת ה„מיני" ו־ אחר כך החדירה למל־ תחה הנבית גם את ה„מקסי" הארוך) עומדים מאחורי מה־ פיכה בין־לאומית חדשה ב־ תחום הקוסמטי. אחרי שני דורות של תכשירי יופי סינ־ טיים, החזר עולם האיפור היופי אל החלב, הדבש וה־ קמומיל. אם את חסידת ה־ טבע ומוצריו — כאמצעי יופי, תוכלי למצוא היום תכשיר ניקוי לפנים מורכב מדבש. נבטי חיטה, דונג דבורים. שמן שקדים, תמ־ ציות קמומיל ופרחי מרווה הוכמיה רפואית. או — כי פנים מורכבים מדבש. שמן שקדים. שמני אגוזים ותמ־ צית אבוקאדו. וכן קרם לחות כאשר הוא עיבוי התמציות צמ־ חים ודבש. קשה לדעת אם מדובר כאן באופנה חולפת או במגמת קבע באיפור. בכל מקרה, העירוניות המ־ כירות את הדבש רק בצנצ־ נת מאכל — יש בלום הפ־ תעה מרעננה למצוא חומר זה גם בצלוחיות האיפור...

אופנה ישראלית - בפני הבונדס

יהדות אמריקה התחייבה, בעקבות המלחמה האחרונה, לגייס ביליון דולר לישראל. השבוע, פגשנו כמסגרת הצגת אופנה ישראלית (הורה ג.לית .פני ההצגה הגדולה של שבוע האופנה המבקרים בכבראור) — כמה מאות נציגים נשיים של הקהילות היהודיות בקנדה, ארה"ב וארצות אמריקה הדרומית שבאו לישראל בעקבות מאמצי גיוס הכספים שלהן, במסגרת הבונדס.

...שעה שבעליהן הוספו דרך... מה לבקור בחזית. ישבו ה־ נשים סביב שולחנות ארוחת הבקרים של מלון הילטון ו־ סקרו את מה שישראל מסו־ גלת להציע, תוך כדי מלחמה ועל אף המצב הפוליטי והבטחוני. בתחום האופנה. לברות שהסך הכל האופנתי אינגו מלהיב במיוחד, הסתבר שאנחנו מסוגלים להציע ו־ לייצא בצורה מרשימה עדיין בגדי ים וחוף, בגדי יהלות. שמלות מארחת אוודירית, מבד כפיה ערבית בתוספת אפליקציות עם מוטיבים ים תיכוניים, כעלי עור וזמש, וכן חליפות מזמש סינטטי. לעומת זאת הסר לנו עדיין בארץ קו מעולה של בגדי יום־יום. היינו שמלות, חלי־ פות חצאיות ומעילים קטנים. בתצלומים המצורפים לפי גיד הילבה כותנה בצבע זהב עם הדפס של צורות גיאומט־ ריות ופרחים, בסגנון הוד־

מנטי, בעל השרוולים התפר־ חים והמרופדים בכתפיים ש־ יהיה מקובל בשנה הבאה, וכן שמלת מארחת בדואית, עם קימוש פנלים בגוונים סגול, תפוז ושחור, ורקומה ברקמה בית־לחם.

סל המזונות היקר...

הלחם שהתייקר — נקטה ה־ שבוע להם הוקה של שיחות הגלל. מחיריהם החדשים של האורז, הסוכר, השמן, החלב והביצים, עולים על כל שולחן בסבה ברחבי הארץ. קשה לבי־ נוע באהינו עקרות הבית את ההרגשה שבת לחמם של ילדינו — הגרע בקצה.

כדי להגיע למסקנה זו אין צורך להיות כלכלנית או אשת כספים. אם ניקח את עקרת הבית הממוצעת, שנהגה לערוך קניה הי שבועית גדולה בשוק או בסופרמרקט, עליה הוציאה כסכום של 80 ל"י, ולאחר מכן היתה מוציאה הוצאה יומית ב־ סכום של 6—7 ל"י; הרי עתה [illegible] מכולת ... כ־12 ל"י. [illegible]

המסקנה?

[illegible]

14 כרכי
האנציקלופדיה התלמודית

שהופיעו עד עתה

מכילים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים, עד אות חי"ת, בכל שטחי ההלכה: ברכות ותפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים (כרכים ט"ו—ט"ז בהכנה לדפוס).

מחיר כל כרך ‎-.38 ל"י

ניתן להשיג כרך א׳ הישן במהדורא חדשה ומושלמת — עם 70 עמודים חדשים, במחיר ‎-.18 ל"י, רק אצל:

האנציקלופדיה התלמודית, ביתזגן, ירושלים

מכירה ראשית לארץ:
חיים גשלר, רחוב בילו 3, תל־אביב

هكذا من الأصل

בשדה

הבריאות והרפואה

היערכות מהירה ויעילות בלתי רגילה של בתי החולים של קופ"ח בתקופת החירום

עם פרוץ הקרבות בערבו התאר־גנו בתי־החולים של קופת־חולים לשם התאמתם למצב. ההיערכות נ־עשתה בבהירות וביעילות בלתי־ר־גילות ובתיאום מחלט עם רשויות האספקה הכלליות במדינה.

הלק מן החולים שוחררו לבתיהם בהתחשב עם מצבם הרפואי, כדי לפנות מיטות לנפגעים. ניתנה ת־שומת־הלב הדרושה להכנת האספ־קה והציות הדרושים. הרופאים, ה־אחיות וציבור העובדים בכללו גילו מסירות ללא גבול ויעילות ומאמצים בלתי רגילים יומם ולילה.

אישפוז האוכלוסיה האזרחית לא הוזנח ובמשך כל ימי המלחמה נת־קבלו לבתי־החולים גם אזרחים, אם מצב בריאותם חייב זאת. עם זאת, כאשר שחלק מן החולים האזרחיים פנו מבתי החולים עם פרוץ הקר־בות ואחרים לא נתקבלו, ניצבה ה־בעיה של דאגה לחולים המפותנים שנשארו בבתיהם. משום כך הוחלט על ביקורי־בית יומיים של רופא ואחות בכל מחוז, שבהם יינתן את הטיפול הדרוש לחולים אלה בבתי־הם ובשעת הצורך גם ידאגו לאיש־פוזם.

מן המרפאות נשארו בתורנות גם בערבים.

קופת־חולים שותפה לרשויות ה־בריאות המרחביות להכפלת שירותי הבריאות האזרחיים בעת חירום. 120 מרפאות של קופת־חולים משמ־שות כתחנות לנפגעים גם בערים וגם בכפרים. חשיבותן של מרפ־אות אלו באה לידי ביטוי בישובים שהופגזו מגבול לבנון. במרפאות קופת־חולים מקבלים טיפול אמבול־טורי גם „נפגעי צה"ל. מרכז קופת־חולים החליט להושיט עזרה לנפג־עי צה"ל גם במרפאות השיניים ב־כל רחבי הארץ.

מרפאה חדשה בגולן

המישוב הדרוזי בגולן קיבל גם הוא עזרה רפואית ובעצם ימי ה־מערכה נפתחה שם מרפאה חדשה, נוספת על המרפאה הקיימת.

בתי ההבראה של קופת חולים היו בכוננות כשלוחות של בתי־ה־חולים. 3 בתי הבראה הפכו לבתי החלמה לחיילים פצועים ושני בתי־הבראה הפכו למרכזי קליטה לעו־לים חדשים.

משנפסקה האש התחילה קופת חו־לים לפתוח את בתי ההבראה לצי־בור הרחב. המוסד הראשון שנפתח הוא בית ההחלמה „כנרות" בטבריה המיועד למחלימים לאחר מחלות ו־ניתוחים הזקוקים לפיקוח רפואי ולאוכל דיאטטי במקום, כן לחולי שיגרון ושיגדון הזקוקים לטיפול ב־בוץ (פילומה). כן פתוחים בית־רמה בזכרון יעקב. ונוה־הלל בבני־ברק.

נתונים בסקירה על מוסדות קופת חולים בימי חרום

נפגעי צ. ה. ל. הופנו לשישה בתי חולים כלליים של קופת חולים: בילינסון, סורוקה בנגב, מרכזי ל־עמק, קפלן, מאיר השרון, ולבית לוינשטיין לשקום. סה"כ חיילים ש־אושפזו בבתי חולים כלליים היה 2249. בילינסון: 642, סורוקה בנ־גב: 536, מרכזי לעמק: 560, קפלן: 356, מאיר: 478, השרון: 77). נוסף לכך קבלו טיפול בחדרי המ־יון: 1399 חיילים. סה"כ קיבלו טי־פול רפואי: 3648 חיילים. בבית ל־וינשטיין לשקום הוקצבו 100 מי־טות. מחציתן לנפגעי מה. — מסר ד"ר ת. דורין, מ"מ יו"ר מרכז קופ"ח.

בתקופת החירום נולדו בבית החו־לים (סורוקה בנגב: 395, כפר סבא: 391, קפלן: 401, בילינסון: 244, יוספטל באילת: 33, עמק: 243, ה־שרון: 404).

חיילים פצועים בבית ההחלמה של קופ"ח בנתניה

פצועים ממלחמת יום הכיפורים בשיקום בבית חולים לוינשטיין

פתיחת בית לוינשטיין

עם כניסתה של הפסקת האש ל־תוקפה נתעוררה הבעיה של שיקום הנפגעים וקופת־חולים ערוכה לק־ראתה. תרומה חשובה לכך היא פ־תיחתו של בית־לוינשטיין החדש, המרכז לשיקום של קופת־חולים ב־רעננה, בתחילת נובמבר. המרכז מכיל 245 מיטות ולרשותו עומד ציוד מחדיש לטיפול בנפגעי עמוד השידרה, נפגעי גפיים ונפגעי מוח. בשלב ראשון מחזירים את הפצועים לבריאות תקינה במידת האפשר, ל־אחר מכן הם עוברים בשעת הצ־רך הסבה מקצועית. צוות הכולל רופא, אחות, עובדת סוציאלית, פ־סיכולוג פיסיותרפיסט ומרפא בעיסוק עובדים עם הפצוע בו־זמנית.

מרפאות קופת־חולים עמדו גם הן במיבחן. על אף גיוסם של חלק מן הרופאים ופרסונל רפואי ומינהלי אחר פעלו כל המרפאות במלוא ה־יעילות. בתקופת ההאפלה קוצר יום העבודה, כך שב־5.30 היו רוב ה־מרפאות סגורות בעייה זו מצאה את פתרונה החלקי על־ידי כך שחלק

זכויות החבר לתרופות

האם ידעת

כי תרופות הן מוצר תעשיתי כמו כל מוצר תעשיתי אחר?

כי בתי חרושת רבים, בארץ וב־עולם, מייצרים ומתחרים בשיווק של אלפי תרופות הכשירים, שהרכבם הכימי ופעולתם הריפויית זהים או דומים?

כי קופת־חולים שואפת לספק ל־חבריה את הבדוקות והיעילות בתרו־פות?

לכן קיימת בקופת־חולים „ועדת תרופות", שחבריה — מומחים מ־עולים ובלתי תלויים (רופאים ורו־קחים) — עוקבים בהתמדה אחרי החידושים במדעי הרפואה והרוק־חות וקובעים ומאשרים את סוגי ה־תרופות שתספק הקופה לחבריה. ר־שימת התרופות המאושרות מתפרס־מת ב„פנקס התרופות" המתחדש וה־מתעדכן באורח שוטף;

לכן מאשרת „ועדת התרופות" את סוגי התרופות רק לפי תועלתן ה־ריפויית ובלי שים לב למחירתן או מקור ייצורן;

לכן כולל „פנקס התרופות" של קופת־חולים מבחר עשיר של מיטב התרופות החדישות, המבטיחות לחב־רים ריפוי יעיל ושמירה על בריאו־תם

הכלל והיוצאים מהכלל

קופת־חולים חייבת לספק לך ואתה זכאי לקבל, בבתי־מרקחת של הקו־פה, כל תרופה הכלולה ב„פנקס ה־תרופות" וכל כמות ממנה, בהתאם למירשם (רצפט) של רופא קופת־חולים.

קופת־חולים תמלא חובתה זו בכל עת, בלי שים לב להוצאות הכרו־כות בהספקת התרופה.

קופת־חולים אינה חייבת לספק תרופות שאינן כלולות ב„פנקס ה־תרופות", או להשתתף בהוצאות ר־כישתן ממקור אחר, אפילו נרשמו על־ידי רופא הקופה.

על אף האמור, תספק קופת־חולים לחבריה, במקרים מיוחדים ולפנים משורת הדין, גם תרופה שאיננה כ־לולה ב„פנקס התרופות", באשר:

אושפז חבר, בהפניית קופת־חולים, באחד מבתי־החולים של הקופה או בבית־חולים ממשלתי או ציבורי א־חר, ואותו בית־חולים המליץ על שימוש בתרופה כזאת.

הופנה חבר על־ידי קופת־חולים ל־מרפאת־ייעוץ מיוחדת או לרופא־ייעוץ מיוחד, ואלה המליצו על שי־מוש בתרופה כזאת.

תרופות מיוחדות

לחברים ולמבוטחים אחרים, החיי־בים בתשלום מיוחד בעד שירותים ותרופות, והזקוקים, לפי החלטת רו־פא־הקופה, לתרופות מיוחדות שה־קופה אינה חייבת לספקן — תסייע קופת־חולים בהשגת תרופות אלו ואף תשתתף בהוצאות רכישתן, בהתאם להוראות המחלקה לחברות ולזכויות החברים. מזכירי הסניפים ידריכו חב־רים אלה.

חבר, אל לך לדרוש מן הרופא ת־רופות רק מפני ששמעת עליהן מ־חבריך!

תן אימון ברופא־הקופה המטפל בך!

הוא מכיר אותך והוא יודע איזו תרופה דרושה לך ואיזו עלולה ל־היזיק לבריאותך.

* זוטות מלחמתיות *

דברים מוזרים התרחשו בתקופת המלחמה. בבית החולים באילת נולדו בחודש המלחמה פחות תינוקות מהרגיל. מספרם הגיע ל־39. לעומת זה — גדל מספר הפגים. בראשית המלחמה ביקשו מביה"ח של קופת־חולים באילת ציוד חירום ממחסני האספקה; חמישה אינקובטורים.

▪

בית החולים של קופת־חולים באילת משרת אוכלוסיה מעורבת — יהודית וערבית כאחת. בתקופת המלחמה שהו שם 12 בדואים מסיני שעברו בהצלחה ניתוחי עיניים. כשנודע להם שיש מלחמה באיזור ניסו לעזוב במהירה את בית החולים, בנימוק של דאגה למשפחותיהם. הם שוכנעו להשאר ושוחררו רק כשמצב עיניהם אפשר את הדבר. היום הם באים לביקורת במרפאת בית החולים, והרופא נוסע אליהם לבקרם.

▪

לאחר הפוגה קצרה — חידשו הבדואים מסיני את נסיעו־תיהם לביה"ח באילת. מקרים גינקולוגיים, מחלות ילדים ומחלות עיניים מביאים אותם לבית־החולים, במספרים לא מבוטלים.

הרופאים הערביים העובדים בשירותה של קופת־חולים לא החסירו יום עבודה בימי המלחמה. למרות שפועלים ערביים לא הגיעו לעבודתם במשך זמן מה, התייצבו כל הרופאים הערביים לעבודתם במרפאות השונות המשרתות את האוכ־לוסיה הערבית.

▪

הרובע היהודי קיבל מרפאה חדשה. המשרתת הן את התושבים היהודיים במקום, והן את שכניהם הערבים. במזרח ירושלים פועלת זה מכבר מרפאה גדולה לשירותם של תושבי העיר המזרחית, ומתכננים פתיחת מרפאה שלישית נוספת בקרוב.

▪

קבוצת חיילים פצועים, שאושפזה בביה"ח „מאיר" בכפר־סבא שלחה המכתב הבא לרופאים ולאחיות של בית החולים.

בשם כל הפצועים המאושפזים מזה ימים אחדים במחלקות השונות של בית החולים, ברצוננו להביע את תודתנו העמוקה לכל צוות בית החולים.

יודעים אנו כי ממלאים אתם את תפקידכם הנעלה מתוך מצפון פנימי עמוק ואינכם מחכים לתודה ולהערכה, אולם לתת בטוי לרחשי לבנו.

יחס הדאגה והטיפול המסור בלי הרף, מעל ומעבר לתפקיד תחושתנו הפנימית מחייבת אותנו — בעיקר למען עצמנו — מחזקים ומעודדים אותנו ונוטעים בנו כוחות נפשיים שיעזרו לנו בלי ספק להתגבר על מצבנו.

יחסכם אלינו הוא חוליה נוספת בשרשרת הארוכה של גילויים מופלאים המתרחשים בחזיתות המלחמה ובקרב צבור התושבים בעורף. הוו ברוכים ויישר כוחכם!

תכניות פתוח של קופ"ח בהיקף של מיליארד ל"י

סכום של 100 מיליון לירות נקבע לתכניות הפיתוח לשנת 74/73. ה־ביצוע יהיה תלוי בשיבתו של ענף הבניה לפעילות תקינה — מסר יו"ר מרכז קופ"ח, מר א. ידלין, לחברי ועדת השירותים של הכנסת.

קיימות תכניות אב לפיתוח בתי חולים עד שנת 1980. במסגרת זו יופעלו שני בתי חולים כלליים חד־שים, שיכפילו את מספר המיטות הכלליות בקופת חולים. מספרן יגיע ל־6200 מיטות. תוספנה 600 מי־טות למחלות כרוניות, זיקנה ושי־קום, סך הכל 1200 מיטות. 300 — 400 מיטות למחלות נפש נוספות יג־דילו את מספר המיטות בשירות זה ל־1000.

קופ"ח מוכנה למסור כבר היום ומיד עבודות בניה של מיליארד ל־ירות במקרה שענף הבניה יזדקק ל־זריקת עידוד — אמר א. ידלין, בהד־גישו כי מבחינה כלכלית כדאי ל־הוסיף מיטות לבית חולים קיים. מ־חיר מיטה כזו הוא מחצית (200.000 ל"י) ממחיר הקמתה של מיטה בבית חולים חדש. יש תכניות הוספה כ־אלה, למשל בבית בילינסון. אפשר להוסיף כאן 400 מיטות, מתוכן 200 העומדות כבר בפני התחלת בניה. המחיר הוא 40 מיליון לירות.

חלקה של קופ"ח במערכת האיש־פוז הוא היום למעלה מ־30 אחוז. היא תדרוש שבתכנית הפיתוח של משרד הבריאות בשנים הקרובות, תישמר פרופורציה זו. זה כדאי ל־ממשלה ולאזרחי ישראל — הוסיף יו"ר מרכז קופ"ח.

צריכה מופרזת של תרופות

אינדקס יוקר הבריאות עולה יותר מכל אינדקס אחר, ומחייב חיסכון בכוח אדם ובתרופות.

צריכת התרופה המופרזת נמשכת מעל ומעבר לכל פרופורציה, ומפ־חת את תקציב הבריאות — אמר להלן א. ידלין.

ריפוי שיניים הוא ענין יקר. אנו עומדים לפתח את שירותי רפואת השינים הציבורית כדי לחסוך לאז־רח סכומי עתק שהוא משלם היום. הדבר ייעשה בשיטות חדשות וב־ציוד חדיש. עד 1980 תטפל קופת־חולים במספר חברים פי ארבעה מ־אלה המקבלים טיפול היום.

פיתוח בתי החלמה ובתי הבראה

בדברו על רשת בתי החלמה וב־תי הבראה של קופ"ח מסר על תכ־ניות הפיתוח הכוללות הקמת מוסדות חדשים בירושלים, ים המלח ו„ר־חבת „שבי ציון" ו„דולפין". בתי הב־ראה של 200 — 100 מיטות עבר זמנם. הניסיון מחייב ניצול תשתית רחבה אופטימאלית, הסיק.

שילוב עבודת מרפאות ובתי חולים

שיטה חדשה של שילוב עבודת מרפאות ובתי חולים הוחלה לפעול בהצלחה בזמן המלחמה — מסר יו"ר מרכז קופ"ח מר א. ידלין לחברי ועדת השירותים של הכנסת, הצל־חת הפעילות במלחמה היא פרי ה־נה ממושכת בתקופות קודמות, ה־נבת ציוד מהדרי ומשוכלל בזה פיתוח ושקידה על הרמה הרפ־המעולה — הדגיש א. ידלין, בע־כי ברשות האיספזה העליונה. לע־חירום הוכח כי אפשרי שיתוף פ־לה פורה בין הר"פ, קופ"ח ומ־הבריאות. גילויי מסירות מופ־של עובדי קופת חולים היו לע־ואיפשרו להתגבר על בעיות א־ביות ועומס על אנשי.

הוכח שבתנאי לחץ וברוח ה־אפשר לעשות כמעט הכל, סיכ־בוי וארגון בתי החולים. החדש־נפתחו — קפלן ברחובות ובית ש־שטיין, נעשה תוך שלושה שב־בעוד שבימי רגיעה היה הדבר ־שך שלושה חודשים. אפשר ל־מכך על אפשרויות הפעולה ה־יות של שירותי המדינה ומיש־רוח זו תמשך גם בעתיד.

חברים שואלים - קופת־חולים עונה

החבר מ. צ. מקרית ביאליק שואל:

אני חבר קופת־חולים בביטוח משפחתי מלא, למעלה מ־ שנה ומשלם את מסי כסדרם. לצערי הרב הבר לי גורל, ובתי שהיא עתה בת 19, אינה מסוגלת לעמוד ברשות עצמה בגלל פיגור שכלי. מכיון שנמסר לי שהביטוח המשפחתי כולל את ילדים עד גיל 18, שאלתי מה עלי לעשות כדי להבטיח את העזרה הרפואית לבתי הנ"ל. האם עלי לשלם עבורה דמי ביטוח נפרדים ואם התשובה חיובית לפי איזו הכנסה.

תשובה: הביטוח המשפחתי חל על אשת חבר־עובד העוסקת במשק ביתה בלבד, וכן על ילדים שלא מלאו להם 18 שנה. אולם תקנות קופת־חולים מורות שהביטוח המשפחתי יחול גם על ילד של חבר־עובד כנ"ל, שמלאו לו 18 שנים, אם:

* הוא אינו מסוגל לשום עבודה עצמית מחמת מצב בריאותו, ומסיבה זו אינו יכול להיות חבר, כל עוד נמשך מצבו זה.

* תנאי לכך, שהוא היה מבוטח ברציפות בביטוח משפחתי לפחות מן היום שמלאו לו 15 שנים. הביטוח הזה הוא ללא כל תשלום נוסף, לפי הכלל שבקופת־חולים, אין תשלום נוסף עבור ילד נוסף במשפחה.

החבר צ. ה. מבאר שבע שואל:

הנני חבר קופת־חולים קרוב ל־19 שנה, עובד עצמאי ומשלם את המיסים בסידרם. לצערי לפני כשמונה חודשים חליתי ועדיין לא החלמתי ממחלתי. מכאן שאין לי כל הכנסה. הנני שואל האם עלי לשלם מס־אחיד בזמן מחלה ואם כן לפי איזה תעריף, כדי שתשמרנה לי הזכויות המלאות בקופת־חולים.

תשובה: חבר שאינו עובד מחמת מחלה 2 חודשים ומעלה ואין לו כל הכנסה בתקופת המחלה — כגון דמי מחלה וכדומה — זכאי לקבל „פטור־בולי" החל מהחודש השלישי למחלתו, בתנאי שהוא היה מבוטח לפחות שנה אחת.

על השואל לקבל תעודת מחלה מרופא קופת־חולים ולגשת אתה ללשכת המס במקום מגוריו. להסדרת הענין פטור בול שחבר מקבל מקנה לו את כל הזכויות בקופת־חולים, כולל אישפוז וכדומה. כידוע הזכויות בקופת־חולים אינן מותנות בגובה המס שהחבר משלם, ואין נפקא מינא אם חבר משלם את המס לפי הדרגה המירבית או מקבל „פטור־בולי".

* מה חדש בקופת־חולים? *

מרפאה חדשה ברמת גן

רישומה של העליה החדשה, ש־היא בעיקרה מברה"מ, ניכרת מאד במחוז דן, במשך השנתיים האחרו־נות נקלטו בעבודה 20 רופאים, 9 אחיות, 10 רוקחים (כולל עוזרים לרוקחים) ועובדת מעבדה אחת. קיי־מות בעיות דיור אצל כמה מעוב־דים אלה, הנאלצים לעתים להגיע ממקומות מרוחקים. לא פעם מתב־קשת הנהלת המחוז לעזור ע"י המ־לצה למתי הקליטה בנושא זה.

ברחוב הרצל פינת רחוב דוד בר־מת גן נבנתה מרפאה חדשה, בת 6 קומות. במרפאה זאת יותקנו: מח־לקה אורטופדית, מכון לשקום ופיזיותר־פיה, מכון לריפוי בעיסוק ומכון רנטגן. נוסף לכך, יעבור לבנין זה חלק ממרפאת ביאליק המשרתת את חברי קופ"ח ממרכז רמת גן, שעד היום היתה משוכנת בשני בנייני דירות, בתנאים בלתי מתאימים ו־בלתי נוחים.

הפעלת המרפאה תיעשה בשלבים ולע"ע נפתחה בה רק המרפאה הכל־לית שהועברה ממרפאת ביאליק, ובה יהיו 6 רופאים כלליים, 2 רופאי ילדים ורופא נשים.

לפני חדשים בכפר נפתחו, באזור אור יהודה, 2 תחנות לקשישים. ה־תחנות פעלות במסגרת המרפאות הקיימות. ד"ר חיים ולגרין, שעבר השתלמות מיוחדת באנגליה בנושא הגריאטריה, מנהל את העבודה בת־חנות אלה, ולעזרתו עומדות אחות ב־כל תחנה. המועצה המקומית אור י־הודה מגלה ערנות לנושא וקרן ה־נאמנות לקשיש שליד המועצה המ־קומית נושאת בחלק מן ההוצאה ה־כספית.

*

מרפאת עיניים בקרית אתא

בימים הקרובים תפתח מחלקת עי־ניים במרפאת „פינסקר" בקרית א־תא, שבה יעבדו רופאה ואחות ב־משרות שלמות. מחלקה זו תשרת האוכלוסיה באזור של קרית אתא. עד עתה נאלצו החברים מאזור זה לנסוע למרפאה המקצועית בחיפה.

בחודשים האחרונים נקלטו 17 רופ־אים כלליים, רובם ככולם עולים חדשים. רופאים אלה יחליפו רופ־אים פנסיונרים שהמשיכו להעסיקם מחוסר ברירה.

*

שיפוץ בית־יולדות כפר־סבא

בית היולדות בכפר סבא עבר שי־פוץ יסודי על כל חדריו. על ידי תוספת אגף הניתוחים וחדרי לידה חדש הפך את האגף חדרי לידה ה־ישנים לאגף נאה מאד, מ־שופץ ומתוקן הכולל 17 מיטות. הוא משמש „למעון יומי" שבו מאשפ־זות חולות לאשפוז קצר (48—24 שעות) לפעולות כירורגיות קטנות — עם כניסה נפרדת, חדר מיון נפרד, חדר ניתוח קטן המיועד לפעולות מסוג זה. ע"י כך החולות עם החלופה מהירה אינן עוברות את המחלקה וזה עוזר הרבה בצד הפונקציונלי של עבודת המחלקה. זה חידוש ואנו תקוה, שהוא יוכיח את עצמו ואולי יהווה גם דוגמה לאחרים כאשר יח־שבו על הבנין מחלקה חדשה.

בית החולים כולל מרפאה מיעצת לרופאי נשים בסביבה. מרפאה לטי־פול בעקרות (נשים וגברים). מרפאה לתיכנון המשפחה. מתכוננים לפתוח מרפאה לנשים הרות בעלות סיכון גבוה.

במחלקה יונקים עובד נאונטולוג (רופא ילדים) במשרה שלמה. כמו כן עובדת פיזיותרפיסטית לטיפול ב־נשים אחרי הלידה. קיימת גם מעמלת המדריכה קורסים לנשים בזמן ה־הריון (12—10 שעורים).

המחלקה היא בת 96 מיטות, מספר הלידות בחודש הוא מסביב ל־350 לידות בממוצע, כ־50 ניתוחים גדולים בחודש ועשרות רבות של פעולות כירורגיות קטנות יותר.

המשבר ברפואת המשפחה

לרגלי הספציאליזציה ההולכת ו־גוברת, מתרחקים הרופאים מעצם תכנה של רפואת־המשפחה — דאגה כוללת לכל בני־המשפחה, בכל שטחי הבעיות, ובמיוחד, דאגה להמשכיות הטיפול. הרופאים מצטמצמים בשט־חים „צרים" של ענפי־הרפואה ה־רבים, שמטפלים למעשה, את האדם לגורמיו. לשטחים „הצרים" חודרת הטכנולוגיה החדישה המקבלת תמרי־צים מכל הצדדים ועי"כ מגבירה את משיכת הרופאים אליה. הרופא כת־מסר לבעיה ספציפיות בלבד ומאבד כל עניין לראות את הבעיה כחלק של האדם בשלימותו, כולל סביבתו. חוסר־הענין נובע מהסיגור והעידוד הרב שמקבלים רופאי כל המחלקות בבתי־החולים, כולל אמצעים למחקר. המעבדות המשוכללות ביותר עומ־דות לעזור, בעיקר לאלה הפונים ל־ביה"ח, ופחות לרשות הקהילה, ולכן שאפו הרופאים לעבוד לצדה של מעבדה מצויידת המאפשרת עבודה־מחקר, אף בחיות־ניסוי או מבחנות.

המעבדה האנושית בקהילה, מ־שוועת לברור בעיות רפואיות בריאו־תיות, נתונה לעדיפות משנית ב־תקציבי־המחקר. שיכולים להיות אחד הגורמים החשובים במשיכת כוח־האדם ויצירת עניין בשטח כמו רפואת־המשפחה.

ברגע שנמצא התוכן והענין מפרי־שים המתעניינים, ומתחילה התחרות (לטובת הענין) גם בקרב הסטודנטים המחפשים את דרכם. על־ידי כך גם מספר הבוחרים מרצון עצמי ומתוך עניין אישי שלה מעצמו, ומגדיל את פוטנציאל הפרסונל המיועד לרפואת־המשפחה. אותם רופאים או סטודנ־טים שרואים עצמם ואת מקצועם כ־רופאי־משפחה, יעבדו מתוך עניין, ישתדלו להיטיב ולשפר ולהעלות קרנה של רפואת־המשפחה. יחסי פרסונל—קהל ישתפרו, והתוצאה מ־זה, האווירה הכללית תתרום לתנאי־עבודה שקטים הדרושים לשם ביצוע פעולות בתחום המניעה והקידום ל־בריאות ולא יעסקו רק ב„כיבוי שר־פות" של מחלות. פעולות יזומות ב־ידי הרופא הן אתגר, היכול לתרום לתוכן ועניין בעבודתו, ובעזרתן אפ־שר גם לקדם תרופה למכה, ובסופו של דבר להנות מפרי המאמץ ה־מושקע.

הטיפול במשבר

יש להניח שהמוסד יתמוך וישתדל מצידו לבוא בעידוד ותני או תומרי (מענקי־מחקר או שיפור בתנאי ה־עבודה), וכל אלה יכולים לתרום ל־הרגשת שביעות־רצון הדדי, להגביר את מידת הנכונות העשיה ולהוסיף הבנים מהתחשים בעבודת רופא־המשפחה לטובת המוסר בכלל אוכלוסיה בפרט.

את הטיפול במשבר יש לראות מורכב משני אלמנטים יסוד: חינוך ושירותים. אם השירות קיימים אינם עונים לדרישו תיפעולם אינו מושך את הא־המתאים, הרי זה תפקידו של ה־לדאוג להכשרת תגיכים בעלי ־ורצון למילוי הצרכים, לפי הו המוסמכים. כל עוד לא ישנו הגורמים האחראים לחינוך, מבו ולמתן השירות, מהצד השני, גג אחד, הדרוש לשם קביעת מ־והפעולה, אין תקנה למשבר ה ומחריף. רק גישה משולבת, ה־מתוך מרכז אחורי בעל אחריות ה־לבריאות בקהילה, יכולה להביא שיפור במשבר הרפואה בכלל רפואת־המשפחה בפרט.

(ע. אירון, „רופא המשפחה")

טיפול נמרץ באוטם שריר הלב

הנסיון ביחידות לטיפול נמרץ בחולי אוטם שריר־הלב הראה, ־המוות הפתאומי, השכיח בש־המוקדמים, ניתן למניעה. רו־משפחה, בהיותו הגורם הרפו־ראשון המוזמן לחולה, חייב א־ליישם מספר יסודות טיפוליים ־בים, כדי למנוע ככל האפשר הופעת הפרעות־הקצב, העלולות ־ביא למוות פתאומי.

דבר זה ניתן לביצוע ע"י ש־נכון בלידוקאין, אטרופין ואי־איזופרוטרנול). אין ספק שפו־ברוב יותר של הבעייה חייב ל־הפעלת שירותי חירום מיוחדים ־חולים החשודים באוטם שריר־(אמבולנסים מיוחדים עם צוות מאומנים או מרכזים נוספים של ־המצויים בבתי־החולים, שימשמ־תחנות לעזרה ראשונה במקו־עבודה או התקהלות, שבהם מוע־אנשים רבים המועדים להתקף־.

גם במסגרת פתרון מודרני יחוד מאמצי־מנע ראשונים (דיא־פעילות, שינוי אורח־חיים וכו־ישאר עדיין רופא המשפחה כ־קרבי של הקו הראשון, ושומה ע־איפוא, ללמוד היטב את לקו־היחידות לטיפול נמרץ בחולי־שריר הלב — כותב ד"ר א. קפלן מביה"ח „מאיר" ב„רופא המשפח־

סוד הזיקנה: הוספת חיים לשנים ולא הוספת שנים לחיים

מאת ד"ר א. רווין המנהל הרפואי של ביה"ח „הרצפלד"

השאלה „מהו סוד הזיקנה" מורכבת למעשה משתי שאלות:

* מהו הגורם הקובע את תוחלת החיים ומגביל אותה בגיל הזיקנה?

* מהם היסודות המבטיחים חיים טובים בגיל מבוגר?

הפתרונות שניתנו והנסיונות שנר־כשו בתחום זה הם חלק ממדע הנקרא „גרונטולוגיה", שפירושו: התורה של תהליכי ההזדקנות.

השאלה הראשונה מן השתיים נו־געת לתחום הביולוגי של הנושא, ואילו השנייה קשורה לתחום הגרונ־טולוגיה החברתית הקלינית.

במאמר זה נעמוד על משמעותן של שאלות אלו ונתייחס במקצת לתשובות עליהן.

גורמים לקביעתה של תוחלת חיים

* הגורם הגנטי: אורח חייו של כל אדם תלוי בראש ובראשונה ב־מיבנה הגנטי של תאיו. בהגיע הת־אים לגבול האנרגיה המפעילה אותם בגוף, מתחילה הידרדרות המשבשת את תקינות פעולתם של התאים בכמה מערכות מכריעות. כתוצאה מכך מ־אבדים הרקמות ואף אברים שלי־מים בגוף ומנגנונים מסובכים את הוויסות הדיין. שמשר על פעילו־תם. קצב החיים באותו גוף מואט וסופו שייעצר וכתוצאה מכך ימות הגוף. יש הסבורים, שלגבי תאים מסוימים צפוי תהליך זה כבר בש־עת לידה, ומועד הופעתה של הא־טה זו תלוי במיבנה הגנטי של או־תם תאים.

* הסביבה החיצונית והפנימית: נוסף לגורם הפנימי הנזכר יש גור־מים חיצוניים סביבתיים, המשפיעים במישרין או בעקיפין על פעילותם של תאי הגוף. קרינת החלל מר־חוק, כמו גיסא, העשן ואדי האו־ויר המזוהם מן הסביבה הקרובה, מאידך גיסא — גם הם גורמים ה־משבשים את התהליך המסודר של פעילות התא עד כדי הרס פרודות של חלבוני התאים, שמהם נב־נה התא.

אחד הגורמים החיצוניים, הפועל ישירות בתוך הגוף, הוא המזון — הדלק, שממנו יוצר הגוף את החו־מרים הדרושים לצמיחתו. כן הוא מספק את הכוח והאנרגיה להפעלת האברים השונים. והפעילות הרצו־נית של הגוף. מחקרים רבים נערכו על היחס בין אריכות ימים ובין הד־יאטה של אנשים בגיל גבוה.

חוקרים שונים, מהם לא מעטים מישראל, עוסקים גם בבעיות היחס בין הופעת מחלות מסוימות ובין הדיאטה. אם כתוצאה מאכילת סו־גים מסוימים של מזון מתגלות מח־לות העלולות לקצר את החיים, ניתן יהיה להביא במישרין להארכת החיים בעזרת אמצעי מניעה. דוגמה לכך היא השפעת סוגים מסוימים של שו־מנים בדיאטה על מחלות לב ועור־קים. כמו כן ידועה השפעת הסוכר על תהליכים פתולוגיים מסוימים — כגון: סוכרת או סוכרת סמויה — ואף יש הוכחות להלקו במחלות של כלי־הדם.

* פעילות הגוף: כל עוד הגוף חי הוא חייב לפעול. אמנם יש בכל האברים מלאי מסוים של חומרים, שבלעדיהם לא תיתכן פעילות, אך פעילות יסודית מינימלית חיונית ל־בריאות. לדוגמה: על מנת שתוספנה הכליות לפעול ביעילות מירבית הן זקוקות למאזן־נוזלים כראוי. יתר על כן, חייב אדם לדאוג להפעלת המעיים על מנת להוציא את הפסולת מן הגוף. הפעלת שרירים והתעמלות מביאות לרמת־בריאות גבוהה יותר, במידה שאין דואגים להפעלת אברים בה במידה נשקפת סכנת הידרדרות; זה הדין לכושר השכלי, האיל ו־פעילות המוח עשויה להבטיח לאדם עירנות־יתר והמשך ההתעניינות ב־סביבתו ובעולמו.

* תאונות: נוסף לגורמים דלעיל עלולים חייו של אדם להיפסק עיי תאונות־דרכים, תאונת עבודה או פגי־עה מקרית של מחלה חמורה. מבחינה זו מוגדרת תאונה גם כשינוי שרירותי בפעילות תאים מסוימים. הגורם מחו־סר בחומרים כימיים או באנזימים. ותאונות מסוג זה — יחזינו שינויים באופי התאים — עלולות להופיע ב־תדירות גבוהה יותר בכל שעולה הגיל.

* מחלות: מקובל לראות את סיום החיים כתוצאה של מחלה מסוי־ימת. ככל שמתבטאת ההתקדמות ב־רפואה בהרחקת מחלות מן החברה, כן משתנים הגורמים למוות וגם עיי־תוי הופעתם. כך, למשל, עדים אנו לתופעה, שמחלת השחפת היתה גורם חשוב לתמותה עד לדור האחרון. עם התגלותן של תרופות המרפאות מחלה זו ירדה פלאים שכיחותה בקרב החברה, וכיום נפגע ממנה רק אחוז קטן מן האוכלוסיה. מתרבות הידיעות על מחלות הנגרמות על ידי התעשייה, כגון: עבודות מחצבה, עבודות שה־עוסקים בהן עובדים באבק או בחומ־רים כימיים, ידיעות אלו מאפשרות לרפואה התערבות מונעת לגבי ה־עובדים במקצועות אלה. בשנים ה־אחרונות הוכח מעל לכל ספק הקשר בין עישון לבין סרטן הריאה וכמה מחלות אחרות. כמו כן ידוע הנזק הנגרם על ידי שתיינות־יתר, לכמה מאברי הגוף. כיום שוקדים חוקרי רפואה באופן אינטנסיבי ובקפדנות על חיפוש גורמים לכמה מחלות נפוצות, שסיבת הופעתן טרם נודעה. יש ידיעות בלתי־מושלמות על גור־מים לסרטן וטרם נתבררה במלואה סיבת נפיצותן של מחלות עורקים, מחלות גיוונויות, מחלות אלרגיה, רגי־שות וכדומה.

שינויים באורך החיים

בשני השלישים הראשונים של ה־מאה העשרים גדלה תוחלת החיים בארצות הברית ב־23 שנים בממוצע — מגיל 47 ב־1900 עד גיל 70 ב־1972. בישראל תוחלת החיים של הזכר בשעת לידתו היא כיום יותר מ־69 שנים, ושל הנקבה — 73 שנים. אנו גם רואים, ששיעור התמותה בכל הגילים ירד במחצית המאה האחרונה. יוצא איפוא, ששיעור ההישארות ב־חיים בקרב האוכלוסיה הצעירה גבוה מאשר בשנים הקודמות, ולכן גדל ה־הולך אחוז המבוגרים בקהילה. הממו־צע של גברים ונשים בגיל הגימלה הוא כיום 6.8%, ובמקומות מסוימים, בעיקר בערים הגדולות, עד 10%. מכאן הפירנות לבעיות זיקנה והזה־דקנות והצורך בחיפוש אמצעים ל־הקלתן. יחד עם ההתעניינות בהארכת החיים מנסים לחקור את איכותם בגיל מבוגר, כיצד ניתן להשפיע עליהם בגיל זה על מנת למנוע ירי־דה וכיצד ניתן להפיק תועלת מתקו־פת הזיקנה.

עיקר התשובה לחלק האחרון של הפיסקה דלעיל טמון בסיסמה „להו־סיף חיים לשנים ולא הוסיף שנים לחיים". במלים אחרות: על אף ה־התגברות על גורמי סביבה, המונעים את האדם מלהגיע למלוא תוחלת ה־חיים, חובה גם לשקוד על שיפור בתוכנה של תוספת השנים שהושגה. השאלה הנשאלת היא איפוא: האפ־שר להגיע לנקודת־אור בחיי הקשיש לעומת הדמות הקודרת של חיים ה־נמצאים בתהליך ירידה לקראת ה־מוות.

התועלת בתקופת הזיקנה

שלושה הם הצעדים לקראת זיק־נה, העשויים להבטיח הנאה ותועלת לאדם בהגיעו לגיל מבוגר: הכנה, השלמה וביצוע. זוהי ידיעה ארוכה ונעמוד עליה בקצרה.

* הכנה: במרבית חייו הפ־עילים שואף אדם הנבדד למטרות מסוימות ושוקד על הגשמתן. הוא לומד על מנת להתקדם בבית־הספר, להיכנס למוסד להשכלה גבוהה או לעסוק במקצוע. הוא עובד לשם פרנסתו וקיום משפחתו ומנסה ל־התקדם ולעלות בסולם הדירוג. הוא גם חש סיפוק מהצלחתו בהגיעו לרמה גבוהה בעבודה, הנותנת בי־דו כח, ביטחון ואף מעמד מוכר בחברה.

בהגיע מועד פרישתו מן העבודה — לאן יכול הוא לפנות? לכאורה נשללות ממנו בבת אחת הן המס־גרת והן האפשרות להתקדם. בגיל מבוגר, כאשר יישאר בודד בגלל ניתוק הקשר עם חבריו הקודמים — על אחת כמה וכמה אם נתאלמן — מצטמצם אפקו יותר ונשקף לו ע־תיד קודר.

כדי למנוע בעוד מועד גורל אומ־לל זה פותח במפעלים מסוימים ב־ארצות הרווחה המושג הכנה טרם־פרישה. העקרון הוא, שחייב אדם לחפש ולהכין מטרות ואמצעים אח־רים לחיזוק הרגשתו, שעדיין מסוגל הוא לתרום את חלקו לחברה ולה־פיק תועלת מן העולם הסובב או־תו. מאליו מובן, שקורס־הכנה חד־פעמי טרם־פרישה אין בו כדי ל־הוליך למטרה, אך ההכנה הפנימית בשנות גיל העמידה תוכל לתת ביד האיש פתרון מעשי, שיעזור בהד־רכה שמעניק קורס זה. המועד למ־ציאת התחביב לתקופת הזיקנה איננו בגיל 65, אלא לפחות שנים מספר לפני כן. ועוד, השואף לעבוד אחרי גיל הפרישה חייב להביא בחשבון את המיגבלות הגופניות העלולות לפקוד אותו בשנים הבאות.

* השלמה: מן התכונות הח־יוביות האופייניות לגיל הזיקנה בול־טים נסיונו העשיר של הקשיש ו־השקפתו הבשלה על העולם. הוא מסוגל להתבונן בסביבתו ולפרש את ההווה לאור זכרונותיו ונסיונו ה־אישי בעבר. נוסף לכך תהיה לו שהות לקבוע לעצמו שעות פנאי כרצונו. כאן המקום להדגיש, שעל הקשיש להשקיף גם אל העתיד ולא רק על העבר. המטרות שעליו לה־ציב לעצמו שונות מאשר בעבר: בגיל זיקנה יכול אדם לשאוף להי־שגים אישיים וחברתיים, שלא ניתן להגיע אליהם קודם לכן מחמת ל־חץ הזמן והמרידה היום־יומית של העבודה. ככל שעולה הגיל מואט קצב החיים, בהתאם ליכולתו הגופ־נית והנפשית של האדם. מאידך גי־סא, יש לזכור את מידת היעילות של הקשיש בעבודתו. הוא מסוגל לבצע עבודה באותה יעילות כצעיר, אך בקצב אישי יותר. לעתים עולה יעילותו של הקשיש על זו של צעי־רים מפאת נסיונו ושכלנותו, שהו־דות להם הוא מסוגל לבצע את ה־עבודה בקפדנות־יתר. אף־על־פי שיתקשה ללמוד שיטות חדשות הוא יכול לעסוק בתפקידים מוכרים לו בביטחון הנובע מנסיונו ומהרגלו.

* ביצוע: כל קשיש צריך למ־צוא את מקומו בחברה, וקודם כל במשפחתו: לרוב הוא חדל להיות המפרנס והופך להיות היועץ עתיר השנים והנסיון של המשפחה. כאן דרושה הבנה הדדית — לא כל אחד מעוניין בעצות או מסוגל לקבלן. מאידך גיסא, יש להניח לקשיש ל־התבטא ואף לתרום את חלקו ל־משפחה. רצוי למצוא לו תפקיד של עוזר במשק הבית או בתפקיד אחר, אפילו שמרטף. מעניינת התופעה, שהיחסים בין הסב והנכדים נעשים הדוקים יותר בהגיע הקשיש לגימ־לה.

עיסוק לקשישים

טוב יעשה הקשיש אם ימצא עי־סוק, שהוא אתגר לעתיד הדורש את התעניינותו עד השלמתו. מבחינה זו תצוין פעילותם של קשישים, שגילו עניין בבעיות העלייה הח־דשה ושקדו על עזרה בקליטת עו־לים. יש שפעילותם של מנהיגים קשישים באה לידי ביטוי באיסוף כספים לכל מיני קרנות, למן קרן צדקה מקומית ועד למשימות אר־ציות.

במישור אחר מוצא הקשיש את עיסוקו בתחביב או בהשתתפות ב־משימה חברתית. ידועה ההשפעה החיובית של עבודת ציור של קשי־שים, שכהנו מגיע כפיתום החודש ומהתקדמותם בתחום זה. אחד ה־קשישים שולה בשיתוק מצא את יעודו כמדריך במלאכת־יד במועדון, וקשישים אחרים זכו מפרי עבודתו ונסיונו. קשישים אחרים עוסקים בעבודות הקשורות לטבע — פעי־לות, שהתקינו עצמם לקראתה כבר בשנים קודמות; המדובר, למשל, בעבודת גינה, בטיפול בפרחים וב־דיינות.

אחד הדברים המושכים ביותר את האדם הוא המגע עם זולתו. מאחר שלעת זיקנה עלול להיות ניתוק מן החברה, על הקשיש לחפש דרך למ־נוע זאת — הן מצד משפחתו והן מצד חברתו הקשישה. בכך מסייעים מועדונים לקשישים ודרכי־מיפגש אחרים מטעם הרשויות המקומיות, שמטרתם לטפח את הקשר בין הק־שיש ובין חבריו.

הפירנות לבעיות הקשישים באה לאחרונה לידי ביטוי בתכנון תוכ־ניות קהילתיות, המיועדות לסייע ב־אופן נאות במישור התעסוקה וההתבר־ות. מתן עבודה חלקית, אחרי גיל הפרישה, קיצבה נאותה, מפעלים מוגנים, ריפוי בעיסוק, מירפאות מ־יוחדות לבריאות הקשיש — כל אלה מצביעים על המאמצים הרציניים ל־הקל את גורלו של הקשיש. „עשיתי שני דברים טובים היום". סח לי יום אחד יהודי בן 85. שאלתי את עצמי כמה אנשים, אפילו צעירים יותר, על אחת כמה וכמה זקנים יכולים לומר זאת לאחר יום עבו־דה רגיל. איש זה מצא את אחת מסודות הזיקנה.

(„איתנים")

"לעת ערב יהיה אור"

מאת הרב מ. צ. נריה

"הלובש צדקה, ולו כמעיל עשויה וכבכה עצמה — בתקן רשיה" (סליחות לשני קמא, עפ"י מדרש תנחומא, סוף פר' וישב)

מסרו לנו חז"ל: "אין הקב"ה את ישראל אלא אם כן הוא להם רפואה תחלה" (מגילה), ולא עוד אלא ש"אמר רבי בן לוי: מתוך צרה — רווחה, מתוך אפילה — אורה" (מדרש א, פרשת מקץ), ומבאר רבינו יונה ז"ל: "כי יהיה החושך האורה" (שערי־תשובה, שער ת ה).

הנפט הערבית שהתפרצצה עכשיו, בקול רעש גדול, על אמריקה ואירופה, ועד ליפאן — סובה גדולה צפונה ב־המוקדם. זו פצצת־זמן ש־ה ומכוונית פיצצוה לפני־

אמונה כי האנושות תספיק שם מן ההלם הראשון של צינורות־הנפט, אשר רוצה גלגלי העשיית העולם, אשר להקפיא עצמות מיליוני אדם, מוכנה להשליט חושך ואפלה — "והיה לעת ערב — יהיה (זכריה י"ד, ז).

אנו רשאים לפרץ צצות להי־ כיצד עליו לקיים שבועתו כיצד עליו לשמור בריתו. אולם הדברים כבר נראים ב, והם המחזקים המעודדים, נזכה לחיות ולראות בישועתן ראל — "ועצת ד' היא תקום". הנפט שהופעל בתנופה פת־הוקה ע"י הערבים, ואשר צהון מסחרר בשלבי פתיחתו, ציעתו הכלכלית ורבה תומרתו יה, אולם קללת חושך זו עצ־הלה ליהפך לברכה־אור. מת־הנפט אשר הוכרזה ברוב־וגודל־לבב, אפשר שתשיג ב־תוצאות הפוכות. מפני שנשק רב־עוצמה זה, בידי הנחשלות ביותר מבין ערב, שבבת אחת נתהלך להם במסוס־סילון, שבלי עמל ר' התחילו לגרוף מיליוני דול־כול עושר זה להיות "שמור לרעתו", ליהפך לחרב פיפ־יות ופלולה לפגוע באוחז בה. ל וגאות־עושרם מעבירה או־עניות־דעתם, והוצפתם איבה גבולות, עתיד להתקיים בהם שכתוב "וילכדו בגאונם" (תה' "ט, יג). ר תקופת־ההלם, יתברר ש־מסוגל העולם להדוף את התר־הושך, לדחות את איומי־האפי־

שגעון הגדולות מלוב לא יחזיק וארצות בגרונם, וסחור־העב־סעודיה לא יהיה מלך־העולם. מת הנפט מסוגלת לאחד את הערבי המפולג, ואפשר גם ת לפלג את העולם הערבי ה.

כסנחריב מלך אשור בשעתו, מלך־המדבר יזו על ירושלים ד היום בנוב לעמוד, ינופף ר בת ציון גבעת ירושלים "י, לא) — הרי תשובתו לו, אמורה לו: "ורמי הקומה יעים, והגבוהים — ישפלו" " ל"ג).

לים היא אור־של־עולם, ולא מחשיכי־עולם. משפיל גאים רץ הוא שהגביה שפלים עד הרים, וירושלים עיר קדשנו תנו, המורה במלחמת־ששת־ בעור גלוי ממרום, לעם ישר־יחד ומלוכד. ומתנה־גבוה זאת, בידי "ישראל גוי אחד בארץ" י־קודש — "כי לישראל עמך באהבה לנחלה, ולזרע ישורון שה הורשת" (ירושלמי תע־מא, קשר־בל־ינתק, רי לגפן עירוהי" (בראשית "א) — "גפן — אלו ישראל, — זו ירושלים" (רש"י) — ים קשורה לישראל וישראל ם לירושלים, קשר־עליון, קשר מא, קשר־בל־ינתק.

אמונה ותפלה לקיום נבו־בטחתו של יואל הנביא (ד' : "וד' מחסה לעמו ומעוז שראל — — — והיתה ירוש־דש, וזרים לא יעברו בה עוד".

✱

מתרחש בגינבה — לא ועידת היא זאת, אלא סיר־לחץ, חנק, אשר עמים מפיקי־נפט ם בהבל מזה, ועמים צורכי־שכים בהבל מזה, וצואר ישר־מצע. שולחן־ניתוחים הוא זה אביבו עומדות מעצמות בדר־כל אחת פועלת בהתאם לצר־ך היא מתכוננת לנתח נתחיה. לקראת מבחן זה אנו אמונה: עצה ותופר, דברו דבר ולא כי עמנו א־ל" (ישעיה ח', ם הפרסים יגם בעבודה ה' ת, ואפילו בדברים השופפים הנובעים לארץ־ישראל ולכלל־ישראל, קיימא־לן ש"אין סומכין על הנס" (פסחים ס"ד, ב) וחייבים לסכם צצות ולפעול ולעשות כמיטב התבונה ו־כמיטב היכולת.

כך לימד אותנו הרמב"ן בפירושו לתורה, בהסבירו את המפקד ואת החלוקה למחנות ולדגלים, לפני ה־כניסה לארץ:

"ויתכן שנאמר עוד, כי היה זה כדרך שהמלכות עושה בבואם ל־מלחמה, כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולבוא במלחמה עם מלכי ה־אמורי אשר בעבר־הירדן ועם השאר כולם — — — והיו משה והנשיאים צריכים לדעת מספר חלוצי־צבא־המלחמה, — — — כי התורה לא תסמוך על הנס שירדוף אחד אלף" (במדבר א', מה). "כי כן הדרך בכל הנסים שבתורה או בנביאים, לעשותם מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים" (בראשית ו', יט). ר־המסקנא היא שחייבים אנחנו להתכונן בשיטות הצבאיות המשוכללות ב־יותר, ולהעזר בכדיניות הטובה ב־יותר. ולאחר שעשינו כל מה שביכול־תנו לעשות, ודאי שסומכין אנו ו־חייבים לסמוך על אדון־כל־המעשים, על נסיו ועל נפלאותיו.

ברם במה שנוגע לעצם קיומו של עם־ישראל ולעצם ענינה של ארץ־ישראל — כאן צריך להיות ברור (תוך כדי מיטב העבודה המעשית והמדינית), שסומכין ונסמכין על ה־הבטחות והשבועות והבריתות שבין הקב"ה לעם־ישראל, וכל המתרחש בזה איננו בגדר נס, אלא בגדר טבע, טבע קיים שהוא למעלה מסדרי־הטבע הרגילים, ונס מתמיד המתחדש בצורות שונות בכל דור ודור.

כאבינו הזקן יעקב — המתכונן לעימות עם עשיו — נבצל עד תום את דרך־הדורון, המשא־ומתן המדיני, נתכונן באומץ ובגבורה לתחבולות־מלחמה, וניחד לבנו בתפלת־מעמקים הצילני נא וגו', ובטוחים נהיה ב־כתר־של־זקן כי יתקיים גם בנו "וירא כי לא יכול לו" (בראשית ל"ב, כו).

✱

נשנן [illegible]. את דברי הנשר הגדול, רבינו הרמב"ם ז"ל, המפרש את מאמר המינו ז"ל "אין מזל ל־ישראל" (שבת קנ"ו, א): "רצו לומר שחיקוקם הפסדים [של ישראל] אינם לסיבה טבעית ולא על מנהג המציאות [ולא לפי חוקי המאורעות במציאות המעשית], אלא נתלה בעבודה והכרי [תלוי בעבודת־ד' ובהמרות רצונו] — וזה אות יותר גדול מכל אות" (מאמר תחיית המתים).

וכיוצא בזה, דברי רבינו, הרמב"ן ז"ל:

"ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהג־של־עולם, בין ב־רבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון" (שמות י"ג, טז). "והכלל כי בהיות ישראל שלמים וכן רבים, לא יתנהג עניינם בטבע כלל, לא בגופם ולא בארצם, לא בכללים ולא ביחיד מהם" (ויקרא כ"ו, יא).

"כל יסודות התורה בנסים נסתרים הם, ועם־התורה אין בכל עניניו רק נסים — לא טבע ומנהג" (בראשית מ"ו, טו).

זאת תורת עם־ד' ותהיבות־עולמו, מלחמות קיומו ויעודי תקומתו, כ־כתוב בספר הברית אשר נכרתה עמו בחורב:

"אם בחקתי תלכו, ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם,
— — — ונתתי שלום בארץ,
ושכבתם ואין מחריד,
וחרב לא תעבור בארצכם — — —
והתהלכתי בתוככם, והייתי לכם לאלקים
ואתם תהיו לי לעם — — —
ואשבור מוטות עולכם, ואולך אתכם קוממיות"
(ויקרא כ"ו, ג—יג')

(מתוך "מלחמה יזה האיתנים")

מחקר חד־צדדי בהליכי חקיקה

מאת יונה כהן

אורי מילשטיין מירושלים, פירסם עבודת־מחקר בנושא "הסיעון הדתי בתהליך החקיקה בישראל". המגמתיות מודקרת מכל פרק שבמחקרו זה.

כך, למשל, הוא מגדיר נציגי ה־ציבור, הנאמן ליהדותו, חורד לדמו־תה הרוחנית של האומה והמדינה, כ"אנשי לחץ וכפייה". וכך למשל מנסה הוא לתאר מאבק פרלמנטא־רי לגיטימי כ"מהמונה", הסתייעות ברוב ומיעוט, בהסכמים קואליציו־ניים כדבר פסול. בלעג, לעיתים גלוי ולעיתים סמוי, הוא מצביע על הדרך של ויתורים ועל הנכונות ל־פשרנות של נציגי המפד"ל. מתוך מגמה שקופה הריהו מבליע ומבניע את דרכה של המפד"ל להקים גשרים של אחוות בעם על יסוד של הערכים הרוחניים־מקוריים שלנו כמכנה מ־שותף. את מלאכת הסילוף הוא עושה בהדגשה פה ובהחלשה שם והכל ב־מגמה אנטי דתית.

מודה במקצת — וסופה מכנה

בדברי המבוא אין המחבר יכול לא להודות כי "התנועה הציונית הינה ספוגה ערכים דתיים", וכי "ב־חברה היהודית בארץ נשארת הדת גורם בעל כושר היוניות הנושא את עצמו ומהפכה", וכי "לערכים דתיים מעמד השובי" וכו'. אולם כיד הוא מנסה "לאזן" את ההנהות הללו ב־דברים כאילו התנועה הציונית "רוו־ייה גם ערכים ושאיפות לא דתיים" העומדים, לדבריו, בסתירה עם דת ישראל.

כתוס השני במחקר עוברת הנחת יסוד ומטעה, כאילו בארץ קיימים שני מחנות: "היסודות הדתיים מזה והיסודות הלאומיים־חברתיים־מדי־נתיים מזה". או ההנהגה, כי דתי הוא הבר שתומך במפלגה דתית. בר־זה היא לו הנהה כזו שכן היא מו־ציאה מן החשבון רבבות יהודים שומרי מצוות שבטעמים רבים ושו־נים הולכים הם במפלגות לא דת־יות.

רואה במדינה מהרהורי לבו

בעזרת מובאות מפה ומשם, מיי־גע הוא להוכיח שכאילו ב"מגילת העצמאות" אין יסוד לסיעון דתי כלל. עיקר ההוכחה לטענתו זו הוא מביא מההתנגדות לתביעתם של ה־נציגים הדתיים לכתוב בה: "מתוך בטחון בצור ישראל וגואלו", והפשרה לפיה השמטה המלה "וגואלו". ל־תיאור המפורסם של הדיון וה־החלטה שקדמה לפשרה. זו הוא מוסיף האשמה כלפי המנהיגים, ב־של כך "הזניחו טיפול בבעיות אח־רות בעלות משמעות מעשית לניהול המלהמה". האשמה חמורה שחר.

במגילת העצמאות

יסוד דתי־היסטורי

להצעתו של ד. צ. פנקס, נציג "המזרחי" במועצת המדינה הזמנית, שלא נתקבלה (לפתוח את הכרזת העצמאות במשפט הבא: ארץ ישראל היא הארץ היעודה לעם ישראל לפי האמור בתורה ובדברי הנביאים, ובה קם העם היהודי וכו') הקדיש המח־בר מקום רב. אותה שעה התעלם מציון המשמעות שיש לשלושת ה־סעיפים הראשונים שבהכרזת ה־עצמאות (א—ג) בהם מודגשת בכל זאת העובדה שבארץ ישראל קם ה־עם היהודי המחודש קשר היסטורי עתיק. קשר שאין לו אח ודוגמה בשום אומה ולשון, קשר המתבסס על "ספר הספרים הנצחי", הוא ה־תנ"ך.

בהיותו רחוק מגישה אובייקטיבית עניינית, וכולו מגמתי לפירוד בעם ולהפרדה בין האומה היהודית לבין ערכי השבת והמועדים ושאר מצוות ההורה, משבח הוא את "אגודת יש־ראל", היא המפלגה, שלדעתו עמדה על הפער בין מדינת ישראל התילו־נית לבין "דרישות המינימום" (ב־תחום הדתי) ומצאה את מקומה ה־טבעי "כאופוזיציה דתית למדינה ה־יהודית החילונית". זה רצונו — רצונם של אנשי המהנה האנטי־דתי. לראות במדינה יצירה הילונית ול־ייעץ לדתיים להסתגר בגיטאות בה. דהתייב מזה ו"תרבותייב" מזה.

מול נימוקיו של הרב י. ל. פישמן (כ"ימון), אותם מגדיר כנימוקים "דתיים־לאומיים והיסטוריים, הוא מצמיד את נימוקיו של י. גרינבוים (מהלוחמים בדת ישראל), אותם הוא מגדיר כנימוקים חברותיים־תרבותיים. הרב מיימון דחה אפשרות של הפרדת דת ומדינה במדינה היהודית העצמ־אית, והבצ הבטחת ענייני השבת, הכשרות והמשפט העברי כדי לשוות למדינת ישראל אופי של מדינה יהודית. לעומתו מובאת האידיאולוג־יה החילונית־חולנית של י. גרינבוים שאמר: "הרב פישמן חושב שהמדי־נה בתור כלל היא בעלת דת, בעלת תורה ומוכרחה לשמור על יסודות התורה. אני (י. גרינבוים) הדבים כמותי, תניכי התרבות המודרנית שוללים את הדעה הזאת".

מציג את היהודים

כשודדי־דת

להלן קביעה היסטורית, כביכול, דעתו של י. גרינבוים, המתאר את היהודים בארצות הגלות כ"שודדי דת" באומרו כך: "היהודים היו ה־ראשונים שהביאו לידי סקולרי־זציה של המדינות בתוכן ישבו. ב־תוקף מלחמתם לחופש וזכות לחיות לפי דתם. הם הביאו לידי כך שה־מדינות חדלו להיות דתיות, משום כך אי אפשר שבבואנו להקים את ה־מדינה שלנו נבגוד לפתע באותו רעיון שאנו היינו ראשונים שתבענו להגשימו בעולם כולו"...

משום שבתחילה עמדנו על זכותנו להיות לפי הדת היהודית מסיק הדו־בר מסקנה מחורה: (א) המדינות ההן חדלו להיות דתיות: (ב) לכן אסור לבגוד ברעיון האנטי־דתיות.

כה בין המפד"ל

לבין האגודה?

את המשברים הקואליציוניים בשל החינוך הדתי תולה "החוקר" בעמד־תו "בעדרת הגמישות" של הרב פיש־מן, ואילו את משה שפירא מתאר הוא כ"איש המעשה הפשרהי", בעוד ששפירא, כידוע, היה שותף נאמן ופעיל במשברי החינוך ובבאמץ ל־סילוק גורמי הכפיה האנטי־דתית. הוא יהיע גם לספר לנו שאחרי הק־כתה של ממשלת הליכוד הלאומי, במאי 1967, "השפיע הרב י. מ. לווין כמנהיגה של המפלגה האופוזיציו־נית הגדולה על המערכה הפוליטית ומהלכיה בביקורתו יותר משהשפיע כששימש שר בממשלה"...

הילוניות הודנית

כאידיאולוגיה

בסכמו את המאבק הפרלמנטרי הה־אידיאולוגי סביב החוק למניעת הפצ־תו של בשר החזיר כותב המחבר כי "ואווריינטאציה של החילוניים היא על ההווה והם תופסים את ה־היסטוריה של העם לא כרצף אורגני אלא כמסגרת בה מתחוללות מהפ־כות, שינויים קיצוניים והתפתחויות נוגדות". קראנו וזכרנו מספר צעי־רים תועים, מהם שהגיעו לבית ה־סוהר ומהם עודם מתהלכים חפשים, שבמסגרת אותה מהפכה ואותם שי־נויים והתפתחויות נוגדות, עגו עורף לעם ישראל ומולדתו ונתפשו בבגי־דה וריגול. הכותב מרבה להסתייע מטיעוניהם, ההיסטוריונים של נציגי המפלגות הדתיות או הלאומיות, ה־מבקשים להקיש מאירוע היסטורי ש־אירע לפני כאלפיים שנה לגבי שא־לה לאומית ותרבותית הנדונה עתה במדינתנו.

מה מדויק הוא המחקר שלפנינו ומה משוחרר מפניות וכמגמות ניתן ללמוד גם מכך שבדברו על "חוק השבת" הוא מתאר את הכשלון ש־נחלו הדתיים באי העברת החוק, וא־לו כשהוא דן בחוק נגד גידול ה־חזיר, שהוגש ע"י הכיים מסיעות שונות, דתיות ולא־דתיות, ומפא"י בתוכם, ואושר ע"י הרוב בכנסת, קובע הכותב כי "נציגי המפד"ל ביצלו הזדמנות וכפו על מפא"י הע־ברת החוק"...

בכל פרשת המאבק הפרלמנטארי לקבלת "חוק מנוחת השבת" בכנסת, ההבטחות בסעיפים מפורשים שב־הסכמים הקואליציוניים בנושא זה ועוד: מבליע הכותב את הסכמת כל השותפים הקואליציוניים (מפא"י, אחה"ע, פרוגרסיבים) לחוק זה. מ־שום מה הוא מרבה להזכיר בנושא זה שמו של איש אחד: ד. בן גור־יון. כאן הבטיח. שם הסכים, פה כתב מכתב לשפירא. כאילו בן גור־יון הוא שהבטיח והוא שנבבע מלק־ים הבטחה.

חיבור רצוף סתירות

תחילה הוא קובע שבכנסת החמי־שית הסיכויים להעברת חוק השבת קלושים היו. לאחר מכן הוא לועג על המפד"ל שכאילו "לא התכוונה כלל להעביר את חוק השבת בכנסת החמישית", והוא מוסיף שהמפד"ל "אפילו הכשילה ביודעין את העבר־תו". מי שזוכר את הדיונים המרובים והארוכים בממשלה ובכנסת, בעתו־נות ובציבור בנושא "חוק השבת" יתמה, או יזדייך, למקרא דבריו.

על סמך מידע מפוקפק הוא מגיע למסקנה כאילו "בעניין חוק השבת לא ניצלה המפד"ל את עוצמתה ה־פוליטית כדי להעביר חוק דתי" ואילו הסתפקה "בניצול הסכם קו־אליציוני כדי לנסות להגביר את מעמדה הפוליטי". על יסודות מעור־ערים אלה קובע הוא כי "קיים פער בין הסיעון הדתי המושמע בפומבי לבין הסיעון הדתי המושמע בחדרי חדרים". בשמחה הוא כותב, כי שר העבודה דאז, יגאל אלון, שהתעלם מהבטחה ומהתחייבות להעביר חוק שבת (ובכן, לא המפד"ל "הכשילה" את העברת החוק") באשר "לבו לא היה שלם עם החוק, והוא מגלה ש־היועץ המשפטי במשרד העבודה גי־לה לו, בראיון אישי כיצד ניסה להערים על המפד"ל בהכללת הגדרה תמוהה של המושג "חנות" (בפירוש בתי עסק שהחוק לא יחול לגביהם), במגמה לאפשר הרחבת הפירצה של היתרי העבודה בשבת.

ושוב לפנינו דוגמה של מגמתיות: מי שתמך ב"חוק השבת", כישראל ישעיהו וכברוך אזניה ממפא"י, הרי־הו בעיניו "מבאמני המפלגה" ומתי־דואגים לשמירת השלטון, ומי שהתנ־גדו לחוק השבת הם בעיניו "בעלי דעות עצמאיות"... זאת ועוד: המת־נגדים לחוק "הסבירו" ואילו התומ־כים בחוק "הפעילו לחץ".

פילוג דרכה של המפד"ל

הוא קובע כי "האידיאולוגיה הפר־ליסית של המפד"ל היתה הינה שבכל מקרה עדיף לקחת חלק ב־שלטון". בכל מקרה — לא פחות. הרי פעמיים הקדימו הבחירות ל־כנסת לא על רקע כלכלי או מדיני, אלא על רקע חברתי־רוחני, כאשר המפד"ל חרדה לחינוכם הדתי של ילדינו, או כאשר ניתנו הוראות לרשום לא יהודים כיהודים. גם במקרים אחרים איימו ולא קיימו את התפטרותם רק כשהתביעות העיקר־יות הומרו.

ערכי הנצה

כנכס זר ורחוק

לשוא נחפש בחיבור איזון מה בין הסיעון הדתי לבין הסיעון של ה־מתנגדים לדת ישראל. והכל במגמה להציג את השאיפה להיות יהודי־אמה כרצון לכפות על אחרים משהו זר ורחוק, כי מה להם, לכנענים, המשפט העברי בחייה של המדינה היהודית?

עד שהוא מבשר על הסטייה של המדינה היהודית מהקו של המש־פט העברי, ספק אם הוא יודע מה אב"ו והה כתוב, כמה חלמו ולחמו טובי הוגי הדעות אנשי משפט וחכ־מת ישראל על הצורך בידיעת התורה וחוקיה ושילוב המשפט העברי במס־כת החקיקה.

היזיע, למשל, דבריו של הפרופ' אשר גולאק, כי "אין כל אפשרות להעלות על הדעת תחייתו של עם ישראל וגאולתו בגוף וברוח בלי תחיית המשפט העברי", או את שאל־תו: "וכי אפשר לנו כבלי לבדוק ולהקור קודם במה שיצרנו במשך אלפי שנה לבוא בעת שיבתנו לגבר־לנו ולהסיל על עצמנו משפטים ב־נוסח מדינות זרות ולאמור לעם ישראל: "אלה חוקיך, ישראל"?

או הידע מה אמר הרב השופט משה זילברג: "מסופקני מאוד, אם בתי המשפט הישראליים מחויבים ללכת אחרי חידושי הלכה שנתחדשו אחרי קום המדינה בבתי המשפט ה־אנגליים, שאם כך קבעת — נמצא אתה משעבד כביכול את היחידי־טורה הישראלית לרוחות המנשבות, חדשים לבקרים, בבתי המשפט של אנגליה".

כך, למשל, כי שבא לחקור בעיית "הסיעון הדתי בהקיקה הישראלית" לא יכול לפסוח על מאמרו של משה אונא, נציג המפד"ל בכנסת הקוד־כות. בכוורת "משמעותה של ה־השפעה ההילכתית על הקיקה" (פורסם בבספר קבצים), בו נאמר בין השאר: "שמירת הקשר בין ה־חוק המשפטי של המדינה ובין המש־פט העברי יכול ועל כן חייב להיות אחד הגורמים הטובים שעל ידם נמנע כן הדם היושב בציון התהו־קות קיצונית כן המסורת הרוחנית של היהדות".

רבים קובעים זאת בצער. כי מש־הו, מכהו כותב מכפי הדרוש, נע־שה לשילובו של המשפט העברי לתוך מפעל המדינה, וכי בבשורת המפכיים קיימת כהלקה מיוחדת ל־משפט העברי. נציגיה כמתהפסים ב־ועדות הציבוריות המכינות את הצ־עות החוק להחלפת המשפט העותו־מאני. נציג זה נוהג להסביר בוועדה את עמדת המשפט היהודי בשאלה המיייכה. לאחר שההצעה מוגשת מ־טעם המכשלה לכנסת, המחלקה ל־משפט העברי נוהגת להכין הערות להצעת החוק כדי להציג בפני ועדה הכנסה את עבודתו של המשפט היהו־די לסעיפים השונים.

כל זה בעט על אותו חיבור ומציר על ריחוק כוהבו ממקורות היהדות הנאמנה.

הדים

סיפורו של מלחין יהודי

מיכאל פרידלנד: אירווינג ברלין, הוצאת ה. ה. אלן, לונדון, 314 עמודים.

מאת משה אפרת

ישראל באלין נאלץ לנטוש את לימודיו על ספסלי בית הספר בגיל הרך של שמונה שנים. אביו משה, חזן עני שנמלט מסיביר לאמריקה מת אחר שנוכח לדעת שחלומו על חיים חדשים בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות עלה בתוהו. משה באלין נפטר אחר מאבק נואש במשך ארבע שנים ברובעי העוני של ניו־יורק. הוא עבד באחד מבתי המטבחיים ו־לעולם לא הספיק להרוויח כדי מחייתו. אכן, בליה ברירה התני־אה האלמנה את בנה בן השמונה מבית הספר ושלחה אותו לקר־נות הרחובות, כדי שירויח סנטים אחדים ליום במכירת עתונים.

האב, לאה שפרשה מדי ערב את סגורה כדי שישראל הקטן ישפוך להוכה את הסנטים ש־הרוויח, לא העלתה מעולם על דעתה שבנה זה ירויח עשרות אלפי דולרים בעבודת לילה אחד על ידי חיבור מנגינה לשיר קצר־צר. ישראל באלין היה לאחר מכן ל"אירווינג ברלין", אחד המלחי־נים הגדולים ביותר של פזמונים פופולאריים בכל הדורות.

הימים היו ימי התחלה המאה ואוזני הנער הקטן שעמד במשך שעות רבות בקצה הרחוב, קלטו מנגינות שהגיעו אליו מן ה"סאלונים" מלאי אנשים ועשן בהם שרו המלצרים שירים פופולאריים. הוא נמשך למוסיקה בכל לב ורצה להתמסר לה ומכיון שאמו התנגדה לכך, ברח מן ה־בית בגיל ארבע עשרה והיה ל־"עיניר" של זמר רחוב עיוור ב־עיר התחתית של ניו יורק. לאחר מכן היה אף הוא למלצר־זומר במסעדה מפוקפקת ברובע הסיני. אחת מתוויותיו המעוצעות בימים ההם: אדם נרצה בעת זמרתו...

בשנת 1907, בהיותו בן תשע עשרה חל מפנה חשוב בחייו ב־שעה ששירו הראשון ראה את אור הדפוס: "בריי מאיטליה שטופת השמש". השיר הכניס לו בסך הכל שלושים ושבעה סנט והשיבותו בעיקר בכך שבגלל טעות נדפס שמו: "י. ברלין", ומאז השתמש בשם מקרי זה. הוא הגשים אז את אחד מהלומות חייו וקנה לאמו כסא מתנדנד. בעבור שלוש שנים בגיל הרך של עשרים ואחת הספיק להגשים חלום שני קשה יותר בשעה ש־יכול היה מהכנסות שיריו לקנות לאמו שדיברה אידיש בלבד דירה גדולה, לשכור לה עוזרת ואף סבה. מאז ועד היום זה הוא רחבי תבל. כיום, בגיל שמונים, שיריו והצלחות דמיוניות בכל והמש, אירווינג ברלין אגדה היה. יש להניח שאין אדם מבוגר ב־עולם המערבי שלא הכיר את אחד משיריו שרשימתם ארוכה למדי: "אל נצור את אמריקה", "הכל עושים זאת", "מה אעשה ד־"שמים כחולים" ועוד ועוד. הוא חיבר למעלה משלושת אלפים פז־מונים ושירים, למעלה מאלף מהם יצאו לאור בדפוס וכבר בשנת 1947 נוהר בבינסי הסכום הלא מבוטל של חצי מיליון דולר, אחר ניכוי כל מיסיו. בשנת 1939 חיבר את השיר "חג כולד לבן" ש־הכניס לו עוד בשנת 1969 חמי־שים אלף דולר לשנה ובכל שנה.

המעניין בדבר שהנער היהודי לא למד מעולם לנגן ב־פסנתר או לכתוב תוים. עד היום הזה מזמזם את שיריו למזכירה הרושמת אותם או מקלט אותם ברשמקול. גבר קטן קומה ש־הופעתו החיצונית אינה מרשימה בתחילה. עתונאי אנגלי שפגשו לראשונה תארו בזו הלשון: "המלחין אינו מעורר כל רושם של מוסיקה כפי שפגנו חשמל אינו עשה זאת או מלפפון או מכונת היבורר". הוא סבל במשך זמן רב מאי בטחון ואת אחד משיריו המפורסמים ביותר "אין ביזנס כמו שו ביזנס" ניסה להשמיד בהיותו סבור בטעות שבמאי ההצגה, לה נכתב, פסלו.

ברלין הוא מקצוען מובהק ש־כסוגל לעבוד לפי הזמנה ב־מהירות מסחררת. בלילה אחד הסוגל לחבר לא רק שיר אחד אלא שירים אחדים ולהתאים את השיר לטעמו ולאישיותו של ה־אמן הכוזמן או העתיד לבצע את השיר. אחד משיריו "לחי על לחי" שנכתב בשפות אחדות הכניס לו רבע מיליון דולר. בשעה שקול פורטר, מלחין אמ־ריקאי מפורסם אף הוא, קבל לפני ברלין שאחד השירים ש־כתב אינו מוצא חן בעיניו, נחמו ברלין:

— שמע בחורי. קבל את עצתי. לעולם אל תשנא שיר שנמכר בחצי מיליון עותקים.

מענין לציין את הקשר הרגשי העמוק בין ברלין לשיריו שרבים מהם נכתבו בשל כאב רב או צער עמוק. הוא היה בן עשרים וארבע בשעה שאשתו הראשונה אתה היה נשוי חמישה חודשים בלבד, נפטרה פתאום. או חיבר את השיר "כשאיבדתיך". כש־התחתן בשניה כעבור ארבע עש־רה שנה נתן לכלתו מתנה יקרת ערך, שיר בשם "תמיד" שהיה ללהיט עולמי. נשואים אלה נכש־כים עד היום הזה. נולדו לו ארבעה ילדים. הזוג נשוי מזה ארבעים ושמונה שנים. לנשואים אלה סיפור משלהם. קלארנס מקיי, אבי אשתו התנגד לנשואי בתו למלחין יהודי פשוט ואיים לנשל את בתו מהוני האדיר. הבת נאלצה לברוח מבית אביה שאמנם נישל את בתו, אולם כע־בור שמונה שנים התרושש. האב ירד מנכסיו בשל משבר בבורסה והתנו שיגר לו כתן בסתר — שיק על מיליון דולר.

מחבר הספר זכה לפני זמן מה להצלחה גדולה בספרו על זמר החזן יהודי אמריקאי גדול, אל גיולסון ופנה שוב לנושא דומה, שאף הוא יצליח כנראה, מכיון שלמרבה הפלא זו הביוגרפיה ה־ראשונה של אירווינג ברלין.

"השמים מספרים"

מאת י. אד

הרב שמואל־טוביה שטרן ממיאמי ביץ' בארה"ב, שחיבר שורה של ספרי הלכה, הוציא עכשיו את ספרו החדש "השמים מספרים" הדן ביסודות ה־בריאה, מוסר החיים והשקפות ב־עניני תורה והאמונה.

המחבר מביא את המדרש, שאין בן דוד בא עד שנתיאשו מן הגאולה, היאוש חלק מן הגאולה. מלחמת ששת הימים היתה מלחמה של קדושה, ואילו מלחמת יום הכיפורים מלחמה של מלכות. "ואתם תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש". אילו הברדיצ'בי עמנו במלחמת יום הכיפורים, היה פותח את ארון הקודש בתפילת נעילה, ומכריז שאינו מרשה לסגור את ה־שערים, שערי רחמים, עד לנצחון. בהסתמכו על מקורות, מסביר הוא, כי אפילו אחרי ישועות ונסמות, יש קרבנות, אך אם יש מנחמים משמע שהעם יושע.

המחבר מעמיד את השאלה, מדוע אנו מוצאים בתורה, יראי ד', נאמני ד', אבל לא מצינו אוהבי ה'. אין להניח שלא היו אוהבי ה' באמת, כי כל העוסק בתורה לשמה זוכה להקרא אוהב. אלא אהבה אמיתית היא אהבה נסתרת, לכן כל מי שיש לו אמונה שלימה יש לו אהבה שלימה, כי הוא משיג את שלימות מציאה הבורא על ידי אמונה ובכילא אפשר לו להשיג מדה של אהבה.

מאמרים רבים בספר מוקדשים ל־ענין הירח, אחרי שספינת החלל הגיעה לירח, כה משמעות הענין מבחינת השקפת היהדות? המחבר מזכיר דברי הרמב"ם, שכל הגלגלים הכה חיים ויש להם שכל, והאבר־בנאל חולק עליו וכתב שאין להם חיות. זה שאנו אומרים שהם משב־חים את בוראם, אינו על ידי פעולתם. לכאורה כל "חיות" היא "פעולה" וכל זמן שיש להם פעולה יש להם חיות? אלא יש הבדל בין פעולת החי במובן האנושי ובין פעולת החי במובן ה־רוחני. ולא עוד, אלא שהאדם פועל בבחירה, מה שאין כן שאר ברואים, הפועלים בהכרח ובטבע על פי חוק ומשפט, אלה שפועלים בבחירה, פע־מים שפועלים אמת ולפעמים פועלים שקר. אבל זומרי שמים "פועלי אמת ופעולתם אמת".

בפרק אחר של הספר מסביר ה־מחבר מנקודת השקפת הקבלה, מש־מעות "אבק השמש". הוא מעמיק ב־בקורות כדי למצוא שם רמזים לאבק השמש שמצאו מדעני החלל. לדעתו, אבק השמש הוא אבק היוצא מן כי הנאמר "ויאבק איש עמו", היינו, שרו של עשו שנאבק ביעקב, והצ־ליע אותו על ירכו, ושמעו, שאבק השמש הוא שפגע ביעקב בשעת ה־מאבק, שכן ידוע כי אבק השמש גורם למחלות והרפואה ליעקב, באה מאותו אבק עצמו, שנאמר ויזרח לו השמש, ואמרו חז"ל, "ורפא מצליעתו", כלומר מזריחת השמש ולזה כיוונו חז"ל שאמרו, אבינו קרא לעצמו "שמי שמש", כך הוא דורש מעניין לעביין על פי דרכו המיוחדת.

"טיפה מן הים"

(סוף מעמוד 4)

"שיחות תלמידי הכמים" שכללו משא ומתן בעניני הלכה, אגדה וספרות שהיה לו עם גאוני וחכמי הזמן בעשרים שנה שלפני מלחמת העולם השניה". יצאו למעלה מחמי־שים חוברות, בשנים תשי"א־תשט"ו.

עמ' 59. דאס בייט לעבן. יצא בשנים 1919־1930. עיין ארשת, ג, תשכ"א, עמ' 349.

שם. די פריהייט. עיין שם, עמ' 349.

עמ' 62, מס' 7: ש. א. סופר: ווערטערבוך פון אלע אראמעאישע־העברעאישע אין סירישע ווערטער. תקן: פון אלע העברעאישע און אראמעאיש־סירישע ווערטער.

עמ' 71, מס' 6: יודישע צייטונג. העורך והאחראי ומוציא לאור: ד"ר אליהו בלאנק. עלה אחר כך ונפטר בתל־אביב בשנת תשט"ו (1955).

העורך: יוסף האלדער. התחיל מו־פיע ביום 8.12.21. העיתון יצא במשך שלושה חדשים בלבד והופיעו שנים־עשר גליונות. באחד הגליונות נדפס מאמרו של הרב יקותיאל יהודה גרינוואלד על "עלילת דם בסיגט".

עמ' 74, ב"ב. דער מונקאטשער הוכאריסט, סיגט. מונקאטשער הר־מאריסטן, סיגט. לפי מארק שניהם הופיעו בסיגט בשנת 1924, אך ספק גדול אם נדפסו בסיגט!

עמ' 75, מס' 2. דער שטראל... לא האריך ימים. יצא בשנים 1926־27 ע' ארשת ג, עמ' 354־355.

עמ' 76. ספר נר דוד... תירגם צור לידיש: ספר משפט צדק, ספר מוסר מאת ר' משה בן גרשון מולשין. לכעטה: נר דוד הוא הוא הספר משפט צדק לר' משה בן גרשון מולשין, שנדפס כמה פעמים יחד עם תהלים.

עמ' 79, כס' 6. בן־ציון פיש, דיא געזונדהייטס לצהרע. בספר לא נזכר שר' בן־ציון פיש חיברו. זוהי ידיעה אישית שהגיעה כנראה למח־בר כפי בר שלמה וזרוני. עפ"י כרו־ש־סיגט, שנה 1, תשכ"ו, גל' 26.

עמ' 98: אויפבוי. העיתון יצא בשנים 1935־1938 ע"י עליון: ארשת, ג. עמ' 359. עורכו, צבי אלנר (עלי־נער) עלה אחר־כך ונפטר בירושלים. הוא היה ניכו של ש"י עגנון.

עמ' 103: זישע באגיש, דאס גע־זאנג פון נעגער פאלק. "איבערדיק־טונגען" של המשורר הכושי לנגסטון היוז. נשמט שהספר נדפס בסיגט.

עמ' 124: "אונגארישע געשפרעכן" 32 ע'. תקן: אינגעריש געשפרעכן, מאת רודאלף אלמאי. יידיש: יחזקאל רינג. סיגעט 1941.

ואפשר עוד להוסיף. אין ספק שה־ספר יזכה למהדורה שלישית ושם יתקן המחבר וישלים הרבה.

ילקוט ביבליוגרפי

(סוף בעמוד 7)

וב"הכר" בישרוהו. כ"הכר" בישר: הכר נא את כתנת בנך (בראשית ל"ז) בהכר בישרוהו: הכר נא ל־מי החותמת והפתילים (סוטה י'). מי בשר ברב ובישרוהו ברב. ה־שובה: כשה. א"ר לוי, ברב בישר, רב לכם בני לוי (דברים ט"ו), בני מהלקהו עדת קורח, "ברב בישרוהו: ויאמר ד' אלי רב לך (דברים ג') רב יש לך, הגיע מלכות של יהו־שע. (סוטה י"ג ע"ב). המחבר קבע בספרו גם מפתח המסכתות, שמהו דלה את הפנינים. הספר "טיפה מן הים" הגיע לקורא, שזמנו אינו פ־נוי לדלות בעצמו ממכמני הרוח ש־לנו, וגם הוא מסודות ה"סידור" ש־אביו הגדול השאיר לו בירושה. הסמכם הוא גוף גשמי. המחבר מוצא

שיחה עם העתונאי נסים גורדון מארה"ב

שומרי מצוות באמריקה — מחסום בפני טמיעה

מאת נעמי גוטקינד

"הבעיות הפוליטיות של ישראל — אלה גם הבעיות שלנו. חייו הציבוריים הם השתקפות של החיים הציבוריים פה. אין לנו חיים פולי־טיים יהודיים משלנו. ישראל היא הפוליטיקה שלנו".

דברים אלה אמר לנו השבוע העתונאי ההותיק נסים גורדון. האיש שכתב במשך עשרים ושש שנה על בעיות דת ויהדות בעתון האידי "דער טאג", — עד לסגירתו בדצמבר 1972. ("זה היה בדיוק עשרה בטבת, וכך גם הרגשתי כאשר נכנס המנהל ללשכתי ואמר: נסים, גמרנו. אנחנו סוגרים".), היום הוא איש "דער אלגמיינע ז'ורנל", ומבקר בארץ זו הפעם התשיעית.

על עתונו שנסגר הוא מדבר בכאב שלא סכך אפילו עתה, שנתיים לאחר מעשה. "לא סגרנו מתוך מחסור קוראים או כותבים. היו לנו כשמונים־אלף עותקים ליום והרבה מוד־עות. אבל — הרגו אותנו". וזאת הוא אומר תוך התהוה אי־כיה כלאה עם העתון בו פרסם את רשימותיו מאז 1945. "נכון. אידיש נמצאת בירידה, בל נשלה את עצמנו. סגירת העתונים היומיים קודם ה"מארגן ז'ורנל" ב־1953 ואח"כ העתון שלי — איננה מקרית. אני משוכנע גם שאותם סטודנטים שלומדים בקורסים באוניברסי־טאות את השפה — לא יחיו את העתונות היהודית".

שבועון חדשות חרדי

אם בכלל יש לנו תקווה — היא כצויה בקרב הלבבידי הישיבות. הם הקוראים הפוטנציי־אליים של העתיד — ולהם, וברוחם, עלינו לייסד עתונות אידיש. אני רואה לכן, כמש גם עתונאי, בכך שהצלחנו להקים, לאחר מות "דער טאג", שבועון־חדשות אורתודוכסי, שנעשה פופולארי למרות שהופיע זה מקרוב, וכבר הוא "נחטף" מהקיוסקים, כל יום שלישי בשבוע בארבעים אלף עד ארבעים וששה אלף עותקים. הייתי אומר על השבועון החדש הזה שהוא לא סתם פרו־ישראלי. הוא ישראל עצמה. הוא נושם עם הציבור הישר־אלי, תוך השקפת עולם אורתודוכסית־יהודית. אנחנו מתרכזים בנושאים יהודיים ספציפיים — לא בסיפורי חדשות בין־לאומיים, לא בגישה סוציאליסטית. כמעט כל הרבנים האורתודוכסיים באמריקה וכמה ראביים רפורמים וקונסרבטיביים תהומים על השבועון. כדי פעם כהפרסכים בו שיר או רשימה ששולחים לנו בני ישיבות. הייתי אומר לכן — אידיש בירידה, אבל אין היא גוססת. השבועון החדש שלנו מוכיח ש־יש עוד קוראים ברבבות, ולאו דווקא מבוגרים, שרובם ככולם — שומרי תורה ומצוות. הייתי אומר, שהקורא האחרון של אידיש באמריקה יהיה יהודי שומר מצוות".

מהישיבה לעתונות

גם נסים גורדון בעצמו, מוסמך לרבנות, הגיע אל העתונות מתוך הישיבות. בהיותו מהגר צעיר באמריקה, בשנת 1934, נכנס ללימוד בישיבה "תורה ודעת" בברוקלין. את הקשר עם פולין, ארץ מולדתו, שמר בעזרת רשימות שהיה שולח חינם, לעתון ודאי אותו נהג לקרוא בעירה הקטנה שליד וילנא, בה נולד. העתון הוורשאי שמח על "הרפורטור הבין־לאומי מניו־יורק" ש־הצטרף אליו לפתע ועוד בחינם כאשר בשנת 1939 נערך בניו־יורק היריד הבין־לאומי, קיבל גורדון תעודה עתונות לכניסה הינם ליריד וברשימותיו תאר בפרוטרוט את ה"פאוליון הפלשתינאי" ב־יריד זה.

כן הישיבה פנה אל מוריס ויינברג, מו"ל "דער טאג", שהיה אותם ימים עתון בורגני־אינטלאקטואלי והציע לו לכתוב על בעיות דתיות יהודיות. והצעתו התקבלה.

"אותם ימים ועד לשנים האחרונות ממש, אפ־שר היה לומר שעתונות אידיש היתה צפירה מאוד בגוונים ובכיכוויים אפילו בהשוואה לעתו־נות האמריקאית הכללית. יהודי ניו־יורק הוציאו שלושה עתוני בוקר גדולים. באידיש. ואפילו היום יש שני עתוני בוקר. ה"פירוורטס" הסוציאליסטי־שבמרכז, ו"מורגן פרייהייט" הוא העתון היומי הקו־מוניסטי היחיד בכל ארצות הברית. יש השבועון שלנו, "דער אלגמיינער ז'ורנל", ויש גם שבועון של החסידי סאטמר, הייתי מסכם ואומר, שבכידה זו או אחרת, מייצגת העתונות היהודית לגוניה את הזרמים הקיימים בארץ".

יש ראביים — אין ציבור

גם בפלוגים האירגוניים והאידיאולוגיים של הקהילה היהודית האמריקאנית הגדולה ראה גור־דון ראי [illegible] בארץ. וזאת, פרט לגילויים האמריקאנים המיוחדים. "רפורמה ו"קונסרבטיזם". "יש לנו באמריקה אימרה הקובעת שאין יהודים רפורמים או קונסרבטיביים — יש רק ראביים רפורמים וקונסרבטיביים...".

להמיהתנו, הוא מפרש: "הקונסרבטיזים למד־של, טוענים שהם מייצגים מליון יהודים. זה הפוך כאמת. אותם יהודים בעיר הקטנה באוקלהומה, לא מכירים שום יהדות אחרת פרט לזו המוצגת להם בבית הכנסת הרפורמי או הקונסרבטיבי. בעיני עצמם הם יהודים צממים טובים. לדעתי, דינם כדין תינוקות שנשבו, הם יהודים גלבבים. עובדה, כשבניהם נוספים לקולג'ים ומכירים שם את פניה של האורתודוכסיה היהודית — חלק ניכר מהם חוזר לשמירת מצוות כדין ההלכה". הנה, בירושלים, פגשתי במלון שלי זוג הורים יהודים אמריקאים, בנוסח הקונסרווטיבי המהדרני, שבאו לבקר את בתם, הנשואה לאברך מאה שערים וראשה מכוסה במטפחת עד המצח.

יש להציל "תינוקות שנשבו"

אשר לצעירים הגדלים ללא השפעת היהדות האורתודוכסית, חוזה נסים גורדון חזות קשה. בנימה פסימית אבל בשכנוע רב אמר לנו: "לא תשאר באמריקה שום יהדות — חוץ מן האורתו־דוכסית. מוכרחים להציל, במבצע גדול, את הדור הצעיר שגדל בורסים האחרים — אחרת הוא יאבד לעמנו. אני מתפלל כל שבת בבית הכנסת של האדמו"ר מלובאוויץ. ואני רואה שם צעירים חילוניים מהקאמפוסים. בג'ינס קרוע, עם שיער ארוך, אפילו עם צמות שיער, באים לראות ולהת־רשם, שנים־שלושה מתוך כל עשרה — גם נשא־רים. מעניין אותי לעקוב אחר האבולוציה שב־הופעתם. כעבור חודשיים של ביקורי שבת בבית הכנסת הם כבר נראים יהודים מן הישוב. זקנם כסודר, מלבושם אחר. זו דוגמה של הצלת יהו־דים. גם בישיבות האמריקאיות יש הרבה נערים מבתים חילוניים — אבל לצערי זה לא מספיק. יש לנו רבבות בני־נוער הגדלים הרחק ממסורת — מי יציל לנו את אלה?"

פילוג גמור

שאלנו: האם לתקן החוק "מיהו יהודי" ב־ישראל יש להקהר השלכה ישירה לבעיית ההת־בוללות או הקיום היהודי באמריקה?

"עובדה שאנחנו נוטלים חלק אינטנסיבי ב־ויכוח הפנימי הזה!" עונה נסים גורדון. "אני משוכנע שחוק מיהו יהודי בא להציל לא את היהדות האורתודוכסית. שאנשיה שממילא לא יתערבו בגויים וגם לא במי שיהדותו מפוקפקת — אלא אותם צעירים רפורמים וקונסרבטיביים החשופים כליל להשפעת התרבות הגויה האמרי־קאית. בקהילת אמריקה רואים בשאלה זו פילוג ברור. הוגי הרפורמים והקונסרבטיבים לוחצים על הממשלה הישראלית לא לתקן את החוק. הנה הופיעה ברוח זו מודעה ענקית ב"ניו־יורק טיימס", ובה גם דברים נגד התערבותם של האורתודוכסים בחייה הפנימיים של ישראל, ונגד אי הכרתם בגיור קונסרבטיבי. אינני מתפלא על המודעה. מי כמו הראביים הרפורמים יודעים כי רבים בין היהודים בחוגם הם בני תערובת. הרי הם משי־אים, בנישואים "יהודיים" כביכול, הרבה זוגות כאלה מדי שנה.

בכנס האחרון של איגוד הראביים הרפורמים הצביעו 40 אחוז מהם בעד נשואים מעורבים ללא גיור, שיוכרו כנישואים יהודיים כחוק. ואלה ה־אנשים ההומכים באי תקון חוק מיהו יהודי. אשר לקונסרבטיביים, גם בהם כאלה הנוטים לצער, לכיוון הרפורמי. הנה "עדת ההלכה" של רבניהם אישרה שמותר לנסוע בשבת לבית הכנסת. הרי חילול שבת חמור ביותר. ברור מדוע פסקו הקונסרבטיביים כפי שפסקו. אחרת בתי הכנסת שהם יהיו ריקים ממתפללים. כנסים להבין אותם כשהם מדברים על הצורך בפשרות בגולה, כש־יהודים חיים בין הגויים, מדוע הם רוצים שגם בביתם, בישראל, מקום בו העם היהודי חופשי לנפשו ולמכורותיו — יחיו יהודים בשקר ובכפש־רות? מדוע הם לוחצים על ממשלת ישראל לא להכנות לדרישת המפד"ל?"

כשאלנו את נסים גורדון האם, לדעתו, נוקטת הקהילה היהודית באמריקה גם עמדה בבאלת הרכבה הקואליציה בישראל, הוא עונה בהיוך: "כבר אמרתי שאין לנו עמדות אידיאו־לוגיות משלנו. אנחנו כשקפים חיי המפלגות בישראל... וכך גם האורתודוכסיה מפולגת ואין לה עמדה אחידה בנושא.

בחישוב הסופי, חייבים יהודי ישראל לקבוע את ממשלתם, תוך החלטה עצמאית, אבל בהתח־שבות עם יהודי התפוצות".

ספר היצירה

מאת מ. אונגרפלד

יצא לאור ספר יצירה עם פי־רוש הגאון ר' סעדיה, מקור ותירגום, תירגם וביאר והכין: יוסף קאפח. ירושלים, הועד להוצאת ספרי רס"ג, קמ"ב ע'.

ספר יצירה, הוא חיבור קדמון, ה־מיוחס לאברהם אבינו והוא מדבר על מעשה בראשית ול"ב נתיבות ה־חכמה, הם עשר ספירות, וכ"ב או־תיות של האלפא ביתא ודרכי צירופי האותיות, בחלק לששה פרקים, וכל פרק לכמה משניות. ספר יצירה נז־כר בתלמוד בבלי וירושלמי ובמדר־שים, וכאמור, ייחסו אותו הראשונים לאברהם אבינו ואילו הרמב"ם אינו מזכיר אותו כלל בכתביו. ובהכוז־רי לר' יהודה הלוי אומר החבר, כי ספר יצירה הוא לאברהם אבינו והוא עמוק ופירושו ארוך. ובפירושו לספר יצירה כתב דונש בן תמים: וקראו ברית יחיד, מצד שהיה מחבר ספר זה אברהם אבינו. וכן השבו רב האי גאון, ושבתי דונולו, והרמב"ן.

כתב ר"מ קורדובירו ב"פרדס רי־מונים": והנה איתנו ספר יצירה המיוחס לאברהם אבינו ויש מייחסים אותו לרבי עקיבא. ויש"ר מקנדיא אומר: ספר יצירה חיברו אברהם בן תרח או רבי עקיבא הקרה. ונראה, כי גם האומרים שאברהם אבינו חיב־רו, כוונתם, שמקורו מאברהם אבינו שהניח היסוד לחקירת מעשה בראש־שית ורבי עקיבא סידרו והוסיף בו כמה דברים וגם אחרי רבי עקיבא ניתוספו בו כמה דברים.

הספר הזה נחשב לראש וראשון בספרי הקבלה. אבל מפרשיו הראשו־נים, כמו ר' סעדיה גאון ור"י הישר־אלי ודונש בן תמים ושבתי דונולו, הרד"ק ור"י ברצלוני והראב"ע, פיר־שו את ספר יצירה על פי שרשי הטבע והדקדוק, ובאופן רחוק ממסור־רת המקובלים. הוא כאמור, הראשון בספרות ישראל על חכמת הבריאה בעשר ספירות, ועל חכמת לשון ה־קודש ושימוש האותיות. אף המבקר־רים החדשים סוברים, שנכתב לפני סידור המשנה ובימי הבית השני. הספר מסודר בדרך כלל ופרס וכל פרס נחלק לפרטים קטנים. וכן הוא אומר בראשיתו, כי בשלושים ושתים נתיבות פליאות חכמה, ברא ה' את עולמו. ואת הנתיבות הוא מחלק ל־שלושה חלקים או ספרים: ספר, ספ־פור. ספר. בראשון נכללו מספר עשר הספירות, בשני ובשלישי, נכל־לו הקריאה והאותיות של האלפא ביתא. האותיות עצמן, נחלקו גם כן לשלוש מחלקות: שלוש "אמות" ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות כי שונות הן בהברתן.

הפרק הראשון, מדבר אודות עשר הספירות ומכפיל בכל משנה את המלים "עשר ספירות בלימה". כלו־מר, שהן "יש מאיך" (בלי מה) ר"ל "ברית יחוד" מכוונת באמצע בין אומר, שהן במספר עשר אצבעות, חמש לחמש אצבעות הידים, היא ברית הלשון, ובין ברית המעור (המילה). הפרק השני מבאר את הכ"ב אותיות, שבהן ברא הקב"ה את עולמו, והאותיות נקבעו בפה בחמש מקומות, אותיות אחה"ע — בגרון, גי"כק — בחיך, דטלנ"ת — בלשון זסשרץ — בשינים, בומף — בשפתים. את כ"ב האותיות קבע בגלגל כמין חומה ברל"א (231) שערים, חוזר הגלגלים פנים ולאחור, תיינו לטוב ולרע, לזכות ולחובה. בפרק השלישי מפרש את שלוש איות (אמות) והן אותיות אמש, אשר מלבד שיש בהן שינוי בההב־רה, מרומזות על אבות התולדה: א, אויר, מ — מים, ש— אש. פרק רביעי מבאר שבע כפולות בגד כפר"ת אשר מתבטאות בשתי לשו־נות, תבנית רך וקשה, גדול וחלש ורומזות על שבעה דברים: חכמה, עושר, זרע, חיים, ממשלה, שלום, חן, ותמורהם: איוולת, עוני, שמ־מה, מות, עבדות, מלחמה, כיעור.

פרק חמישי מבטאת שתים עשרה הפשוטות, והן אותיות: הו"ז, חט"י, לנ"ס, עצ"ק, ולעומת י"ב מספרים שונים של פעולות: שיחה, הרהור, הילוך, ראייה, שמיעה, מעשה, תש־מיש, ריח, שינה, רוגז, לעיטה, שחוק. הפרק הששי חוזר על מה שנשנה בפרקים הקודמים וכוללם יחד במגנות, ומכריע, זה לעומת זה וזה כנגד זה, מוכה ומחייב, ואחד עומד על גביהם ומכריע אותם.

✱

ספר יצירה נדפס לראשונה במנ־טובה בשנת 1552 ויש בו שתי נוס־חאות, ארוכה וקצרה. דונש בן תמים כתב פירוש על הנוסח הקצר, ורב סעדיה גאון ושבתי דונולו כתבו פירושים על הנוסח הארוך. ר"י ברצלוני והרמב"ן השתמשו בנוסח הקצר. בשנת 1717, הופיע ספר יצי־רה עם קיצור פירוש הראב"ד וכל פירוש הרמב"ן ועם קצת פירוש האר"י. בשנת תשל"ב, יצא עם פירו־שו של ר' סעדיה גאון מקור ותרגום, בתרגומו וביאורו של ר' יוסף קאפח ע"י הועד להוצאת ספרי רס"ג, בירו־שלים.

פירושו של ר' סעדיה גאון לספר יצירה, מקור ותרגום, כבר תורגם קודם לזה פעמיים לעברית, אבל בפירושים רבים וגם לשון התרגום לא היתה מצוכצכת. לא כן מהדורתו של ר' יוסף קאפח, שכן זוהי הפעם הראשונה שספר זה יוצא לאור, מקור ותרגום בשלמותו. כידוע היו הכמים שפיקפקו אם לייחס ספר הזה לר' סעדיה. אבל מלומדים רבים כבר דחו את החשש הזה, שהרי ראשית, טבועים בספר חותם לשוני וסגנוני של רבנו. ושנית, בולטת כאן וזיהוח הרעיונות האמורים כאן עם הרעיו־נות האמורים ביותר ספרי ר' סעדיה.

ספר זה זכה לפירושים רבים ר' שונים, מהם מגדולי ההלכה והמה־שבה היהודית, שהשקיעו בו הכמה ובחשבה רבה כר"י ברצלוני, הר־ראב"ד, הגר"א. ולכל הדיעות הרי פירושו זה של ר' סעדיה הוא העתיק והמקורי ביותר כבין כל הפירושים הנמצאים כיום בידינו. כי ר' סעדיה נשען תמיד בפירושיו על מסורת חכמים, שהיתה בידי הגאונים, הסבר־ראים והאמוראים וההנאים, מדורות עולם.

כידוע היו חוקרים שביקשו להור־כיח את הלוהו של ר' סעדיה בכש־נהם של המועתזלים. ועל כן התר־כון ד"ר קאפח לכתוב סיכום ענייני על שיטתו הפילוסופית של ר' סעדיה כפי שהיא משתקפת בספרו "אמונות ודיעות" ובהקדמותיו לספרי איוב ומשלי ולהוכיח בזה את אי־תלותו של סעדיה במשנתם של המועתזלים. ואם החזיק סעדיה משהו משיטות המועתזלים, לא היתה הליכה עיוורת אחריהם בקבלת דעתם, אלא הוצאת מחקר מעמיק ומקיף לגופו של ענין.

מוסד הרב קוק
מוסד הרב קוק
ת. ד. 642 ירושלים
יצאה לאור חוברת תמח—תמט של
"סיני"
ירחון לתורה ולמדעי היהדות
בעריכת ד"ר יצחק רפאל
התוכן:
בעה עניינות במדרשי הלכה / פרופ' צונא אברהמסון. עים מספר המעשים לבני ארץ ישראל / ד"ר מרדכי עקיבא דמן. הגהות הריב"ש ל"כרתי ופלתי" לרבי יהונתן אייבשיץ / יצחק רפאל. צונץ, קראוס ושלום שונים משנתם ב"ספר צירוהי" / ד"ר נחמיה אלוני. פרק בהגותו של דור גירוש רד / ד"ר גדליה נגאל. מידע מוסיקולוגי בשאלות ותשובות הריב"ש, הרא"ש והרשב"א / ד"ר צבי קרן. רבי שמואל מין סופר (בעל הכתב סופר) ורבי עוזיאל הילדסהיימר / ואל הכהן ויינגרטן. לשיר בהלכות תפילין לר' יצחק ך גיאת ד"ר מנחם ה. שמלצר.
דמי חתימה לשנה: —.12 ל"י
ד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל' 615036

هكذا من الاصل

صكذا من الاحل

הערבים פוסחים בין אירופה לארה"ב

מאת ד"ר נ. נפתלי

הקרע בין ארצות הברית לבין ארצות מערב אירופה נתגלה לעיני כל בעת ואחרי מלחמת יום הכיפורים. היו לו השלכות מיידיות על יחסי ישראל—ערב, כי הערבים מנצלים את המצב הזה לטובתם להיות גורם משפיע במחלוקת הפנימית שבין הארצות החברות בברית האטלנטית.

במושב האחרון של מועצת נאטו בבריסל, הטיח שר החוץ האמרי־קאני קיסינג'ר בפני עמיתיו מאר־צות מערב אירופה, שפורטוגאל הי־תה הארץ היחידה, שהסכימה להד־לק בארצה את האווירונים שהוליכו נשק מארצות הברית לישראל. היו ארצות במערב אירופה, שסרבו אף להרשות מעבר למטוסים אלה בש־מי ארצותיהן, אף על פי שהן חב־רות בברית האטלנטית. מערב גר־מניה הרחיקה לכת, כשאסרה על אר־ציה אמריקאנית להפליג מאחד מ־נמליה עם נשק לישראל.

ההולאנדים היו היחידים במושב נאטו שתמכו באמריקאנים, כי גם הם סבלו בשותפיהם בשוק האירו־פי. כאשר הערבים הטילו אמבארגו על נפט להולאנד בגלל עמדתה ה־פרו־ישראלית הגלויה. ההולאנדים בקשו משותפיהם בשוק האירופי ל־העביר אליהם נפט, אולם נענו ב־שלילה והארצות הברית שאינה חב־רה בשוק האירופי הבטיחה להם זאת.

היחיד שהעיז לענות בתקיפות ל־שר החוץ האמריקאני היה עמיתו הצרפתי מישל ז'ובר. הוא טען למה לא התייצבה ארצות הברית עם חב־רותיה בברית האטלנטית כאשר תמכה לפני כמה חדשים הסכמים עם רוסיה למניעת מלחמה גרעינית? הלוא בלי העזרה של הכוח הגרעי־ני האמריקאני יוכלו הרוסים להקיף בקלות בנשק קונבנציונאלי את אר־צות מערב אירופה?

מאז מנסה ארצות הברית להכביד הריב בין ארצות מערב אירופה ו־הצליחה למשוך לצדה את הולאנד על ידי הבטחת דלק לצרכיה ואת מערב גרמניה על ידי האיום להו־ציא את כוחותיה המזויינים מהארץ הזאת. האמריקאנים מרשים לעצמם לדבר בזמן האחרון בטון יותר ג־בה, כי הדולאר התחזק והוא כיום המטבע הקשה ביותר, אחרי ירידת ערך הפראנק הצרפתי והתנודות ב־שערי הכסף ביפן ובמערב גרמניה.

ההתחרות על הערבים

בהסכם, שבין נשיא צרפת לבין מלך פייצל, שנחתם בפאריס כמה חדשים לפני מלחמת יום הכפורים לפיו צרפת תקבל נפט מסעודיה ת־מורת נשק, נכנסו הצרפתים בהתח־רות גלויה עם האמריקאנים, כי ה־אמריקאנים רואים את סעודיה כמ־שק סגור שלהם, מה עוד, שהצרפ־תים התחייבו גם להקים בתי זיקוק בסעודיה תמורת נפט.

האנגלים המקיימים לאחרונה שי־חות פעולה מלא עם הצרפתים, של־חו גם הם משלחות מסחריות לס־עודיה מבלי להיוועץ מאוהדותיהם של האמריקאנים. כשם ששגו זאת הצרפתים, עדהו את אזהרות של הברית הזלק הגדולות בארצות הב־רית לא להיכנס לשטח פעולה של־הם. גם אזהרותיו של קיסינג'ר לא הועילו. תשובת הצרפתים היתה חד משמעית: בקרוב יבקר שר החוץ שלנו בארצות ערב. את הסיבוב ה־ראשון התחיל ז'ובר ז'והקא בסעו־דיה, בקר גם בסוריה, אף על פי שאין לה דלק, אך יש לה מעמד חשוב בארצות ערב. ייתכן, שיבקר גם בישראל במאי או באפריל בעת הסיבוב השני בארצות ערב, כפי שהודיע על כך השגריר הצרפתי ה־חדש בישראל.

ההתחרות עם ארצות הברית נמש־כת גם בארצות ערב אחרות. האנג־לים שלחו משלחות מסחריות לעי־ראק, לנסיכויות שבמפרץ וגם לאי־ראן. גם צרפת חדרה לנסיכויות ש־במפרץ הפרסי. עכשיו הסכם עם הנ־סיכות אבו־דאבו ומכיה לה שמונה עשרה מיראג'ים, בזמן שהאוכלוסיה שלה מונה כשמונים אלף נפש בל־בד והיא עומדת לכרות חוזים חסו־בים גם עם כוויה.

ההתחרות עם ארצות הברית באה כתוצאה מהתמורות שחלו בשוק ה־אירופי המשותף, שגדל מכש להשש ארצות החברות בו ואנגליה בתוכן. מעניין להזכיר, שעיקר התנגדותו של דה גול לצרופה של אנגליה ל־שוק האירופה נבע מהסבה, שאנג־ליה קשורה מאוד עם ארה"ב, בתוך החשש שבחילוקי הדיעות, בין צרפת לבין ארצות הברית, אם אנגליה תצ־טרף לשוק האירופי היא תמשוך ל־צדה את בלגיה, הולאנד וגם את מערב גרמניה ואז תפסיד צרפת את ההגמוניה שלה על השוק. אולם, קרה ההיפך מזה. צרפת ואנגליה הולכות שלובות זרוע בשוק האי־רופי, במיוחד מה שנוגע לערבים. במובן זה הן הולכות יחד נגד אר־צות הברית, ההתחרות ביניהן איננה רק על חימוש ארצות ערב; מי ימ־כור להן יותר נשק, אלא גם בתי־פוש ארצות ערב. אנגליה וצרפת מוכנות להקים שם בתי חרושת וב־עיקר בתי הזיקוק. לכה נותנים ל־ארצות ערב המייצרות נפט.

מכאן גם סרובה של צרפת להשת־תף בראשית פברואר בוואשינגטון בוועידת הארצות המתועשות הצור־כות נפט, שנקראה על ידי הנשיא ניכסון במטרה להגיב על המעלאות הרבות במחירי הנפט, אבל ההיה מיוצגת שם בצורה בלתי רשמית על ידי השוק האירופי. שר החוץ הצר־פתי הסביר, שארצו לא תשתתף ב־וועידה כזו העלולה להתפרש כוו־עידה של ארצות עשירות ומתועשות נגד ארצות בלתי מפותחות. הוסיף גם — לו נשיא ארצות הברית היה מזמין לוועידה כזו גם ארצות אפ־ריקה, שהן עניות וסובלות מההפ־לאות בנפט, היתה משמעות אחרת לוועידה כזאת. מכיוון, שהאמריקא־נים לא נהגו כך לא נשתתף בוו־עידה כזאת.

אין ספק, שמאחורי הטענות המת־חסדות האלה מסתתרים אינטרסים רבים. העיקרי שבהם הוא: לפני צאתו לביקור לארצות ערב, רצה שר החוץ הצרפתי להוכיח, שארצו לא תתן יד לארצות הברית להקים איר־גון חדש, שיילחם בהם בענייני ה־נפט.

בורגיבה ניסה לתווך ונכשל

ההודעה בדבר איחוד לוב — תו־ניסיה הכתה גלים בעולם, שכן באה כאפתעה. ההודעה בדבר פיטורי שר החוץ התוניסאי ודחיית משאל העם בעניין האיחוד, כלומר — ביטולו, גם היא באה כאפתעה ואת במשך כמה ימים.

נזכיר בקיצור: לאיחוד הנפל תו־ניסיה — לוב, יש והיסטוריה קצרה משלה. לפני כשנה בביקורו בתוני־סיה דבר שליט לוב על כוונתו ל־אחד את ארצו עם תוניסיה. הוא קבל בפומבי שעור מדיני־היסטורי מאת עמיתו התוניסאי בורגיבא, ש־הסביר לו את התהליך של התפתחות ארצות ולבסוף יעץ לו לעשות רא־שית כל איחוד בארצו היא.

לפני כחצי שנה חלה התפתחות בנדון. כשביקר נשיא תוניסיה במ־ריפולי שבלוב, אמר לקאדאפי ש־אינו מאמין במשא ומתן שבין לוב לבין מצרים. עתידה של לוב הוא בצפון, היינו — עליה לדאוג להי־כנס במסגרת של עמי המאגרב. ל־מעשה, הפסיק רודן לוב המשא ומתן עם מצרים בעניין איחוד שתי הארצות האלה. מאז מלחמת יום ה־כפורים הוא טוען וצודק, אם עומ־דים לפני איחוד ביניהן, מצרים הי־תה צריכה להתייעץ אתנו, לכל הפ־חות להודיע לנו על המלחמה. מאז ביקר קאדאפי קשות את צורת ני־הול המלחמה, את הפסקת האש ואח־רי כן את השתתפותה של מצרים בוועידת ג'ינווה ואת ההסכם על הפ־רדת הכוחות. מתוכן הדברים האלה הבין שליטה של לוב, שקיימת נכו־נות מצד תוניסיה להתאחד עם אר־צו ובשלב יותר מאוחר להתאחד עם ארצות המאגרב כולן.

משום כך התחיל קאדאפי ללחוץ על האיחוד עם תוניסיה, בפרט שמ־צא אוזן קשבת אצל שר החוץ ה־תוניסאי מסמודי, שלחץ גם הוא על נשיא ארצו לזרז את האיחוד. מה עוד, ששליט לוב הצמיד הנאים מד־בית, בורגיבא יהיה נשיא הארץ ה־מאוחדת וקאדאפי סגנו. כל התפ־קידים החשובים יהיו בידיהם של התוניסאים.

הדבר קסם לבורגיבא, בפרט כש־יש לו שגעון של גדלות, להיות אחד המנהיגים הקובעים את מדיניות ה־עולם, בעיקר כעת במצב משבר ה־נפט. לתוניסיה עצמה אין הרבה נפט יכה שיש לה מכסה בקושי את צר־כיה היא, אבל עם הנפט הלובי ש־יהיה בידו יוכל בורגיבא לשחק תפ־קיד חשוב בעולם.

בעת ביקורו לפני כמה שבועות בפאריז הכריז בורגיבא בטלוויזיה: הריני מבטיח לא יחסר לכם נפט, דברתי על כך עם בומדיין. כמה י־מים לפני ההכרזה על איחוד תו־ניסיה — לוב, הכריז בורגיבא: אני מבטיח לאירופה, שלא יחסר לה נפט, יש לי הבטחה מקאדאפי.

כלומר — נשיא תוניסיה רצה ל־הופיע בפני העולם כמנהיג ערבי היכול לבוא לעזרת מערב אירופה בעת מצוקה. לכן הסכים לדעת שר החוץ שלו בדבר האיחוד עם לוב, אלא שכמה גורמים התערבו וגרמו לדחייה הסכם האיחוד והעיקרי ש־בהם הוא הצלצול הטלפוני מאת ש־ליט אלג'יריה בומדיין לבורגיבא, שהודיע לו שהוא מתנגד לאיחוד עם לוב, כי צריך לדאוג תחילה ל־איחוד של ארצות המאגרב. מה עוד, שמארוקו, אחת משלוש ארצות ה־מאגרב ניתקה יחסיה המדיניים עם לוב ולא תסכים לאיחוד של אר־צות המאגרב עם לוב.

גורם חשוב אחר שפעל נגד ה־איחוד היה ראש ממשלת תוניסיה, אשר ההכרזה על האיחוד נודעה לו בראדיו, בהיותו בחוץ לארץ. הוא מיהר לשוב לארצו וכמשפטן הע־ביר מיד את השאלה, הדעתם על משאל עם בעניין האיחוד עם לוב ובידוע אין בחוקה שלנו אפשרות של משאל עם. מאידך, העלה בפ־ני נשיא ארצו, שהאיחוד הזה אי־נו לרצון וואשינגטון ובסופו של דבר נעזרה תוניסיה כל השנים על ידי האמריקאנים. יתר על כן, ב־תחרות הקיימת כיום בין ארצות הברית לבין ארצות מערב אירופה, הרי ההכרזה על האיחוד וכתוצאה מכך הכרזות שלא יחסר נפט ב־אירופה, הרי זה נקיטת עמדה של התקרבות הערבים למערב אירופה וגם דבר זה איננו לרצון האמרי־קאנים.

בורגיבא הבין מצד אחד שלא יוכל להופיע בפני מערב אירופה כמנהיג ערבי המסוגל להושיע או־תם בעת צרה, כי שאר ארצות ה־מאגרב יתנגדו לו. מאידך, יסוד חנו בעיני האמריקאנים. החליט לדחות את תאריך המשאל עם על האיחוד. הוא קרא לשר החוץ שלו ואמר לו: ידוע לי שהאמריקאנים אינם אוהבים אותך ביותר, אני צ־ריך לבקר בקרוב בוואשינגטון והנ־ני מעוניין שהשיחה עם הנשיא ניכ־סון תתקיים ברוח טובה ולכן עליך להתפטר. כשסרב להתפטר מרצונו הטוב מתפקידו, נודע לו כשעתיים אחרי כן, שפוטר ואיננו עוד שר החוץ.

נשיא תוניסיה, ניסה להיות מת־ווך בין חלק מארצות ערב לבין מערב אירופה ונכשל, כי וואשינג־טון מהווה עוד כוח מכריע. משמע — לא קל יהיה לערבים להחליט להינתק מארצות הברית ולהתקרב למערב אירופה.

אגב, בהזדמנות זו, מן הראוי ל־ספר בשבחו של שר הפנים התוני־סאי: כשפורסמה ההודעה על האי־חוד עם לוב, יצאו צעירים ברחו־בות תוניס וזעקו מוות ליהודים. שר הפנים הציב משטרה ליד בתי הכנסת וברחובות העיר בהם נמצ־אים ריכוזים של יהודים. המומי־הצוח הבינו, שהמשטרה מוכנה לפ־עול ונרגעו וכך לא קרה דבר ל־יהודים בבירת תוניסיה.

מה אומרים הערבים?

ניתן לומר, כי המגמות האחרונות של השנה החולפת היתה שנת ה־ערבים. מבחינה צבאית הוכיחו, ש־יודעים הם להשתמש בנשק מתוח־כם. החייל המצרי לא ברח עוד יותר כמו שעשה זאת במלחמות קודמות. גם הסולידאריות הערבית הוכיחה את עצמה בהטלת אמבארגו על ה־נפט. על אף החריגים שבלטו פה ושם, הועגבה הסולידאריות הערבית והעולם סובל מכך.

יתר על כן, עם הסבת מצבם ה־כספי של ארצות ערב המייצרות נפט, הן עלולות ליהפך בקרוב ל־גורם מכריע במדיניות המוניטארית בעולם. נזכיר: עם פרוץ מלחמת יום הכפורים איימו עמי ערב המ־ייצרים נפט להוציא פקדונותיהם מ־הבנקים בארצות הברית ובאנגליה. הדבר גרם להתרגשות רבה באר־צות אלה, אם כי שהערבים לא ביצעו איומם.

המצב ילך ויחמיר כאשר הערבים יתחילו לקבל סכומי עתק בעד ה־נפט שלהם. בשנת 1973 הם קב־לו כחמשה עשר מיליארד דולאר. השנה, אחרי ההתייקרויות הרבות של הנפט — יקבלו כשמונים מיל־יארד דולאר. נשאלת השאלה מה יעשו בכסף הזה? למעשה, רוב הכספים שלהם מרוכזים בבנקי אר־צות הברית, אנגליה, שווייץ וצר־פת. אנשי הכספים שבארצות האלה ינסו לשתף את הערבים בהשקעות שונות, אלא שהערבים ירצו כמובן לקבוע בעניינים אלה. מאידך, יש לקחת בחשבון, שהערבים יקימו מוסדות פינאנסיים משלהם וייתכן שגם ישקיעו כספים רבים ברכישת זהב ומחירו יעלה מאוד.

כל זה נאמר כשהיחסים עם ה־ערבים יתנהלו על מי מנוחות וברוח טובה. אבל מה אם הארצות והנ־סיכויות שבמפרץ הפרסי, שלפי ה־תחזית, בעוד כשש שנים יהיה להן כמאתיים ושמונים מיליארד דולאר, והינו — כשבעים אחוז מהרזרבות המוניטאריות שבעולם, אם הן תר־צנה לקבוע שיטה מוניטארית חד־שה בעולם?

כל היפותיזה בכיוון זה היא בגד־ר האפשרות. בפרט כשמתקיימת התחרות בין הארצות המתועשות, היינו בין מערב אירופה לבין אר־צות הברית וכל צד מנסה למשוך את הערבים לצדו כפי שזה כיום.

הערבים עצמם טרם אמרו דבר בעניינים הללו. בשלב זה נשמעים איומים מהם, אבל הם טרם גיבשו עמדה ברורה, לעתיד יחסיהם עם הארצות המתועשות.

רק עמדה משותפת מצד הארצות המתועשות תוכל למנוע השתלטות הערבים על העולם בכוח הכסף ש־להם. כדוגמה תשמש העובדה — הערבים הצליחו בהיקף האיום של הטלת הנפט לשבש את הכלכלה והתעשיה העולמית. הם איימו להקטין עוד יותר את תפו־קת הנפט ולהעלות עוד את מחירו. אבל כאשר ארצות "השוק האירופי" החליטו בוועידתן בקופנהאגן להזהיר את הערבים שאזהרה דומה באה גם מוואשינגטון — הם נרתעו והחליטו להגדיל את תפוקת הנפט ולהעלות בחודשים הבאים את מחירו.

הערבים יודעים, כי על אף כספם הרב, יזדקקו עוד שנים רבות ל־ידע המערבי ולכן ימנעו מלהתגרות בארצות המתועשות ואת בתנאי כאשר מולם תעמוד חזית מאוחדת של עמי המערב.

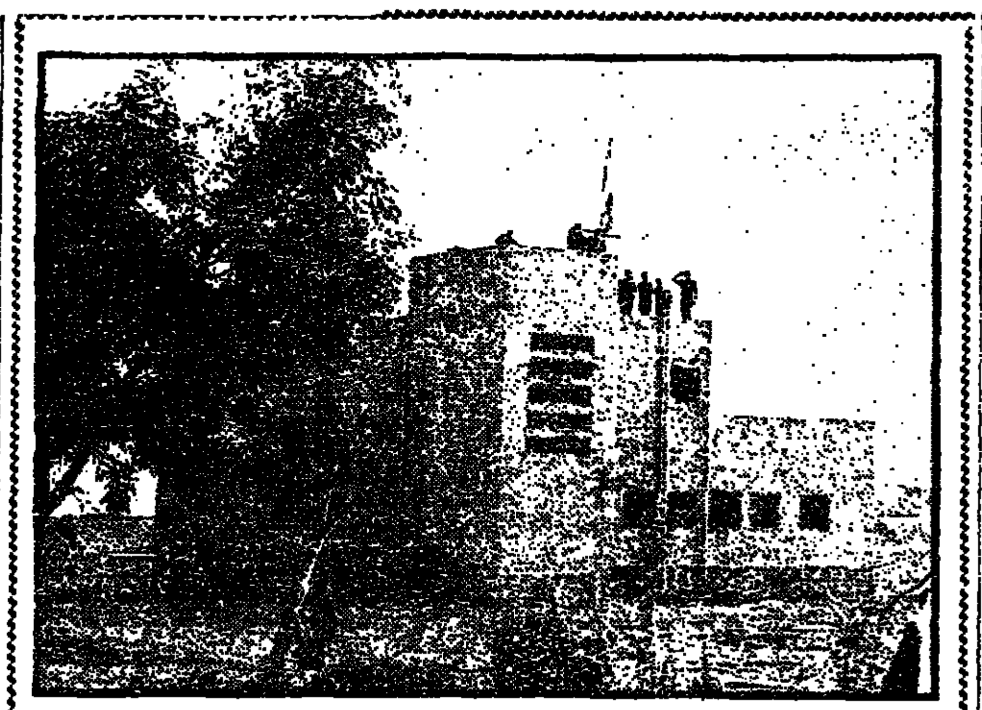

עם הכוחות הנפרדים מאפריקה

מאת חיים פיקרש

בהעיר סואץ, שם התבקבה יחי־דתו במשך שלושת החודשים ה־אחרונים, הבתיסה לו את הנבור־נה לשלום. אך אם חלילה, שוב תפרוץ מלחמה, ברור, לא אתחמק מבנה, אלחם „כמו שנלחמתי צ־כה" כי גם לנו, זכות הקיום! אחר התניע רב"ט שיינר את ה־חלים, נפנף לשלום, והצטרף לכולית המאסף אל השיירה ה־ארוכה שעלתה צפונה...

שעה קלה עוד לפני כן, זרקו מבט אחרון על פני העיר סואץ, אל עבר המפרץ הכחול והשלו, אל נמל עדביה ואל רוכסי ג'בל עתקה.

עיר יפה סואץ, עיר במדבר ה־שומם. שהוצאות כספיות ניכרות, ומאמצים גדולים בתכנון ובבניה הושקעו בה, וסימני מלחמת ההשה ומלחמת יום הכפורים ניכרים בה. עיר בשממונה, הרו־סה, אך אותם דקלים זעירים, השתולים בשדרות הארוכות, ה־מתמשכות במבואותיה של העיר, והכדישאות שעל מגרשי הספורט הגדולים, מגלים עדיין את סימני החיות, ויש בכך משום סמליות, לגבי השאיפה לחזור ל„אותם ימים היגינים" ולשקם את הערים הללו שבמפרץ.

חיילי צ. ה. ל. מספרים כי לא אחת היו מחליפים מילים עם ה־קצינים המצריים והללו היו „סופכים את ליבם", ומגלים כי אמנם יש ברצונם לראות שוב את יופי פריחתה של העיר...

הפגישה עם קצין רוסי

נראה היה שכוחות צ. ה. ל. כמו שותפים היו למשאלות לב אלה, והוראה השעה שיצאה מ־הרמטכ"ל שלא לפגוע במתקנים האזרחיים נשמרה, למרות טענות מפקד הארמיה השלישית, כאילו „הכל הרסו ושדדו". אפילו את האוניה הסעודית, שהיתה קשורה אל רציף נמל עדביה, עזבו. הן יכלו ל„הוביל" בים סוף, או להסביה? ולא עשו כן, גם את בנייני הענק באיזור התעשיה של העיר סואץ הותירו ושלא לדבר על „הכורסאות היפות של ה־קאזינו".

אך מתקנים צבאיים? ברור, אלה נידונו להריסה ותימרות ה־עשן השחור שעלו מהאזור ה־מפונה, אמנם הוכיחו כי מדיניות צ. ה. ל. במקרה זה, נוקשה! „מה הם מייבבים" — שואל דב קלוגר השריונאי משדה יעקב, הן את הבניינים שלהם, אותם תפסו, הפגיזו המצרים ללא הפוגה והרסו אותם, במו ידם. „כל בניין שבלט על פני הקרקע היה מטווח על ידם" — אומר דב ומוסיף כי בשל כך נאלצו חיילינו, להעביר את זמנם ב„שפניות". קרוב ל־

שלושה חודשים עשה דב עם אנ־שיו במקום זה, ולא אחת נדמה לו כי פשוט, נקשר אל הנוף ה־קסום הזה.

העליה, למשל, אל ג'בל עתקה, היתה בשבילו „חויה בלתי רגי־לה", ופעם אחת צריך היה ללוות את אנשי האו"ם במעלה ההר. הללו, כשלו, לא יכלו להצפיל, ו„היינו צריכים לנטרש אותם ב־דרך"...

במקרה אחד, הספיק סמל דב קלוגר, להכיר מקרוב איש או"ם רוסי, שבא לבדוק, לדבריו, את טענות המצרים כי אחד מרכסי ההר, צריך להיות בשליטתם. השל הוויכוח עם הקצין הישראלי ר' להפתעת הכל, התברר כי רוסי זה שולט בשפה העברית ושלא לדבר על האנגלית הרהוטה שבפיו. בקיצור, „ברור היה לנו מה „מקצועו" של הרוסי וכל חבריו ... רים על הסדרי" בצד המצרי...

צמדים צמדים ניצבו חיילי ה־או"ם על תלולית העפר, שהקים את גבולם הדרומי ביותר של מחצבי צ. ה. ל., בסמוך לנמל עדבייה, הציפו את הדגלים ה־כחולים, אל מול הכוחות המצ־ריים, כמבשרים להם תחילתו של פינוי.

בפקודות ריכה כבוכים, נערכו כחוצה צ. ה. ל. ה„התקפה" כ־הנגדות אחד הגב...ם. הולית ניצבה על גג בנין בן קומותיים, מגומר מפגישה הפגו"ם, ונערכה להורדתו של הדגל. אר"אז, שוב לא יכול היה מיכאל גרסון, ה־חובש הקרבי להבליג. ניגש אל תלולית העפר, לסק כלוא הפ־ניים של אדמה, מולל אותה ב־אצבעותיו ושח את אשר על ליבו: „כאן, על התלולית נפלו הבחור־ים, ואנו עוזבים?"

עצובים היו פניו של מיכאל חובש הכיפה, אך פקודה, הוא אומר, היא פקודה. ובכל זאת, אם לא תפרוצנה מלחמות, לפחות במשך שש השנים הבאות, הרי שכדאית היתה נסיעה זו על אפריקה, שאם לא כן, הצער על הפינוי, „ב', לפחות, יכרסם עמוקות".

יותר מאוחר ראינו את סמל גרסון, ניצב כעל החולים, מנפנף ידיו לשלום, ומצטרף אל הב־רין השרים בקול — „עושה שלום במרומיו", ו„שבים, שבים הביתה!"...

רגשות מעורבים

אם תרצו, הרי שרגשות מעו־רבים אלה של עצב מזה ושמחה מזה, היו מנת חלקם של כוחות צ. ה. ל. שבתחילתו של שבוע, תרגמו לשפת המעשה את מהותו ומשמעותו של ההסכם שנחתם בקים ה־101, „עוזבים" — אמר גם רב"ט חנוך שיינר החיפאי, אך עם הרבה תקוות בלב. תקווה, למה? שאלנו, „בו' אתה יכול לתאר לך, התקווה שנחזור לכאן כ„תיירים"...

על החולים, אותו הוביל רב"ט שיינר, פרושה היתה כרזה: „אחרונים תמיד אנחנו", ובתגיון, מול העיר סואץ, הסביר לנו כציון מילואים זה כי קבע את השלט, שלדידו, לפחות אומר הרבה. וכל כך למה? מפני שגם בקרב ש־התנהל בכרמה, עזב החולים שלו, האחרון את השטח, וכך גם בעת היציאה, הפעם, מהעיר סואץ...

חנוך שיינר מאמין בסתרי ליבו כי אמנם, הפעם, פני הערבים לשלום. הוא שהתייתם מאביו ב־מלחמת העצמאות, בעת שהיה ילד קטן, גדל והתבגר, כשרגשות של נקמה מפעמים בלבו. לכן, פנה אל הצנחנים, השתתף ב פעולות הגמול, ובכל „חויה נד־רשת". אך עתה, נטוגה במקצה הקוות הנקמה, די! הוא אומר, „צריכים לחתור לשלום". והפינוי

„כמו „מכירת סוף העונה"

בכל הגדה המערבית, ניכרת בימים אלה האווירה של ה„התקפלות". לאורך הכבישים ה־ארוכים החוצים את המדבר, מרו־כזים כלי רכב רבים, הממתינים לפינוי, ובכלל זה, בולט עד למאד רכב השלל. פה ושם עולים באש חמרים וציוד שהגורמים הנוגעים בדבר החליטו על נפיטתם.

„ההרגשה היא כמו במכירת סוף העונה" — אומרים החיילים, הנרבים לערוך ב„כל הגיזרה, הדרומית והצפונית" את ביקורי הפרידה שלהם. בוטלים מוכרות, פעוטות ערך, שכן אנשי המשטרה הצבאית, נצטוו להחרים כל ציוד יקר ערך אחר. ויכוח התנהל, בין השאר, ליד נקודת התצפית, לגבי עתידו של אותו ברווז, ש־„נדבק" אל מרדכי ודעקנין, בן ימו, ההא גידלו וטיפטו, במשך כל שלושת החודשים ואף יצא עימו לפטרולים, רצו ליטול אותו ממנו ולהחזירו אל האגם, אך לבסוף נתרצו. „אני אגדל אותו עד ליום הכיפורים, ואז — — — „הוא יהיה הכפרה של כולנו" — אומר ודעקנין...

ידידו של ודעקנין זכות, אגב, לשבחים, לא רק בשל מבצעיהם הצבאיים, אלא גם בשל ניצול הזמן שעמד לרשותם. בין השאר, החליטו הללו „לשקם מכונית משא" ומתוך ארבעה מכוניות משא רוסיות עזובות ונטושות, שנמצאו בשטח נמל עדביה ואשר היו פגועות, הצליחו הללו להר־כיב „מכונית אחת טובה ושלימה" אותה מילאו באביזריהם ו„שלחו הביתה". אכן, גם התעסקות זו, היא עתה נחלת העבר...

סאדאת בעיני עמו

מאת נסים משעל

הבדיחות במצרים על חשבונו של סאדאת, הגיעו לשיאן בשלהי מאי 72'. היה בהן משום ביטוי להלך הרוח של העם המצרי כלפי נשיאו. אחת הבדיחות שהופצה ברחובי מצרים סיפרה, כי כאשר הגיע סאדאת במכונית השרד שלו לפרשת דרכים, שאל הנהג: „אדוני הנשיא, האם עלי לפנות ימינה או שמאלה"? השיב הנשיא: „תאותת בבקשה, שמאלה, אך תפנה ימינה"...

בדיחה זו, מצביעה — על נטייתו הטבעית של סאדאת ימינה, זאת למרות תלותו במזרח. אין זה סוד, כי מאז עלייתו לשלטון חלה תפנית ימינה. בתחומי הכלכלה המצרית, קיימת כמיהה יותר לדפוסי חיים מערביים. לאחרונה אף ניתן למצוא ביטוי — לפנייתו ימינה — בהתקרבות המדינית לארצות־הברית ובנות בריתה.

מעניין, כי הבדיחות על המנהיגים במצרים, מעידות — יותר מכל — על דעותיו ומחשבותיו של העם המצרי. שכן, הבדיחות הינן „מצרך" מבוקש בארץ הנילוס, כשבעזרתם מבטאים המצרים את היכולם ר' הרגשתם כלפי ההנהגה השלטת. ת־רושת הבדיחות במצרים שככה מאז מלחמת יום־הכיפורים והו האינדי־קטור הטוב ביותר לפופולאריותו של סאדאת ולשינוי הקיצוני שחל ב־דימויו, בקרב המוני העם המצרי.

יתרה מזה: המצרים מכים על חטא. הם מודים, כי עשו עול לנשיא בהפצת בדיחות ושמועות עליו. אפילו הסטודנטים, שבדיוק לפני שנה, ת־ססו והפגינו כנגד מדיניותו ההססנית וחסרת ההכרעה של סאדאת, הפיצו — בימים האחרונים — כרוזים בהם נאמר: „חטאנו לנשיא סאדאת. בעוד שהוא ההכתן למערכה הגדולה, א־נחנו שיבשנו את תוכניתו... אל לנו לחזור על אותה שגיאה בייחוד ל־טקטיקות הדיפלומטיות והצבאיות ש־לו".

תחושה של ניצחון

סאדאת הפך למנהיג פופולארי ב־רחובי מצרים. ביטויים כמו: „הוא ה־ציל את כבודנו... הוא הביא את מצ־רים לנצחון היסטורי ראשון מאז המהפכה... הוא שבר את מחסום הפחד בו היתה נגועה מצרים" — מושמעים בפי המוני העם המצרי. מאז מלחמת יום־הכיפורים.

דומה, כי סאדאת עצמו לא שיער את השינוי הקיצוני העתיד להתחולל בתדמיתו. בעקבות החלטתו לצאת למלחמה. שינוי זה, הפך אותו למנ־היג בעל בטחון עצמי, כשהחישובים הביתתיים־אישיים, נשארים נחלת ה־עבר. ביטוי לכך, ניתן למצוא בהח־לטתו השבוע, לשחרר מספר עצירים פוליטיים, שנחשבו עד כה „אויבי ה־מהפכה וסוכני האימפריאליזם".

שחרורם, ביניהם מוסטפא אמין ה־עתונאי שנעצר בתקופת שלטונו של נאצר ועוד אחרים, מבטא, אולי, את הנבהר של תהליך הדה־נאצרי־זציה במצרים — תהליך בו החל סאדאת מאז עלותו לשלטון.

השינוי הקיצוני שחל בתדמיתו של סאדאת יובן היטב על רקע העובדה שתולדות חייו מעידות, כי תמיד נגרר אחר אישים יזומים וחזקים, בלי שים לב למטרותיהם. במסגרת המשטר הנאצרי, היה תמיד בשולי הממסד ומילא בו תפקידים יצוגיים בלבד, בעיקר בגמלי התעופה של מצרים... סאדאת הצטייר בעיני הסובבים כ־מנהיג כושל, צר־אופקים, נתון ל־לחצים, חסר כושר החלטה וביצוע.

במצרים סיפרו כי באחד מלילות העלטה בקהיר התקיימה מסיבה מלכ־לה באחת מהחווילות המפורסמות של קהיר. בכניסה ניצב שומר שדאג לכך שיכנסו המוזמנים בלבד. בגלל הח־שכה קשה היה לו להבחין בהם, לכן ביקש מכל מוזמן להוכיח לו, כי אכן הוא המוזמן. תחילה — הגיע משורר, השומר — ביקש הוכחה, והלה קרא לפניו שיר והוכנס. אחרון הגיע זמר ואף הוא נתבקש לשיר את אחד משיריו, וכאשר סיים לשיר — הוכנס. כשהגיע סאדאת שאל ה־שומר: „מי אתה, אדוני?"

השיב הנשיא: „אני אנואר סא־דאת".

שאל השומר: „מה אתה יכול ל־עשות כדי להוכיח לי כי אתה סא־דאת?"

— השיב סאדאת: „שום דבר".

— אמר השומר: „היכנס, אתה ב־אמת סאדאת"...

גבר על מתנגדיו

אולם למרות היותו נתון ללחצ, הצליח סאדאת להוכיח, כיצד עליתו לשלטון, כושר החלטה מהיר, בכל הקשור לקידומו ולהרחקתם של אנשי כפתח בממשלה ובצבא, העלולים לרשת אותו, מבחינה פוטנציאלית. גם כל הנסיונות להדיחו, באמצעות

צבא, עלו בתוהו וההתמודדויות דוכאו בעוד מועד.

סאדאת נערץ עתה על עמו, למרות שאין הוא דמות חריזמטית. כיום, חושבים במצרים, כי היה זה נאצר אשר נכשל בניהול הצבא והמדינה וכי בגללו נחל הצבא המצרי כש־לונות אשר הובילו את העם המצרי לשואה כללית. לאמור: סאדאת ה־מנהיג הבינוני והאפרורי, שהיה ב־שולי הממסד הנאצריסטי, לובש ע־תה את כתר המנהיגות במצרים ואף מאפיל, במידה מסויימת על דמותו הזוהרת של נאצר.

ההיסטוריונים המצרים מסבירים תופעה זו, בצורה הבאה: השתלטותו של מנהיג נערץ לאחר תקופה של־טון ממושכת, מביאה לעתים קרו־בות לכך, שמכן השטח המנצל שאפל קודם לכן את אישיותו הזוהרת של המנהיג הקודם, מגיחה דמות אפרו־רית ועממית, המקבלת לידיה, יחד עם מוסרות השלטון את מעמסת ה־ירושה שהותיר קודמו. המפיון ליאמר, כי חולפים כאלה אינם ... הם עשויים לצמוח בתוכם הפתעות מרובות.

הקבוצות הדתיות־שמרניות שבאו־כלוסיה המצרית, אוהדות ומעריצות את סאדאת גם בשל העובדה שהוא אדם מאמין המשתמש בקוראן בכל הזדמנות, וממנו למד על מצ־אות החיים. לפני כשנה, בכנס של חכמי־דת בקהיר, גילה סאדאת, ב־אמצעות הקוראן, את דעתו ומחשבו־תיו אודות היהודים. הוא הוכיח, שכבר לנביא מוחמד היה ניסיון רע ומר עם „היהודים הבוגדניים" ולכן הגלה אותם מכל חצי־האי ערב. את הסתתו האנטישמית תובל סאדאת ב־אנאלוגיות מחיי מוחמד, ללמד שאי־אפשר לסמוך על שכנים כמותנו.

בד־בבד, אוהבים את סאדאת ה־מוני הכפריים במצרים וזאת בשל עובדת היותו בן למשפחת־פלאחים.

בחייו של סאדאת קיים שילוב בין הכמיהה לחיי השלווה הכפריים, ל־מנהגים העממים ולדבקות האיתנה במסורת ובערכי הדת, לבין החיים הסוערים והמתנולות לאורח חיים אירופי. כל בני משפחתו של סאדאת, מצטיינים בלבושם האופנתי המודר־ני, אולם כאשר מגיעה המשפחה אל הכפר נהפכים היוצרות. סאדאת ובנו מסירים את חליפותיהם הנאות ב־ג'לביות ויושבים בחדר האורחים על השטיח, ואילו האם והבנות תגרות במטבח ואינן יוצאות עד שקיעת החמה, בהתאם למנהגי הפלאחים.

דומה, כי פופולאריותו של סאדאת כרוכה לא במעט ביכולתו של מערכת הפוליטית במצרים, להציג את ההישג המצומצם בתחום הצ... להישג הגדול ביותר של מצרים, תולדות הסיכסוך המזרח־תיכוני. מובן, שמטעני התיסכול ... כבוד הלאומי של המצרים ש... אותם עד לאוקטובר האחרון, ... כליל ואת מקומם תפסו הגאווה לצבא המצרי המנצח ולמנהיגו.

אך פופולאריותו של סאדאת ... עלולה להתערער מחדש, כאשר ... לאוזני העם המצרי, תוצאותיו ... אמיתיות של המערכה נגד ... שכן, המצרים לא ידעו, בבירור ... העיר סואץ והארמיה השלישית ... מכותרות עד לתחילת שבוע זה.

המעמד בעולם הערבי

בצד מעמדו בתוככי מצרים, ... ליה סאדאת לחזק את מעמד ... העולם הערבי. רוב מדינות ... להוציא את לוב ועיראק, ... כיום — בסאדאת מנהיג שה... בפעם הראשונה מאז קיומה של ... ראל — את העולם הערבי ... בשדה הקרב, וכתוצאה מכך ... עמדת כוח ומיקוח בתחום ה...

כיום, לסאדאת אין צורך — ... בהתדפקות על דלתותיהן ... מדינות ערב השונות כמו ... כוחו האלי... הוא הצליח ... סביבו את רוב מדינות ערב, ... שמצרים פועלת, בראש ... לטובת האינטרסים הלאומיים, ... ורק אחר־כך לטובת האינטרס ... מדינות ערב האחרות. דוגמאות ... לא חסרות: קבלת הפסקת ... חידוש היחסים הדיפלומטיים עם ארצות־הברית, קבלה הסכם שש ... הסעיפים, הליכה לוועידת ג'נבה ... בסוף — חתימה על הסכם הפרדת ... כוחות.

בכל המהלכים הללו — ... את ההליכה לוועידה — לא ה... מצרים עם שום מדינה ערבית ... רבות סוריה בת־בריתה לנשק.

בהקשר זה, מן הראוי להזכיר ... העובדה, שסאדאת לא ... עשיר־צדיו הצבאיים, אף לא ... ידי הסורים, שהרגישו עצמם ... שים. שלא לדבר על שאר מדינות ... ערב, להוציא את לוב ... בירכו על הסכם הפרדת הכוחות ... כאן, המקום להדגיש, כי ... של סאדאת על מדינות ערב ... אינה כוללת ... מדינות הנפט לא ... את החרם על ... להשפעתו לפני מלחמת יום ... רים, ... שחל שינוי ... בכוחות ובהשפעתו בעולם ה...

במצרים מתנהל כעת ... הסברה מקיפה אודות ... בני־צבאי. כנסים, אסיפות ... — מתקיימות מידי יום ביום ... הממשלה ומועצת העם ... העם המצרי. הכל — כדי ... את צידקתה של המדיניות ... אך אף זה חלק במאבק ... עוד יותר פופולאריותו של ... אנואר סאדאת.

עזרת נשים

(סוף מעמוד 3)

ה„ויצעקו" של הריפורמים

(סוף מעמוד 3)

ולא אחת הם חיים באווירה של אשליה עצמית למקרא הידיעה ב־נוסח של „ויסעו ויחנו"... של הפר־וידנטים לסוגיהם וסוברים בתום לב: הנה תאי עושים משהו למען ה־מדינה. אולם האכזבה אינה מאחרת לבוא, כעבור יום־יומיים מתברר ש־בסך הכל החליטו על „קונפרנס" חדש...

כאן נצביע על אחת התופעות — לדעתנו — חמורות ביותר הקשורה בדיווחים על פעולה הארגונים ה־שונים. העייר, כידוע, סובלני מאד. הוא קולט הכל. וכך מגיעים אלינו דווחים על פעולות חשובות שנעשו בקרב הנוער היהודי ולמענו; על הת־גייסות הפל פעולות חירום... אבל, כאשר יוצאים לרחוב ומנסים לעמוד מקרוב על טיבן של הפעולות הללו מתברר שאין לפירסומים כל אחיזה במציאות.

חרף ההודעות מטעם „הקרן לנוער ציוני"... על התמורה שחלה בקרב הנוער, אין כל תמורה. גם המצב הרוחני לא השתפר. יהדות אמריקה נתונה במצב של שקיעה. לכן יש להזהיר מאשליות המטופחות על ידי „עסקנים מעופפים" המשתדלים ב־פירסומיהם להצדיק את מסעותיהם.

אחרון אחרון: הנוער היהודי, גם אותו חלק המזדהה עם היהדות ועם הציונות, עומד מנגד למראה ה־פעילות של העסקנים המעופפים. ... הבל.

כאשר מרבים לכתוב ולדבר על ה־נחיצות בשינוי ערכין, אחרי מלחמת יום הכיפורים, על הפקת לקחים ב־מדינת ישראל ובתפוצות ישראל, ... מה שאחד הלקחים החשובים שעלינו להפיק — ריענון מידי של ההנהגה היהודית בארצות הברית, לקרבה אל הדור הצעיר.

השינויים הללו נחוצים מכבר. הם חיוניים ליהדות אמריקה ולא פחות מזה למדינת ישראל שיהדות ארצות הברית מהווה בן בריתה הגדול ב־יותר.

משלחת מחברון תבדוק טענות אסירים בטחוניים

משלחת של ראשי עיריות ונכב־דים מאזור חברון תערוך בימים ה־קרובים ביקור בבית הכלא המרכזי בבאר שבע, שם כלואים עשרות אסי־רים בטחוניים מבני הגדה השפו־טים לתקופות מאסר ממושכות.

מטרת הביקור היא לעמוד על תנ־אי מאסרם של האסירים וזאת נוכח שביתות שבת שערכו אסירים אלה בטענה של יחס נוקשה מצד רשו־יות בית הכלא כלפיהם וכן סירובם מה כחודשיים לקבל ביקורים של בני משפחותיהם שבאו אצלם. המימ־של הצבאי אשר להברי המשלחת לערוך את הביקור וההזדמנות ז יביאו חברי המשלחת מחאות לאסי־רים השפוטים.

ה„שלב השני"

(סוף מעמוד 3)

כאמור — להודות כי השיחות עם מצרים התחילו לפני שהוגשה רשימת השבויים ולפני שנציגי הצלב האדום הורשו לבקר אצל השבויים. הדברים עם סוריה באמצעות קיסינג'ר עדיין נמשך ויתכן שיגיעו לידי נקודת מוצא שממנה ניתן יהיה להתקדם.

בהזדמנות זו עלינו לזכור גם כי התברר שהטיפול המצרי בשבויינו, היה אכזרי אולי לא פחות מאשר הטיפול הסורי הצפוני. האשמנו את סוריה ברצח שבויים והאשמנו גם את מצרים ברצח שבויים. ההבדל בין שתי הארצות אינו גדול מבחינת ה־יחס לשבויים. אך לגבי מצרים, היו בידינו קלפים טובים, שהודות להם שחררנו את השבויים. גורל השבויים הסוריים הנמצאים בישראל אינו מעניין את סוריה. רק אילו היו בידינו קצינים בכירים של צבא סוריה, יתכן והסורים היו מתעניינים בהם. לפני מלחמת יום הכיפורים הסכימה סוריה לחילופי שבויים, רק הודות לכך שבידי ישראל היו קצינים בכירים של המטכ"ל הסורי, שנתפסו בשעת פשיטת צה"ל ללבנון, כדי להלחם במחבלים. בידי לבנון יש גם שני שבויים ישראלים ואין יודעים מה מצבם. חוסר הפרסומים מסביב לגורלם, מעיד כי יש סיכויים ל־שיחרורם.

באי שיחרור השבויים בסוריה יש משום הפרת הסכם של קיסינג'ר עם מוסקבה. בהסכם זה התנה קיסינג'ר את ההסכמה להפסקת האש, בהסכם על שיחרור שבויים. אך מוסקבה טוענת כי אין לה השפעה על סוריה, למרות שכל הציוד הצבאי בא ממנה. סוריה היא אגוז קשה לפיצוח ב־מערך המדיני הערבי שסביב ל־ישראל.

מחריפה המתיחות בין בריה"מ לסין

הונג קונג (יופיאי) — היחסים בין סין ובריה"מ מתדרדרים והולכים והמתיחות בין שתי המעצמות הקומוניסטיות ה־גדולות גוברת והולכת.

בשבועות האחרונים גברה „לוח־מת המלים" בין שתי המדינות. הסי־נים האשימו את בריה"מ ב„מעשי זוועה פאשיסטיים", בעקבות תפיסה בביכנול של דיפלומאטים סיניים לפני כספר ימים.

הסובייטים, מצידם, חידשו את התקפותיהם על משטרו של מאו צה טונג. עלון שהופץ היום ע"י השג־רירות הסובייטית בלונדון הזהיר את סין כי „למדיניות התקרבות שלה עם המערב יש גבולות, והיא כרוכה בתוצאות מסוכנות".

השגרירות פירסמה ספרון בן 16 עמוד, המבליט את דעה של בריה"מ המוטצות על ההתקרבות הסינית־אמריקאנית, אך בלי לנקוב בשמה של ארה"ב.

תשבץ „הצופה" מס' תת"ה

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר ✡ את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא ולשלחו עד ליום ה' הבא. לפי הכתובת: „הלל", תשבץ „הצופה" מס' תת"ה, ת"ד 2045, תל־אביב. ✡ ארבעה פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ✡ הפרסים יישלחו בהקדם! ✡ התאזרו בסבלנות! ✡

במאוזן — מימין לשמאל:

1) דרגת קצונה בצה"ל 5) אחד מבני דוד המלך (שמואל ב', ב) 10) קלע המדייק מאוד בקליעתו 12) עיר־בית טהור 14) עוף דורס 16) הכאה צמתינית 17) שדה מחוץ ל־ישוב 18) אפר חם 20) הון יסודי בבנק 21) אבן מאבני החושן 23) כלי מאיר 25) בירת מדינה אירופאית 26) רך בשנים 27) פעולת השחקן בהצגה תיאטרונית 28) צבת־בר בעל פ חים לבנים 30) כיצד? 32) דריכה רמיסה ברגלים 34) כלי שהיה 37) תופס ההגה בספינה 38) אדון — למחצה 39) מהו ט"ו בשבט לאילנות? 41) ביום זה בשבט נוטעים תלמידי בתי־הספר נטיעות בארץ 42) בחודש זה חל ראש־השנה לאילן 43) עם־הארץ גמור 45) מקום מנוחתו של ארון הכהן 46) להבת־אש.

במאונך — מלמעלה למטה:

2) רפש 3) יעקב אבינו ראה אותו בחלומו 4) פרפר גדול 6) אחד מ־מיני הפירות הנאכלים בחמישה־עשר בשבט 7) שותה די צורכו 8) חזק 9) סנטור אמריקני, מחסידי אומות העולם, שקיבל בימים אלה „פרס ישעיהו הנביא" בארה"ב 11) הנהר הארוך ביותר באלבניה 13) מקלטי רדיו מיטלטל 15) מחלפה 17) עדיף הוא מ„שמאי" 19) קול הפעמון 20) צרוק, צעקן 22) כתובה השולח 23) תמול־בר 24) אות באלפבית העברי 25) חומר־דלק שחור 29) חלל בקיר קמוצה 31) שמן־זית זך 33) עול לזוהר בזמת־עבודה 35) הקטנת המהירות 36) לשון הפעמון 39) מימרה עשוי מפירות בכוסכים 40) אסון 42) חבר־הממשלה 44) מורה־הוראה.

הוצאת ספרים פלדהיים
ירושלים · תא דאר 6525 · טל' 526468

ספרים חדשים

תקופת הסבוראים וספרותה - יעקב א' אפרתי
מחקר מקיף המבהיר את תקופת רבנן סבוראי (500—700), שהיא כידוע אחת מן התקופות המעורפלות ביותר. עפ"י המקורות והמחקרים שנתפרסמו בדורות האחרונים.
22.00 ל"י

המדות לחקר ההלכה - הרב משה אביגדור עמיאל
מדות ההגיון בסברא התלמודית. חלק א': עשר מדות עם מבוא על השתלשלות חקר ההלכה מדור דור.
30.00 ל"י

כרם שלמה על ד' חלקי שו"ע
מלקט כל פסקי שו"ת האחרונים הבאים אחרי ש"ך וט"ז, בתוספת נופך מדברי המלקט, מאת הרב שלמה האאס אב"ד דרעזניץ.
חלק או"ח, יו"ד ואבה"ע צלום דפוס פרעסבורג. חלק חושן משפט יוצא לאור לראשונה מכת"י המחבר 540 עמ'.
35.00 ל"י

פרקי תורה - הרב מ. גיפטער ראש ישיבת טלז־ויקליף
הערות, הארות וביאורים בפרשת השבוע. ב"כ
30.00 ל"י

מוסד יצחק ברויאר
שמח להודיע על הופעת הספר
חומש שמות
עם פירוש רבינו שמשון ב"ר רפאל הירש זצ"ל
עם פירוש רש"י ערוך ומוגה מחדש
ועם „תפארת צבי", ציוני המקראות המובאים בתלמוד בבלי וירושלמי ובתוספתא
המחיר: —.36 ל"י
ההפצה: הוצאת ספרים פלדהיים בע"מ
רח' התחכמוני 39, ת"ד 6525 ירושלים

לעונת החורף
הכל לגבר האלגנטי
*
ז'קטים ספורט
חליפות
מעילים
מכנסים וכו'
מבחר גדול
מוכן ובהזמנה
תפורה מעולה
(ללא השש של ...)
*
מחירים נוחים
יעקב שפירא
ת"א, רחוב שינקין 7
טל. 283606